

Grčka - promotor EU u regiji

Georgios Papandreu, grčki ministar vanjskih poslova, posjetio je Hrvatsku već dva tjedna nakon što je Atena preuzela predsjedavanje Europskom unijom što pokazuje zainteresiranost za praćenje procesa stabilizacije i pridruživanja.

Cilj posjeta bio je i smirivanje straha da je državama jugoistočne Europe pobjegao vlak za Bruxelles. Grčka ima vitalne interese u proširenju EU prema jugoistoku zbog prometnih pravaca i gospodarskih interesa. U Zagrebu je Papandreu istaknuo da Hrvatska prednjači daleko ispred drugih država regije. Ulazak Hrvatske u EU zajedno s Rumunjskom i Bugarskom ima izgleda ukoliko Hrvatska riješi probleme koji su proistekli iz njene ratne prošlosti.

Što se tiče Grčke, ministar Papandreu je nedavno izjavio: "Mi smo možda počeli kao balkanska zemlja u Europi, ali sada smo europska zemlja na Balkanu". Doista, Grčka je prešla put europske transformacije i sada je spremna za ulogu promotora europskih vrijednosti među susjednim balkanskim državama. Pripadnost Grčke novoj Europi iskazalo se uspješnim usvajanjem eura, rastom gospodarstva dvostruko većim od europskog prosjeka, bolji odnosi s Turskom i drugim balkanskim susjedima. Jedan od ciljeva te zemlje je doprinos novoj useljeničkoj politici EU koja ne predstavlja samo učinkoviti nadzor granica već i kontroliranu migraciju.

Što se tiče ustrojstva EU Njemačka ima federalnu viziju, dok Francuska teži jačanju uloge nacionalnih država. "Male države" EU podržavaju polugodišnje rotirajuće predsjedavanje EU jer im to jamči ravnopravan položaj.

Europa dvadesetpetorice trebala bi imati dva vodstva. Jedno - predsjedništvo Komisije birao bi Parlament u Strasbourgu, a drugo - predsjedništvo Vijeća imenovale bi države. Po mišljenju Petera Balasza, mađarskog državnog tajnika za integracijska pitanja, to će predstavljati "dva, odnosno više dirigenata u jednom orkestru".

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak	25
- Prijedlog zakona o jednokratnom porezu na imovinu	26
- Prijedlog rezolucije o transferu Zvonka Bušića iz SAD u Republiku hrvatsku	31
- Izvješće o prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 1. točke 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine", brojevi 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00. i 59/01)	31
<hr/>	
27 - izvanredna - sjednica Hrvatskog sabora	
- Prijedlog nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji	32
- Prijedlog memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda	56
<hr/>	
28 - izvanredna - sjednica Hrvatskog sabora	
- Naknadno glasovanje	66
<hr/>	
- Odgovori na zastupnička pitanja	67

PRIKAZ RADA:

- 26. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7, 8, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 27, 28, 29. STUDENOGA TE 4, 5, 6, 11, 12. I 13. PROSINCA 2002.
- 27 - IZVANREDNE - SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 18. PROSINCA 2002.
- 28 - IZVANREDNE - SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 18. PROSINCA 2002.

KONAČNI PRIJEDLOG USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Zaštita prava i poticanje pozitivnih vrijednosti nacionalnih manjina

Nakon pojedinačnog glasovanja Hrvatski sabor je dvotrećinskom većinom donio Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina zajedno s prihvaćenim amandmanima. Donešen je i zaključak kojim će Odbor za zakonodavstvo zajedno s predstavnicima predlagatelja, odnosno Vlade Republike Hrvatske izvršiti redakciju teksta ovog Ustavnog zakona. Noviteti koje Ustavni zakon donosi, a kojim su izazvali i najviše rasprave, su zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave te mogućnost osnivanja manjinske samouprave.

O PRIJEDLOGU

Razlike u odnosu na prvo čitanje

O Prijedlogu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pisali smo u IHS-u, broj 342, na strani 34, pod naslovom: "Manjinama primjeren razina zaštite".

U nastavku stoga donosimo samo razlike koje nam donosi Konačni prijedlog ovog ustavnog zakona.

Većina razlika između normativnih rješenja sadržanih u Prijedlogu Ustavnog zakona i normativnih rješenja sadržanih u ovom Konačnom prijedlogu Ustavnog zakona odnosi se na potpunije ili preciznije, u sadržajnom i nomotehničkom smislu, polazeći u pravilu od prijedloga koje su dali u prvom čitanju Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav,

Odbor za zakonodavstvo i Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, zatim Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, a u raspravi o Prijedlogu Ustavnog zakona klubovi zastupnika i pojedini zastupnici.

Druge važnije razlike odnosile su se na propisivanje načela na kojima se treba temeljiti normativno uređivanje ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu kojim se služe, te ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe nacionalne manjine, a na kojima se temelji i postojeće normativno uređivanje ovih pitanja.

Zatim se propisuje da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru pri čem će se način ostvarivanja toga prava urediti zakonom kojim se uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor, te ponavlja ustavnopravna mogućnost da se pripadnicima nacionalnih manjina, pored općeg biračkog prava, kojeg imaju i ostvaruju jednako kao i ostali hrvatski državljani prizna i posebno pravo da biraju svoje zastupnike (tzv. pozitivna diskriminacija).

U odredbi članka 18. (koja u stavku 1. jamči pripadnicima nacionalnih manjina zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica samouprave) zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave (koja se propisuje ovisno o učešću pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske) ne osigurava se više provođenjem dopunskih

izbora (kako je bilo prema Prijedlogu ustavnog zakona u odgovarajućoj odredbi, odredbi članka 19.) nego se određuje izbor pripadnika nacionalnih manjina prema razmjernom uspjehu na održanim izborima, te otvara mogućnost da ovo pitanje bude i drugačije uređeno zakonom kojim će se propisati izbor članova predstavničkih tijela jedinica samouprave.

Propisano je i da će se izbor članova predstavničkih tijela jedinica samouprave u kojima je mandat u tijeku prema odredbi članka 18. održati na način i u rokovima sukladno zakonu kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U raspravi prilikom prvog čitanja dane su sljedeće važnije primjedbe i prijedlozi koje prilikom izrade Konačnog prijedloga Ustavnog zakona nisu prihvaćene.

Primjedbe koje predlagatelj nije uvažio

Kao prvo prijedlog da se prava i slobode nacionalnih manjina i njihova zaštita urede "običnim zakonom" jer nije u skladu s odredbom članka 15. stavak 2. Ustava Republike Hrvatske.

Zatim, prijedlog da nije "potrebno niti politički svrsishodno normativno definirati nacionalnu manjinu". Kako Ustav Republike Hrvatske i prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbora za zakonodavstvo i Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, kojeg je predlagatelj prihvatio u odredbi članka 3. stavak 2. Ustavnog zakona, uz

pobrajanje nacionalnih manjina propisuju da i druge skupine hrvatskih državljana mogu biti utvrđene nacionalnim manjinama, nužno je propisati pod kojim će to uvjetima neka skupina hrvatskih državljana moći biti (dopunom Ustavnog zakona) određena nacionalnom manjinom.

Tu spada i prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbora za zakonodavstvo i Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu da se (u članku 3. dodavanjem stavka 2.) odrede nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, iz razloga prikazanih u obrazloženju ove odredbe.

Također i prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbora za zakonodavstvo i Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu o normativnom izričaju odredbe članka 17. kojom se uređuje pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru pripadnika nacionalnih manjina, već je ovo pitanje uređeno na ranije prikazan način.

Shvaćanje da je odredba članka 19. (u Prijedlogu Ustavnog zakona to je bila odredba članka 20.) da je "povlastica zastupljenosti u tijelima državne uprave, pravosuđnim tijelima, izvršnim tijelima i tijelima uprave gradova, općine i županija.....u suprotnosti s člankom 44. Ustava Republike Hrvatske koji izriječno propisuje da svaki državljanin Republike Hrvatske neovisno o svom nacionalnom podrijetlu ima pravo pod jednakim uvjetima sudjelovati u obavljanju javnih poslova i biti primljen u javne službe." nije prihvaćeno. Naime, Ustav Republike Hrvatske odredbom članka 16. omogućava da se slobode i prava (dakle i pravo iz članka 44. Ustava) mogu ograničiti zakonom da bi se zaštitile slobode i prava drugih ljudi, te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Odredba članka 19. omogućuje i štiti pravo pripadnika nacionalnih manjina na dostupnost određenim položajima i poslovima.

Predlagatelj nije uvažio ni prijedlog da se sukladno pravu na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave prema odredbi članka 18., odgovarajuće propiše (i) za Hrvate u jedinicama samouprave u kojima u ukupnom stanovništvu sudjeluju s manje od 50%. Ustavnim zakonom iz članka 15. stavak 2. Ustava Republike Hrvatske mogu se uređivati samo prava i slobode pripadnika nacio-

nalnih manjina, njihova zaštita, a Hrvati nigdje u Republici Hrvatskoj, pa ni na područjima jedinica lokalne samouprave u kojima čine manjinu u odnosu na ostalo stanovništvo, nisu nacionalna manjina u smislu Ustava Republike Hrvatske, ovog Ustavnog zakona ili bilo kojeg drugog posebnog zakona. Uređivanje zastupljenosti pripadnika hrvatskog naroda u onim jedinicama lokalne samouprave u kojima čine manjinu stanovništva može se urediti posebnim zakonom. To je de lege lata Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pri čem predlagatelj Ustavnog zakona ocjenjuje da će postojeću odredbu članka 9. stavak 2. toga Zakona trebati urediti potpunije i preciznije nego što je to sada slučaj.

Nije uvažena ni primjedba da se odredbom članka 19. ne uređuje pitanje koje je bilo uređeno odredbom članka 19. stavka 7. Prijedloga Ustavnog zakona, ali je sukladno primjedbi izvršen popravak ove odredbe. Stipulacija ranije odredbe popravljena je, kako bi se isključio opravdan prigovor da se u jedinicama samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina čine većinu stanovništva, pa se može očekivati da će činiti i većinu članova predstavničkog tijela, voljom takovog predstavničkog tijela statutom jedinice povećati broj članova predstavničkog tijela u korist pripadnika nacionalne manjine ili nacionalnih manjina a na štetu pripadnika hrvatskog naroda.

U tu skupinu spada i prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbora za zakonodavstvo, Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu da se u odredbi članka 15. (u Prijedlogu Ustavnog zakona to je bila odredba članka 16.) brišu riječi "osobito kroz programe javnih ustanova koje obavljaju djelatnost proizvodnje i emitiranja radijskog i/ili televizijskog programa, osobito djece i mladeži kroz sadržaj odgojnog i obrazovnog rada i obvezne i izborne predmete obrazovanja". Ocjenjuje se da osobito programi javnih ustanova koje obavljaju djelatnost proizvodnje i emitiranja radijskog i/ili televizijskog programa namijenjeni djeci i mladeži, i odgojni i obrazovni rad i uvođenje izbornih predmeta obrazovanja najviše mogu pridonijeti temeljnom opredjeljenju Ustavnog zakona izraženom u odredbi njegovog članka 1.

RADNA TIJELA

Donošenje predloženog Ustavnog zakona predložili su **odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav, za zakonodavstvo te za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.**

AMANDMANI

Najviše amandmana bilo je nomotehničke naravi

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podnio jer devet amandmana. Svi su nomotehničke naravi s ciljem usklađenja Ustavnog zakona s Ustavom Republike Hrvatske.

Ukupno sedam amandmana podnio je **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.** Prvi se odnosio na definiranje odredbe koja govori o tome da nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine provode nastavnici iz reda nacionalne manjine. Istim amandmanom određilo bi se omogućavanje učenja jezika i pisma nacionalne manjine učenicima ustanove na hrvatskom jeziku. Potom je, slijedećim amandmanom, predloženo da se pripadnicima nacionalnih manjina uz osnivanje muzejskih omogućiti i osnivanje arhivskih ustanova. Trećim amandmanom određilo bi se osiguravanje sredstava u proračunima jedinica lokalne samouprave za sufinanciranje programa lokalnih i regionalnih radio i televizijskih postaja namijenjenih nacionalnim manjinama prema kriterijima Vlade i na prijedlog Savjeta za nacionalne manjine. Četvrti amandman se odnosio na zastupljenost manjina u Hrvatskom saboru. Članak je preformuliran na način da je pojednostavljen i konkretizira Ustavnu odredbu u pogledu stečenih prava zastupljenosti manjina u Saboru. Odbor je potom predložio i dodavanje novog stavka koji bi jedinicama lokalne samouprave omogućio da svojim općim aktima urede način ostvarivanja prava manjinske samouprave. U šestom amandmanu Odbor je predložio da se obavijesti o odluci Ministarstva nadležnog za poslove uprave glede ustavnosti općeg akta jedinica lokalne samouprave dostave i Savjetu za nacionalne manjina i manjinskoj samoupravi. Posljednjim amandmanom predloženo je da se predstavničko tijelo jedinica lokalne samo-

uprave popuni odgovarajućim brojem članova predstavnika manjina najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Ustavnog zakona.

Šest amandmana podnio je i **Klub zastupnika nacionalnih manjina**. Prvi se odnosio na dodavanje odredbe kojom se definira temelj na kojem se zasnivaju prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj budući da se slična ili istovjetna odredba nalazi i u Ustavnom zakonu o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj. Drugim amandmanom definira se uloga Savjeta za nacionalne manjine te njegova suradnja s međunarodnim organizacijama i tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u RH. Sljedećim amandmanom određen je sastav Savjeta za nacionalne manjine. Potom se predlaže osiguranje prava i obveza Hrvatskog sabora da nadzire rad Vlade i drugih nositelja javnih dužnosti kada je u pitanju problematika koja se uređuje ovim Ustavnim zakonom. Amandmanom je predloženo i da se u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Zakona predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave popune odgovarajućim brojem pripadnika nacionalnih manjina. U svezi a tim zadnji amandman odnosio se na imenovanje članova Savjeta za nacionalne manjine te predsjednika i potpredsjednika u roku od 90 dana od dana stupanja Ustavnog zakona na snagu, dok će do tada njegove poslove vršiti Vlada.

Podnositelj četiriju amandmana bila je Vlada Republike Hrvatske. Kao prvo, određeno je da pripadnici svake nacionalne manjine imaju pravo osnivanja manjinske samouprave ako ispunjavaju uvjete u pogledu broja pripadnika. Dodana je i odredba prema kojoj za svoje obveze manjinska samouprava dogovara cjelokupnom imovinom. Precizno su propisane i mogućnosti osnivanja koordinacije manjinskih samouprava. Amandmanom Vlade omogućeno je potom da se u propisanom roku izaberu pripadnici nacionalnih manjina u predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave kojima je mandat u tijeku.

Dva amandmana podnio je **Klub zastupnika Liberalne stranke**. Prvi amandman regulirao je pitanje akata koja donese predstavničko tijelo, a manjinska samouprava smatra da njihova prava nisu u potpunosti zašti-

ćena. Omogućilo bi se vraćanje takvog akta predstavničkom tijelu koje ga tada ponovno može donijeti jedino većinom svih zastupnika. Predloženo je i brisanje članka 36. s obrazloženjem da nije u skladu s Ustavom i Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu. Članak govori o nadzoru u provedbi ovog Ustavnog zakona, odnosno podnošenje tužbe Ustavnom sudu.

Dvadeset i dva amandmana podnijeli su potom **klubovi zastupnika DC-a, HDZ-a, HSLŠ-a, HSS-a, HNS-PGS-SGHS-a, HB-a, LS-a, Libre, nacionalnih manjina i SDP-a**. Svi amandmani su jezične, odnosno nomotehničke naravi.

Klub zastupnika HB-a i HSP-HKDU-a predložio je brisanje odredbe prema kojoj bi pripadnici nacionalnih manjina imali mogućnost samostalno utvrđivati svoje praznike. Drugim amandmanom istih podnositelja brisao bi se članak 20. kojim se osigurava mjesto manjinskom pripadniku u izvršnoj vlasti bez obzira na rezultate izbora. Predloženo je i brisanje članka 19. Članak naime propisuje da jedinice lokalne samouprave mogu odrediti da u njihovim predstavničkim tijelima bude veći broj pripadnika nacionalnih manjine nego što proizlazi iz njihova udjela u ukupnom stanovništvu jedinice.

Zajednička dva amandmana podnijeli su **klubovi zastupnika HSS-a, SDP-a i HNS, PDS i SBHS-a**. Predložili su mijenjanje naziva te bi se Ustavni zakon zvao: "Ustavni zakon o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina". Drugi amandman nadopunio bi Ustavni zakon za dva članka koji bi postali prvi i drugi. Prvi bi sadržavao temeljne odredbe o ljudskim pravima sadržane u Ustavu, dok bi drugi članak propisivao da Republika Hrvatska priznaje i štiti sva ostala prava predviđena u međunarodnim dokumentima bez bilo kakve diskriminacije. Time bi se, smatraju podnositelji amandmana, Hrvatska s pravom mogla nazvati "pravnom državom".

Klub zastupnika IDS-a je svojim amandmanom predložio jamčenje "pozitivne diskriminacije, tj. pravo na dvostruki glas, opće biračko pravo i izbor manjinskih zastupnika u izbornim jedinicama.

Tri amandmana podnijela je i **Jadranka Kosor (HDZ)**. Razlozi su bili usklađenje Ustavnog zakona s Ustavom te traženje radne dozvole i u slučaju gostovanja pjevača iz inozemstva.

Damir Kajin (IDS) i dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** podnijeli su amandman kojim se predlaže takva formulacija određenih odredbi glede zastupljenosti u Hrvatskom saboru i jedinicama lokalne samouprave kako bi se konkretizirao Ustav i jamčila nacionalnim manjinama već stečenih prava.

Ante Beljo (HDZ) je predložio da se fiksni broj od pet zastupnika i nefiksna kvota od tri zastupnika treba promijeniti ukoliko se smanji ukupan broj zastupnika u Hrvatskom saboru.

RASPRAVA

Rasprava o ovom Zakonu započela je stankom koju je zatražio, na poticaj klubova zastupnika mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**, kako bi se klubovi usuglasili oko jednog spornog amandmana.

Velik iskorak u budućnost

Nakon stanke uvodno je govorio potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić**. Rekao je da taj Ustavni Zakon predstavlja ugovor o povjerenju između većine prema manjini i manjine prema većini. Napomenuo je da je predlagatelj nakon prvog čitanja prihvatio gotovo sve primjedbe i sugestije koje, kaže, donose daljnja poboljšanja ovog Zakona i novu kvalitetu. Predložio je potom zastupnicima da ga prihvate čime će biti napravljen veliko iskorak u budućnost.

Ustavni Zakon predstavlja ugovor o povjerenju između većine prema manjini i manjine prema većini.

U ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav govorio je predsjednik Odbora mr.sc. **Mato Arlović**. Istaknuo je stav Odbora kako u Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina nije na razvidan način ureden odnos manjinske samouprave i vijeća manjinske samouprave, registra manjinske samouprave i koordinacija manjinske samouprave u županiji, gradu i općini. Također, kaže, nije vidljivo da li svaka nacionalna manjina ima pravo ostvariti svoju manjinsku samoupravu ili sve nacionalne manjine imaju pravo osnovati jednu manjinsku samoupravu na

razini jedinice lokalne samouprave. Budući da je manjinska samouprava definirana kao neprofitna pravna osoba, Odbor predlaže da se razmotri mogućnost stečaja nad manjinskom samoupravom zbog eventualne preza-duženosti, dodao je gospodin Arlović. Potom je zaključio kako je Odbor jednoglasno odlučio predložiti donošenje ovog Ustavnog zakona. Osvrnuo se i na podnesene amandmane rekavši kako su nomotehničke naravi.

U ime Kluba nacionalnih manjina govorio je **Borislav Graljuk (LS)**. Iskazao je protest zbog toga što ovu raspravu ne prenosi televizija te zatražio stanku kako bi Klub iznio svoje stajalište o tome.

Prijedlogu Kluba zastupnika nacionalnih manjina pridružili su i ostali parlamentarni klubovi osim Kluba zastupnika LS-a, HB-a i HSP-HKDU-a.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je napomenuo kako su odgovorni ljudi s Hrvatske radiotelevizije čuli ovu raspravu te da će kamere biti upaljene.

Nakon stanke svi klubovi stranaka iskazali su zadovoljstvo što je udovoljeno njihovu zahtjevu te se nastavilo s radom.

U ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina govorio je njegov predsjednik dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)**. Uz pojašnjenje podnesenih amandmana, napomenuo je kako su oni podneseni od matičnog Odbora te se nada da će stoga imati određenu težinu.

Stav Odbora za zakonodavstvo iznio je predsjednik Odbora **Josip Leko**. Naglasio je da Odbor ne podnosi amandmane te da u potpunosti podupire donošenje predloženog Ustavnog zakona.

U Hrvatskoj je zavladała antimanjinska panika

Osobno držim da je ovaj Ustavni zakon mogao biti donesen još prije šest mjeseci da je vladajuća koalicija bila spremna u njega prepisati odredbu iz Ustava o mogućnosti manjina da imaju dva glasa rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Založio se i za to da manjinski zastupnici budu birani neposredno, ali i da stranke koje zagovaraju njihovu poziciju ne budu kažnjene. Smatra da je Hrvatska ustvari riješila svoje manjinsko pitanje vrlo učinkovito budući da je broj pripadnika nacionalnih manjina

smanjen sa 900 na 300 tisuća. Najveći interes Hrvatske bi, kaže, trebao biti da se svi njeni građani osjećaju slobodno i da mogu nesputano izraziti svoju nacionalnu pripadnost. Napomenuo je da je u Istri sedam godina vođena bitka ne samo za talijansku zajednicu, nego i za priznavanje prava ostalim manjinskim zajednicama zajamčenih Ustavom. Upitao je zašto se treba plašiti toga da jedan podžupan ili potpredsjednik Sabora bude pripadnik nacionalne manjine? Istaknuo je kako ne razumije zašto je opet u Hrvatskoj zavladała jedna antimanjinska panika koja poprima razmjere hysterije. Za Hrvatsku bi, dodaje, doista bilo tragično da predstavnicima manjina nemaju povjerenje ni u jednog zastupnika osim u one svoje nacije. Naglasio je potom da manjinsko pitanje zaslužuje da ga se jednom riješi na potpun i korektan način u suglasnosti sa samim nacionalnim manjinama. Probleme bi, smatra, mogao izazvati članak 18. koji govori o zastupljenosti manjina u predstavničkim tijelima, posebno glede lokalne samouprave. Bit Zakona vidi u izboru manjinskih zastupnika, međutim drži da bi trebalo govoriti o pitanju povjerenja, pitanju povratka, jednakim šansama za sve građane u Hrvatskoj i pitanju prevladavanja osjećaja prezira. Navedeni problemi riješit će se tek kada ljudi sami shvate da se moraju izdići iznad pojedinih ideologija koje ih dijele, zaključio je zastupnik. Dodao je da bi baš ovim Ustavnim zakonom trebalo poslati poruku Europskoj uniji kako je Hrvatska spremna regulirati neka pitanja bolje nego sama Europska unija.

Nakon izlaganja predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** izrekao je zastupniku opomenu zbog, kako je rekao, vrijeđanja hrvatskog naroda.

U tome što predsjednik Sabora nije prekinuo izlaganje gospodina Kajina **Ivo Lončar (nezavisni)** vidio je povredu Poslovnika.

Za povredu Poslovnika javio se potom **Damir Kajin**. Rekao je da je pripadnika nacionalnih manjina sa 900 došlo na 300 tisuća, što je problem o kojem treba svakako nešto reći.

Iz razloga povrede Poslovnika javio se ponovno **Ivo Lončar**, nakon čega je predsjednik Sabora prihvatio da je pogriješio što ovoga puta nije oduzeo riječ zastupniku.

Optužba da je Hrvatska na prikri-veni način perfidno smanjila broj

pripadnika nacionalnih manjina je uistinu neprimjerena, rekao je **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Nadovezao se **Ivo Lončar** rekavši kako je izjava da je od 1991. do danas broj pripadnika nacionalnih manjina smanjen s 900 na 300 tisuća najobičnija laž.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je istaknuo kako Damir Kajin svjesno podržava kaos u Hrvatskoj te je velikosrpskom retorikom optužio hrvatski narod i hrvatsku državu. Dodao je da se istovremeno zaboravlja kako je Hrvatska uvijek bila tolerantna prema nacionalnim manjinama koje su posebice srpska i talijanska vršile i agresiju na Hrvatsku.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** još je jednom pojasnio kako je dao opomenu gospodinu Kajinu zbog izlaganja te je zamolio zastupnike da odustanu od ispravaka netočnih navoda i krenu dalje s raspravom.

Dr.sc. **Furio Radin** je ipak napomenuo kako su Talijani bili saveznici s istomišljenicima gospodina Kovačevića.

I **Ivo Lončar** je nastavio ispravcima navoda rekavši da nitko nije vrijeđao gospodina Kajina nego samo ispravljao ono što je netočno.

Povredu Poslovnika uvidio je dr.sc. **Anto Kovačević** u tome što gospodin Radin nije dobio opomenu nakon što ga je nazvao fašistom.

Ovako važna pitanja trebalo bi riješiti referendumom

Bilo bi dobro da se u Hrvatskom saboru i hrvatskoj javnosti rasprave i donesu rješenja za sva pitanja koja opterećuju Hrvatsku na unutaršnjem i vanjskopolićkom planu, rekao je u ime Kluba zastupnika HB-a **Ivić Pašalić (HB)**. Tu bi, kaže, trebalo težiti konsenzusu, a ako ga je nemoguće postići koristiti institut referenduma. Smatra da je jedno tako važno pitanje i ovaj Ustavni zakon. Drži dalje kako ono što se nalazi u njemu nadilazi opće prihvaćene europske standarde, pogotovo, kada je riječ o zastupljenosti manjina u predstavničkim tijelima. Naglasio je da prema načelu narodne suverenosti koje je prihvaćeno u svim demokratskim ustavima, pa i hrvatskom, sva vlast proistječe iz naroda i pripada narodu. Narod je, dodaje, u ustavnopravnom smislu ukupnost ili zajednica svih slobodnih ravnopravnih državljana neovisno o nacionalnim i ostalim razlikama. Na-

rod kao zajednica državljana ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika na temelju općeg i jednakog biračkog prava, te je posebno predstavništvo nacionalnih manjina u parlamentu suprotno ovim odredbama, zaključio je zastupnik. Drži da

Ono što se nalazi u ovom Ustavnom zakonu nadilazi opće prihvaćene europske standarde, pogotovo kada je riječ o zastupljenosti manjina u predstavničkim tijelima.

bi stoga pravo dvostrukog glasa birače dijelilo na dva dijela. Složio se s time da se manjinama ne dovode u pitanja stečena prava, ali da se protivi prijedlogu da se onim manjinama koje broje više od 1,5 posto pripadnika u ukupnom stanovništvu fiksno osigura tri zastupnička mjesta. Na kraju izlaganja je iznio stav svog Kluba kako će glasovati za ovaj Ustavni zakon ukoliko će za njega glasovati i zastupnici nacionalnih manjina.

Ovim Ustavnim zakonom neće se moći mijenjati općine, nego se daje uporište za nacionalne manjine da odrede svoje praznike, rekao je **Tibor Santo (LS)**.

Rasprava pokazuje kako je ovo loš Ustavni zakon

U ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a govorio je tada **Anto Đapić (HSP)**. Smatra da je današnja rasprava od iznimnog značaja za, ne samo manjine u Hrvatskoj, nego i za hrvatski narod i sveukupni položaj Hrvatske prema Međunarodnoj zajednici. Problem manjina je, kaže, problem koji 12 godina opterećuje hrvatsko društvo i hrvatsku politiku. Naglasio je kako je u jednom momentu bio izuzetno zadovoljan prijedlogom o zastupljenosti nacionalnih manjina putem nezavisnih ili stranačkih lista te da je to smatrao procesom koji će Hrvatsku odvesti u građansko društvo. Praktički, dodao je, kasnije se sve svelo na trgovinu do klijentelizma kako bi se nekim ljudima osigurala zastupljenost u Hrvatskom saboru. Za dosadašnja izlaganja pojedinih zastupnika, je rekao da su pokušaji umjetnog stvaranja slike o Hrvatskoj koja ne postoji. Istaknuo je potom da su nacionalne manjine u Hrvatskoj bile

taoci elite jedna manjine koja se ne može pomiriti s time da više nije politički narod. Upitnim je ocijenio da stranke mogu predlagati svoje liste kandidata ako su manjina, jer nisu politička manjina. Ako težimo građanskoj državi u kojoj vrijedi jedan čovjek, jedan glas, onda se svi moramo boriti za hrvatske nacionalne interese i biti zastupnici hrvatske politike, konstatirao je gospodin Đapić. Drži da tijekom rasprave pokazuje kako je ovo loš Ustavni zakon. Tu se osvrnuo na primjer da jedinice lokalne samouprave mogu izabrati veći broj pripadnika nacionalnih manjina u svoja predstavnička tijela nego što je njihova zastupljenost. To je, kaže, nadzastupljenost i nije mu jasno kako se to uopće moglo pojaviti u ovom materijalu. Misli da su neke stvari pretjerane, to više što je dosadašnja praksa glede nacionalnih manjina bila vrhunac. Smatra dalje da u državotvornom smislu nije hrvatski orijentirano služiti se ucjenama i političkim pritiscima spram Vlade i Sabora na način izmišljanja ugroženosti i nedostatka prava. Takvo što ne možemo podržati i kako sada stvari stoje, ukoliko se ne usvoje ni naši amandmani, naš Klub neće podržati ovaj Ustavni zakon, zaključio je zastupnik.

Tibor Santo je ispravio i objasnio kako se članak 31. ovog Ustavnog zakona odnosi isključivo na praznike nacionalnih manjina na što neće obvezivati većinski narod.

Krajnje je vrijeme da svi počnemo sudjelovati u učenju građanskih vrlina

Imam veliko zadovoljstvo kao liberal govoriti o temi manjinskih prava koja je liberalna tema, rekao je u ime Kluba zastupnika LS-a dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Naglasio je kako je bio mišljenja da su u Hrvatskoj bolja politička vremena te da to više nije tabu tema. Smatra da javnost doista očekuje od Sabora da donese Ustavni zakon koji će biti na ponos svih nas. Dodao je kako je krajnje vrijeme da svi počnemo sudjelovati u učenju građanskih vrlina što je obveza ako želimo stvarati ozračje življenja u liberalnom društvu. Jedan od mogućnosti je upravo i ta nesretna pozitivna diskriminacija, konstatirao je, dodavši kako se ta priča puno bolje rješava ostavljanjem mogućnosti da

građanin dobije jedan glasački listić te da sam odlučuje kojoj će stranci ili udruzi nacionalnih manjina dati glas. Kritiku je uputio spram definicije nacionalne manjine rekavši kako to može postati sporno političko pitanje te da državna vlast ne bi smjela određivati tko se smatra pripadnikom manjinske skupine. Zaključio je da bi trebalo malo više napora da se ta definicija dovede svojoj svrsi. Predložio je da se odredi da su nacionalne etničke manjine svake skupine naroda čiji su članovi hrvatski državljanici koji na području Republike Hrvatske žive autohtono 100 godina te koje su u odnosu na stanovništvo države u brojčanoj manjini a od ostalog dijela stanovništva razlikuju se vlastitom jeziku, kulturi i tradiciji uz istovremeno izražavanje svijesti o zajedničkoj pripadnosti koja je usmjerena na očuvanje prethodno navedenih vrijednosti te na izražavanje i zaštitu interesa povijesno nastalih zajednica. Ukazao je i na uvođenje instituta manjinske samouprave na lokalnim razinama, rekavši da u situaciji kada se u Hrvatskoj uvodi manjinska samouprava na lokalnim razinama postaje bespredmetnim sustav zajamčenih mjesta za nacionalne manjine u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave. Manjinska samouprava je, kaže, svojevrsno kvazi predstavničko tijelo nacionalnih manjina što znači da će se u jedinicama lokalne samouprave održavati dvije vrste izbora. To znači, zaključuje da će s jedne strane izabrani predstavnici nacionalnih manjina imati status općih vijećnika a s druge strane poseban status imat će predstavnici manjina izabrani na izborima za manjine. Drži da ukoliko bi se htjela u cijelosti ostvariti svrha manjinske samouprave, trebalo bi uvesti suspenzivni veto protiv općih akata predstavničkih tijela općine, grada i županije ako tim aktom nisu zaštićena njihova prava. Time bi se u cijelosti ostvarila svrha manjinske samouprave na lokalnim razinama te bi se pojačao neposredni utjecaj nacionalnih manjina na opće akte predstavničkih tijela općina i gradova, smatra gospodin Kramarić. Pojasnio je potom da ustavnu tužbu može podnijeti samo fizička i pravna osoba nekako se ona ne može podnijeti u ime trećih osoba, a upravo se to, kaže, potkralo u ovom Ustavnom zakonu. Zamjerio je i odredbi članka

20. koja, po njegovom mišljenju, omogućuje pripadnicima nacionalnih manjina zapošljavanje samo zato što su pripadnici manjine, rekavši kako to diskriminira većinu. Volio bi da se prihvate prijedlozi koje je iznio kojima će smatra ovaj Ustavni zakon biti dotjeran. Tek tada njegov Klub zastupnika dati će glas za njega zaključio je.

Problem je u provedbi ovog Ustavnog zakona

Svjesni smo da je položaj i zaštita manjina jedno od središnjih pitanja političkog djelovanja Hrvatske ali i njenog položaja u Međunarodnoj zajednici, istaknula je u ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Predloženi Ustavni zakon drži najdemokratičnijim u Europi no, problem vidi u njegovoj provedbi. Zakonski, naglasila je, manjine su i do sada imale zagarantirana mjesta u Saboru ali nije postojala politička volja da se ostvare sva ostala zagarantirana prava osobito kulturna i jezična autonomija. Europsku uniju ne zanimaju subjektivna objašnjenja i opravdanja već zahtijeva od nas najviše standarde koje neke države EU-a ni same ne žele uvesti u svoje zakone, dodala je zastupnica. Čini joj se da uvođenje manjinske samouprave predstavlja jedan od temeljnih preduvjeta za provođenje prava manjina. Međutim, kaže, Klub zastupnika DC-a ne podržava pravo dvostrukog glasa i drži da pozitivna diskriminacija sada nije potrebna jer u Saboru već i danas sjede predstavnici nacionalnih manjina koji su ujedno i članovi stranaka. Suglasila se s amandmanom da se u Sabor bira najmanje 5 a najviše 8 pripadnika nacionalnih manjina dodavši da ukoliko ne bude velikih odstupanja od onoga što se već usuglasilo DC će glasovati za ovaj Ustavni zakon.

Jedna od najvećih kvaliteta Ustavnog zakona je zastupljenost manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina govorio je **Borislav Graļjuk (LS)**. Rekao je kako je uvjeren da svi zastupnici dijele njegovo mišljenje da su se zastupnici nacionalnih manjina u Saboru zalagali u traženju najboljih rješenja savjesno i odgo-

vorno imajući u vidu implementaciju životnog funkcioniranja pretočenih odredbi za one kojih se taj zakon najviše tiče. Cijeni doprinos zastupnika svih parlamentarnih stranaka koji su u procesu traženja i davanja prijedloga za najbolja rješenja ovog Zakona važnog za one kojima je prvenstveno namijenjen. Smatra da je to Zakon koji doprinosi europskom dignitetu demokratske Hrvatske i svih njenih građana. Naglasio je da potpuna mogućnost za jednakim uživanjem ljudskih prava i osoba koje pripadaju manjinama podrazumijevaju njihovo učinkovito sudjelovanje u postupku donošenja odluka, osobito onih koje se na njih odnose. Nada se da dijeli uvjerenje s velikom većinom javnosti da ovaj Ustavni zakon nudi ohrabrujući doprinos javnoj afirmaciji manjinskih vrijednosti s ciljem ne samo uvažavanja legitimnih i moralnih prava nego i zaustavljanja asimilacijskog procesa

Ovo je Zakon koji doprinosi europskom dignitetu demokratske Hrvatske i svih njenih građana.

kojeg smo svi svjedoci. Dodao je da su zastupnici Kluba nacionalnih manjina uložili poseban napor da se uz zadržavanje postojećih pet zastupnika broj zastupnika nacionalnih manjina poveća kako u korist najbrojnije srpske manjine, tako i manjina. Drži to velikim iskorakom u odnosu na dosadašnje stanje. Jednu od najvećih kvaliteta ovog Ustavnog zakona vidi u primjeni odredbi o zastupljenosti nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne uprave i samouprave. Smatra dalje da se osnivanjem Savjeta za nacionalne manjine daje puna afirmacija svim nacionalnim manjinama da preko svojih predstavnika predlažu, uređuju i rješavaju pitanja u svezi s ostvarenjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina surađujući s državnim tijelima, tijelima jedinica lokalne samouprave, vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina. Uz prihvaćanje određenih amandmanskih korekcija uvjereni smo u visoku i kvalitetnu ulogu ovog državnog manjinskog tijela, konstatirao je zastupnik. Uvjeren je da će velika većina zastupnika podržati donošenje ovog ustavnog zakona, a Klub nacionalnih manjina, kaže, u tom će pravcu dati svoj doprinos.

Manjine se održale u selima i ruralnom okruženju

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a govorio je **Damir Jurić** naglasivši da pozdravlja donošenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina čime Hrvatska dobiva šansu za ispunjenje još jednog od uvjeta određenog Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Ujedno se time rješava vrlo važno unutarnje političko pitanje.

Učinak 20. stoljeća nije bio povoljan za manjine. Time je izgubljeno jezično bogatstvo, spona s nekim europskim zemljama a i određeni broj stručnjaka.

Dodao je da su manjine nus proizvod nastanka nacionalne države. Usporedio je njihov nestanak sa zaštitom okoliša i prirode pred napretkom globalizacije "jer po cijeloj Europi manjine postupno ali neumitno nestaju radi globalizacijskog procesa."

Stoga nije ni čudno da su se manjine održale u selima i ruralnom okruženju koje se sada urbanizira i više se ne može održati na takav način. Tim procesima dolazi do urbanizacije, gubljenja jezika i običaja pa i nestajanja bogatstva jedne države.

Hrvatska ima intenciju da ovim zakonom postane otvorena i tolerantna zemlja prema manjinama te da postoji otvorena komunikacija između većine i manjine. Da se zakonom rješava i politička reprezentacija manjina objasnio je bugarskim primjerom i strankom turske manjine koja je ključna za opstanak vladajuće većine u Bugarskoj.

Naime, u 20. stoljeću pojavila se tendencija nestanka manjina, nestanka Židova tijekom Drugoga svjetskog rata, uništenja od ustaškog režima i njemačkog okupatora. Zatim, protje-

riivanja Nijemaca, Talijana. "Zapravo, učinak 20. stoljeća nije bio povoljan za manjine". Time je izgubljeno jezično bogatstvo, spone s nekim europskim zemljama a i određeni broj stručnjaka.

Hrvatska ima intenciju da ovim zakonom postane otvorena i tolerantna zemlja prema manjinama te da postoji otvorena komunikacija između većine i manjine. Da se zakonom rješava i politička reprezentacija manjina objasnio je bugarskim primjerom i stranke turske manjine koja je ključna za opstanak vladajuće većine u Bugarskoj.

Kao bitno istaknuo je očuvanje komunikacijskog prostora između većine i manjine te očuvanje kulturnih specifičnosti.

Tibor Santo, dr.med, javio se za ispravak netočnog navoda da su težnje za očuvanjem manjinske pripadnosti karakteristične samo za ruralna područja. Težnja za očuvanjem manjinskog identiteta i nasljeđa sve više jačaju u gradovima kako u susjednim državama tako i u Hrvatskoj. Primjerice u gradovima duž jadranske obale kada se govori o mađarskoj manjini.

Hrvatska napredna u zaštiti prava manjina

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorila je **Jadranka Katarinčić-Škrlj** naglasivši da HSLs podržava Ustavni zakon podsjetivši da je HSLs u prvom čitanju podržao Prijedlog, no tada je na zahtjev Kluba zastupnika nacionalnih manjina usvojeno da se s tada predviđenog hitnog postupka skine prijedlog. HSLs je smatrao da ne bi bilo dobro da se Ustavni zakon donese bez suglasnosti predstavnika manjina.

O značaju zakona govori članak 15. Ustava RH da se radi o postupku za donošenje organskih zakona stoga je nužno da se on donese konsenzusom svih parlamentarnih stranaka te se ne smije donijeti bez suglasnosti onih na koje se odnosi.

Usvajanjem zakona ispunjava se jedna od najvažnijih međunarodnih obveza RH. No, HSLs upozorava da bi se trebali osloboditi pritiska međunarodne zajednice jer se ovaj zakon donosi zbog hrvatskih građana i afirmacije i prava nacionalnih manjina u RH.

Smatra da nije dobro što je u razdoblju od prvog čitanja naovamo

nedostajalo strpljenja u vođenju javne polemike koja se vodila na granicama međusobne isključivosti.

Izrazila je zadovoljstvo zbog razgovora vođenih u Parlamentu i s predstavnicima nacionalnih manjina radi postizanja konsenzusa.

Usvajanjem zakona ispunjava se jedna od najvažnijih međunarodnih obveza RH. No, HSLs upozorava da bismo se trebali osloboditi pritiska međunarodne zajednice jer se ovaj zakon donosi zbog hrvatskih građana i afirmacije prava nacionalnih manjina u RH.

Manjine u Hrvatskoj i hrvatska manjina u susjednim zemljama najčešće su organska veza s drugim narodima. Nakon gorkog iskustva 20. stoljeća shvaćeno je da manjine u Europi posebno u područjima Srednje i Istočne Europe mogu biti izvor nestabilnosti, sukoba i krize destabilizacije država i cijelih regija.

Takvo iskustvo traži od vlada i država da otkloni činitelje nestabilnosti stoga treba razviti pravnu regulativu koja će odnos većine i manjine definirati kroz činjenicu da su manjine bogatstvo kojima treba jamčiti zaštitu.

U Europi su poznati razni mehanizmi zaštite nacionalnih manjina. Od personalne autonomije preko kulturne do teritorijalne. Kao uspješni modeli rješavanja manjinskog pitanja su pravno reguliran položaj Švedana u Finskoj ili Južnotirolskih Nijemaca u Italiji ili Danci u Njemačkoj i Nijemci u Danskoj što je riješeno bilateralnim sporazumom dviju zemalja koje primjenjuju model kulturne autonomije.

Objasnila je da centralizirane države u pravilu imaju problema s manjinskim i regionalističkim zahtjevima pa se prije svega susreću s manjinskim i regionalističkim zahtjevima za visokim stupnjem autonomije pa do otcjepljenja.

I na te dezintegracijske procese i u Europi se uvijek odgovala pa imamo primjer Italije, Španjolske koje su svojim regijama dale Statut o lokalnoj samoupravi preko Statuta o autonomiji ili Statuta o visokoj autonomiji kao što ima ju Španjolska i Belgija.

Jedan od ključnih dokumenata za rješavanje međunarodnih odnosa u Europi je Okvirna konvencija o zaštiti prava nacionalnih manjina. Hrvatski sabor donio ju je 19. rujna 1997. godine. Ustavni zakon preuzima rješenja iz te Okvirne konvencije.

Osnivanje Savjeta za nacionalne manjine i uvođenje manjinske samouprave

Ustvrdila je da RH ima u odnosu i na druge zemlje duge demokratske tradicije i članice EU zakonodavni standard manjinskih prava koji je iznad tih zemalja. Tu su odredbe izmijenjenog Ustava RH, Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina te Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina.

HSLs ne podržava načelo pozitivne diskriminacije ukoliko bi se ono razumjelo isključivo kao pravo dvostrukog glasa. HSLs smatra da je pozitivna diskriminacija već osigurana i ponuđenim rješenjem.

HSLs podržava osnivanje Savjeta za nacionalne manjine i uvođenje manjinske samouprave. Napomenula je da HSLs smatra da će se s obzirom na pitanje zastupljenosti predstavnika manjina u Saboru i neće moći drugačije riješiti nego kompromisom te podržava članak 17. Zakona.

Ističe da se broj zastupnika manjina poveća sa 5 na 8, da se manjinama treba omogućiti da same biraju svog predstavnika te smatra prihvatljivim svako rješenje prihvatljivo i za predstavnike nacionalnih manjina.

HSLs-u će biti prihvatljivo svako rješenje koje bude prihvatljivo predstavnicima nacionalnih manjina. HSLs ne podržava načela pozitivne diskriminacije ukoliko bi se ono razumjelo isključivo kao pravo dvostrukog glasa. HSLs smatra da je pozitivna diskriminacija već i osigurana ponuđenim rješenjem s obzirom na to da se daje mogućnost posebnog izbora predstavnika manjina s obzirom na to da je zagarantirano najmanje 5 zastupnika, a sada se predlaže kao konačno rješenje

gornja granica od ukupno 8 zastupnika.

HSLŠ se slaže da ako nema gornje granice da se nikako ne ide ispod stečenih prava, točnije da se ona moraju zadržati i otvoriti vrata da u perspektivi budu i veća. Ujedno je govoreći o razini zaštite prava nacionalnih manjina navela stanovite probleme Slovenaca i Hrvata u Trstu.

Savjetuje da u javnoj debati o ovom pitanju treba biti dobronamjeran, realan i bez pretjerivanja. To je ujedno preduvjet pravog suživota kojeg želi i manjina i većinski narod u svakoj zemlji što mora biti ideja vodilja u Hrvatskoj.

Briga o pravima manjina u počecima samostalnosti RH

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Trconić**. Zadovoljan nedramatiziranim atmosferom rasprave ustvrdio je da je RH jedna od rijetkih zemalja Europe koja konstantno drži visoke standarde u zaštiti prava nacionalnih manjina, a da niti jednog trenutka ne dolaze u pitanje njihova stečena prava.

Zanima ga kome je onda u interesu da ovaj red stvari na neobičan način pokušava promijeniti što je protiv interesa manjina. "Od tih sitnih dijabolusa, odvjetnika manjina više štete nego koristi."

Hrvatska je već na putu prema svojoj samostalnosti vodila brigu o zaštiti ljudskih prava i prava nacionalnih manjina na najvišem nivou počev od dokumenta u veljači 1991. u Rezoluciji o prihvaćanju postupka za razdruživanje.

Hrvatska je već na putu prema svojoj samostalnosti vodila brigu o zaštiti ljudskih prava i prava nacionalnih manjina na najvišem nivou počev od dokumenta u veljači 1991. u Rezoluciji o prihvaćanju postupka za razdruživanje.

Slijedi dokument iz svibnja iste godine - Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti, potom je Sabor u listopadu iste godine prihvaćujući preporuke Haaške konferencije o Jugoslaviji donio definitivnu odluku o suverenosti i samostalnosti. A 1992. godine donijet je Ustavni zakon o

ljudskim pravima i pravima etničkih zajednica.

Pozvao je zastupnike da slijede put koji je ucrtan bez ičijeg vanjskog utjecaja. Podsjetio je da je nedavno donijet Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu, Zakon o uporabi jezika i pisma manjina te da se ti zakoni primjenjuju u praksi. Mnoga su pitanja također riješena Zakonom o izboru predstavnika u lokalne zajednice.

Smatra da nisu prihvatljive teške riječi i optužbe čime se treba žestoko suprotstaviti.

HSS, SDP, HNS, PGS, SBHS i neki zastupnici zalažu se da se naziv zakona vrati na stari Ustavni zakon o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina jer je taj Zakon imao dva bitna dijela - onaj koji pokriva ljudska prava razrađen u članku 3. Ustava što je bio most prema primjeni u praksi. Ukoliko se naziv preimenuje u zakon o pravima manjina tada čitavo područje ljudskih prava ostaje nenormirano.

HSS je riješio da predstavnici manjina imaju 8 predstavnika od toga 3 srpske manjine i predstavnika bošnjačke manjine, predstavnika talijanske i predstavnika mađarske manjine. Jedan predstavnik bio bi zajednički za Čehe i Slovake i jedan za sve ostale manjine. Ostao bi potpuno isti sustav kao što je sadašnji.

Sporno pitanje manjinske uprave i vijeća smatra lako rješivim problemom i predlaže da se i u daljnjim raspravama usredotoči na bitne elemente za donošenje Ustavnog zakona.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je **Jozo Radoš**. Istaknuo je da povijest donošenja Zakona i nije bila baš najpoželjnija s puno nepotrebnih sukoba, nepovjerenja, obraćanja vladama ili vlastima drugih zemalja.

Podsjetio je da je zakon donesen 1991. godine u jeku rata, u snažnoj komunikaciji s međunarodnom zajednicom što je bio slučaj i ovoga puta. Zakon se neopravdano prepoznavao proteklih mjeseci kroz članak 17. i kroz izbore, a u Zakonu postoje puno važniji instituti nego što su sami izbori i pitanje izbora. Smatra da bi bilo bolje da su neki drugi dijelovi zakona u javnosti došli više do izražaja, a ne kombinacija interesa i strahova.

Objasnio je da pozitivna diskriminacija znači stvarnu diskriminaciju

onih na koje se ona odnosi, stoga kada postoji zastupljenost manjina od 8 posto ti građani trebaju biti jače zastupljeni u svojim interesima. To znači da neke tendencije, interesi i legitimna prava većinskog naroda dolaze u pitanje zbog nadzastupljenosti manjina. Stoga je, smatra zastupnik, problematična pozitivna diskriminacija.

Objašnjava da bi ona imala smisla kada ne bi bilo nijedno manjinsko pitanje tada bi ta manjina prezentirala građanski interes. Smatra da je problematično u takvim okolnostima kada bi ta manjina imala mogućnost da bitno utječe na strukturu vlasti i na smjer razvoja zemlje uvesti pozitivnu diskriminaciju.

Ostala je mogućnost da se manjinski predstavnici pojavljuju na stranačkim listama protiv čega su snažno bili predstavnici manjina kada se radi o nacionalnoj razini i jednako tako ostalo je kao rješenje mogućnost pozitivne diskriminacije što je rijetko u svijetu.

To automatski znači da nismo na isti način tretirali regionalnu odnosno lokalnu samoupravu kao državnu upravu. Predviđa da će poteškoće u provedbi zakona biti u pogledu zastupljenosti u izvršnoj vlasti, u jedinicama lokalne samouprave.

Smatra da se može dogoditi da se primjerice na stranačkoj listi stranke koja će činiti opoziciju u predstavničkom tijelu biti izabrani predstavnici manjina ili će ista ta manjina biti obvezno zastupljena u izvršnoj vlasti što će stvarati poteškoće.

Ovim se zakonom na bilateralnoj razini može izvršiti pritisak da se na višoj razini slijede rješenja i da se time osigura dostojan položaj Hrvata u zemljama gdje to nije ostvareno.

Nelogičnost je zakona da se u odredbama članka 17. koji se odnosi na izbore ide ispod razine općenitosti samoga zakona, ta pitanja bi u nekim idealnim uvjetima ipak trebalo rješavati Izbornim zakonom.

Zaključuje da će zakon zbog navedenih poteškoća skoro doći u fokus javnosti i medija i pokazati svoje prve nedostatke u primjeni kada će se početi razmišljati o operativnom poboljšanju zakona u onim segmentima gdje će zbog svoje komplicirane primjene otežavati ostvarenje zaštite prava manjina.

RH 1991. donijela Ustavni zakon o ljudskim pravima i pravima nacionalnih i etničkih zajednica ili manjina

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks** podsjetivši da su Božićnim Ustavom RH iz 1990. unijeta najviša načela zaštite nacionalnih manjina koje je tada trebalo implementirati kroz zakone, od kulturne autonomije do ravnopravnosti svih manjina do naglašavanja i jamčenja službene uporabe jezika i pisma, odgoja i obrazovanja.

"Hrvatska je učinila radikalni raskid s dosadašnjom praksom i teorijom koja je vladala u tadašnjoj socijalističkoj Hrvatskoj gdje su nacionalne manjine pod klimom narodnosti bile tretirane kao folklor, a nije bilo niti riječi o političkim pravima napose o pravima nacionalnih manjina kao kolektiviteta" obrazložio je Šeks.

Godine 1991. kada Hrvatska još nije bila samostalna država donosi se Ustavni zakon o ljudskim pravima i pravima nacionalnih i etničkih zajednica ili manjina s elementima pritiska međunarodne zajednice čime se Ustavnim zakonom u Hrvatskoj htjelo uvesti dva kotara s posebnim statutom.

Tada su unijete odredbe da pripadnici nacionalnih manjina kojih ima više od 8 posto imaju pravo na razmjernu zastupljenost u Hrvatskom saboru, tijelima središnje državne vlasti, Vlade i sudbene vlasti, a pripadnici nacionalnih manjina kojih je manje od 8 posto da imaju zajamčeno pravo od 5 do 7 zastupnika u Hrvatskom saboru.

Pri završetku rata, 1995. godine, Sabor je suspendirao odredbe koje se odnose na kotareve i članak 17. pa slijedi pritisak međunarodne zajednice da se razriješi pitanje manjina.

Ispunjeni uvjeti Vijeća Europe

Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman i akademik Vlatko Pavletić 15. ožujka 1996. potpisuju obvezu u ime Hrvatske uoči prijema u Vijeće Europe te između ostalog da će u roku od godine dana potpisati i ratificirati Europsku okvirnu konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina, Europsku povelju o lokalnoj samoupravi, Povelju o regionalnim i manjinskim jezicima. Obveze su ispunjene.

Hrvatska se također obvezala da će provesti preporuke iz mišljenja Venećijanske komisije (Komisija za demokraciju putem prava Vijeća Europe) i ustrojiti mehanizme zaštite ljudskih prava.

U pogledu manjinske samouprave HDZ se zauzima da ona ne egzistira u predloženom obliku jer zemlje poput Slovenije, Češke i Mađarske poznaju pravo na manjinsku samoupravu, ali ne i zakone koji jamče pravo na razmjernu zastupljenost u jedinicama lokalne samouprave nacionalnim manjinama.

Nadalje objašnjava da je nakon toga uslijedio pritisak na Hrvatsku unatoč implementaciji i ratifikaciji dokumenata, a odnosio se na razrješavanje pitanja izbornog prava i političkog predstavništva nacionalnih manjina.

Krajem 2000. godine obavlja se revizija Ustavnoga zakona gdje se ponovno potiče pitanje članka 17. to jest pitanja zastupljenosti nacionalnih manjina te se pitanje ostavlja do uvida u službene rezultate popisa stanovništva.

Podsjetio je da je izborni zakon iz 1990. jamčio pripadnicima određenih nacionalnih manjina 5 zastupnika u Hrvatskom saboru što je ostvareno na izborima 3. siječnja 2000. godine. U međuvremenu je donijet i Zakon o izboru za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave.

Dijaspora mora biti zastupljena u Saboru

Osvrnuo se i na visoki standard poštivanja prava nacionalnih manjina u RH. "Oni iz svijeta koji nam često prigovaraju, a rekao bih da su to činovnici iz raznih institucija, niti ne pomišljaju a užasavaju se i od pomisli da bi u svojim zemljama primijenili i dio ovoga što Hrvatska već ima implementirano, usvojeno i provedeno".

HDZ podržava usuglašena rješenja, a to znači da nacionalne manjine imaju pravo biti zastupljene u Hrvat-

skom saboru najmanje sa 5 a najviše sa 8 zastupnika, a one nacionalne manjine koje imaju manje od 1,5 posto u ukupnom udjelu stanovništva RH zajamčeno im je najmanje 4 zastupnika i to su stečena prava nacionalnih manjina koje imaju i po sadašnjem izbornom zakonu.

Zastupnik Šeks podsjetio je na kategoriju hrvatskih građana koji također moraju biti zastupljeni u Saboru a radi se o državljanima koji nemaju prebivalište u RH a o njima će se raspravljati u okviru Izbornog zakona.

U pogledu manjinske samouprave HDZ se zauzima da ona ne egzistira u predloženom obliku i sadržaju obrazlažući da zemlje poput Slovenije, Češke i Mađarske poznaju pravo na manjinsku samoupravu, ali ne i zakone koji jamče pravo na razmjernu zastupljenost u jedinicama lokalne samouprave nacionalnim manjinama.

Zaključno je podsjetio i na kategoriju hrvatskih građana koji također moraju biti zastupljeni u Saboru a radi se o državljanima koji nemaju prebivalište u RH te dodao kako će se uskoro o njihovoj zastupljenosti raspravljati u okviru Izbornog zakona.

Manjinski zastupnici na stranačkim listama, neuspjela opcija

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je mr.sc. **Mato Arlović** izrazivši zadovoljstvo što je između parlamentarnih stranaka postignut konsenzus oko spornih pitanja.

Iako se SDP zalagao za građansku opciju, koja bi omogućila da se kroz izbor zastupnika nacionalnih manjina osigura zastupljenost svih nacionalnih manjina u Saboru što bi se uredilo primjerice skidanjem s lista, uvjeren je bio vrlo brzo da to nije moguće.

Podržava niz novih instituta u Ustavnom zakonu jer oni omogućavaju državljanima RH da se uključe u javni život u upravljanje društvom i lokalnim poslovima.

Smatra da je jako važno što su u Ustavnom zakonu postignuta rješenja koja u sebi neće sadržavati točke razdora i sukoba između matičnog

naroda i nacionalnih manjina ili unutar neke od nacionalnih manjina.

Potpuno su svjesni da je Ustavni zakon šire određen od samog ustavnog okvira te je objasnio da Ustav RH za Ustavni zakon namjenjuje prije svega da regulira ravnopravnost i zaštitu prava nacionalnih manjina jer se to uređuje Ustavnim zakonom, a sve ostalo razradit će se kroz druge odgovarajuće zakone koji su doneseni ili će se donositi kroz izmjene i dopune.

Vijećem nacionalnih manjina do kulturne autonomije

Smatra da je dobro ako će se omogućiti da se pored predstavnika političkog predstavništva u jedinici lokalne i regionalne samouprave na razini države u Hrvatskom saboru otvori mogućnost da se kroz Vijeće nacionalnih manjina ili predstavnika nacionalnih manjina razvije poticaj i inicijativnost i u kulturnoj autonomiji, ali i prema predstavničkim tijelima.

Hrvatska je svih ovih godina imala Ustavni zakon prva od novonastalih zemalja na prostoru bivše Jugoslavije.

Raduje se rješenju koje omogućuje da se predstavnici nacionalnih manjina na kvalitetan način uključe u te da im se omogućiti zastupljenost u državnoj upravi, lokalnoj (regionalnoj) samoupravi, pravosuđu.

SDP ne smatra da bi se mogle prihvatiti teze koje su dosad postojale, a to je da Hrvatska treba donijeti Ustavni zakon radi toga što ga nema već ga je ona svih ovih godina imala i kao prva od novonastalih zemalja na prostoru bivše Jugoslavije.

Novi Ustavni zakon otvara niz pitanja koja se mogu kvalitetnije izraziti dopunama i izmjenama postojećeg te daje prostor za autonomno djelovanje jedinica lokalne samouprave i predstavnika Vijeća kroz Vijeća nacionalnih manjina.

Dodao je da pitanje ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina nije političko pitanje, ono je pravno i još uvijek interesno i materijalno financijsko pitanje.

Zaključio je da će SDP podržati Ustavni zakon i sve amandmane kojim se postigao konsenzus i dogovor kao parlamentarne stranke kao i one

amandmane kojima se postigao dogovor s klubovima i predstavnicima predlagatelja.

U Erdutu odbijeno izvođenje hrvatske himne

U pojedinačnoj raspravi prva se za riječ javila **Jadranka Kosor (HDZ)** istaknuvši da HDZ nije osjećao nervozu oko donošenja zakona jer su točno znali što žele i vjeruju da će dogovori vezani uz ustavni zakon biti oživotvoreni u ovom zakonu.

Ponovila je tvrdnju da RH ima visoke standarde u zaštiti prava nacionalnih manjina. Također je zatražila od zastupnika **Damira Kajina (IDS)** da se ispriča za izjavu da kako je Hrvatska riješila svoje manjinsko pitanje pri čemu je bio prilično maliciozan. Ta je izjava prije svega u potpunoj suprotnosti s Deklaracijom o Domovinskom ratu koju su zastupnici dužni poštovati i koja ih obvezuje.

Takve su izjave, dodala je, na tragu Haaških tužitelja i optužnica.

Iznijela je da se naučila poštivati tuđe jer je živjela okružena manjinama te naučila njihove običaje a i jezik. Misli da su manjine u RH poštovane te im se jamče sva prava ali se očekuje da one poštuju Hrvatsku kao svoju domovinu.

Osvrnula se na potrebu reakcije za slučajeve u pojedinim općinama i gradovima gdje manjina ima većinu te se nepotrebno mijenjaju nazivi ulica i trgova i ostalo. To nije dobro jer je Hrvatska svima domovina te uistinu treba raditi na snošljivosti, solidarnosti, razumijevanju i dijalogu.

Zastupnica Kosor naučila se, kako reče, poštivati tuđe živce okružena manjinama te naučila njihove običaje a i jezik. Misli da su manjine u RH poštovane te im se jamče sva prava ali se očekuje da one poštuju Hrvatsku kao svoju domovinu.

U članku 12. se navodi da se uz pjesmu nacionalne manjine izvodi i hrvatska himna, što je potrebno, no, nedavno je bio slučaj da je u Erdutu odbijeno izvođenje hrvatske himne.

Ne slaže se da se ukinu radne dozvole za izvođače koji bi nastupali na

priredbama za nacionalne manjine. Zaključno, HDZ se nada potpori zastupnika kada se bude govorilo o pravu hrvatskih državljana bez prebivališta u okviru izbornog zakona.

Ne postoji strah manjine od većine

Zlatko Čanjug (HND) rekao je da prava većine pa tako i prava nacionalnih manjina proizlaze iz ljudskih prava. Snaga je hrvatske političke povijesti sudjelovanje manjina ili njihovih predstavnika u aktivnom političkom životu Hrvatske.

Hrvatska kultura može se ponositi ne samo Nikolom Teslom nego i Lavoslavom Ružičkom, Stankom Vrazom i drugim pripadnicima kulturnog i političkog života Hrvatske.

Samo čvrsta politička uloga manjina u Hrvatskoj državi znači istinsku demokraciju.

Smatra da "žalosti činjenica da su kako pojedini predstavnici manjina tako i predstavnici pojedinih stranaka u Hrvatskoj koji se smatraju velikima zbog nekih svojih interesa a ne na temelju stvarne potrebe shvaćanja duhovnog stanja ili stava potražili rješenje u nečemu što je narod prepoznao kao cjenkanje ili trgovinu za mjesta u Saboru".

Samo čvrsta politička uloga manjina u Hrvatskoj državi znači istinsku demokraciju.

Smatra da nacionalne manjine zaslužuju još veća prava u Saboru od ovoga Prijedloga zakona i da se Hrvatska mora bez predrasuda otvoriti prema problemima nacionalnih manjina.

Drži da samo politički slobodan čovjek može biti aktivni čimbenik stvaranja izgradnje države ili nacije što primjerom znači da Vuk Karadžić nešto znači kako za Srbe u Srbiji tako i za hrvatske Srbe. "U tom smislu nemam ništa protiv imena ulice Vuka Karadžića u Lapcu, ali se nije trebalo pribjeći drugoj vrsti radikalizma".

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ivo Lončar (nezavisni)** rekavši da je protiv toga da Vuk Karadžić ima svoju ulicu jer on s Hrvatskom nema nikakve veze i jer je njegova teza "Srbi svi i svuda" bila vodilja za zločine Garašaninu, Mihajloviću i Miloševiću.

Ljubo Česić-Rojs ispravio je zastupnika Čanjugu i smatra da je netočno da postoji strah manjina od većine te

se zalaže da se donese zakon te da se ne ukine ulica IV gardijske brigade u

Ne trebamo imati komplekse da su manjinska pitanja negdje u svijetu bolje riješena nego u Hrvatskoj.

Lapcu, jer ako smo "dozvolili Vuku Karadžiću ulicu u Lapcu onda ćemo i dozvoliti da Knin ponovno postane jazbina četničkog antihrvatsva. To neće biti nikada".

Ustavni zakon je trebao ići u treće čitanje

S obzirom na brojne amandmane i sve ono o čemu se dogovaralo zadnjih dana ovaj zakon je trebalo uputiti u treće čitanje, kako bi se donijela rješenja koja će biti provediva u praksi, konstatirao je **Ante Beljo (HDZ)**. Smatra da nije trebalo podleći pritiscima raznih "zaštitnika" ljudskih prava izvana i inzistirati na tome da ovako važan propis (koji se donosi dvotrećinskom većinom zastupničkih glasova) mora biti donesen do kraja godine, to više što pojedine zemlje još uvijek nemaju takav zakon. Po riječima zastupnika ne postoje ustaljeni standardi za cijelu Europu prema kojima bismo trebali stvarati zakone o zaštiti prava manjina, budući da svaka država rješava to pitanje onako kako joj odgovara. U svakom slučaju, uopće ne trebamo imati komplekse da su manjinska pitanja negdje u svijetu bolje riješena nego u Hrvatskoj.

U nastavku se osvrnuo i na konkretna zakonska rješenja. Primijetio je, među ostalim, da predloženim uopće nije definirano zastupništvo manjina u Saboru, lokalnoj samoupravi te određenoj kulturnoj autonomiji. Pitanje je, kaže, i koliko će sve to stajati, s obzirom na činjenicu da lokalne jedinice nemaju novaca ni za osnovne funkcije. Primjenom fiksne kvote temeljem koje manjine imaju pravo na pet zastupnika pripadnici manjina, zapravo, dobivaju duplo pravo glasa, konstatira dalje. Naime, za tih 5 zastupnika može glasovati svega 5 državljanina a oni će ipak biti izabrani. Logično je, stoga, da će manjinski birači svoje glasove radije dati osobama koje će kroz stranke progurati da budu zastupnici. Beljo drži da bi pravo na fiksnu odnosno nefiksnu kvotu koje je predviđeno za manjine trebalo dati i hrvatskim

državljanima koji, privremeno ili stalno, žive izvan granica Republike Hrvatske. Pitanje broja njihovih zastupnika u Parlamentu trebalo bi regulirati jednom točkom u Ustavnom zakonu Republike Hrvatske, na isti način kao i za manjine, a ne da se rješavanje tog problema ostavlja za Izborni zakon o kojem se neće glasovati dvotrećinskom, već natpolovičnom većinom (njime se može regulirati jedino način na koji će ti zastupnici biti izabrani).

Šturo razrađeno pravo na zastupljenost manjina u Hrvatskom saboru

Mario Kovač (HSL) naglasio je na početku svog izlaganja da bi ovaj zakon trebao biti temeljni instrument koji će jamčiti ravnopravnost i zaštitu prava nacionalnim manjinama, jer

Reguliranje prava na zastupljenost u Hrvatskom saboru nepotrebno se premješta u izborno zakonodavstvo, dok se istodobno detaljno razrađuje participiranje nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave.

time dodatno osnažujemo svoju demokratsku legitimaciju. Komentirajući Vladin prijedlog primijetio je da se u članku 17. samo konstatira, ali ne razrađuje jedno od nespornih prava nacionalnih manjina - pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru (ta se materija premješta u izborno zakonodavstvo). Time je predlagatelj zaočiglavio ustavnu odredbu koja propisuje

Bit će vrlo nezahvalan zadatak voditi računa o participaciji svih nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i pravosuđa, a pogotovo u tijelima lokalne samouprave.

da se zakoni kojima se uređuju prava nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru donose dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika. Za razliku od toga, vrlo se detaljno razrađuje participiranje nacionalnih

manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave. Kada bismo Vladin prijedlog prihvatili bez amandmanskih korekcija, našli bismo se u situaciji da o participaciji nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima lokalnih jedinica moramo glasovati dvotrećinskom većinom, a o participaciji u Hrvatskom saboru nat-

U zakonu ne bi trebalo ostavljati prostor za političke manipulacije, pogotovo glede mogućnosti participiranja manjina u Saboru, kao i glasovanja manjinskih predstavnika.

polovičnom većinom svih zastupnika, upozorava Kovač. Izgleda da si je Vlada na taj način osigurala politički najprofitabilnije rješenje glede glasova pripadnika manjina na budućim izborima. Osim toga, lakše joj je dostupna natpolovična većina zastupnika kad se u Saboru glasuje, zaključuje zastupnik.

Smatra, nadalje, da je rješenje predviđeno člankom 20. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona teško provedivo i da će biti vrlo nezahvalan zadatak voditi računa o participaciji svih nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i pravosuđa, a pogotovo u tijelima lokalne samouprave. To se - kaže - posebno odnosi na manje lokalne jedinice gdje ima malo radnih mjesta. Osim toga, u tim sredinama nema ni stručnjaka određenih profila, a kamoli iz redova pripadnika određene nacionalne manjine. S ovako kompliciranim zakonskim odredbama koje ćemo teško moći oživotvoriti otvaramo vrata dodatnoj kritici međunarodnih foruma, jer nećemo moći realizirati ono što smo sami sebi propisali, upozorava zastupnik.

Spomenuo je i odredbu članka 40. koja obvezuje Vladu da u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Zakona imenuje članove Savjeta za nacionalne manjine, kao i predsjednika tog tijela i njegova zamjenika. Drži da je taj rok prekratak, a ne slaže se ni s prijedlogom da Vlada imenuje Savjet i bez kandidata manjinskih samouprava, ako se one ne formiraju u predviđenom roku. Po riječima zastupnika manjinske samouprave bi trebali birati predstavnici manjina na terenu, a iz njihova postojanja i djelovanja vukao bi legitimitet i Savjet za nacionalne manjine.

Na kraju je izjavio da se osobno ne protivi donošenju ovog Zakona, ali nije za to da se u njemu ostavlja prostor za političke manipulacije, pogotovo glede mogućnosti participiranja manjina u Saboru, kao i glasovanja manjinskih predstavnika. Srećom, amandmani klubova parlamentarnih stranaka mogu u bitnome popraviti predloženi zakonski tekst, zaključio je na kraju.

Manjinama osigurati dodatno pravo glasa

Po riječima dr. **Furia Radina** priča o ovoj problematici započela je još 1991. i 1992. godine, kada je, zahvaljujući "prijateljskom uvjerenju" međunarodne zajednice donesen prvi Ustavni zakon. Nastavlja se 1995. godine, nakon "Oluje", kada je suspendiran veliki broj odredbi koje se nisu odnosile samo na teritorijalnu autonomiju, "tobože zbog toga što se više nije znalo koliko u Hrvatskoj ima Srba". Tada je odlučeno da ona manjina koja je bila definirana kao

Pored općeg biračkog prava pripadnicima manjina osigurati i pravo da biraju svoje zastupnike u posebnim izbornim jedinicama.

manjina s više od 8 posto udjela u ukupnom stanovništvu (a sada se definira kao manjina s više od 1,5 posto) umjesto dotadašnjih 13 ima 3 zastupnika u Parlamentu, da bi 2000. njihov broj pao na jednog (sve do jutros vodila se velika rasprava o tome koliko ih ubuduće treba biti). Problem je nastao, kaže, kada se od 2000. godine pokušalo legalizirati ono što je 95. bilo suspendirano i to od strane jedne posve druge koalicije, koja nije imala veze sa strankama koje su bile na vlasti 95. godine. Svi se, inače, slažu s tim da više nema teritorijalne autonomije, ali smatraju da umjesto toga treba doći tzv. manjinska samouprava ili funkcionalna autonomija. Iako se sada predlaže naziv Vijeće nacionalnih manjina, kao najmanje obvezujući, sadržaj ostaje isti kao i kod manjinske samouprave, konstatira zastupnik. Nije mu jasno, kaže, zbog čega svaki put kad je na dnevnom redu problematika nacionalnih manjina nastanu takvi problemi i svade (ni oko Prijedloga Ustavnog zakona nismo se odmah

suglasili) da se mora uključiti čak i međunarodna zajednica, kao da mi sami ne možemo rješavati to pitanje (Hrvatska na tom planu nije ni bolja ni gora od ostalih zemalja). Po riječima zastupnika predloženi Ustavni zakon je maksimum koji se ovdje može postići, sa ili bez međunarodne zajednice. To ga, međutim, ne usređuje, budući da ponuđenim rješenjima nije predviđena mogućnost za koju se zalažu njegovi stranački kolege, Istrani i mnogi drugi građani. Riječ je o prijedlogu, da se pripadnicima nacionalnih manjina, pored općeg biračkog prava osigura (jamči) i pravo da biraju svoje zastupnike i u posebnim izbornim jedinicama (zbog toga je, zajedno s kolegom Kajinom, uložio amandman na članak 17. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona). Ne radi se, kaže, o pravu na dupli glas, kao što se obično tvrdi, nego o malom dodatnom pravu glasovanja za jednog jedinog zastupnika. Kako reče, nije sretan ni zbog toga što se toliko govori o nekakvoj nefiksnoj kvoti, koja je onda postala nefiksna (a da nitko ne zna zašto) a na kraju je opet nefiksna, ali od 1 do 3). Onima koji tvrde da bi sve bilo u redu da je riječ samo o Talijanima i da je problem u nekim drugim nacionalnim manjinama, poručio je: "Netrpeljivost prema onima koji su drugačiji ne poznaje samo jednu grupaciju, samo je pitanje vremena kad će doći na red bilo koja druga grupacija".

Konstatirajući da je Radin, zapravo, govorio o Srbima čiji je odvjetnik dr. **Anto Kovačević (HKDU)** je napomenuo da nije točno da je jedna nacionalna manjina, koja je nosila okvire Hrvatske, sa 8 posto danas svedena na svega 1,5 posto u ukupnom pučanstvu. Naime, prema zadnjim statističkim podacima Srba u Hrvatskoj ima 4,54 posto (vratilo se 97 tisuća onih koji su otišli iz Hrvatske misleći da će se vratiti kao pobjednici, a ne kao gubitnici). Iste podatke iznio je i **Ljubo Česić-Rojs**, uz napomenu da nije točno ni to da je 90. odnosno 91. godine u Hrvatskoj bilo 8 posto Srba. Naime, popise stanovništva radili su upravo Srbi, budući da Hrvati nisu bili svoji na svome do 90. godine. Žalosno je, kaže, da su i sva rukovodeća mjesta obnašali oni koji su izvršili agresiju na Hrvatsku. Unatoč svemu glasovat će, kaže, za donošenje ovog zakona jer je demokrata i želi da sve nacionalne manjine imaju jednaka prava.

Ivo Lončar (nezavisni) izrazio je žaljenje što zastupnik Radin, kao predsjednik Odbora za ljudska prava, ne brani jednako sva prava. Kako reče, u više ga je navrata molio da na dnevni red tog radnog tijela uvrsti raspravu "o fašističkom odnosu prema Hrvatima u Donjem Lapcu i Gvozdu". Naime, u pismima koja su članovima Odbora, ali i predsjedniku države, premijeru i predsjedniku Sabora pristigla iz Donjeg Lapca, navodi se da saborski zastupnik Milan Đukić provodi fašizam i prema Hrvatima i prema Srbima koji mu se suprotstave. Apsurdno je, kaže, da većinski narod bude marginaliziran kao podstanar u vlastitoj državi. Na kraju je izjavio da više nije član tog Odbora "jer se on pretvorio u privatnu tvrtku" (netko tko govori o ljudskim pravima ne može selekcionirati ta prava). Zamjerivši Lončaru na uvredama (napose na usporedbi općine Donji Lapac s fašističkim leglom) **Milan Đukić** je napomenuo da se sada raspravlja o pravima nacionalnih manjina, a upravo zastupnik Lončar je, kaže, reprezentant prava i sloboda koji su Srbima zajamčeni u Hrvatskoj. Lončar je uzvratilo da nikoga nije vrijedao, nego da o spomenutom postoji dokumentacija koju je Odbor trebao provjeriti. Zamjerio je, kaže, predsjedniku Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina da selekcionira ljude. Dr. **Radin** je izjavio da ga čudi što je gospodin Lončar, kojega inače cijeni kao čestitog, odustao od Odbora, s obzirom na činjenicu da je prije desetak dana dogovoreno da se sporno pitanje stavi na dnevni red. Dakako, dao mu je do znanja da neće podržati nikakva pisma koja blate člana Odbora. Pojasnio je, također, da je samo iznio činjenicu da se manjina koja se ranije zvala manjina s više od 8 posto, u ovom zakonu zove manjina od više od 1,5 posto udjela u ukupnom stanovništvu.

Dr. **Anto Kovačević** mu je spočitnuo da je govorio o netrpeljivosti prema nacionalnim manjinama u Hrvatskoj, iako je Hrvatska zasigurno najtolerantnija zemlja na svijetu. To je, kaže, jedina zemlja na svijetu koja donosi Ustavni zakon o nacionalnim manjinama (ostale imaju obične zakone) i jedna od rijetkih gdje nacionalne manjine imaju svoje zastupnike u Parlamentu (imali su ih u svim sazivima Sabora). "Ako postoji netolerancija i netrpeljivost onda je ona postojala, gospodine Radin, sa srpske strane i s talijanske strane za

vrijeme fašističkog režima Benita Mussolinija". Naime, srpska nacionalna manjina je prihvatila Miloševiću politiku i tezu da svi Srbi trebaju živjeti u jednoj državi. Kninski zubar Babić je nedavno, svjedočeći u Haagu protiv Miloševića, govorio o tome koju silnu mržnju je srpska nacionalna manjina iskazala prema hrvatskom narodu i državi, rušeći Vukovar, Škabrnju, Čelije, Dalj, Osijek, Vinkovce, itd.

Predloženim rješenjima pokušava se ići ispod stečenih prava koja su regulirana posebnim Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Replicirajući zastupniku Radinu **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je primijetila da se i on, u ime demokracije i zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, pozivao na međunarodnu zajednicu i talijansku Vladu, na OESS, HHO, itd. Zanimalo ju je hoće li isto tako energično u talijanskom Parlamentu štititi prava hrvatske nacionalne manjine i 50 tisuća Hrvata bez tog statusa na sjeveru Italije. Spomenula je, među ostalim, da su nakon bilateralnog ugovora s Italijom o zaštiti nacionalnih manjina moliški Hrvati prvi put u povijesti dobili status nacionalne manjine i državnu zaštitu. Po njenim riječima do 2000. godine državna financijska potpora iznosila je 200 tisuća lira, a promjenom vlasti ona se ukida. Dr.sc. **Radin** je obećao da će, pruži li mu se prilika da jedan dan bude u talijanskom Parlamentu, svesrdno braniti prava Hrvata jer je i to dio njegove kulture.

U nekim segmentima ide se ispod stečenih prava

Po riječima **Zdenke Čuhnil (HSS)** donošenje kvalitetnog zakona o pravima manjina mora biti hrvatski nacionalni interes. Smatra da predloženi zakon, koji je posljednjih tjedana izazivao burne rasprave, ali i rezultirao dobrim kompromisima, može postati dobar, uvaži li predlagatelj neke od amandmana. U nastavku se osvrnula na odredbe koje bi mogle izazvati probleme u praktičnoj primjeni (zbog toga je i Klub zastupnika nacionalnih manjina

podnio amandmane). Upozorila je, ponajprije, na to da se predloženim rješenjem u članku 9. točki 6. pokušava ići ispod stečenih prava koja su regulirana posebnim Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Naime, navedenom odredbom se propisuje da odgojno-obrazovni rad u školama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici koji potpuno vladaju jezikom i pismom dotične manjine, dok se spomenutim Zakonom traži da prednost imaju oni koji su iz reda nacionalnih manjina.

Po mišljenju zastupnice člankom 13. Ustavnog zakona je vrlo kvalitetno definirano osnivanje udruga, zaklada, fundacija, ustanova za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavačke muzejske i druge djelatnosti, radi očuvanja nacionalnog i kulturnog identiteta nacionalnih manjina. Međutim, nije regulirano financiranje, odnosno potpora s razine države i lokalnog proračuna za ostvarivanje tih prava, zbog čega treba zadržati odredbu članka 11. postojećeg zakona. Osim toga, nije riješeno ni financiranje lokalnih radio i TV postaja koje već dugi niz godina emitiraju programe iz svakodnevnog života nacionalnih manjina, dok se državne i regionalne TV i radio-postaje financiraju iz pretplate. To se pokušavalo riješiti Zakonom o HRT-u, ali ni nakon dvije godine ništa nije napravljeno, negoduje zastupnica.

Po njenoj ocjeni članak 37. predloženog Ustavnog zakona nije potpuno definiran. Naime, propisuje da će se predstavnička tijela lokalnih i područnih jedinica kojima je mandat u tijeku, a u kojima nije ostvareno pravo na zastupljenost predstavnika manjina sukladno odredbama članka 18. Ustavnog zakona, popuniti odgovarajućim brojem članova, na način i u rokovima uređenim Zakonom o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave. Nažalost, člankom 41. Ustavnog zakona stavlja se izvan snage odredba spomenutog zakona koja je definirala da se u roku 90 dana nakon popisa stanovništva moraju popuniti predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave. Stoga zastupnici manjina predlažu da se ta odredba zadrži ili da se članak 37. Ustavnog zakona dopuni.

Tzv. pozitivna diskriminacija predviđena Programom Vlade

Na kraju se osvrnula na članak 17. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona koji je, kako reče, zasigurno izazvao najburnije rasprave i oko kojega je na kraju postignut kakav takav konsenzus. Izrazila je zadovoljstvo što se poštuju stečena prava manjina, što je omogućeno da i najbrojnija među njima bude zastupljena s većim brojem zastupnika te da eventualno i nove manjine nađu svoga zastupnika. Međutim, da u javnosti ne bi ostao dojam da su manjinski zastupnici, zalažući se za pozitivnu diskriminaciju tražili nemoguće, citirala je odlomak iz Poglavlja o manjinama u Programu rada Vlade za razdoblje od 2000-2004. godine. U njemu, među ostalim, stoji da će Vlada otkloniti sve zapreke potpunoj građanskoj integraciji pripadnika nacionalnih manjina u hrvatsko društvo te da će u tu svrhu predložiti i odgovarajuća rješenja za osiguranje pozitivne diskriminacije u izbornom zakonodavstvu.

Na kraju je najavila da će glasovati za ovaj zakon jer smatra da je ipak kvalitetniji od postojećeg.

Nije riješeno financiranje lokalnih radio i TV postaja koje već niz godina emitiraju programe iz svakodnevnog života nacionalnih manjina.

Romano Meštrović (SDP) ne dijeli njeno mišljenje da bi kod zapošljavanja u školama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine trebalo davati prednost pripadnicima nacionalnih manjina. U tom slučaju hrvatski građani bi pri zapošljavanju postali neravnopravni čime bismo kršili Ustav RH. Odgovarajući na repliku, zastupnica je pojasnila da se samo zalaže za primjenu odredbe postojećeg Zakona o obrazovanju i odgoju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, koji je donio sadašnji sastav Sabora 2000. godine.

Za repliku se javila **Zdenka Babić-Petričević** koja dijeli mišljenje zastupnika Meštrovića. Upitala je gospođu Čuhnil što je ona osobno učinila da se poboljša položaj Hrvata u Češkoj. Naime, oni tamo još uvijek nemaju status nacionalne manjine a državna financijska potpora godišnje iznosi svega 11.900,00 kuna. Informirala ju je, također, da je na Odboru

za ljudska prava i prava nacionalnih manjina gospodin Veršić predložio novi program za nacionalne manjine u Hrvatskoj, odnosno Hrvate izvan domovine, pod nazivom "Glas Hrvatske".

Zdenka Čuhnil je izjavila da je dobro upoznata s tim programom, koji je trebao koštati oko 15 mln. kuna. A mi smo - kaže - bezuspješno tražili skromnih 60 tisuća kuna godišnje da se riješi informiranje na nivou Hrvatske. Prema tome, to je razlog zbog čega realizacija s ovih 15 mln. kuna nije bila moguća (**Zdenka Babić-Petričević** ju je ispravila da se nije radilo o 15, već o 7 milijuna kuna).

Što se, pak, tiče prava hrvatske manjine u Češkoj, zastupnica je napomenula da se ne želi uplitati u politiku češke države, ali da će nastojati pomoći da se poboljša položaj 800 Hrvata u toj zemlji, kad se o tome bude raspravljalo (vjerojatno na bilateralnoj osnovi).

Prava manjina bolje riješena Ustavom i posebnim zakonima

Po mišljenju **Milana Đukića (SNS)** kolektivna i individualna prava pripadnika nacionalnih manjina, koja se pokušavaju osigurati Ustavnim zakonom, daleko su kvalitetnije riješena

*Prema predloženom,
manjinska samouprava je
ujedno parapolićka
organizacija, kao surogat
lokalnoj ili regionalnoj
samoupravi.*

Ustavom i drugim pojedinačnim zakonskim aktima. Problem je, međutim, u tome što ne funkcionira pravna država, a to usporava sve demokratske procese. Dok oficijelna politika, s jedne strane, nastoji da pravna država profunkcionira, s druge strane ostavlja dovoljno prostora za destruktivne snage koje su sklone anarhiji, negoduje zastupnik. Po njegovoj ocjeni temeljne odredbe Ustavnog zakona su, dijelom, prepisane iz Ustava, a neki članci su paušalni, i krajnje upitni. Primjerice, članak. 3. ne nudi poznatu definiciju nacionalnih manjina sukladno međunarodnim konvencijama, dok su u članku 5. pomiješana prava iz kulturne autonomije s političkim pravima.

Ne mogu se trpati u isti koš lokalna i manjinska samouprava

Odredbe članka 29, pak, potvrđuju da je manjinska samouprava ujedno parapolićka organizacija, kao surogat lokalnoj ili regionalnoj samoupravi. Kada bi se predloženo i prihvatilo, navedena rješenja se zasigurno ne mogu primijeniti na pripadnike srpske narodne zajednice, čija struktura u udjelu lokalnog stanovništva nije ista kao kod drugih etničkih zajednica, napominje zastupnik. Formula po kojoj se u članku 17. Srbima osigurava učešće u

*Formula po kojoj se Srbima
osigurava učešće u
Parlamentu po tzv. nefiksno-
fiksnoj kvoti više je izraz
cinizma nego pravednog
rješenja.*

Parlamentu po tzv. nefiksno-fiksnoj kvoti više je izraz cinizma nego pravednog rješenja, negoduje dalje. U nastavku je izjavio da, kao legitimni predstavnik Srba u Parlamentu nema mandat trgovati njihovim pravima, kao što je to svojedobno činio jedan drugi njihov zastupnik koji je čak glasovao za to da se iz Ustava Srbi brišu kao narodna zajednica i postanu nacionalna manjina (a do 91. su bili konstitutivni narod u Republici Hrvatskoj). Mi nismo vredniji građani od pripadnika drugih etneta, ali smo zato brojniji, ističe Đukić. Po njegovu mišljenju promjena naziva poglavlja u Ustavnom zakonu o manjinskoj samoupravi u jedinicama samouprave u naziv Vijeće i predstavnik nacionalnih manjina u jedinicama lokalne samouprave napravljena je namjerno (radi se o suštinskoj promjeni). U prilog toj tvrdnji spomenuo je da, primjerice, Srbi ne sudjeluju u predstavljanju nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama kao pripadnici etničke zajednice, već kao građani Hrvatske. Ne mogu se trpati u isti koš lokalna i manjinska samouprava, tvrdi zastupnik.

Položaj Srba i dalje neriješen

Po njegovu mišljenju manjinske udruge mogu se baviti pravima iz sfere kulturne autonomije, ali ne iz sfere politike i lokalne samouprave i

uprave. Pored ovakvog košmarnog Ustavnog zakona položaj i status Srba i dalje ostaje neriješen i pod tepihom, zaključuje Đukić.

Na kraju je spomenuo i kako je SR Jugoslavija regulirala manjinska prava. Po njegovim riječima njihovim zakonom daje se jasna i liberalna definicija nacionalne manjine, poslanici u Saveznoj skupštini iz rada nacionalne manjine čiji je udio u ukupnom stanovništvu najmanje 2 posto mogu se obraćati parlamentu na svom jeziku, a kod zapošljavanja u javnim službama, uključujući policiju, vodi se računa o nacionalnom sastavu stanovništva. Nama ne treba struktura u manjinskoj samoupravi jer je već imamo u lokalnoj samoupravi (stječemo je kao građani s određenim brojem glasova), kaže Đukić. Nema sumnje da međunarodna zajednica očekuje donošenje ovog zakona, ali ne po svaku cijenu i ne takvog koji ne sadrži odgovarajuće standarde.

*Pored ovakvog košmarnog
Ustavnog zakona položaj i
status Srba i dalje ostaje
neriješen i pod tepihom.*

To što ste od konstitutivnog naroda 90. godine postali nacionalna manjina je vaš problem, replicirao mu je dr.sc. **Anto Kovačević**. To se dogodilo zato što ste digli ruku na Hrvatsku i što je mnogima od vas iz obrva narasla četnička brada, pa su pobjegli u Srbiju. Istina, 97 tisuća Srba se u međuvremenu vratilo u Hrvatsku, među njima i oni koji su se ogriješili o hrvatski narod, ali im je oprošteno.

Zamjerio je Đukiću i na tvrdnji da u Hrvatskoj postoje destruktivne snage sklone anarhiji. Hrvatska je, kaže, pravna država i ovdje nema destruktivnih snaga, osim ako se ne misli na one koji po Donjem Lapcu ime ulice nazvane po ocu domovine dr. Anti Starčeviću - zamjenjuju imenom velikosrpskog filologa Vuka Stefanovića Karadžića, čija je deviza "Srbi svi i svuda", u Hrvatskoj bila njihova idejna platforma sve do 90. **Đukić** mu je nato uzvratilo: "Ja sam mislio upravo na vas i vaše istomišljenike, budući da se ponašate tako neozbiljno u donošenju ovog vrlo bitnog Ustavnog zakona (vaši drugi komentari ne zaslužuju nikakav osvrt).

Za repliku se javila i **Zdenka Babić-Petričević**, napomenom da je pravni položaj nacionalnih manjina u SR

Jugoslaviji samo deklaratorne naravi, iako je reguliran saveznicima i ustavima Srbije i Crne Gore. Naime, nigdje u zakonu, niti u podzakonskim aktima nije razrađena zaštita niti realiziran manjinski status hrvatske nacionalne manjine. Doduše, potpisivanjem Sporazuma o zaštiti manjina, u ožujku ove godine, postignut je određeni napredak glede položaja Hrvata, ali za tu namjenu ne izdvaja se nikakva financijska potpora iz državnog proračuna. Po riječima zastupnice, Skupština Vojvodine je ove godine donirala hrvatskim društvima svega 3 tisuće i 722 kune. Ništa bolje nije ni u Crnoj Gori, gdje je Hrvatsko građansko društvo dobilo privatnu donaciju u iznosu od 44.660,00 kuna. Uz navedene podatke zastupnica je spomenula i to da je 15. prosinca 2002. povijesni datum za Hrvate u Vojvodini, budući da se osniva Hrvatsko nacionalno vijeće.

Milan Đukić joj je uzvratilo da nije govorio o implementaciji njihovog zakona, nego da je samo naveo što je zapisano u tom zakonu.

U svom ponovnom javljanju dr.sc. **Anto Kovačević** je ustvrdio da nije kriva hrvatska vlast što su Srbi 90. godine od konstitutivnog naroda postali nacionalna manjina. Kako reče, vječno su nas ucjenjivali srpskim nacionalnim pitanjem, odnosno sa srpskom nacionalnom manjinom (to čine i danas) i uvjetovali nam ulazak u europske integracije. Hrvatski Srbi su oduvijek bili peta kolona koja je, poput sumporne kiseline, razarala Hrvatsku.

Ako je kolega Đukić, govoreći o destruktivnim snagama sklonim anarhiji mislio na srpske snage, bio je u pravu, konstatirao je **Ljubo Česić-Rojs**.

Posebno predstavništvo nacionalnih manjina suprotno ustavnim načelima

Vladimir Šeks (HDZ) je izrazio zadovoljstvo što je Vlada odustala od toga da konačna verzija Ustavnog zakona sadrži prepisanu ustavnu odredbu koja predviđa da se pripadnicima nacionalnih manjina, pored općeg prava glasa, može osigurati još i zasebno pravo glasa. S obzirom na premijerovo obećanje da takva mogućnost neće postojati ni u budućem Izbornom zakonu, zastupnici HDZ-a će prihvatiti ovakav Ustavni zakon jer smatraju da u punoj mjeri osigurava

i političko predstavništvo nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, kaže Šeks. U prilog njihovu stajalištu spomenuo je da samo jedna država u Europi - Slovenija - primjenjuje institut tzv. pozitivne diskriminacije. Naime, pripadnicima talijanske i mađarske nacionalne manjine omogućeno je da, pored općeg biračkog prava glasuju i za svoje liste nacionalnih zastupnika. Međutim, slovenski Parlament koji broji 120 zastupnika si to može dopustiti, posebice stoga što u Sloveniji pripadnici navedenih manjina s biračkim pravom broje jedva 10-ak tisuća osoba.

Dobro je da je Vlada odustala od uvođenja instituta dvostrukog prava glasa (dovoljni su ostali zaštitni mehanizmi političkog predstavništva nacionalnih manjina).

Zastupnik je, među ostalim, podsjetio na činjenicu da je čak i radna skupina koja je 1999. pripremala polazišta za Izborni zakon (sastojala se od naših eminentnih stručnjaka za ustavno i izbornu pravu) upozoravala na to da je posebno predstavništvo nacionalnih manjina u sustavu parlamentarne demokracije suprotno temeljnim ustavnim načelima (članci 1. i 2. Ustava RH). Unatoč tome, mi smo prihvatili - kaže - da se i ta zajamčena stečena prava nacionalnih manjina kao kolektiviteta, u pogledu političkog predstavništva i izbora, ugrade u Ustav, ali ne na način da se to pravo ostvaruje kroz dva glasa. Taj oblik pozitivne diskriminacije HDZ nije prihvatio niti u svom programu u kojem se o manjinama govori kao o društvenom blagu i mostu s matičnim narodima i državama. Međutim, polazi se od pretpostavke da su dovoljni svi ostali zaštitni mehanizmi političkog predstavništva nacionalnih manjina, posebice zasebne izborne jedinice u kojima glasuju njihovi pripadnici, i da nema potrebe uvesti institut dvostrukog prava glasa.

Hrvatska najkvalitetnije riješila pitanje nacionalnih manjina

Prava manjina su oduvijek bila političko pitanje par excellence, a

posebice od 90. godine, odnosno od osamostaljenja Hrvatske, konstatirao je dr.sc. **Anto Kovačević**. Naime, to nam je pitanje često visjelo nad glavom kao Damoklov mač, budući da su nas centri moći koji odlučuju o tome hoće li Hrvatska ući u EU ili u NATO savez ucjenjivali s pravima nacionalnih manjina, poglavito srpske. Prema statističkim podacima iz 2001. godine, u Hrvatskoj je bilo 4,54 posto Srba, budući da se 97 tisuća onih koji nikada nisu mogli izgovoriti riječ Hrvatska u međuvremenu vratilo. Hrvatima je, kaže, bilo teško i u Versajskoj i u Jozinoj komunističkoj Jugoslaviji, jer su i jedna i druga bile tamnice hrvatskog naroda. Srba je tada bilo 8 posto, ali oni su nosili okvire Hrvatske (imali su ključne pozicije u partiji, policiji, sudstvu, itd.). Nema sumnje da je hrvatski nacionalni interes da se donese trajan, kvalitetan zakon o nacionalnim manjinama, no postavlja se pitanje je li moguće graditi suživot s onima koji Hrvatsku nikada nisu htjeli. Osim toga, pomirbe ne može biti bez kajanja i priznavanja zločina, a gospodin Đukić niti jednom nije spomenuo da su Srbi izvršili genocid, urbicid, ekocid nad hrvatskim narodom i hrvatskom državom. Stoga odmah nakon donošenja ovog zakona hitnim postupkom treba uputiti u proceduru zakon protiv zaborava, te izgraditi Memorijalni centar o žrtvama Vukovara, Škabrnje, Čelija, Dalja, itd. kako se ne bi zaboravilo što je ta petokolonska srpska nacionalna manjina učinila i na koji način je poslužila Miloševiću.

Za ravnopravnost manjina da, ali ne na način da bilo koja od njih bude privilegirana.

Po riječima zastupnika Hrvatska je najkvalitetnije od svih zemalja u središnjoj i jugoistočnoj Europi riješila pitanje nacionalnih manjina. Naime, sve ostale zemlje imaju običan zakon o toj problematici i, osim Rumunjske, nigdje drugdje manjine nemaju svoje zastupnike u parlamentu. Zalaže se za ravnopravnost manjina, ali ne na način da bilo koja od njih bude privilegirana, za Europu kao zajednicu domovina, a ne talionicu naroda, te za Europsku uniju u kojoj će hrvatski narod i hrvatska država biti subjekt. Protivi se, međutim, tome da za račun međunarodnih hohštaplera, činovnika MMF-a i Svjetske banke i onih koji Hrvatsku nikada

nisu htjeli, podilazimo na kriv način međunarodnoj zajednici i srpskoj nacionalnoj manjini. Po njegovom mišljenju gospodin Đukić bi bio uvjerljiv tek onda kada bi, zajedno s velikim dušebrižnikom Srba Miloradom Pupovcem, pozvao Srbe da isele iz hrvatskih kuća u Podunavlju, i kada bi se na isti način kao što se zalaže za njihov povratak u Hrvatsku, zalagao za povratak Hrvata u Bosansku posavinu.

Riješiti položaj Hrvata u susjednim zemljama i inozemstvu

Po riječima **Nevia Šetića (HDZ)** za budućnost Hrvatske je od prvorazredne važnosti donošenjem Ustavnog zakona dugoročno razriješiti položaj nacionalnih manjina, jer smo manjinsko pitanje ugradili u temelje moderne Hrvatske. Moramo imati na umu, međutim, da su s tim usko povezana još dva prvorazredna politička pitanja - položaj Hrvata u susjednim zemljama te položaj hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Tek kad osvijestimo i te probleme bit ćemo ozbiljni političari i nećemo se dovoditi u priliku da manjine budu jezičak na vagi oko kojih će se stalno stvarati nekakve podjele.

U nastavku izlaganja zastupnik je spomenuo da su Hrvati u Italiji zadovoljni onim što su postigli posljednjih nekoliko godina. To se posebno odnosi na one u Trstu gdje su uspjeli formirati svoju zajednicu. Imaju i svoju udrugu na razini države, ali ne primaju nikakvu potporu iz državnog budžeta. Mi ne želimo time uvjetovati recipročna prava za naše manjine, kaže Šetić (moramo biti ponosni što smo otišli dalje od toga). Predloženi Ustavni zakon je jedan od modernijih u Europi, jer mi se ne bojimo osigurati visoke standarde u zaštiti prava manjina. Po njegovom mišljenju Hrvatska si jedino ne može dopustiti uvođenje instituta tzv. dvostrukog prava glasa, jer bi u tom slučaju pripadnici manjina utjecali na više od 18 posto snage biračkog tijela da određuje politički život u Hrvatskoj. Za zastupnike HDZ-a je - kaže - prihvatljivo rješenje u članku 17. u kojem izričito stoji da Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru. Podrža-

va i model 4 odnosno 5 fiksnih mjesta plus tzv. fiksna kvota za još tri mjesta. Dobro je, kaže, da je predlagatelj odustao od tzv. manjinskih samouprava jer bi taj institut, s obzirom na financijsku situaciju i birokratiziranost bilo teško provesti u praksi. Smatra da Vijeće nacionalnih manjina može daleko efikasnije i jednostavnije rješavati manjinska pitanja na razini lokalne samouprave, a tekući problemi mogu se rješavati putem Savjeta za nacionalne manjine.

Potaknut riječima zastupnika Šetića da ne može biti pomirbe, **Ljubo Česić-Rojs** je napomenuo da je upravo zahvaljujući pomirbi, i jedinstvu hrvatskog naroda i svih građana Republike Hrvatske, stvorena slobodna i nezavisna hrvatska država. Jedino nam fali glava kuće, odnosno novi otac domovine, poput predsjednika svih Hrvata i najvećeg Hrvata u povijesti, doktora Franje Tuđmana.

Zakon nije idealan, ali donosi pomak u zaštiti manjinskih prava

Gledano s aspekta pripadnika manjina ovaj zakon je daleko od idealnog, ali pak znači pomak u zaštiti njihovih prava, konstatirao je **Tibor Santo**, dr.med. (**LS, zast.prip. mađarske nac. manjine**). Naime, postojeći zakoni o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalne manjine te o službenoj uporabi njihova jezika i pisma, napose ovaj posljednji, nisu doživjeli svoju punu implementaciju na lokalnoj razini. Upravo zbog toga nedostajao je ovaj temeljni zakon putem kojeg bi se mogao osigurati i bolji nadzor nad provođenjem navedenih propisa.

Donošenje ovog zakona posredno će utjecati i na poboljšanje položaja Hrvata u susjednim zemljama i svugdje gdje oni postoje kao manjina.

U nastavku izlaganja Santo je skrenuo pažnju zastupnika na institut manjinske samouprave tzv. Vijeće nacionalnih manjina (koje treba isključivo doživljavati kao jedan od oblika kulturne autonomije) - razrađen po modelu preuzetom iz mađarskog zakona. Po riječima zastupnika Hrvati u Mađarskoj ocijenili su taj institut primjerenim i

prihvatljivim, o čemu najbolje svjedoči činjenica da je danas broj njihovih manjinskih samouprava u toj zemlji utrostručen (trenutno ih funkcionira više od 100). Izrazio je uvjerenje da će se ta novina u našoj praksi uspjati oživotvoriti, ali i žaljenje što predlagatelj nije imao hrabrosti dovesti taj model do kraja i ugraditi u nj i institut zemaljske manjinske samouprave ili zemaljskog vijeća manjinske samouprave za svaku manjinu pojedinačno (Savjet za nacionalne manjine nije adekvatna zamjena). Primjerice, u Mađarskoj funkcionira 13 takvih samouprava koje dogovaraju s Vladom Republike Mađarske svoja specifična manjinska pitanja. Tome bi svakako trebalo težiti i kod nas, kad se stvore odgovarajući uvjeti, napominje zastupnik. Uvjeren je, kaže, da će donošenje ovog zakona posredno utjecati i na poboljšanje položaja Hrvata u susjednim zemljama i svugdje gdje oni postoje kao manjina. Replicirajući prethodniku, **Zdenka Babić-Petričević** je iznijela podatak da ukupna godišnja potpora iz središnjeg proračuna iznosi 4,3 mln. kuna od čega hrvatskoj državnoj samoupravi pripada 1,8 mln. kuna a hrvatskim manjinskim lokalnim samoupravama (74) 1,4 mln. kuna, Savezu Hrvata Mađarske 251,3 tisuće kuna a Hrvatskom glasniku 785,5 tisuća kuna. Poručila je kolegi Santi da se u svojoj matičnoj državi založi za to da Hrvati u Mađarskoj imaju barem 80 posto prava koja ostvaruju pripadnici mađarske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Santo je odgovorio da rado preuzima na sebe taj zadatak jer je to ionako zajednička zadaća mješovitog Vladinog odbora čiji je član (Spozrazum o uzajamnoj zaštiti manjina između Mađarske i Hrvatske podrazumijeva zajedničku skrb i za Hrvate u Mađarskoj). Kako reče, neposredno je upoznat i sa statusom i s problemima s kojima se susreću pripadnici hrvatskih manjina u Mađarskoj, ali drži da je njihov položaj tamo puno povoljniji nego u bilo kojoj drugoj susjednoj zemlji gdje su Hrvati nacionalna manjina. Po njegovim riječima podatak o 100 hrvatskih manjinskih samouprava je najsvježiji (prije godinu dana ih je bilo 74).

Mladen Goděk (LIBRA) izrazio je zadovoljstvo što se donosi Ustavni zakon koji je umnogome iznad standarda većine europskih država, ali smatra da bi bilo najbolje da predstavnici nacionalnih manjina sami napišu taj zakon.

Manjinama se osigurava preveliki politički utjecaj

Vlado Jukić je napomenuo da se ne protivi tome da nacionalne manjine u Hrvatskoj imaju posebna prava, prije svega na kulturnu autonomiju i na očuvanje svoga nacionalnog identiteta. Međutim, predloženi Ustavni zakon ide puno šire i definira njihova politička prava. Iako u njegovoj

Iako u konačnoj verziji Ustavnog zakona nije predviđena tzv. pozitivna diskriminacija, njegova praktična primjena omogućit će pripadnicima nacionalnih manjina da ostvare veliki politički utjecaj na rezultate izbora, odnosno na formiranje vlasti na lokalnoj razini.

konačnoj verziji nije predviđena tzv. pozitivna diskriminacija, praktična primjena tog propisa omogućit će pripadnicima nacionalnih manjina da ostvare veliki politički utjecaj na rezultate izbora, odnosno na formiranje vlasti na lokalnoj razini, što je jednako dvostrukom pravu glasa. Budući da im se jamči određeni broj predstavnika u predstavničkim tijelima lokalne samouprave, jasno je, kaže, da ne moraju glasovati za svoje predstavnike (njima će ionako biti osigurana nazočnost u predstavničkom tijelu ako i ne dobiju niti jedan glas). Predlagatelj, izgleda, uopće nije vodio računa o tome da postoji opasnost da se primjena ovog rješenja, u većini naših općina gdje žive nacionalne manjine, pretvori u nemoralnu političku trgovinu, konstatira zastupnik. Naime, u manjim sredinama pripadnici nacionalnih manjina se poznaju i lako se mogu dogovoriti da nitko od njih ne glasuje za listu nacionalne manjine, nego za neku od lista političkih stranaka. Na taj način osiguravaju dvostruki utjecaj u predstavničkom tijelu, odnosno svojim općim biračkim pravom itekako mogu utjecati na formiranje vlasti u toj općini. Kako reče, načelno bi se mogao složiti s time da Ustavni zakon o pravima manjina mora voditi računa o tome da se osigura nazočnost njihovih predstavnika u predstavničkim tijelima, jer je to jedan od boljih načina zaštite prava manjina u

demokratskom sustavu. Smatra neložičnim, međutim, što se predloženim rješenjima predstavnicima nacionalnih manjina osigurava nazočnost i u izvršnim tijelima vlasti - općinskim, gradskim ili županijskim poglavarstvima, i to bez izbora, odnosno bez potpore biračkog tijela. Sudeći po tome, izgleda da je jedino u Hrvatskoj moguće da pripadnost nacionalnoj manjini bude zanimanje, primijetio je Jukić. Smatra da je predlagatelj trebao analizirati koliko općina, gradova i županija u Hrvatskoj će morati primjenjivati ovaj zakon (popis pučanstva je proveden) te predočiti simulaciju mogućeg utjecaja njegove primjene na obnašanje vlasti u općinama, gradovima i županijama. Prognozira da će nakon dopunskih izbora (Vlada je svojim amandmanom odredila rok od 90 dana) nastati pravi politički "rašomon" u lokalnim jedinicama u kojima će jedna nacionalna manjina, nerazmjerno svom udjelu u stanovništvu, odlučivati o tome tko će biti na vlasti ili kako će se ta vlast ponašati. S obzirom na to da je u tijeku decentralizacija i utjecaj lokalne uprave i samouprave bit će sve veći, nacionalne manjine su predloženim dobile "kruha preko pogače" konstatira zastupnik, uz napomenu da se s time ni u kom slučaju ne može složiti (to je završetak procesa poništavanja rezultata Domovinskog rata).

Tibor Santo dijeli mišljenje da provedba rješenja koja bi trebala osigurati razmjernu zastupljenost predstavnika manjina u izvršnoj vlasti može izazvati dosta teškoća u praksi, ali smatra da je to u domeni Zakona o izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i da nema veze s Ustavnim zakonom koji mora prvenstveno regulirati prava iz domene kulturne autonomije nacionalnih manjina.

Nelogično je da se predstavnicima nacionalnih manjina osigurava nazočnost i u izvršnim tijelima vlasti - općinskim, gradskim ili županijskim poglavarstvima, i to bez izbora, odnosno bez potpore biračkog tijela.

Ne slaže se ni s onima koji osporavaju potrebu da se kod zapošljavanja, barem u javnim službama, osigura razmjerna zastupljenost pripadnika manjina. Kako reče, svrha

je takvog zakonskog instrumenta da se i u praksi osigura provedba ravnopravne uporabe manjinskog jezika u nekoj sredini.

Odgovarajući na repliku, **Vlado Jukić** je pojasnio da u svom izlaganju namjerno nije spominjao imena nacionalnih manjina, ali da je mislio na srpsku. Kako reče, živi u istom gradu kao i kolega Santo - Osijeku, koji se još uvijek nije oporavio od posljedica razaranja u srpskoj agresiji. Mišljenja je, također, da predstavnici mađarske, talijanske i još nekih nacionalnih manjina nisu konzumirali svoja prava na pravi način, i da bi trebali dobiti bolju poziciju. To, dakako, nije moguće ostvariti samo primjenom ovog zakona.

Govoreći u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina, **Milan Đukić** je izrazio žaljenje što nije bilo više političkog sluha odnosno volje da se dade podrška prijedlogu vladajuće stranke. Po riječima zastupnika, ovaj Ustavni zakon je već bio na pragu pravednog rješenja koje bi i srpskoj narodnoj zajednici omogućilo da riješi svoj status i položaj, samo ga je trebalo doraditi. U tom slučaju bio bi prihvaćen konsenzusom, a ovako su mišljenja podijeljena prije samog glasovanja. Budući da predloženim položaj Srba i dalje ostaje neriješen njegovim stranački kolege, kaže, neće dati podršku Ustavnom zakonu. Čestitao je, međutim, kolegama koji u ponuđenim rješenjima vide mogućnost poboljšanja položaja svojih entiteta.

Hrvatska ima najbolji Ustavni zakon na svijetu

Dr.sc. **Anto Kovačević** reagirao je na njegovu tvrdnju da hrvatska Vlada nije pokazala dovoljno političke volje da se nađe pravedno rješenje. Ponožno je naglasio da Hrvatska ima najbolji Ustavni zakon o nacionalnim manjinama u svijetu. Što bismo još trebali ponuditi srpskoj manjini u Hrvatskoj, pita zastupnik (do kada ćemo im se morati dodvoravati i kakve im ustupke moramo praviti?). Nudili smo im autonomiju u Dvoru na Uni, u Kninu, u Glini, ali oni su to odbili, isto kao i plan Z4 (državu u državi) jer ne mogu prihvatiti nikakvu Hrvatsku. Zahvaljujući velikosrpskom ludilu mi danas imamo svoju državu, a oni su od konstitutivnog naroda postali nacionalna manjina, za što su isključivo sami krivi. Međutim, trebali

bi priznati da su pogriješili prema hrvatskoj državi i narodu i na tome bi se stvarali pravi temelji za suživot na ovim prostorima, kaže Kovačević.

Manjinska samouprava je dostatna zaštita prava manjina na lokalnoj razini.

U nastavku izjavio da za zastupnike HSP-a i HKDU-a nema dvojbe da je ovakav zakon potreban, ali da će još razmisliti hoće li zanj dići ruku, zbog spornih članaka 19. i 20. (bez njih bi bio daleko bolji). Kako reče, i oni žele suradnju među svim ljudima na ovim prostorima, bez obzira na to kojoj vjeri i narodu pripadaju, ali ne mogu tugovati za onima koji su digli ruku na Hrvatsku i rušili ovu državu. Na kraju je poručio Đukiću da je dužan brinuti o pravima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, kao što Hrvatska brine o pravima srpske nacionalne manjine.

Manjinska samouprava dostatna zaštita prava manjina

Mi smo, nažalost, i dalje taoci naše nesretne povijesti (nikako da se kod nas rodi jedan naš Lincoln) ali nikako da shvatimo da je upravo ekonomski prosperitet način kako možemo razriješiti ove naše traume iz nedavne prošlosti, konstatirao je u završnoj riječi dr.sc. **Zlatko Kramarić**. Nema sumnje, kaže, da je izgradnja nacije u tranzicijskim zemljama prinudnija i više isključujuća nego u onim zapadnodemokratskim (to je u svezi s nedovršenom vladavine prava) te da se ovaj teret nerijetko pokušava transferirati na manjine, čime se stvaraju veći potencijali za nepravde. Upravo radi toga da se ne dogode neki novi nesporazumi, predlagatelj bi iz zakonskog teksta trebao izostaviti članak 18., jer ni na koji način ne rješava temeljni problem zastupljenosti manjinskih predstavnika u predstavničkim tijelima lokalne samouprave. Naime, oni tamo mogu imati isključivo funkciju općih vijećnika a ta pozicija im ne omogućava da posebno brane manjinska prava. Time se gubi smisao sustava zajamčenih mjesta za nacionalne manjine u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave (manjinska samouprava je posve dostatna zaštita za prava manjina na lokalnoj razini), smatra Kramarić. To potvrđuju i pozitivna iskustva u Mađarskoj koja bi trebalo imple-

mentirati na naš prostor. Apelirao je, stoga, na zastupnike da podrže amandman što ga je Klub zastupnika LS-a uložio u tu svrhu. Naime, po njegovu mišljenju uvođenje mogućnosti da se za predstavnička tijela na lokalnim razinama provode dopunski izbori razorilo bi strukturu izbora te ionako već prilično narušene političke odnose u tim malim sredinama i izazvalo nove napetosti.

Ljubu Česića-Rojša zasmatalo je što prethodnik spominje Lincoln koji bi, kako reče, na ovim prostorima stvarao SAD a ne Hrvatsku. "Nikako da se rodi naš Starčević, Radić, Šušak, odnosno novi otac domovine dr. Franjo Tuđman, koji bi pomirio glave hrvatskog naroda i osigurao da Hrvati budu svoji na svome". Dr. **Kramarić** se ispričao da nije kriv zbog toga što kolega Rojs ne razumije metaforičan jezik.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U završnoj riječi dr.sc. **Goran Granić** zahvalio je svima na ovoj raspravi i doprinosu kojeg su dali da bi zakon bio bolji i kvalitetniji. Ponovio je da se u implementaciji ovog zakona moramo okrenuti prema budućnosti i graditi hrvatsku državu kao demokratsku državu ne plašeći se utjecaja manjina. Predloženim zakonom nisu smanjena nego samo zaštićena prava manjina, nastavio je potpredsjednik Granić te dodao kako ih kao dio hrvatske baštine treba podupirati u njegovanju i razvoju. Jedan član Srpske zajednice jednom je rekao kako Srbi imaju (mentalno) problem da se naviknu živjeti u državi u kojoj nisu većina nego manjina. Taj se problem neće riješiti zakonom, kaže gospodin Granić, ali im se zato može pružiti šansa i stvoriti institucionalni okvir za realiziranje zapisanog cilja u Ustavu da manjine mogu ostvariti pravo na kulturnu autonomiju. No, nije dobro miješati institucije koje trebaju tako nešto ostvariti s lokalnom samoupravom i problemima i odnosima u samoupravi. Na kraju je izrazio nadu da će zastupnici donijeti ovaj Zakon i tako otvoriti jednu novu stranicu i još snažniji iskorak u ostvarivanju demokratske Hrvatske.

Ostalo je još samo izjašnjavanje o podnesenim amandmanima. Imajući u vidu cijeli niz amandmana koje je podnio Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina **Borislav Graljuk**

(LS) predložio je u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina, ali i drugih klubova zastupnika stanku od pola sata. Predsjednik **Tomčić** odredio je stanku od sat vremena te zamolio zastupnike da poslije toga nitko od njih ne zlorabi pravo na stanku tražeći je ponovno nego da se naprosto prijede na glasovanje o amandmanima. Na taj su apel odmah reagirali klubovi zastupnika HDZ-a, SDP-a, a napose nacionalnih manjina odričući se tog prava.

Zatim se prešlo na glasovanje o podnesenim amandmanima uz prethodno izjašnjavanje potpredsjednika Vlade dr.sc. **Gorana Granića**. Najprije je izvijestio o postignutom dogovoru Vlade sa zastupnicima parlamentarnih stranaka u kojem se termin "manjinska samouprava" mijenja u "vijeća nacionalnih manjina". Vlada je, dakle, prihvatila sve amandmanske prijedloge koji su imali taj zahtjev pa to u nastavku nećemo posebno isticati.

Prvi amandman bio je amandmanski prijedlog **klubova zastupnika HSS-a, SDP-a i HNS-PGS-SBHS-a** kojim su tražili promjenu naziva zakona u Ustavni zakon o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina. Obrazloženje - predloženim zakonom u potpunosti se izostavlja upravo ovaj bitan dio koji se odnosi na ljudska prava čime se zapravo ukidaju već postignuti visoki i jedinstveni standardi u ovoj oblasti. Potpredsjednik **Granić** predložio je predlagateljima da povuku amandman te da ostane predloženi naziv Zakona, a da Vlada otvori problematiku reguliranja problema ljudskih prava, i ukoliko se dode do zaključka da je potrebno to područje regulirati posebnim zakonom, a sve pokazuje da je opravdano, Vlada bi se pojavila s posebnim Zakonom o zaštiti ljudskih prava. Nakon ovog obrazloženja u ime predlagatelja amandman je povukao **Luka Trconić (HSS)**.

Isti su razlog naveli **spomenuti klubovi zastupnika** da zatraže da se iza riječi "I temeljne odredbe", a prije članka 1. dodaju članci 1. i 2. Pritom naglašavaju da će usvajanjem ovog amandmana Hrvatska zadržati svoje visoke standarde u oblasti ljudskih prava i sloboda, te bi se s pravom mogla nazvati "ustavnom državom ljudskih prava" što bi bilo od presudne važnosti za daljnji demokratski razvitak Hrvatske. Vlada je prihvatila ovakav zahtjev.

Sličan je zahtjev imao i **Klub zastupnika nacionalnih manjina**, ali nakon konstatacije Vladina predstavnika da je on najvećim dijelom obuhvaćen prethodno prihvaćenim amandmanom, amandman je povučen. Zatim je Vlada prihvatila amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** kojim se odredba članka 2. stavak 6. usklađuje s Ustavom. Nije, međutim, prihvatila prijedlog zastupnice **Jadranke Kosor (HDZ)** kojim se članak 3. usklađuje s Ustavom. Vlada smatra da postojeća formulacija u predloženom zakonu bolje definira problem, a nakon toga zastupnica je povukla amandman.

Vlada je prihvatila amandmansku intervenciju **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** kojom se odredba članka 2. usklađuje s Ustavom, ali nije zahtjev **Jadranke Kosor (HDZ)** glede članka 3. kojim se definira pojam nacionalne manjine uz obrazloženje da se u zakonskom prijedlogu puno bolje definira ovaj pojam. Zastupnica Kosor povukla je svoj amandman.

U nastavku sjednice Vlada je prihvatila više amandmanskih zahtjeva ovim redom. Člankom 5. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona određuju se prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina, a **klubovi zastupnika parlamentarnih stranaka DC, HDZ, HSLŠ, HSS, HNS-PGS-SBHS, Hrvatskoga bloka, HSP-HKDU, IDS, LS, Libera, SDP i zastupnika nacionalnih manjina** predložili su da se u točki 9. stavku 1. tog članka navede i sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Smisao amandmanskog prijedloga **Jadranke Kosor (HDZ)** je usklađivanje članka 6. s odredbama Ustava, gdje se jasno kaže da je Republika Hrvatska nacionalna država hrvatskoga naroda i pripadnika autohtonih nacionalnih manjina. Kako se ne bi reduciralo stečeno pravo nacionalnih manjina utvrđeno člankom 14. važećeg Ustavnog zakona i člankom 10. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** intervenira u članku 9. stavku 6. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona. I dok je smisao prijedloga **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** usklađivanje odredbe stavka 2. članka 10., **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** intervenira u

članku 13., a dopunom stavka 1. omogućava se pripadnicima nacionalnih manjina, pored muzejskih, osnivanje i arhivskih ustanova koje su također značajne za očuvanje njihovog nacionalnog i kulturnog identiteta.

Zahtjev **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** da se nomotehnički uredi stavak 2. članka 14. Vlada je prihvatila u ponešto izmijenjenom obliku - umjesto predložene riječi "raspačavati" bolje je upotrijebiti riječ "dijeliti". U ime predlagatelja amandmana s tim se složio mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**.

Amandmanskom intervencijom u točki 3. članka 14. **Jadranka Kosor (HDZ)** zatražila je da se briše zadnja rečenica u toj odredbi da u slučaju kada udruge pripadnika nacionalnih manjina organiziraju gostovanja profesionalnih i amaterskih kulturnoumjetničkih grupa strane osobe koje sudjeluju u provođenju primjedbi i izložbi ne moraju imati radnu dozvolu. Vladin je predstavnik odbio prihvatiti taj amandman uz konstataciju da se ovdje radi o priredbama koje nacionalne manjine organiziraju za svoje, a ne tržišne potrebe. Zastupnica Kosor ustrajala je na stavu da je nužno i u slučaju gostovanja pjevača iz inozemstva za te osobe tražiti radnu dozvolu kako se ne bi dogodilo "da neka Ceca dođe i možda pjeva usred Zagreba" te zamolila zastupnike da za razliku od Vlade prihvate njezin amandman. I pored tog objašnjenja i zahtjeva zastupnici nisu prihvatili amandman.

Dodatno pravo pripadnika nacionalnih manjina

Uz obrazloženje da financiranje proizvodnje i emitiranje programa za nacionalne manjine na lokalnoj i regionalnoj razini nije riješeno, **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** amandmanski intervenira u članku 16. dodavanjem novog stavka 2. Vlada je prihvatila taj prijedlog uz dopunu da se u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju sredstva za sufinanciranje javnih lokalnih i regionalnih radio i televizijskih postaja namijenjenih nacionalnim manjinama. Odbor se složio s Vladinim prijedlogom.

Već spomenuti **klubovi zastupnika dvanaest parlamentarnih stranaka** imao je amandman na članak 17.

stavke 1, 2, 3. i 4. Tražili su da RH jamči pripadnicima nacionalnih manjina pravo na zastupljenost u Hrvatskom saboru; da pripadnici nacionalnih manjina biraju najmanje pet, a najviše osam svojih zastupnika u posebnim izbornim jedinicama; da se pripadnicima nacionalnih manjina koji u ukupnom stanovništvu RH sudjeluje s više od 1,5 posto stanovnika jamči najmanje jedno, a najviše tri zastupnička mjesta pripadnika te nacionalne manjine, a pripadnicima nacionalnih manjina, koji u ukupnom stanovništvu RH sudjeluju s manje od 1,5 posto stanovnika imaju pravo izabrati najmanje četiri zastupnika pripadnika nacionalnih manjina. Vlada je prihvatila ovaj amandman, ali nije slijedeći amandman također na članak 17. ali **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**. Tako Odbor predlaže npr. da pripadnici nacionalnih manjina biraju najmanje pet svojih zastupnika u posebnim izbornim jedinicama, a nacionalnoj manjini koja u ukupnom stanovništvu RH sudjeluje s više od 1,5 posto stanovnika jamči se najmanje jedno mjesto zastupnika pripadnika te nacionalne manjine, odnosno onoliko zastupnika pripadnika te manjine koliko puta je u broju izašlih birača pripadnika te nacionalne manjine sadržan prosječan broj birača koji su glasali temeljem općeg biračkog prava za jednog zastupnika. Vladin je predstavnik ustvrdio da nakon prethodno prihvaćenog amandmana ovaj ne prihvaća, ali je u ime Odbora reagirao mr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** konstatacijom da se ne radi o istom amandmanu, te da ga ne može povući jer za to niti nema mandat. Pristupilo se glasovanju, a zastupnici su postupili na isti način kao i Vlada i nisu prihvatili amandman Odbora.

Isti amandman, osim stavka 5. članka 17. podnijeli su **Damir Kajin (IDS)** i dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)**. Zastupnici su u stavku 5. predložili da pored općeg biračkog prava, pripadnici nacionalnih manjina koji biraju svoje zastupnike u Hrvatski sabor imaju pravo birati svoje zastupnike i u posebnim izbornim jedinicama za nacionalne manjine. Na taj način predlagatelji amandmana žele naglasiti činjenicu da političko pravo na izbor zastupnika u Hrvatski sabor i "etničko" pravo na izbor zastupnika nacionalnih manjina u posebnim izbornim jedinicama ne mogu biti alternativa.

Vlada nije prihvatila amandman, a dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** braneci amandman ustvrdio kako se njime zapravo regulira dodatno pravo pripadnicima nacionalnih manjina. Pojašnjenje u svezi s amandmanom zatražila je dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Interesiralo ju je da li u amandmanu ostaje broj zastupnika biranih nefiksnom kvotom ili je ta kvota fiksna. "U ovom amandmanu ostaje nefiksna kvota, ali ukoliko se Vlada složi sa fiksiranjem kvote na osam zastupnika ja ću to prihvatiti", uzvratilo je zastupnik **Radin**.

I pored tog objašnjenja glasovanjem zastupnici nisu prihvatili ovaj amandman dvojice zastupnika.

Na članak 17. amandman je podnio i **Klub zastupnika IDS-a**. Temeljem tog amandmana jamči se "pozitivna diskriminacija" pripadnicima nacionalnih manjina, te pravo na tzv. "dvostruki glas", opće biračko pravo, a i izbor manjinskih zastupnika u izbornim jedinicama. Vlada nije prihvatila amandman, a u ime Kluba branio ga je **Damir Kajin**. "Ukoliko želimo osloboditi pripadnike manjina straha od "segregacije", potrebno im je osigurati i dopunsko pravo glasa", rekao je ovaj zastupnik i zatražio glasovanje o amandmanu, a zastupnici nisu prihvatili ovaj amandmanski zahtjev Kluba.

Novim stavkom u članku 17. **Ante Beljo (HDZ)** definirao bi ukupan broj zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru, ali i njihov utvrđeni postotak vezan uz ukupan broj zastupnika u Hrvatskom saboru. Zastupnik predlaže da se broj zastupnika nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru biranih fiksnom kvotom (pet zastupnika) i nefiksnom kvotom (tri zastupnika) odnosi na ukupni broj zastupnika u sadašnjem sustavu Hrvatskoga sabora (151). No, ako se njihov broj u Hrvatskom saboru bude mijenjao i broj zastupnika nacionalnih manjina treba se mijenjati tako da proporcija ukupnog broja zastupnika i zastupnika nacionalnih manjina ostane nepromijenjena.

Vlada je odbila prihvatiti ovaj amandman tvrdeći kako ne postoji opasnost po kojoj bi zastupnici nacionalnih manjina bili predimenzionirani u Hrvatskom saboru. U ime predlagatelja amandmana reagirao je **Ante Beljo** (predlagateljice su još i njegove stranačke kolegice **Marija Bajt** i **Zdenka Babić-Petričević**) ponavljajući smisao amandmanskog zahtjeva, no glasovanjem zastupnici

su samo potvrdili Vladino mišljenje i nisu prihvatili amandman.

Na red je došao amandmanski prijedlog **Kluba zastupnika LS-a** da se briše članak 18. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona. Podsjetimo tom se odredbom jamči pripadnicima nacionalnih manjina na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i predstavničkim tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave, pri čemu broj članova predstavničkih tijela iz reda nacionalne manjine ovisi o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u stanovništvu jedinice samouprave. Članovi predstavničkog tijela jedinice samouprave biraju se na temelju općeg biračkog prava, a ako na taj način ne bude postignuta zastupljenost propisana odredbama stavka 2. i 3. pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave odnosno ne bude postignuta zastupljenost propisana odredbom stavka 4. pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave propisuje kako će se odrediti pripadnik nacionalne manjine odnosno pripadnici nacionalnih manjina koji se izabiru za člana predstavničkog tijela, a otvorena je i mogućnost (ovisno o izbornom sustavu) da se taj izbor uredi zakonom kojim se uređuje izbor članova predstavničkog tijela jedinica samouprave.

Krš se osnovni principi parlamentarne demokracije

U ime Vlade dr.sc. **Goran Granić** odbio je prihvatiti amandman. "U situaciji kada se u Hrvatskoj uvodi manjinska samouprava na lokalnim razinama bespredmetno je zadržavati u Ustavnom zakonu istodobno sustav zajamčenih mjesta za pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave. Manjinska samouprava to na pravi način nadomještava, smatra zastupnik dr. sc. **Zlatko Kramarić**, istupajući u ime Kluba. Nije jasno, kaže, kako Vlada misli da će se ostvariti stavak 7. da su za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine radi provođenja odredbi ovoga članka mjerodavni službeni rezultati popisa stanovništva. Popis stanovništva provodi se svakih deset godina, a izbori nisu svakih deset godina, podsjeća zastupnik, no i pored

te činjenice Vlada predlaže da se prije svakih izbora službeni rezultati popisa stanovništva o broju pripadnika nacionalnih manjina u jedinici lokalne samouprave odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave usklađuju s eventualnim promjenama registriranim u posljednjem potvrđenom popisu birača te jedinice. Klub drži da će predloženi članak 18. bitno narušiti smisao izbora i dovesti do kaosa na lokalnim razinama te traži glasovanje o amandmanu. Zastupnici su se priklonili stavu Vlade i nisu prihvatili amandman ovoga Kluba.

Odredbom članka 19. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona ovlašćuje se jedinice samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina ne čine većinu stanovništva da mogu svojim statutima odrediti da se u njihovo predstavničko tijelo biraju članovi iz reda pripadnika nacionalne manjine i preko broja koji se temelji na udjelu pripadnika nacionalnih manjina u stanovništvu jedinice. Brisanje te odredbe zatražio je **Klub zastupnika Hrvatskog bloka i HSP-HKDU-a** jer smatra da se tom odredbom otvara veliki prostor za manipulacijom brojem predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i tako dovodi u pitanje demokratski izražene volje građana na izborima.

Vlada je odbila prihvatiti amandman tvrdeći da postoji situacija kada s obzirom na postotak (udjel) pripadnika nacionalnih manjina u stanovništvu jedinica lokalne samouprave oni ne bi mogli participirati u lokalnoj vlasti, a postoji tradicija takve njihove participacije. U takvoj situaciji Vlada drži da je moguće da jedinice samouprave reagiraju na predložen način statutom.

Ako je to i bila Vladina namjera, tada je ona potpuno krivo formulirala ovu zakonsku odredbu i otvorila prostor za ogromne manipulacije s pripadnicima nacionalnih manjina u gradskim, općinskim i županijskim vijećima, primijetio je u ime Kluba **Ivić Pašalić**, dr.med., te s tim u vezi spomenuo primjer u gradu Šibeniku. Budući je Vlada ustrajala na svom stajalištu pristupilo se glasovanju koje je pokazalo da amandman ovoga Kluba nije dobio "zeleno svjetlo" zastupnika.

U nastavku sjednice Vlada je prihvatila zahtjev Kluba dvanaest parlamentarnih stranaka da se u novom stavku 4. članka 20. precizira da u popunjavanju mjesta u tijelima držav-

ne uprave i pravosudnim tijelima, a napose u tijelima uprave jedinica samouprave (stavci 2. i 3. ovoga članka) prednost pod istim uvjetima imaju predstavnici nacionalnih manjina.

Istu sudbinu nije doživio amandman **Kluba zastupnika Hrvatskoga bloka i HSP-HKDU-a** da se briše odredba članka 20. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona. Tom se odredbom, smatra Klub, krše osnovni principi parlamentarne demokracije jer se osigurava mjesto pripadniku nacionalne manjine u izvršnoj vlasti bez obzira na rezultate izbora. Pripadnik nacionalne manjine automatizmom postaje pripadnik izvršne vlasti bez obzira na stranačke odnose parlamentarne većine i manjine zastupnika odnosno vijećnika u predstavničkom tijelu.

Odbijajući da prihvati taj amandman dr. **Goran Granić** pozvao se na odluku Ustavnog suda RH iz 2001. godine kojom je izrazio shvaćanje da se zakonsko osiguranje prava pripadnika nacionalnih manjina na zastupljenost u tijelima državne vlasti ne može ocijeniti nesuglasnim prihvaćenom i zajamčenom načelu pozitivne diskriminacije iz Ustava.

U ime Klub amandman je branio mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Ponovio je da se predloženom odredbom članka 20. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona krše osnovni principi parlamentarne demokracije jer po ovom rješenju, te nakon što je Vlada odbila amandmane Kluba zastupnika LS-a na članak 18. i klubova zastupnika Hrvatskoga bloka i HSP-HKDU-a na članak 19. praktički garantira ulazak predstavnika nacionalne u izvršnu vlast u općinama i gradovima i to bez obzira na rezultate izbora. Ovaj Klub, kaže zastupnik Rožić, nema ništa protiv da nacionalne manjine automatizmom ulaze u tijela predstavničke vlasti, ali ulazak na taj način u tijela izvršne vlasti protivi se bilo kakvim principa parlamentarne demokracije. Stoga je zatražio glasanje o amandmanu, a zastupnici su se i pored tog objašnjenja priklonili stavu Vlade.

Vlada je prihvatila amandman Klubova zastupnika dvanaest parlamentarnih stranaka o izmjeni naziva Glave III. u "Vijeće i predstavnik nacionalnih manjina u jedinicama samouprave". Također je prihvatila i zahtjev ovih klubova kojim se intervenira u članku 21. s ciljem unapređivanja, očuvanja i zaštite položaja

nacionalnih manjina u društvu, pripadnici nacionalnih manjina biraju na način i pod uvjetima propisanim ovim Ustavnim zakonom, svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave.

Na tekst Konačnog prijedloga zakona amandmane je podnijela i **Vlada**, a prvim intervenira u članku 22. stavak 1. Vlada, naime, prihvaća primjedbu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se vidljivo označi "da li svaka nacionalna manjina ima pravo osnovati svoju manjinsku samoupravu ili sve nacionalne manjine imaju pravo osnovati jednu manjinsku samoupravu na razini jedinice lokalne samouprave" pa se predloženom dopunom nesporno propisuje da pripadnici svake nacionalne manjine kojih na području jedinice lokalne samouprave odnosno područne (regionalne) samouprave, ako su ispunjeni uvjeti u pogledu broja pripadnika nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice osnivaju (svoju) manjinsku samoupravu. Amandman je postao sastavni dio ovoga Zakona.

Nomotehničko uređivanje teksta odredbe članka 22. stavaka 1, 2, 3, 4. i 5. te članka 23. smisao je amandmanske intervencije **klubova parlamentarnih stranaka** koje je prihvatila Vlada. Novom amandmanskom intervencijom, ovaj put na članak 23. **Vlada** je ponovno reagirala na prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Propisivanjem odredbe novog stavka 2. pokazuje, naime, da se nad manjinskom samoupravom može provesti stečaj (mogućnost provođenja stečaja nije isključena ovim Zakonom niti Zakonom o stečaju). Vlada također prihvaća propisivanjem odredbe novog stavka 5. prijedlog spomenutog Odbora da se uredi pitanja u svezi s osnivanjem i vođenjem registra manjinske samouprave. Amandman je postao sastavni dio Zakona.

Usljedio je cijeli set amandmana kojim se pretežno nomotehnički uređuje zakonski tekst i to: **klubova zastupnika parlamentarnih stranaka** (na članak 24. stavci 1, 2. i 3; članak 25. stavke 1, 2, 3. i 4.; članak 26. stavak 1. i 2; članak 27, članke 28, 29. i 30. stavci 1. i 2), **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** (na članak 25. stavak 3 i 29. stavak 4) **te Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina na članak 29. (novi stavak 2.)**

Manjinska samouprava

Ovim se Ustavnim zakonom u RH prvi put uvodi institut manjinske samouprave na lokalnim razinama, a da bi njezina svrha u cijelosti bila ostvarena, u članku 30. treba dodati još jednu ovlast manjinske samouprave, čime bi u cijelosti postalo nepotrebno jamčiti nacionalnim manjinama i posebno predstavništvu u predstavničkim tijelima gradova, općina i županijama, stoji u obrazloženju amandmana **Kluba zastupnika LS-a** na članak 30. To je pravo manjinske samouprave na suspenzivni veto protiv općih akata predstavničkog tijela općine, grada i županije, ako pojedinim općim aktom nisu u dovoljnoj mjeri zaštićena prava i slobode nacionalne manjine, a radi se o pitanju od značaja za nacionalnu manjinu. Ovdje se radi o pravu manjinske samouprave da "reagira" i direktno utječe na ustavne i zakonite odluke predstavničkog tijela općine, grada i županije kada smatra da se njima na nedostatan način štite prava nacionalne manjine, a radi se o pitanju od značaja za nacionalnu manjinu, pojašnjava Klub.

Vlada je odbila prihvatiti amandman uz obrazloženje da prema zakonu Savjet za nacionalne manjine ima pravo podnijeti ustavnu tužbu Ustavnom sudu RH ako po vlastitoj ocjeni ili povodom inicijative pripadnika nacionalne manjine smatra da su povrijeđena prava i slobode pripadnika nacionalne manjine ovim Ustavnim zakonom i posebnim zakonima. Za zastupnika dr.sc. **Zlatka Kramarića** to nije upitno, ali isto tako upozorava da Savjet ne može podnositi ustavnu tužbu u ime trećih osoba, te da se ustavna tužba uvijek podnosi protiv nekog konkretnog pojedinačnog akta. Zastupnici su saslušali obrazloženje predstavnika Kluba ali su ipak glasovanjem odbili prihvatiti amandman.

Prema zakonskom prijedlogu ako manjinska samouprava smatra da je opći akt jedinice samouprave ili neka njegova odredba protivan Ustavu, ovom Ustavnom zakonu ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, dužna je o tome odmah obavijestiti ministarstvo nadležno za opću upravu. Ako Ministarstvo ocijeni da je taj opći akt ili neka njegova odredba protivan Ustavu, ustavnom zakonu ili posebnim zakonima, obustavit će u roku od osam dana njegovu primjenu.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predlaže da se obavijest o donošenju odluke dostavi Savjetu za nacionalne manjine i manjinskoj samoupravi temeljem čije je obavijesti odluka donesena. Vlada se složila s ovim zahtjevom.

Prihvativši prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se precizno propišu mogućnosti osnivanja koordinacija manjinskih samouprava, Vlada je amandmanski intervenirala u članku 31. stavku 1. a taj je prijedlog postao sastavnim dijelom ovoga Zakona. Nakon toga Vlada je prihvatila zahtjev **klubova zastupnika parlamentarnih stranaka** o izmjeni članka 31. (nomotehnički se uređuje tekst te odredbe), a uz jednu dopunu i **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članak 31. stavak 5. (da se iza riječi: "načinu obilježavanja praznika" doda "uz suglasnost Savjeta za nacionalne manjine"). Odbor se složio sa tim prijedlogom. Prihvaćanjem ovog amandmana za Vladu je postalo bespredmetno glasovati o amandmanu **klubova zastupnika Hrvatskog bloka i HSP-HKDU-a** također na članak 31. stavak 5. Predložena mogućnost manjinske samouprave da samostalno utvrđuju praznike nacionalnih manjina ovi klubovi drže neprihvatljivim i u tom smislu traže određene izmjene u spomenutoj zakonskoj odredbi.

Uslijedila su dva amandmanska zahtjeva **klubova zastupnika parlamentarnih stranaka** koje je Vlada prihvatila. Prvim amandmanom nomotehnički se uređuje članak 32. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona. Drugi amandman odnosi se na osnivanje Savjeta za nacionalne manjine (članak 33.). Klubovi drže da bi u stavku 1. trebalo naglasiti da se spomenuti Savjet osniva "radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu RH, a osobito ...". A u stavku 3. valja navesti da je Savjet dužan najmanje jednom godišnje izvjestiti Hrvatski sabor o ostvarivanju suradnje s međunarodnim organizacijama i zajednicama.

Više intervencija imao je **Klub zastupnika nacionalnih manjina** na članak 33. U stavku 1. trebalo bi, smatra Klub, navesti da je Savjet za nacionalne manjine savjetodavno tijelo Vlade RH ovlašteno za pokretanje izrade zakona i drugih propisa pred Vladom, za usklađivanje djelatnosti, razmatranje i predlaganje mjera u vezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih

manjina utvrđenih Ustavom, ovim Ustavnim zakonom i drugim zakonima, kao i za razmatranje i predlaganje mjera koje se u ostvarivanju prava i sloboda nacionalnih manjina utvrđuju aktima Vlade, aktima drugih tijela državne vlasti te tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ocjena je Kluba da bi uz pobrojana prava Savjet trebao imati i pravo tražiti i dobiti od tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave podatke i izvješća potrebna za razmatranje pitanja iz svog djelokruga, te pozivati i tražiti obveznu nazočnost predstavnika tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, u čiju nadležnost spadaju pitanja iz djelokruga savjeta utvrđena ovim Ustavnim zakonom i Statutom Savjeta. Novim stavkom 3. Klub je pobrojao razna međunarodna tijela s kojima bi savjet surađivao u pitanjima od interesa za nacionalne manjine u RH (nadležna tijela UN-a, tijela Vijeća Europe, OEES-a i druge međunarodne organizacije i institucije koje se bave pitanjima nacionalnih manjina kao i nadležna tijela matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u RH).

U ime Vlade dr.sc. **Goran Granić** nije prihvatio prvi dio amandmana uz obrazloženje da Savjet nije savjetodavno tijelo Vlade. Savjet ne bi trebao imati pravo tražiti obveznu nazočnost predstavnika tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave u čiju nadležnost spadaju pitanja iz djelokruga Savjeta, stav je Vlade. A umjesto nabrajanja međunarodnih organizacija i institucija s kojima surađuje Savjet dovoljno bi bilo navesti da surađuje s nadležnim tijelima međunarodnih organizacija i institucija. Predlagatelj amandmana složio se s ovim prijedlogom Vlade.

Savjet za nacionalne manjine

Vlada je prihvatila prijedlog **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** o nomotehničkom uređivanju članka 33. stavka 1. i članka 34. stavka 1. **klubova zastupnika parlamentarnih stranaka**. **Klub zastupnika nacionalnih manjina** intervenirao je u članku 34. Amandmanom se predlaže (stavak 1.) da Savjet za nacionalne manjine čini po jedan član / predstavnik svake organizirane nacionalne manjine kojeg bi Vlada imenovala na prijedlog manjin-

ske/manjinskih samouprava i manjinskih udruga svake nacionalne manjine. Stavkom 2. utvrđuje se da mandat članova Savjeta traje četiri godine, a slijedećim stavkom privremeno rješenje, za slučaj da pojedina nacionalna manjina u utvrđenom roku ne predloži svog kandidata za člana Savjeta. Nadalje, Klub predviđa da Savjet ima predsjednika i dva potpredsjednika i da oni svoju funkciju obavljaju profesionalno (stavak 4.). Rad Savjeta detaljnije bi se uređio s dva akta: statutom kojim bi se pobliže uređio djelokrug i organizacija Savjeta i poslovníkom kojim bi se utvrdila pravila rada i poslovni red na sjednicama. Amandmanom se također utvrđuju akti koje donosi Savjet, te način odlučivanja savjeta, a najvažniji akti koje donosi Savjet objavljivali bi se u "Narodnim novinama". Posljednjim stavkom (9.) Klub predlaže da Savjet ima stručnu službu.

Izjašnjavajući se o amandmanu dr.sc. **Goran Granić** ustvrdio je da Vlada ne prihvaća prvi, drugi, treći i deveti stavak, a kod petog stavka samo prijedlog da Savjet ima statut koji donosi uz suglasnost Vlade. Četvrti, šesti i sedmi stavak Vlada u potpunosti prihvaća, dok je osmi stavak već reguliran Vladinim rješenjem.

U ime podnositelja amandmana s takvim se prijedlogom složio zastupnik **Borislav Graljuk (LS)**.

Predloženi amandmanom (na članak 35. novi stavak 3.) osigurava se Ustavom (članak 80.) utvrđeno pravo i obveza Hrvatskog sabora da nadzire rad Vlade RH i drugih nositelja javnih dužnosti odgovornih Hrvatskom saboru, što je posebno značajno kada je u pitanju problematika koja se uređuje ovim Ustavnim zakonom, stoji u obrazloženju amandmana Kluba zastupnika nacionalnih manjina. Vlada je prihvatila amandman, kao i amandman na članak 36. stavak 1. Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav (nomotehnički se uređuje tekst), a napose amandman klubova zastupnika parlamentarnih stranaka na članak 36. (nomotehničko uređivanje teksta). Nakon Vladinog odbijanja da prihvati prijedlog **Kluba zastupnika LS-a** o brisanju stavka 3. članka 36. Konačnog prijedloga Ustavnog zakona kojim se propisuje ovlast manjinskih samouprava i Savjeta da u skladu s odredbama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH podnose ustavne tužbe ako smatraju da su povrijeđena prava i slobode pripadnika nacio-

nalnih manjina, Klub je povukao ovaj svoj amandman.

Sastavnim dijelom zakonskog akta postao je Vladin amandman na članak 37. stavak 2. Odredbom članka 18. ovog Ustavnog zakona omogućuje se da se u Ustavnim zakonom propisanom roku izaberu pripadnici nacionalnih manjina u predstavnička tijela jedinica samouprave kojima je mandat u tijeku, pa je u tom smislu i amandmanska intervencija Vlade.

Nakon objašnjenja Vladina predstavnika da je amandmanski zahtjev Kluba zastupnika nacionalnih manjina na članak 37. stavak 2. već reguliran prethodnim (Vladinim) amandmanom, Klub je povukao ovaj svoj amandman. Isto je učinio u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dr.sc. Furio Radin (nezavisni) a nakon upozorenja Vlade da je i ovaj amandman (na članak 37. stavak 2.) reguliran već prihvaćenim Vladinim amandmanom. Amandmanom na članak 39. Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav ovu odredbu usklađuje s Ustavom, a Vlada to prihvaća.

Klub zastupnika nacionalnih manjina predložio je da se u stavku 1.

članka 40. precizira da će Vlada imenovati članove savjeta za nacionalne manjine i predsjednika i potpredsjednika Savjeta najkasnije u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Ustavnog zakona što je Vlada prihvatila, ali ne i prijedlog da do formiranja Savjeta u skladu s člankom 34. ovoga Ustavnog zakona, poslove iz njegovog djelokruga obavlja Vlada i Stručni savjet Ureda za nacionalne manjine Vlade RH. U ime Kluba dr.sc. Furio Radin suglasio se s ovim stavom Vlade, pa je tako, dakle, amandman Kluba prihvaćen u izmijenjenom obliku. Posljednji u nizu amandmana bio je onaj Kluba zastupnika parlamentarnih stranaka kojim se zapravo nomotehnički uređuje članak 40. stavak 2. Vlada je prihvatila taj amandman.

Time je okončano izjašnjavanje o podnesenim amandmanima, a nakon zahtjeva predsjednika Zlatka Tomčića da se provjeri kvorum, zastupnik mr.sc. Miroslav Rožić (HSP) je sukladno članku 229. stavak 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora zatražio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, poimenično glasovanje. Uz napomenu da je za donošenje ovoga

Zakona potrebna dvotrećinska većina glasova svih zastupnika (najmanje 101 glas zastupnika "za"), predsjednik Tomčić ustvrdio je da je nakon pojedinačnog glasovanja potrebnom većinom glasova donesen Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. Za ovaj je Zakon glasovalo 115 zastupnika, četiri ih je bilo protiv (HSP-ovci Anto Đapić, Vlado Jukić i Miroslav Rožić te HKDU-ovac Anto Kovačević), a dva su se zastupnika suzdržala (Ante Beljo (HDZ) i Ivo Lončar (nezavisni)). Tako je uz pljesak zastupnika donesen ovaj Zakon u tekstu kako ga je predložio predlagatelj (Vlada RH) zajedno s prihvaćenim amandmanima. Kažimo još i to da je posebnim zaključkom Hrvatski sabor sukladno prijedlogu zastupnika Josipa Leke ovlastio Odbor za zakonodavstvo da zajedno s predstavnicima predlagatelja izvrši redakciju teksta Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina prije njegove objave u "Narodnim novinama". Za takav je zaključak glasovalo 116 zastupnika, a pet ih se suzdržalo.

M.S.; M.Mi; M.Ko; J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIKUPLJANJU PODATAKA PO OSIGURANICIMA O OBVEZNIH DOPRINOSIMA, POREZU NA DOHODAK I PRIREZU POREZA NA DOHODAK

Preciznije o prikupljanju potrebnih podataka za osiguranike

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su predloženi Zakon u tekstu predlagatelja, prihvaćajući hitan postupak. Zakonom se proširuje fond podataka te krug osoba za koje se podaci obvezno prikupljaju i na obveznike obračuna i plaćanja doprinosa.

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonskim tekstom, kojega je Vlada kao predlagatelj

uputila po hitnom postupku, određuje se širi fond podataka koji se prikupljaju u odnosu na važeći Zakon; ova obveza proizlazi iz Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja. Njime se istovremeno proširuje krug osoba za koje se prikupljaju podaci na obveznike doprinosa, obveznike obračuna doprinosa i obveznike plaćanja doprinosa, a obavlja se i terminološko usklađivanje sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja.

Podnjetim se prijedlogom uvodi pojam izvotka iz registra, sa svrhom da se obvezniku podnošenja podataka

omogući provjera podataka unesenih u Središnji registar osiguranika (REGOS). Napušta se dosadašnja obveza istodobnog dostavljanja Obrasca R - S, s nalozima za plaćanje, što će omogućiti obveznicima plaćanje obveza na jedan od načina koji omogućuju propisi o platnom prometu (preko magnetnog medija, telebankingom, trajnim nalogom), u skladu sa suvremenim platnim prometom, uobičajenim u svijetu. Sadržaj registra proširuje se i na podatke o obveznicima doprinosa, obveznicima obračuna i obveznicima plaćanja doprinosa u

slučajevima obavljanja "atipičnih" oblika rada, (rad po ugovorima o djelu i dr.).

Način upisivanja podataka u registar uređuje se tako da omogućava uvid u ranije i kasnije unijete podatke o istim činjenicama, a povodom njihove eventualne naknadne promjene.

Prijedlogom zakona, ocijenio je predlagatelj, poboljšat će se dosadašnji postupak evidentiranja podataka po osiguranicima, a fond tih podataka uskladit će se s novim propisima o doprinosima za obvezna osiguranja. Kako bi se osigurao kontinuitet obrade i prikupljanja svih podataka po osiguranicima temeljem usklađenih zakona u istom vremenskom razdoblju, predlagatelj je predložio donošenje hitnim postupkom.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se primijeni hitni postupak, a na tekst Konačnog prijedloga nisu upućene primjedbe.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao matično radno tijelo, ne protiveći se prijedlogu o hitnom postupku.

Predstavnik predlagatelja je u uvodnom obrazloženju upoznao članove Odbora s osnovnom namjenom ovog Zakona, a to je u prvom redu usklađivanje s odredbama Zakona o dopri-

nosima za obvezna osiguranja, čija se primjena očekuje od 1. siječnja 2003. godine, kao i poboljšanje određenih postupaka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak.

U raspravi je istaknuto da je Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja, uredio na novi i jedinstveni način prikupljanje doprinosa za obvezno mirovinsko i osnovno zdravstveno osiguranje te zapošljavanje, kao i osnovicu za obračun doprinosa. Nužna je, stoga, prilagodba ovog Zakona radi usklađivanja s organizacijom prikupljanja podataka i vođenja evidencije javnih prihoda. Svakako je potreban i istovremeni početak primjene ovog Zakona sa Zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja, jer će se na taj način osigurati cjelovita provedba propisa o doprinosima, s početkom od 1. siječnja 2003. godine.

Nakon rasprave, članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Saboru na usvajanje - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske.

RASPRAVA

Dodatna objašnjenja o predloženom zakonskom tekstu uputio je zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Napomenuo je da se Zakon o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu

poreza na dohodak primjenjuje od 1. siječnja ove godine.

Novodonijetim zakonom o doprinosima za obvezna osiguranja predložene su znatne izmjene u načinu obračunavanja i izvješćivanja o doprinosima za obvezna osiguranja, a uspostavljaju se i određene obveze za poslodavce. Prijedlogom ovoga Zakona proširuje se krug osoba za koje se prikupljaju podaci, a sadržaj registra koji vodi REGOS, proširuje se i na podatke o obveznicima doprinosa. Uvodi se i pojam izvotka iz registra, sa svrhom da se obvezniku podnošenja podataka omogući provjera podataka koji su unijeti u registar. Ovim se zahvatima osigurava kontinuitet obrade i prikupljanja svih podataka po osiguranicima temeljem usklađenih zakona u istom vremenskom razdoblju, što je i razlogom hitnog postupka, zaključio je predstavnik predlagatelja.

Nakon ovog objašnjenja za riječ se javila predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, **Snježana Biga-Friganović**, podsjećajući na ocjene ovog radnog tijela. Budući da nakon toga nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio rad po ovoj točki dnevnog reda.

U nastavku rada, predsjedavajući je konstatirao da nema podnijetih amandmana, a zatim su zastupnici većinom glasova (65 "za", 10 "protiv" i 18 "suzdržanih") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prikupljanju podataka po osiguranicima o obveznim doprinosima, porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak, u tekstu predlagatelja.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O JEDNOKRATNOM POREZU NA IMOVINU

Dvojbe oko ustavnosti pojedinih rješenja

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su zaključak kojim je o Prijedlogu zakona o jednokratnom porezu na imovinu, provedena opća rasprava. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iznesena u općoj raspravi uputit će se Vladi Republike Hrvatske da ih uzme u obzir prigodom utvrđivanja Prijedloga zakona o jednokratnom porezu na imovinu. U

svojim su raspravama zastupnici podržali potrebu zakonskog sankcioniranja prekršitelja, ali su istovremeno upozorili na uočene manjkavosti: retroaktivnost zakona, te određene ustavne dvojbe oko pojedinih predloženih rješenja. Istovremeno su se čule sugestije da ove postupke treba voditi nadležno sudsko tijelo, a ne Porezna uprava čije su predložene

nadležnosti ionako ocijenjene problematičnima.

O PRIJEDLOGU

Prijedlogom zakona o jednokratnom porezu na imovinu uređuje se plaćanje jednokratnog poreza na imo-

vinu fizičkih i pravnih osoba koja je stečena tijekom i u vezi s pretvorbom i privatizacijom ostvarenim na temelju tih postupaka. Prijedlog se odnosi i na poslovanje s Republikom Hrvatskom, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i s pravnim osobama u kojima su Republika Hrvatska i jedinice samouprave bile isključivi ili većinski dioničari ili udjelničari. Prihodi ostvareni po Prijedlogu zakona predstavljaju prihod državnog proračuna namijenjenog poticaju razvoja i zapošljavanju.

Temeljni je cilj predloženoga teksta da se jednokratno oporezuju osobe koje su sudjelovale u pretvorbi i privatizaciji kao i osobe koje su u imovinu stekle nasljeđivanjem ili na drugi način bez naknade od poreznih obveznika koji su sudjelovali u postupku pretvorbe i privatizacije protivno propisima, kao i osobe koje su u imovinu stekle u poslovanju s Republikom Hrvatskom, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i s pravnim osobama u kojima su Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave bili isključivi ili većinski dioničari ili udjelničari. Riječ je o osobama koje su stekle imovinu izbjegavanjem plaćanja zakonskih obveza, odnosno korištenjem posebnih pogodnosti koje nisu bile dostupne svim osobama Republike Hrvatske, dakle oporezuje se imovina osoba koju nije bilo moguće steći na zakonit način.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo u svom je izvješću naglasio da podupire uređenje odnosa i provedbu propisa kojima se ostvaruju načela Ustava Republike Hrvatske, prema kojima je svatko dužan sudjelovati u podmirivanju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima, te da se porezni sustav temelji na načelima jednakosti i pravednosti. Također, podupiru se sve aktivnosti na intenziviranju progona počinitelja bilo kojeg kaznenog djela ili prekršaja, a posebno počinjena u postupku pretvorbe i privatizacije, te protupravnog stjecanja imovine. Radi toga Odbor poštujući načelo zakonitosti, izražava prihvatljivost rješenja kojima se osnažuje mogućnost da se u posebnom postupku naplati

propisani porez koji nije bio razrezan, obračunat i plaćen. Također se podupiru sve radnje nadležnih tijela za utvrđivanje stjecanja imovine protivno propisima ili bez pravne osnove, odnosno uz pogodnosti koje su bile veće od propisanih.

Tijekom rasprave iznijete su primjedbe i prijedlozi načelne naravi. Tako je između ostalog, ukazano na spornu konstataciju predlagatelja da se predloženim zakonom "oporezuje imovina osoba koju nije bilo moguće steći na zakonit način". Ocijenjeno je da bi onda plaćanjem "kaznenog poreza" protupravni posao snagom zakona konvalidirao, a protupravno stečena imovina postala zakonita. Upitna su i druga rješenja, jer se primjerice ne poštuje ni ustavna odredba prema kojoj se jamči da se prava stečena ulaganjem u imovinu ne mogu umanjiti zakonom ni drugim pravnim aktom.

Nije prihvatljivo da se i za buduća stjecanja imovine propisuje "kazneni porez", već bi bilo primjereno u redovitom postupku razrezati i naplatiti porez, ukoliko je propisano zakonom. Nedoradena su i pitanja glede provedbe postupka, kao i sadržaj pojedinih akata i podnesaka, te pravni i nomotehnički izričaj. Na kraju podnijetog izvješća ukazuje se i na prekršajne kazne koje nisu usklađene sa Zakonom o prekršajima.

Odbor za financije i državni proračun saslušao je izlaganje predstavnika Vlade, a u raspravi su članovi Odbora iznijeli više mišljenja, primjedbi i prijedloga. Ukazano je da je stanje depozita u bankama tajni podatak kojega treba poštivati. Trebalo bi brisati i odredbu koja se navodi u obrazloženju na 14. stranici, odnosno riječi: "a za vrijeme i u vezi s Domovinskim ratom". Naime, iz navedenog obrazloženja nije jasno na koji bi način ovaj Zakon uređivao plaćanje poreza na imovinu stečenu za vrijeme i u vezi s Domovinskim ratom. Iznijeto je i mišljenje da se predloženim tekstom pokušavaju riješiti evidentiranje i sankcioniranje nelegalno stečene imovine, a što se nije uspjelo postići revizijom pretvorbe i privatizacije. Treba regulirati i mogućnost da se porezni obveznici koji do sada nisu plaćali svoje obveze, a imaju u vlasništvu nekoliko kuća ili jahti, sami prijave i plate porez.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona

o jednokratnom porezu na imovinu. Mišljenja, primjedbe i prijedlozi iznijeti u raspravi upućuju se Vladi Republike Hrvatske da ih uzme u obzir pri izradi i donošenju Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predloženom aktu u svojstvu zainteresiranog tijela, raspoložuci i mišljenjem Hrvatske gospodarske komore. Članovi Odbora podržali su Prijedlog ovog zakona kojim se uvodi jednokratni porez na imovinu fizičkih i pravnih osoba koja je stečena tijekom i u vezi privatizacije. Ukazano je da se iz podnijetog teksta ne uočava što se smatra stjecanjem imovine stečene u poslovanju s Republikom Hrvatskom, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i s pravnim osobama koje su u isključivom ili većinskom vlasništvu države i jedinica lokalne samouprave, te što se smatra imovinom stečenom pod posebnim pogodnostima.

Ukazano je i na potrebu preispitivanja usklađenosti odredbi članka 6. i 9. Prijedloga zakona, koje se odnose na pokretanje postupka utvrđivanja jednokratnog poreza. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključaka kojima se, prihvaća Prijedlog zakona o jednokratnom porezu na imovinu, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju Vladi da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga.

RASPRAVA

U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja, dr.sc. **Mato Crkvenac** podsjetio da je među prioritetima Vlade bilo i donošenje Zakona o tzv. jednokratnom porezu, kojim bi se pokušalo obuhvatiti ova materija.

Posao za središnji ured Porezne uprave

Bit ovog zakona je da se usporedi imovinsko stanje obveznika prije procesa pretvorbe s današnjim, te razrezivanje tzv. jednokratnog poreza. Ovaj bi porez morale platiti i one osobe koje su imovinu stekle na neki drugi način, i u suradnji s državom i njenim tijelima. Zamišljeno je da se ovaj posao povjeri isključivo središnjem uredu Porezne uprave. Njime se ne bi mogli baviti svi porezni uredi

budući da je riječ o složenoj materiji koja zahtijeva krajnje primjeren odnos i postupak. Pri kraju izlaganja ministar Crkvenac govorio je i o potrebi oblikovanja imovinskih kartica na temelju postojećih evidencija.

Zastupnica **Dubravka Horvat** govorila je zatim u ime Odbora za financije i državni proračun. Istaknula je da treba preispitati predloženu odredbu o podacima kojima se navode podaci o novčanim depozitima, budući da se radi o tajnom podatku kojega se mora poštovati. Potrebno je izbaciti i formulacije u kojima se spominje "za vrijeme i u vezi s Domovinskim ratom", a potrebno je preispitati i ustavnu osnovu o retroaktivnosti odredbi ovoga Zakona. Napomenula je da je Odbor predložio Hrvatskom saboru zaključak kojim bi prihvatio predloženi zakonski tekst.

Predsjednik Odbora za zakonodavstvo, zastupnik **Josip Leko**, iznio je najvažnije akcente i zaključke ovog radnog tijela. Podupro je sve aktivnosti na intenziviranju progona počinitelja bilo kojeg kaznenog djela ili prekršaja, a posebno onih koji se odnose na protupravno stjecanje imovine. Smatra da bi postupak trebali voditi nadležni sudovi, a Porezna uprava ima pravo i obveze podnositi prijedloge i zahtjeve oko vođenja postupka. Upozoravajući na slabosti koje su uočene u podnijetom prijedlogu, zastupnik je istaknuo da se ne poštuje Ustavna odredba prema kojoj se jamči da se prava stečena ulaganjem ne mogu umanjiti zakonom ni drugim pravnim aktom. Neodređena su i pitanja oko provedbe postupka kao i sadržaja pojedinih akata, te pravnih nomotehničkih izričaja. Odbor za zakonodavstvo vjeruje da će predlagatelj ako Zakon bude usvojen, do drugog čitanja uspjeti riješiti primjedbe i sugestije, zaključio je predsjednik Odbora.

Nezakonito stečena imovina može se i oduzeti

Zatim su govorili predsjednici klubova zastupnika, a prvi je riječ dobio zastupnik **Vladimir Šeks**. Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik je upozorio da ga ovaj zakon neodoljivo podsjeća na Zakon o ispitivanju porijekla imovine, koji je bio aktualan prije tridesetak godina. Tada se težilo za oporezivanjem imovine, "koja je stečena nezakonito ili na način suprotan socijalističkom

moralu". Klub zastupnika HDZ-a podržava pak oporezivanje imovine koja je stečena na nezakonit način ili čak da se u tom slučaju, oduzme nezakonito stečena imovina. Uz oporezivanje prekršitelja treba pozvati na odgovornost i one koji su omogućili provođenje ovakvih djela. Teret dokazivanja ne smije ležati na poreznom obvezniku već na Poreznoj upravi ili drugom državnom tijelu. Zastupnik je zatim upozorio na manjkavosti koje izviru iz članka i stavka 2. kojim se utvrđuje imovina iz izvora bez valjane pravne osnove. Upozorio je ujedno da kazneno djelo u provedenom postupku može utvrditi samo sud na temelju pravomoćne presude. Zastupnik Šeks je zatim upozorio da treba odrediti i vremensku granicu do koje

Treba odrediti i vremensku granicu do koje bi se zezalo utvrđivanje jednokratnog poreza na imovinu, uključujući i period prije 1990. godine.

bi se zezalo utvrđivanje jednokratnog poreza na imovinu, pitajući što s vremenom prije 1990. godine. Zauzeo se ujedno za vođenje postupka sukladno zakonskim okvirima. Navodeći da je posljednja vještica u Europi spaljena 1810. godine, zaključio je da se valjda neće ponovno uvesti inkvizicijske mjere. Zbog navedenih slabosti, Klub zastupnika HDZ-a će uskratiti potporu predloženom zakonskom tekstu, zaključio je predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a.

Potrebno je ispraviti uočene nezakonitosti

Zastupnik **Josip Leko** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a, ukazujući da svakako treba poštivati načelo zakonitosti i ustavnosti, ali ništa manje važno nije ni poštivanje načela morala, poštenja i socijalne pravde. Ocijenio je da je u postupku privatizacije i pretvorbe učinjen grijeh prema onima koji su stvarali tu imovinu. Trebalo bi zato, u skladu s Ustavom pokušati ispraviti socijalnu nepravdu, pa i nezakonitosti koje su učinjene u to vrijeme, a da nikada nisu bile sankcionirane. Tim se postupanjem ne smije ugroziti pravni sustav, jer povjerenje u pravnu državu predstavlja najveću vrijednost

demokracije. Klub zastupnika SDP-a misli da se mogu pomiriti ova dva načela, pa očekuje od predlagatelja da nađe rješenje za ovaj zahtjev, zaključio je zastupnik Leko.

Kriteriji Porezne uprave mogli bi se pretvoriti i u samovolju jer određuje protiv koga treba voditi postupak.

U ime Kluba zastupnika HB-a, govorio je zastupnik **Krunoslav Gašparić**. Uvodno je analizirao opravdanost donošenja predloženih mjera, izdvajajući mišljenje premijera Račana koji je ocijenio da će se na ovaj prijedlog obrušiti interesni lobiji kako bi spriječili njegovo donošenje. Zatražio je da se preciziraju i imenuju ove interesne skupine, dodajući da i u krugovima vladajuće koalicije postoje podvojeni stavovi oko navedenog pitanja. Podsjetio je i na ranije obveze Vlade o dostavljanju popisa 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj, citirajući zatim i njen odgovor kojega je ocijenio nezadovoljavajućim.

Upozorio je da u Hrvatskoj ne postoji definicija imovinske kartice u Poreznoj upravi, ali postoje imovinske kartice koje se odnose na dužnosnike.

Analizirao je zatim pojedine članke predloženoga teksta, upozoravajući na brojne slabosti, nepreciznosti i manjkavosti. Tako je između ostalih propusta, upozorio i na one u člancima 6. i 7., kojim Porezna uprava ili alternativno Vladino povjerenstvo odlučuje protiv koga će pokrenuti postupak, da bi slijedom toga sama Porezna uprava vodila postupak. Upozorio je na opasnost da, "ničim kontrolirana volja postane samovolja", budući da državna uprava sama odlučuje tko treba, a tko ne treba biti podvrgnut jednokratnom oporezivanju imovine. Upozorio je ujedno da ukoliko se otkrije pljačka, država mora odgovarajuće sankcionirati prekršaj, a ne tražiti svoj udio u tome. Zapitao je ujedno za razloge zbog kojih bi građani pored tolike državne administracije trebali ispunjavati razne, nove formulare. Na kraju je upozorio da je sličan zakon već donijela susjedna Srbija, a rezultati i prikupljena sredstva višestruko su manji od očekivanih i najavljenih.

Bez obzira na sve slabosti, Klub zastupnika HB-a daje punu potporu sankcioniranju svih nezakonitosti

vezanih uz proces pretvorbe i privatizacije. Međutim, ocjenjujemo da će ovakav prijedlog unijeti nove nejasnoće, nedoumice i nepotrebne troškove, pa ga kao takvog ne možemo prihvatiti.

Zastupnica **Dorica Nikolić** govorila je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, te uvodno istaknula da ju ovaj zakonski prijedlog asocira "na borbu protiv kulaka", iz davne 1945. godine. Ocijenila je da bi oporba potvrdila svoje kritičke ocjene i pretpostavke, ukoliko bi Vlada propustila jedan ovakav zakon, jer bi on do kraja potvrdio svu apsurdnost i nekompetentnost predlagatelja. No, ukupna cijena jedne takve egzibicije bila bi previsoka, a počinjena šteta nenadoknadiva. Ukazala je zatim i na nepreciznosti koje izviru iz odredbe gdje se apostrofiraju i Domovinski rat. Zapitala je, kakve veze ima Domovinski rat s predloženim zakonskim tekstom, ocjenjujući da su ovakve korelacije i uvredljive. Između ostalih manjkavosti, upozorila je da je članak 2. predloženog zakona protuustavan. Ocijenila je da se na taj način šalje negativna poruka potencijalnim investitorima koji moraju strahovati i od posljedica naknadnih poreza. Napomenula je s druge strane, da su poznati postupci pravne države prema osobama koje su stekle imovinu mimo zakonskih propisa. Kod nas se predlaže zakonski propis kojim se zakonski amnestiraju gospodarski kriminalci nakon plaćanja poreza na lopovluk. Skrenula je pozornost i na sve opasnosti arbitriranja koje izviru iz predloženih ovlasti Porezne uprave, ocjenjujući na kraju da Klub zastupnika HSLŠ-a drži da je u pitanju jedan od najlošijih zakonskih prijedloga koji je ikada upućen u saborsku proceduru. HSLŠ će glasovati protiv prihvatanja ovog Zakona, istaknula je zastupnica Nikolić.

Nisu definirani jasni kriteriji za pokretanje postupka

Zastupnik **Luka Roić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Smatra da je riječ o dobroj ideji, ali po mišljenju Kluba dolazi prekasno i upitna je njegova provedivost u praksi, kao i usklađenost s Ustavom i zakonom. Nije sporno da li bi osobe koje su stekle imovinsku korist na opisani način trebale participirati u snošenju javnih troškova kroz poreze, doprinose i druga davanja. Međutim,

predloženim zakonskim tekstom teško će se moći doći do željene realizacije. Ukoliko pak postoji sumnja da je neka imovina stečena kaznenim djelom, tada je to prije svega pitanje kaznenog postupka a ne oporezivanja.

Predloženim se tekstom ne definiraju jasni kriteriji za pokretanje postupka, a pojedini bi se dijelovi tek trebali osmisliti. Predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, uopće ne vodi računa o postojećim zakonima koji daju dovoljno pravnog utemeljenja za rad državne administracije. Podsjetio je ujedno, da je u posljednje vrijeme ove službe napustilo dosta mladih i stručnih kadrova, a u međuvremenu je ukinuta i Financijska policija. Zbog navedenih slabosti Klub zastupnika HSS-a volio bi da ovo bude prethodna rasprava, kako bi se predložena materija mogla doraditi i učiniti boljom i prihvatljivijom, a ujedno izbjeglo nanošenje šteta gospodarstvu i ukupnom stanju u Hrvatskoj, zaključio je zastupnik Roić.

Zbog uočenih slabosti ovo bi trebala biti prethodna rasprava, kako bi se predložena materija mogla doraditi.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Jozo Radoš**. Konstatirao je da u Hrvatskoj postoji znatan broj ljudi čija imovina daleko nadmašuje njihove prihode. Ta se činjenica prelama u brojnim sferama društvenog života, te ujedno otežava posredovanje vrijednosti poput morala, poštovanja zakona i čuvanja državnih interesa. Time se ujedno narušava moralni temelj svakoga društva, te sukladno tome i ispravno funkcioniranje zajednice. Upozorio je, međutim, i na sve zamke naknadnog zakonskog postupanja, uspoređujući te zahvate s pokušajem, "da se u posudu vrati proliveno mlijeko". Ne bi ujedno trebalo stvarati ni ozračje lažne nade, jer takvi postupci dovode do kasnijih manipulacija i razočaranja.

Ocijenio je da predloženi zakonski tekst može biti pokušaj da se sankcioniraju samo protuzakoniti postupci, odnosno one radnje koje se mogu dokazati. Sukladno takvim pravilima, ovaj bi posao trebalo prosljediti sudovima, koji opet "boluju" od neučinkovitosti. Smatra, ujedno, da je Zakon o pretvorbi i privatizaciji bio nemoralan, te je otvorio mogućnost za

stjecanje imovine za one osobe koje su bile u posebno pogodnoj poziciji. Smatra, međutim, da je problematična i retroaktivnost i protuzakonitost, te moguće kršenje ustavnih odredbi. Trebalo bi sankcionirati svako protuzakonito ponašanje, a ne izdvajati samo one postupke kojima je nanijeta šteta interesima Republike Hrvatske. Na kraju izlaganja predložio je da predlagatelj precizira i poboljša predloženi tekst, a u budućnosti bi se nadzor najefikasnije mogao obavljati uvođenjem imovinske kartice. Klub zastupnika LIBRE neće imati obvezujuće glasovanje o ovom Zakonu, premda je moj osobni stav da bi ovaj tekst trebalo pustiti u prvom čitanju, naglasio je zastupnik Radoš. Međutim, ukoliko tekst bude nekonzistentan i u drugom čitanju, neće dobiti našu podršku.

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**. Ona je negativno ocijenila namjeru uvođenja jednog poreza na imovinu, upozoravajući ujedno i na visoke troškove do kojih će dovesti moguća primjena Zakona. Ne samo zbog postojećih pravnih dvojbi, već i zbog protuustavnosti pojedinih odredbi, predloženi bi tekst trebalo odbiti. Upozorila je na postojeće zakonske propise, te apelirala da se putem nadležnih tijela, a ne jednoglasnim oporezivanjem isprave uočeni propusti. Osim toga, imovina visoke vrijednosti poput jahti, helikoptera, aviona i automobila, najčešće se vodi kao vlasništvo tvrtki pa se neće naći na imovinskoj kartici. Nije prihvatljivo da se na "mala vrata" ozakonjuje ispitivanje porijekla imovine, te pruža mogućnost poreznicima da arbitrarno odlučuju o nečijoj mogućoj krivnji.

Brojni poduzetnici ocjenjuju da ovakvim potezom Vlada želi dobiti nešto političkih poena kako bi se javnosti opravdala za propuste oko izbornih obećanja o povratu opljačkanog novca. Vlada zastupnicima prebacuje da odlučuju o slabom zakonskom prijedlogu u kojega ni sama previše ne vjeruje. Zbog navedenih slabosti Klub zastupnika DC-a će u trenutku glasovanja biti suzdržan, zaključila je zastupnica Vesna Škare-Ožbolt.

Ovim prijedlogom Vlada traži alibi za vlastite propuste.

U pojedinačnoj raspravi, prvi je govorio zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** koji je uvodno citirao i ana-

lizirao pojedine medijske dvojbe oko predloženoga teksta. S druge strane, pilot - istraživanje među hrvatskim građanima ukazuje da čak 76% građana podupire predloženi zakon.

Privatizacija je ukazala na brojne slabosti i propuste u provedbi

Ujedno je brojkama potkrijepio katastrofalne rezultate privatizacije i pretvorbe u Slavoniji i Baranji, u kojoj je od 1992. do 1998. godine, izgubljeno ili izbrisano 47.500 radnih mjesta. Zapitao je ujedno i za mišljenje mladih osoba kojima je ovakvom "politikom" oduzeta mogućnost razvojnih mogućnosti i opstanka. Usprkos svim nepreciznostima, smatra da će rečeni Zakon biti test vjerodostojnosti vladajuće koalicije, odnosno da otvara mogućnost sankcija za osobe koje su stekle znatnu imovinu bez plaćanja zakonskih obveza i poreza. Ukoliko ovaj zakon prođe zadanu proceduru, najavio je da se uočenim slabostima mogu popraviti podnošenjem odgovarajućih amandmana.

Za repliku se javio zastupnik **Željko Glavan (HSL)**. Smatra da niti jedan zastupnik nije protiv sankcioniranja kriminalnih postupaka, ali problem je u tome što Vlada ovim prijedlogom priznaje da je pravosuđe nemoćno u obračunu s kriminalom, pa predlaže da se poreznim razrezivanjem sankcioniraju prekršitelji. Tu je bitna razlika i neslaganje oko prihvaćanja ili odbacivanja ovoga prijedloga.

I zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** javio se za repliku. Smatra da je zastupnik Tušek vrlo uspješno prezentirao raspoloženje javnoga mnijenja koje očekuje da se poduzmu potrebne mjere na ovom području. Smatra da za 12 godina postojanja hrvatske države pravosuđe nije uspjelo u sankcioniranju učinjenih prekršaja. Ove propuste treba priznati jer se time stvara prvi korak za učinkovitu borbu protiv onih koji su učinili kriminalne radnje. Treba reći da je Zakon o privatizaciji i pretvorbi omogućio nepravedno bogaćenje pojedinih osoba, a svi kasniji potezi su time zapravo stekli legitimitet. Međutim, nije etički i moralno da se prihvate rezultati ovakvih propusta, pa ima mjesta za vođenje rasprave u ovoj fazi. Naglasio je ujedno da "nitko nije za vođenje pravnog nasilja, već za dokidanje nasilja nad pravom i pravdom". Ljudima ne pada teško

samo siromaštvo, već ne žele prihvatiti nepravednu distribuciju siromaštva, te bogaćenje pojedinaca na račun drugih, plaćenu čak i ljudskim životima.

U odgovoru na repliku, zastupnik Tušek je prihvatio razliku u razmišljanjima o pojedinim spornim segmentima. Međutim, uvjeren je da postoji potreba zakonskog i pravnog sankcioniranja onih osoba koje su stekle bogatstvo na nedozvoljen način.

Postupke mora voditi sud, a ne povjerenstvo ili poreznici

Slijedeći govornik bio je zastupnik **Željko Glavan (HSL)**. On je ponovio konstataciju da predloženi zakonski tekst zbog svojih brojnih slabosti nije u ovom obliku trebao doći pred zastupnike. Pored svih sudova, poreznih uprava i državnih revizija, Vlada predlaže alternativno pokretanje postupka preko nekakvog povjerenstva. Smatra ujedno da treba uvesti opću obvezu za imovinske kartice, a ne da povjerenstvo odlučuje o tome, jer se time uvodi ustavna nejednakost građana. Stalno se govori o reformi pravosuđa, a ono do sada nije privelo kraju niti jedan slučaj zloraba u privatizaciji. Ovakvim se pristupom Porezna uprava stavlja iznad suda. Pozvao je zatim i ministra financija da javnosti prezentira podatke o do sada naplaćenim porezima zbog neiskorištavanja poslovnih prostora. Zastupnik je zapitao i za svrhu stalnog donošenja novih zakona koji se zatim ne provode u praksi. Niti jedan razuman čovjek se ne protivi kažnjavanju osoba koje su prekršile zakonske propise budući da zaslužuju zatvorski tretman, a ne jednokratno plaćanje poreza, zaključio je zastupnik Željko Glavan.

Temeljna pogreška učinjena je prilikom donošenja Zakona o pretvorbi i privatizaciji koji je pogodio samo pojedinim osobama.

Za ispravak navoda javio se zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** koji je ocijenio da nažalost, vlast štiti lopove i kriminalce. Smatra da je neutemeljeno prozvan zbog poslova koje su drugi ugovarali povodom organizacije za doček Pape u Mariji Bistrici i Splitu. Zbog plastičnih čaša mora po sudovima dokazivati svoju

neumiješanost u navedene radnje, a za to vrijeme pravi lopovi nesmetano pljačkaju stotine milijuna DEM.

Zastupnik **Željmir Janjić (HSL)** smatra da elementarna socijalna solidarnost postoji u narodu, podsjećajući na veliki odziv prilikom prikupljanja sredstava za ugradnju umjetnih pužnica. I uspjeh Domovinskoga rata počiva na općoj solidarnosti koja je bila presudna u ishodu rata i stjecanju samostalnosti. Međutim, u trenutku dok se vodila borba za preživljavanje, a Hrvatska još nije bila cjelovita, dogodila se pretvorba i privatizacija koja je poništila ranije efekte solidarnosti. Tada je učinjena pogreška, a obavljena pljačka bilo je najveće zlo koje se do sada dogodilo, pa bi trebalo ispraviti teške posljedice. Ova je obveza preuzeta i prilikom predizborne kampanje 1999. godine, kada se najavljivao obračun s pretvorbenim maherima, a građani su povjerovali našim obećanjima. I u trenutku kada je Hrvatski sabor razmatrao i donosio program Vlade, rečeno je da će državno odvjetništvo u suradnji s policijom poduzeti energične korake u suzbijanju kriminala. Ovo obećanje, međutim, nije realizirano, a to potkrepljuje i činjenica da su izostale odgovarajuće pravomoćne sudske presude. Zastupnik je zatim analizirao pojedine segmente predloženoga teksta, napominjući između ostalog, da se kazneni porez ovdje predviđa i za nešto što bi se moglo dogoditi i ubuduće, ali samo za privatizaciju. Upozorio je ujedno da se poreznicima daje pravo da arbitrarno odlučuju, odnosno da odrede koga će oporezovati, a koga neće. Ovdje se opravdano javlja sumnja i upozorenja, a za one koji su nezakonito stekli imovinu, otvara se mogućnost davanja izjave i plaćanja poreza. Time bi dakle njihova pljačka bila legalizirana, ocijenio je zastupnik Janjić. Ovakav zakonski prijedlog nije dobar, premda svi saborski zastupnici žele da se sva ta pljačka i kriminal primjereno kazne i da se definitivno počne govoriti o pravnoj državi. Time bi se ujedno sankcionirao kriminal i otvorila vrata za strana ulaganja, zaključio je zastupnik.

Za repliku se javio zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Smatra da se o pljački ne može govoriti samo u bliskoj prošlosti, jer se kriminal i lopovluk nastavlja i u sadašnjem vremenu. Konstatirao je da su se prijašnji i sadašnji lopovi udružili i da se međusobno potpomažu, kako bi

stekli značajnu materijalnu korist. Zapitao je za sadašnje vlasnike Tvornice duhana u Rovinju, Zagrebačke banke, Riječke banke, brodogradilišta "Viktora Lenca" ili INA-e. Pravi tajkuni, ocijenio je zastupnik Kovačević, "zajednički danas sjede u masonskim ložama skupa sa svjetskim hohštaplerima i to je najveća kriza i problem današnjice".

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** u svojoj je replici izrazio čuđenje što je jedna zakonska inicijativa dočekana "na nož", iako svi tvrdimo da su u pravnom sustavu stvorene zakonske mogućnosti za sustavno pljačkanje,

odnosno stjecanje imovine bez pravnog osnova. Tako su mnogi upisivali dionice, a nikada ih nisu platili već su ih uložili za novu imovinu. Napomenuo je da postupak stečaja ne vodi vlast, već sukladno trodiobi vlasti nadležni sud.

U odgovoru na repliku, zastupnik **Želimir Janjić** konstatirao je da se i u posljednje tri godine moglo napraviti određene pomake koji bi vratili povjerenje građana u pravnu državu. Da se postupalo na taj način, dio uočenih problema mogao se riješiti i bez donošenja ovoga Zakona. Nakon ovih ocjena, predsjedavajući je za-

ključio raspravu, najavljujući glasanje u nastavku rada Sabora.

Predsjedavajući je zastupnicima na glasovanje dao slijedeći zaključak - o Prijedlogu zakona o jednokratnom porezu na imovinu, provedena je opća rasprava. Nakon brojanja glasova utvrdio je da je većinom glasova (48 "za", 2 "protiv" i 35 "suzdržanih") prihvaćen ovaj zaključak. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iznesena u općoj raspravi uputit će se Vladi Republike Hrvatske da ih uzme u obzir pri utvrđivanju Prijedloga zakona o jednokratnom porezu na imovinu.

V.Ž.

PRIJEDLOG REZOLUCIJE O TRANSFERU ZVONKA BUŠIĆA IZ SAD U REPUBLIKU HRVATSKU

Kod utvrđivanja dnevnog reda zastupnici su se suglasili da će on biti dopunjen točkom: Prijedlog Rezolucije o transferu Zvonka Bušića iz SAD u Republiku Hrvatsku, o kojoj će se glasovati bez rasprave. Predlagatelj je Odbor za useljništvo Hrvatskog sabora.

Integralni tekst Rezolucije glasi:

1. Pozivajući se na odredbe Konvencije Vijeća Europe o transferu osuđenih osoba kojoj su pristupile Republika Hrvatska i Sjedinjene Američke Države, Hrvatski sabor izražava stajališta prema kojima bi SAD trebale

postupiti sukladno odredbama ove konvencije, i odobriti premještaj Zvonka Bušića u Republiku Hrvatsku na daljnje izdržavanje izrečene zatvorske kazne. Zvonko Bušić osuđen je u SAD-u 1976. godine na 30 godina zatvora. Kazna mu istječe 12. rujna 2006. godine.

2. Zadužuje se Vlada RH da zatraži posredovanje u rješavanju humanitarnog transfera Zvonka Bušića od kompetentnog tijela Vijeća Europe.

3. Zadužuje se Vlada RH da poduzme i sve druge potrebne radnje kako bi se i druge državljane osuđene

u SAD-u premjestilo u RH na daljnje izdržavanje kazne zatvora. O poduzetim mjerama Vlada RH će redovito izvještavati Hrvatski Sabor.

4. S ovom Rezolucijom Hrvatski sabor će upoznati Vladu i Kongres SAD-a, a svoje izaslanstvo u Vijeću Europe obvezuje da sa sadržajem Rezolucije upozna parlamentarnu skupštinu Vijeća Europe.

Zastupnici Hrvatskog sabora su jednoglasno, sa 117 glasova "za" donijeli Rezoluciju o transferu Zvonka Bušića iz SAD-a u Republiku Hrvatsku.

S.Š.

IZVJEŠĆE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 3.

STAVKA 1. TOČKE 11. ZAKONA O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU ("Narodne novine", brojevi 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00. I 59/01)

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili Odluku da se ne da vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 1. točke 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu, prihvativši ocjenu Odbora za zakonodavstvo da je Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja neosnovan.

U prikazu ovog Prijedloga poslužit ćemo se obrazloženjem predstavnika predlagatelja, gospodina **Mladena Godeka (LIBRA)**, potpredsjednika Odbora za zakonodavstvo. Na početku je rekao da je došlo do greške u pisanju, naime, stoji da je Odbor za zakonodavstvo podnio Izvješće o

Prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 1. točke 11. iz stavka 12. Zakona o komunalnom gospodarstvu. Treba brisati dio "iz stavka 12".

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 1. točke 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu, koji je na poticaj trgovačkih društava podnio zastupnik Mladen Godek podneskom od 15. listopada 2002. godine.

Nakon provedene rasprave i razmatranja priloga dostavljenih uz ovaj Prijedlog Odbor je utvrdio da

Prijedlog nije osnovan, te predlaže Hrvatskom saboru donijeti slijedeću Odluku: Ne daje se vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 1. točke 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu. Ova Odluka zajedno s obrazloženjem objavit će se u "Narodnim novinama".

Obrazloženje je slijedeće: Nedvojbeno je da za obavljanje komunalne djelatnosti jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pravo i dužnost organizirati službu, osnovati pravnu osobu, odnosno povjeriti te poslove drugoj pravnoj osobi davanjem koncesije. Također, ne

postoji dvojba da poslovi održavanja groblja i krematorija, odnosno kremiranje pokojnika, iznajmljivanje ili prodaja grobova, kao i usluge u objektima groblja i krematorija spadaju u pogrebne komunalne poslove.

Istodobno, razvidno je da poslovi u svezi s pogrebom ili kremiranjem koji se obavljaju izvan područja groblja ili krematorija, kao što je preuzimanje - prijenos umrle osobe, priprema pokojnika za pokapanje ili kremiranje (oblačenje i uređivanje pokojnika, balzamiranje i sl.), prodaja pogrebne opreme (lijes, križ i sl.), organiziranje ukopa ili kremiranja, tiskanje osmrtnica, ugovaranje vjerskog obreda i sl., te prijevoz umrle osobe specijalnim

vozilom od mjesta smrti do groblja ili krematorija su poslovi koje može obavljati fizička ili pravna osoba slobodno na tržištu, ako ispunjava propisane uvjete i to bez koncesije, jer se ne mogu smatrati komunalnim poslovima.

Sukladno navedenom, a na temelju ustavnog načela prema kojemu su poduzetnička i tržišna sloboda temelj gospodarskog ustroja RH, kao i načela prema kojemu RH svim poduzetnicima osigurava jednak pravni položaj na tržištu smatra se da nema potrebe za davanjem vjerodostojnog tumačenja ovih odredaba, pogotovo jer se ovih načela trebaju pridržavati i sva ovlaštena tijela u provedbi i

nadzoru nad provođenjem ovog Zakona i drugih propisa.

Nakon obrazloženja ovog Prijedloga od strane predstavnika predlagatelja, Mladena Godeka (LIBRA), predsjednik Tomčić je odmah zaključio raspravu, kako nije bilo prijavljenih, te se pristupilo glasovanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, sa 102 glasa "za" donijeli slijedeću Odluku: Ne daje se vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 1. točke 1.1. Zakona o komunalnom gospodarstvu. Ova Odluka, zajedno s obrazloženjem, objavit će se u "Narodnim novinama".

S.Š.

27 - IZVANREDNA - SJEDNICA HRVATSKOG SABORA

PRIJEDLOG NACIONALNOG PROGRAMA REPUBLIKE HRVATSKE ZA PRIDRUŽIVANJE EUROPSKOJ UNIJI

Europska unija je strateški cilj Hrvatske

- Zahtjev za punopravno članstvo do kraja veljače 2003.
- U veljači 2003. podnijeti zahtjev za članstvo u EU, najkasnije do sredine 2004. dobiti status kandidata za članstvo i otpočeti pregovore o pristupanju u članstvo; do kraja 2006. ostvariti spremnost za članstvo i završiti pregovore o pristupanju; slijedi proceduralni ulazak u punopravno članstvo EU.

Na izvanrednom zasjedanju, krajem prosinca, Hrvatski sabor podržao je Prijedlog nacionalnog programa zaduživši Vladu za doradu predloženog teksta. Na usuglašeni prijedlog svih parlamentarnih klubova donesena je Rezolucija o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Rezolucijom je, među ostalim, utvrđeno da je članstvo u Europskoj uniji strateški nacionalni cilj kojemu će parlament u daljnjem djelovanju davati punu i stalnu potporu te potvrđena opredijeljenost za uključivanje u EU zasnovano na individualnom pristupu. U skladu s time, Vlada bi do

kraja veljače 2003. trebala podnijeti zahtjev za punopravno članstvo u Europskoj uniji.

Iza Rezolucije stale su sve parlamentarne stranke, dok je dio njih Vladinu Prijedlogu nacionalnog programa uputio - uz pohvale - cijeli niz zamjerki, kako na račun sadržaja Prijedloga tako i termina odlučivanja.

Budući da o općem proeuropskom opredjeljenju govori sama rezolucija (donosimo je u cijelosti, na kraju ovog prikaza) uvodno izdvajamo kritičke tonove iz opsežne rasprave: tvrdnju da Prijedlog programa Hrvatsku vodi u tampon zonu na marginama Euro-

pske unije; ocjenu da Hrvatska neće u EU niti 2007. jer gospodarski gube sve relevantne grane i administracija koči ulazak kapitala u zemlju; zamjerku što konsenzus nije tražen od stranaka i kod pripreme Prijedloga, a ne samo pri odlučivanju; upozorenje kako se ni u kom slučaju ne može prihvatiti da završetak procesa uspostave trajnog mira i političke stabilizacije u Europi bude preduvjet ulaska u EU; ocjenu kako ne vodi svaka politika u EU; prijedlog da Vlada svoju strategiju preispita te u nju ugradi program objektivnog informiranja i podučavanja javnosti o

prednostima i nedostacima europskog integriranja, uključivši i realne raščlambe drugih alternativa uključivanja u trendove gospodarske stabilizacije; zahtjev da Vlada izađe pred birače s otvorenim kartama kako se ne bi događalo da je 80 posto građana istovremeno za EU i protiv ostvarivanja glavnog uvjeta za to - izručenja generala Bobetka.

UVODNO IZLAGANJE

Ambiciozan, ali realno ostvariv program

U uvodnom izlaganju, predsjednik Vlade, **Ivica Račan** najprije je objasnio zašto je Vlada usvojila program - potreban je jasan i precizan plan akcije, valjalo je utvrditi vlastiti sadržaj i dinamiku prilagodbi, temeljen na objektivnoj procjeni vlastitih potencijala, a i procijenjeno je da program ne može i ne smije ostati samo na razini tijela državne uprave. Od njega se, naglasio je, mora učiniti istinski svehrvatski program, hrvatski nacionalni projekt koji će

Iza nacionalnog programa trebaju stati sve parlamentarne političke stranke, s tim da se europska budućnost Hrvatske i način ostvarivanja toga cilja izdvoje iz predizborne i postizborne političke utakmice stranaka na vlasti i u oporbi.

potaknuti i mobilizirati djelovanje i parlamenta i svih institucija i pojedinaca. Članstvo u EU nije, napomenuo je, tek cilj cijelog projekta već i putokaz koji se želi slijediti jer se njime najlakše i najsvobuhvatnije ostvaruje izvorni nacionalni cilj - stvaranje demokratske, napredne i razvijene Republike Hrvatske.

Iz tih je razloga Hrvatski sabor na izvanrednom Božićnom zasjedanju - rekao je premijer, dometnuvši kako je dobro da se potvrđuje jednaka razina odgovornosti izvršne i zakonodavne vlasti za budućnost Hrvatske. Riječ je o prigodi koju se ne smije propustiti, a koju traži barem 80 posto građana, koji stalno i uporno podupiru i očekuju da se europsko usmjerenje Hrvatske što prije pretoči u članstvo u Europskoj uniji.

Izdvojiti iz predizborne i postizborne utakmice

Skrenuvši pažnju zastupnicima da se ovaj nacionalni projekt ne pokušava pripisati samo pojedinim političkim programima i djelovanju samo nekih političkih stranaka, predsjednik Vlade rekao je da iza njega trebaju stati sve parlamentarne političke stranke, s tim da se europska budućnost Hrvatske i način ostvarivanja toga cilja izdvoji iz predizborne i postizborne političke utakmice stranaka na vlasti i u oporbi.

U nastavku izlaganja premijer je izjavio da je Program ambiciozan, ali realno ostvariv; upoznao je zastupnike s predviđenim rokovima za ulazak u EU; rekao da Hrvatska može ući u Uniju zajedno s Bugarskom i Rumunjskom, odnosno s drugom zemljom kandidatkinjom ili pojedinačno; izjavio da je riječ o povijesnom poslu; ukazao na poruke iz Europske komisije - da u EU Hrvatsku može dovesti samo uspješna individualna aktivnost na provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (izgrađuje se i jača upravo sve što je potrebno za jačanje takve sposobnosti; izvrši li se dokraja Nacionalni program u 2003. ostvarit će se više od 80 posto obveza prihvaćenih u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju).

U 2004. godini moći ćemo pokazati da smo dostigli ukupnu razinu pridruženog članstva tri godine prije kraja ugovorenog prijelaznog razdoblja, rekao je predsjednik Vlade, naglasivši kako se tek sudjelovanjem svih političkih, ljudskih snaga i potencijala može ostvariti ubrzani tempo približavanja Europskoj uniji te da svako zastajkivanje izravno vodi u kašnjenje. Izostanak proaktivnog stava gura nas na onu poziciju za koju vjerujem, kada je riječ o regionalnom pristupu, da ga nitko u Hrvatskoj ne želi i ne može prihvatiti i podržati - rekao je premijer Račan.

Potiču se unutarnje reforme i ohrabruju integracijska očekivanja

Objašnjavajući zašto zahtjev za članstvo u veljači 2003. on je rekao da se time potiču unutarnje reforme i ohrabruju integracijska očekivanja i u Hrvatskoj i u Europskoj uniji i jača vanjskopolitička i pregovaračka pozicija Hrvatske.

Ustvrdio je zatim kako postizanje političkog dogovora da europske integracije ne budu predizborna ni postizborna tema izravno skraćuju i vrijeme potrebno za ocjenu hrvatskog zahtjeva.

Po riječima Ivica Račana, do spomenutog roka, Hrvatska će biti u stanju pokazati svim dobronamjernim analitičarima da je Hrvatska neupitnom iskazala svoju spremnost i sposobnost da odgovori na preuzete međunarodne obveze uređivanja sustava zaštite prava manjina, obvezu jačanja funkcija javne televizije i suradnje s Tribunalom u Haagu. Također će biti u stanju dokazati da je osmišljen i utvrđen način rješavanja preostala dva politička preduvjeta - provedbe reforme pravosuđa i povratka izbjeglica, koji se ne mogu riješiti samo pojedinačnom akcijom i odlukom. To su procesi koji traju, ali se razvijaju i usmjeravaju k jasnom završetku - napomenuo je.

Iz uvodnog izlaganja još izdvajamo sljedeće napomene i ocjene: u Uniji se mora potaknuti dijalog o sljedećoj fazi povezivanja procesa stabilizacije i pridruživanja s procesom proširenja Unije; proces se može ojačati većim angažiranjem EU te jasnom diferencijacijom između sudionika procesa stabilizacije i pridruživanja davanjem kandidatskog statusa zemljama koje, poput Hrvatske, brže i vidljivije napreduju i po mnogočemu se razlikuju od ostalih sudionika istog procesa. Premijer Račan je naglasio da će Hrvatska biti spremna na zajedničke regionalne inicijative koje ubrzavaju veće angažiranje EU u području jugoistočne Europe, ali će istovremeno odlučno podupirati individualni pristup i zalagati se za njega.

U ime Vlade, premijer je predložio da parlament definira i podrži Nacionalni program (a posebno da usvoji Plan usklađivanja zakonodavstva RH); da podrži podnošenje zahtjeva za članstvo u EU do kraja veljače 2003. te da na temelju suglasnosti parlamentarnih političkih stranaka dogovori i usvoji rezoluciju s tim u svezi. Još početkom 2000. podsjetio je Račan, Programom Vlade bilo je predviđeno donošenje Rezolucije o potvrđivanju projekta ulaska Hrvatske u EU kao prvog nacionalnog prioriteta.

Učini li se to Hrvatski će sabor učiniti odlučujući korak u približavanju Republike Hrvatske Europskoj uniji - zaključio je predsjednik Vlade.

OBRAZLOŽENJE MINISTRA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE

Izvorni hrvatski proizvod

Prijedlog nacionalnog programa dodatno je obrazložio ministar za europske integracije, **Neven Mimica**. Nakon pohvale suradnji i koordinaciji između tog ministarstva i 35 tijela državne uprave, ministar je rekao da je prava sustavna vrijednost dokumenta u tome što se njime prvi put sagledava i utjecaj prilagodbi hrvatskog zakonodavstva i hrvatskoga pravnog sustava na druga područja. Iskazana su financijska sredstva potrebna za provedbu reformi, daje se pregled gospodarskog utjecaja koje imaju promjene na svakom od obrađenih područja prilagodbi.

Hrvatska je svoj nacionalni program napravila vlastitim snagama, kao izvorni hrvatski proizvod, dok su druge zemlje imale veliku konzultantsku, izvedbenu i financijsku pomoć Europske unije.

Program će se redovito preispitivati dvaput godišnje i donosit će se za svaku godinu do konačnog ulaska u članstvo EU. Već u programu za 2004. Vlada namjerava ugraditi obveze koje prelaze okvir obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju potrebnih za pridruženo članstvo. Tada će Hrvatska samoinicijativno prijeći na druga područja pravne stečevine EU, prema punoj usklađenosti za punopravno članstvo. Cilj je - u 2006. ostvariti punu usklađenost s ukupnom razinom pravne stečevine Europske unije.

Ministar za europske integracije skrenuo je zastupnicima pažnju na razliku između hrvatskog i nacionalnih programa pridruživanja drugih država. Naime, predloženi program usvojen je na Vladi prije no što je Hrvatska postala kandidat, što - naglasio je - odaje ozbiljnost i odlučnost kojima se ulazi u zahtjevan proces nadoknađivanja zaostajanja u odnosu na druge države-kandidate. Uz to, Hrvatska je svoj nacionalni program napravila svojim snagama, kao izvorni hrvatski proizvod, dok su druge zemlje imale veliku konzul-

tantsku, izvedbenu i financijsku pomoć Europske unije.

Predloženi program je nacionalni prvenstveno po tome, rekao je Neven Mimica, što su za njegove rezultate zainteresirani svi građani Hrvatske i što će ga oni najviše osjetiti.

Iz njegova uvodnog obrazloženja još izdvajamo napomenu kako će najveći doprinos parlamenta biti ako kao svoju obvezu predvidi usklađivanje 83 akta s europskom pravnom stečevinom. u 2003. godini.

Izlaganje je ministar europskih integracija zaključio tvrdnjom kako se sveukupna odgovornost i potpora za provođenje velikih reformi prilagodbi i promjena usmjerenih stvaranju boljeg života u boljoj Hrvatskoj može istinsku izraziti tek kada Hrvatski sabor preuzme političko sudioništvo u provedbi složenoga i važnog projekta.

RADNA TIJELA

Prijedlog doraditi

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbor za zakonodavstvo, na zajedničkoj sjednici, podržali su Prijedlog nacionalnog programa kao inicijativu RH da se u postupku pridruživanja Europskoj uniji primijeni individualni pristup. S tim u svezi istaknuto je da su njime obuhvaćena sva područja u kojima je potrebno usklađivanje s EU.

U sustavu radnih odnosa potrebno je dokraja provesti usklađivanje s propisima EU (npr. organizacija radnog vremena, rad na određeno vrijeme, pitanje kolektivnih odnosa). Pritom je nužno voditi računa o postizanju kompromisa između fleksibilnosti tržišta rada i sigurnosti radnih mjesta.

Odbori su ukazali da bi određene formulacije u Prijedlogu trebalo dodatno uskladiti s ustavnim odredbama, posebice glede najviših vrednota Ustava - horizontalne i vertikalne diobe vlasti, prava na slobodu udruživanja, ovlasti pred-sjednika Republike, ustavnopravnog položaja

Ustavnog suda, sustavne edukacije sudaca te djelokruga jedi-nica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ova radna tijela su, također, upozorila na promijenjeno odnosno nedovoljno utvrđeno činjenično stanje u određenim područjima, posebno u području nacionalnih manjina, medija i regionalne suradnje. U svezi s tim predloženo je da se Prijedlog nacionalnog programa doradi odnosno ažurira.

Predloženo je da se sve primjedbe i mišljenja iz rasprave o prijedlogu dostave predlagatelju kako bi ih imao u vidu kod dorade Programa u načelima i pojedinostima te da Stručna služba obavi redakciju teksta.

Odbor za europske integracije i Odbor za vanjsku politiku podržali su uvrštavanje ove teme u dnevni red te parlamentu predložili da konsenzusom parlamentarnih stranaka donese deklaraciju o kandidaturi Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji.

Opsežan i kvalitetan dokument

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravlje, kao zainteresirano radno tijelo, proveo je raspravu o Prijedlogu u njegovu dijelu koji se odnosi na socijalnu politiku i zapošljavanje, radno zakonodavstvo, socijalnu sigurnost, umirovljenike i osobe s invaliditetom, zdravlje i zaštitu na radu.

Ocijenjeno je da je Prijedlog opsežan i kvalitetan dokument koji obuhvaća plan i realizaciju obveza RH u 2003. proizašlih iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Istaknuto je da bi, osim usklađivanja i donošenja novih zakonskih propisa značajnu pažnju trebalo posvetiti praktičnoj provedbi propisa, kao jednako važnom dijelu procesa.

Važećim zakonom o radu, upozoreno je, već je u cijelosti izmijenjen karakter radnih odnosa u RH, a za uređenje određenih instituta poslužilo je kao uzor europsko zakonodavstvo. U sustavu radnih odnosa potrebno je dokraja provesti usklađivanje s propisima EU (npr. organizacija radnog vremena, rad na određeno vrijeme, pitanje kolektivnih odnosa). Pritom je nužno voditi računa o postizanju kompromisa između fleksibilnosti tržišta rada i sigurnosti radnih mjesta.

U zaštiti na radu nužno je reformirati i ponovo izgraditi neke institute - npr. sustav medicine rada, sistematskih i preventivnih pregleda

koji su se u praksi pokazali vrlo učinkoviti, ali su posljednjih godina prestali funkcionirati. Ujedno je potrebno osnovati i posebne sustave osiguranja za slučaj ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, kojima bi poslodavci bili materijalno motivirani da ulažu u zaštitu na radu.

Kroz preustroj i decentralizaciju Hrvatskog zavoda treba osigurati pružanje kvalitetne usluge i provedbu Nacionalne politike zapošljavanja kroz unapređenje tržišta rada, zapošljavanje, poticanje samozapošljavanja, olakšavanje zapošljavanja pojedinih skupina na tržištu rada te, općenito, smanjenje broja nezaposlenih. Pritom Zavod, kao kontrolna jedinica, treba biti uključen u razvojne procese na lokalnoj razini, u regionalnim jedinicama, organiziranim u statističkom a ne administrativnom smislu. Ovakav ustroj omogućit će i korištenje sredstava iz CARDS-programa. U tu svrhu nužno je predvidjeti osnivanje razvojnih agencija na razini pojedinih regija, koje će djelovati uz institucionalnu podršku Zavoda.

U raspravi je postavljeno i pitanje postupka osnivanja uprava za europske integracije u ministarstvima, kao uvjeta za kvalitetan međuresorski rad u tom području.

Uz podršku Prijedlogu, Vladi je preporučeno da svakih šest mjeseci uputi Hrvatskom saboru izvješće o provedbi Nacionalnog programa RH za pridruživanje Europskoj uniji 2003. godine.

PRIJEDLOZI ZAKLJUČAKA

Osnovati posebno radno tijelo

Klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a, LS-a, LIBRE, IDS-a i nacionalnih manjina predložili su da parlament: prihvati plan usklađivanja zakonodavstva RH za 2003. kao dio iz nadležnosti zakonodavne vlasti u provođenju Nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2003. godina; podrži Vladu u podnošenju zahtjeva za članstvo do kraja veljače; osnuje posebno radno tijelo koje će svojim sastavom i nadležnošću pridonositi efikasnom i kvalitetnom radu radi ostvarivanja što bržeg integriranja RH u EU; podrži Prijedlog nacionalnog programa te primjedbe i prijedloge uputi

predlagatelju uz zahtjev za korekciju, ažuriranje i redakciju Prijedloga po potrebi.

Razmotriti druge alternative uključivanja u trendove gospodarske stabilizacije

Klubovi zastupnika Hrvatskog bloka i Klub zastupnika HSP-HKDU-a predložili su da parlament od Vlade zahtijeva da preradi svoju strategiju spram procesa stabilizacije i pridruživanja EU, tako da se, umjesto na forsiranje legislative, u prvom redu usmjeri na par krupnih nacionalnih prioriteta nužnih za stvaranje ozračja pravne sigurnosti, inovativnosti i osiguranja okvira koji pogoduju gospodarskom rastu i izvozu. Uz to - da se u strategiju ugradi ambiciozan program objektivnog informiranja i podučavanja javnosti o prednostima i nedostacima europskog integriranja, uključivši i realne raščlambe drugih alternativa uključivanja u trendove gospodarske stabilizacije.

A sve to:

Vlada u svoju strategiju treba ugraditi ambiciozan program objektivnog informiranja i podučavanja javnosti o prednostima i nedostacima europskog integriranja, uključivši i realne raščlambe drugih alternativa uključivanja u trendove gospodarske stabilizacije.

Ocjenujući da neki važni segmenti unutar Europske unije u provedbi svoje politike u regiji i dalje inzistiraju na institucionalnom povezivanju Republike Hrvatske sa zemljama tzv. Zapadnog Balkana;

prosudujući da je upravo to usmjerenje, a ne zaostajanje u ispunjavanju nekih političkih, tijekom vremena različito tumačenih, uvjeta bilo i ostalo glavnom smetnjom da se cjelina dostignuća Republike Hrvatske vrednuje na isti način kao dostignuća drugih zemalja, koje su ušle ili žele ući u EU;

prosudujući nadalje da je sve dublji debalans hrvatske robne razmjene s inozemstvom odraz ozbiljne krize hrvatske industrije i poljoprivrede, koja zahtijeva da se usporedo s liberalizacijom uvjeta vanjske trgo-

vine razrade i počnu primjenjivati strukturne reforme i poticaji uključivanja na svjetsko tržište;

uočavajući da se zbog ograničenja u našim resursima reforme društvenog i gospodarskog života mogu učinkovito provesti jedino u okviru i vremenskom slijedu jasno utvrđenih nacionalnih prioriteta, a ne robujući zahtjevima samonametnutog forsiranja formalnog uvođenja ogromnog broja regulativa i normi, koje često nemaju mnogo veze ni s neposrednom hrvatskom stvarnošću ni s mogućnostima Hrvatske da bude ozbiljno razmatrana kao kandidat za ulazak u EU, te

procjenjujući zbog svega iznesenoga da strategija Vlade Republike Hrvatske u procesu stabilizacije i pridruživanja EU polazi od krivih pretpostavki - i tako dolazi i do krivih zaključaka - glede naravi i dubine stvarnih problema, s kojima se zemlja suočava u svojim integracijskim nastojanjima;

procjenjujući konačno da je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU, iako sadrži niz za Republiku Hrvatsku nepovoljnih odredbi, Sabor već potvrdio pa ga treba poštovati a inicijative za ulazak Hrvatske u punopravno članstvo EU nastaviti uz realnije sagledavanje stvarnosti i interesa u duhu međusobnog poštovanja i uvažavanja,

držeći da u svojim odnosima s Europskom unijom Republika Hrvatska treba polaziti od uočene stvarnosti i iskazanih interesa, umjesto da se zadovoljava neobvezujućim izjavama dobre volje.

Razraditi reforme sustava visokog obrazovanja i sustava znanstvenoistraživačke i razvojnoistraživačke djelatnosti

Klub zastupnika LIBRE predložio je parlamentu da obveže Vladu da do konca siječnja 2003. predloži parlamentu dopunu Nacionalnog programa RH za pridruživanje Europskoj uniji (2003. godina) kojom će se razraditi reforme sustava visokog obrazovanja i sustava znanstveno-istraživačke te razvojnoistraživačke djelatnosti s ciljem potpunog uključivanja Republike Hrvatske u EHEA (European Higher Education Area) Europski prostor visokoga obrazovanja) u skladu s Bolonjskom deklaracijom koju je Republika Hrvatska potpisala 19. svibnja 2001. godine i

ERA (European Research Area Europski istraživački prostor) u skladu s osnovnim dokumentom Europske komisije od 18. siječnja 2000., smjericama Europske komisije od 4. listopada 2000. i VI. Okvirnim programom (Sixth Framework Programme) od 21. veljače 2001. kojim se implementira stvaranje ERA.

U obrazloženju prijedloga zaključaka najprije se ukazuje kako Klub zastupnika LIBRE, u skladu sa svojim posebno istaknutim programskim načelom o obrazovanju i znanosti, smatra da je Republici Hrvatskoj u interesu da njen Nacionalni program za pridruživanje Europskoj uniji sadrži čim jasnije odredbe o harmonizaciji njenoga obrazovnog, a naročito visokoobrazovnog sustava, kao i sustava znanstvenoistraživačke te razvojno-istraživačke djelatnosti. Doduše, to zemljama Europske unije nije od presudne važnosti i one neće Republici Hrvatskoj postavljati takve uvjete osim u cilju čim jednostavnije i brže nostrifikacije njihovih obrazovnih kvalifikacija, a eventualno i uspostave brzog prepoznavanja diploma i stupnjeva bez postupka nostrifikacije. Zemljama Europske unije nije od posebnog interesa da Hrvatska postane stvarno konkurentna u visokoprotabilnim djelatnostima; njima je važno samo da njihovi građani imaju čim jednostavniji pristup i mogućnosti u Hrvatskoj. Zadatak reforme i harmonizacije obrazovnog sustava nije postavljen Republici Hrvatskoj u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, pa i nije razrađen u ovom predloženoj dokumentu.

Međutim, Republici Hrvatskoj to mora biti prioritet. Nažalost, posljednji popis stanovništva pokazao je da je stanovništvo Republike Hrvatske izuzetno slabo obrazovano (npr. visokoobrazovanih je manje od 8% (i to ne samo u usporedbi sa zemljama Europske unije nego i s većinom tranzicijskih zemalja. Nakon objave tih rezultata čula su se mišljenja da je tome kriv visoki odljev mozгова, ali to nije točno. Naime, u posljednjih deset godina Hrvatsku je napustilo oko 44.000 visokoobrazovanih, dakle oko 1% od ukupnog broja stanovnika; da se to nije dogodilo obrazovanost bi i dalje bila na izuzetno niskim granama, jer bi visokoobrazovanih bilo svega nešto više od 8%. Bez bitnog podizanja razine znanja i obrazovanosti Hrvatska nema nikakve šanse u razvijenoj Europi. Primjeri nama po veličini sličnih europskih država, kao

što su Irska i Finska, pokazuju da je upravo to ključ uspjeha. To je moguće postići samo stvarnom, a ne prividnom ili tobožnjom reformom visokoobrazovnog sustava i sustava znanstvenoistraživačke te razvojno-istraživačke djelatnosti. To nije jednostavno ali je moguće i nema apsolutno nijednog razloga za odgađanje. Ako se to odloži za još godinu ili dvije, čak i Srbija će preći Hrvatsku: naime, u Srbiji je donesena odluka o reformi visokoobrazovnog sustava preslikavanjem finskog modela.

Zbog svega izloženog Klub zastupnika LIBRE smatra da je u predloženoj dokumentu premalo istaknuta važnost i namjera reforme visokoobrazovnog i znanstvenog sustava u Republici Hrvatskoj. Ona je dotaknuta samo dijelom jedne rečenice, koja spominje uključivanje u Europski prostor visokoga obrazovanja (EHEA) koji je sadržaj i cilj tzv. Bolonjske deklaracije kojoj se Republika Hrvatska uspjela pridružiti u svibnju 2001. godine, a uopće nigdje se ne spominje uključivanje u Europski istraživački prostor (ERA) sa svojim aktualnim VI. Okvirnim programom (Sixth Framework Programme) i predviđenih gotovo 14 milijardi eura.

Zastupnici LIBRE smatraju da bi bilo nužno predloženi Nacionalni program u najskorije vrijeme dopuniti s jasnom namjerom bitnog povećanja postotka visokoobrazovanih stručnjaka putem reforme visokog obrazovanja i znanosti s ciljem potpunog uključivanja u EHEA i ERA, temeljenih na integraciji i jačanju sveučilišta, povećanju samostalnosti i odgovornosti akademske zajednice, određivanju misije znanstvenih instituta, razvoju institucija za upravljanje visokim obrazovanjem i znanosti, stvarnom uključivanju u "Bolonjski proces" europske harmonizacije visokog obrazovanja i u "VI. Okvirni program", otvorenosti i međunarodnoj razmjeni studenata i profesora uključivanjem u program "Socrates", jačanju uloge Nacionalne zaklade za znanost, jačim poreznim poticanjem ulaganja u znanost. Takve dopune nužne su, ali samo donekle moguće u poglavlju s naslovom "Uzajamno priznavanje kvalifikacija". Jasno spominjanje nove zakonske regulative u području visokog obrazovanja nužno je jer bez toga neće biti moguće uzajamno nego samo jednostrano priznavanje kvalifikacija. Ključan element reforme je pored

harmonizacije studija s obveznim uvođenjem tzv. sustava ECTS (European Credit Transfer System) formiranje agencije za osiguranje i kontrolu kvalitete i uključivanje u europsku mrežu ENQA (European Network of Quality Agencies).

RASPRAVA

Nakon izlaganja premijera i ministra za europske integracije (prikazi uvodno), uslijedila su izlaganja predstavnika radnih tijela - **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** (mr. **Mato Arlović**), **Odbora za europske integracije i Odbora za vanjsku politiku** (dr. **Mate Granić**) te **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** (**Snježana Biga-Friganović**).

Rasprava je nastavljena iznošenjem stavova klubova zastupnika.

Dalje od članstva nego početkom 2000.

Hrvatski blok (čiji je stav obrazložio **Ivić Pašalić**, dr.med.) drži da Prijedlog programa ne prepoznaje vitalni interes Republike Hrvatske, posebno iz perspektive stvarnog uključivanja Hrvatske u razvijeni svijet te da Hrvatsku vodi u tampon zonu na marginama Europske unije. Predloženo je da parlament zahtijeva od Vlade da u odnosima s EU polazi od uočene stvarnosti i iskazanih interesa, umjesto da se zadovoljava neobvezujućim izjavama dobre volje, zatim da preradi strategiju spram

Uređenjem uprave, sudstva, zemljišnih knjiga, financijskih i fiskalnih mehanizama po receptu Prijedloga nacionalnog programa, a bez vlastite gospodarske strategije Hrvatska, faktički, postaje uređeno tržište za proizvode iz Europske unije, a sredstva za njihovu kupovinu namiče kreditima i rasprodajom nacionalnih dobara.

procesa stabilizacije i pridruživanja EU tako da se ona, umjesto na forsirano svaštarenje koje prijete da završi kao papirnata kula u zraku u prvom redu usmjere na par krupnih

nacionalnih prioriteta nužnih za stvaranje ozračja pravne sigurnosti, inovativnosti i osiguranja okvira koji pogoduje gospodarskom rastu i izvozu. Treći je prijedlog - u Strategiju ugraditi ambiciozan program objektivnog informiranja i podučavanja javnosti o prednostima i nedostacima europskog integriranja, uključujući i realne raščlambe te drugih alternativa uključivanja u trendove gospodarske stabilizacije.

Izlaganje je Pašalić započeo pitanjem - gdje je sada Hrvatska vanjskopolitički - jesmo li izborili, kao što je obećavano, individualni pristup Europskoj uniji "makar i kao pobjednici u tzv. veslačkoj regati predsjednika Republike ili smo duboko na zapadnom Balkanu?" Kojega je, napomenuo je zastupnik, prvi spomenuo dr. Franjo Tuđman još 1994, ukazavši na opasnost takve strategije.

Zastupnik je zatim rekao da je trećesiječanjska vlast obećavala brzi ulazak u EU i NATO i u to ime tražila bezuvjetnu potpora na nizu tema - od bezuvjetne suradnje s Međunarodnim sudom u Haagu do ignoriranja položaja Hrvata u BiH, stihijskog povratka izbjeglica, otpuštanja policajaca i pripadnika HV-a iz službe, sporazumi o Piranskom zaljevu, o Nuklearni Krško, o Prevlaci. Velik dio javnosti (51 posto) podržavao je vanjsku politiku Vlade i kada ih je samo 17 posto podržavalo njenu gospodarsku politiku, dok su oni koji su i dobronamjerno postavljali pitanje realnosti ostvarivanja toga cilja žigosani kao antieuropejci, balkanci i slično.

Ustvrdivši da nova vlast i, nažalost, Hrvatska doživljavaju pravi vanjskopolitički debakl, zastupnik Hrvatskog bloka izjavio je da je Hrvatska dalje od članstva u Europi nego početkom 2000. godine. I sada, kada je očito da su se rasplinula obećanja Vlada traži konsenzus na tom pitanju, rekao je zastupnik, ustvrdivši kako mu je teško vjerovati u naglo probudenu želju za konsenzusom. Prije je, kako reče, riječ o traženju onih s kojima bi trebalo podijeliti posljedice neuspjeha i debakla Vlade na vanjskopolitičkom planu.

Zastupnik Pašalić drži da su uzroci vanjskopolitičkog neuspjeha krive procjene, labava obećanja i loš rad s jedne strane te s druge to što važni čimbenici unutar Europskog projekta nisu napustili ideju regionalnog integriranja područja bivše Jugoslavije i šire. Upravo njihove ambicije da

Hrvatsku zadrže u balkanskom okruženju treba shvatiti kao najvažniju prepreku njenom kandidiranju za ulazak u EU - rekao je predstavnik Hrvatskog bloka.

On je ustvrdio da uređenjem uprave, sudstva, zemljišnih knjiga, financijskih i fiskalnih mehanizama po receptu Prijedloga nacionalnog programa, a bez vlastite gospodarske strategije Hrvatska, faktički, postaje uređeno tržište za proizvode iz Europske unije, a sredstva za njihovu kupovinu namiče kreditima i rasprodajom nacionalnih dobara. U tom se sklopu, napomenuo je, ne smije zaboraviti učinak izvoza stručnjaka iz Hrvatske. U Prijedlogu nema odgovora na pitanje koji je strateški gospodarski put u smanjenju zaposlenosti te odljeva mladih i obrazovanih ljudi niti konkretnih mjera za prijetuću demografsku katastrofu zemlje. Treće je pitanje - problem očuvanja dostojanstva Domovinskog rata i suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom. Haaške su optužnice, naglasio je zastupnik, dovodile u pitanje vrijednost Domovinskog rata i do općenacionalnih tenzija i frustracija.

Taj bi se krupan problem, po ocjeni Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, riješio izmjenom Zakona o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom, tako da hrvatski sudovi na razini europskih standarda a ne Vlada odlučuju o opravdanosti optužnica (kao u SAD-u, Njemačkoj, Francuskoj, Italiji).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: tvrdnju da se bez jasnog stava o pitanju BiH ne može tražiti konsenzus oko predloženog dokumenta kojim se, rekao je, hvali tekuća politika jednostranog odustajanja od brige za Hrvate u BiH; zamjerku da se u Prijedlogu ne spominje uloga hrvatskog iseljeničtva u izgradnji Hrvatske; napomenu kako se ne može tražiti konsenzus ako nema zakona o javnoj Hrvatskoj radioteleviziji; upozorenje kako ne mogu oni koji su bili dio pobune protiv Hrvatske biti privilegirani te upite koliko je od 37 mln eura iz CARDS programa za programe prognanika i izbjeglica potrošeno za Hrvate u Kninu, Udbini ili Kostajnici ili što je sa zahtjevom o povratku 60 tisuća stanarskih prava izbjeglim Srbima.

Hrvatska nije doživjela politički debakl već velike uspjehe - rekao je, ispravljajući Pašalića, mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Da bi potkrijepio svoju

tvrdnju podsjetio je da Hrvatski sabor ima u Parlamentarnoj skupštini NATO pakta svoju delegaciju (na čelu s kolegom Brožom, u kojoj su Mateša i on osobno), a i da je u Istanbulu prihvaćena deklaracija s tzv. otvorenim vratima za ulazak Hrvatske u NATO te da je Hrvatska postala članicom WTO-a. Nije točno niti to da Hrvatska nema velike šanse i za individualni pristup punopravnom članstvu NATO pakta.

Za EU, ali i za referendum

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, Anto Đapić** najprije je izrazio nezadovoljstvo rezultatima ankete o europskoj orijentiranosti političara i stranaka objavljene u Večernjem listu, iz koje proizlazi da se HSP i on osobno doživljavaju kao stranka i političar koji se najviše protive europskim integracijama. I HSP i on osobno drže da su iznimno proeuropski orijentirani, smatraju da je budućnost Hrvatske u EU i NATO-u. Ako ih se percipira drugačije zato što postavljaju neugodna pitanja u svezi s nekim kriterijima koji se nikad u hrvatskoj javnosti nisu izrazili kao kriteriji spreman je, naglasio je, opet govoriti u tom stilu.

Pred narodom, biračima trebalo bi jasno otvoriti karte - da ih nije istovremeno 80 posto za EU i protiv glavnog uvjeta za to, izručenja Bobetka.

Zastupnik Đapić tvrdi da je od 1995. praktički onemogućena javna rasprava o problemima pridruživanja. Ni ova ni bivša vlast nisu, kako reče, jasno postavili pred narod ta pitanja. A treba, naglasio je težiti konsenzusu po pitanjima - suradnje s Haaškim sudom, javne televizije, povratka izbjeglica, odnosa Hrvata prema Hrvatima u BiH, regionalne suradnje, a ne o onome što je neupitno - prihvaćanje standarda.

Anto Đapić je u nastavku izlaganja - izjavio da je cijena približavanja Europskoj uniji i to što je Domovinski rat zakonima o oprostima i Haaškom sudu, o normalizaciji s Beogradom, Erdutskim sporazumom te Ustavnim Zakonom o manjinama pretvoren u građanski rat.

Ustvrdivši, zatim, kako nitko nema ništa protiv toga što je Hrvatskoj namijenjena uloga da bude lokomotiva na zapadnom Balkanu koja će na svojim leđima vući utege država koje su "debelo" ispod nje (gospodarski i demokratski), zastupnik je rekao kako je jasno da nitko nema ništa protiv Hrvatske, ali da je Unija splet raznih interesa te da zbog nejasno postavljenih pozicija sada pokušava "izvući brod koji tone".

Osvrnuvši se na podatak iz premijerova izlaganja o 80 posto građana sklonih europskim integracijama podsjetio je da je i 80 posto bilo i protiv izručenja Bobetka, pa bi, jer je riječ o istom narodu i biračima trebalo jasno otvoriti karte - što se ustvari mora učiniti za približavanje Europskoj uniji - da nije istovremeno 80 posto za EU i protiv glavnog uvjeta za to - izručenja Bobetka.

Mi smo kao nacija dematerializirani, izgubili smo svoje banke i u završnoj smo fazi rasprodaje energetske jezgre i korak smo do toga da se omogući i prodaja nekretnina u Hrvatskoj - upozorio je Đapić, naglasivši zatim kako su svi ratovi u Hrvatskoj vođeni zbog tisuću otoka jadranske obale.

Europska unija za Hrvatsku stranku prava nije cilj, napomenuo je, već sredstvo za eventualno podizanje životnog standarda, za bolji život.

Podsjetivši kako je hrvatski put prema Uniji, za razliku od drugih zemalja iznimno težak, zastupnik je, u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, rekao da se mora jasno reći kako Hrvatska da bi ušla u EU mora biti spremna na optužnice koje govore da je Krajina bila država u državi, na drugačiju kvalifikaciju Domovinskog rata. A je li narod za takvo što spreman može se, po njegovoj ocjeni, zaključiti samo na osnovi referenduma.

Zastupnik je, među ostalim, još: izjavio da kao predsjednik parlamentarne političke stranke ne bi mogao podržati to da Hrvatska osim zakonskih okvira za povratak izbjeglih Srba osigura i financijska sredstva za to te, kako reče, još ih i moli; izjavio da je i za zaduživanje kod međunarodnih banaka trebalo pripitati narod; upitao je li cijena hoda prema EU to da zastupnici ne smiju govoriti o položaju hrvatskog naroda u BiH (predstavka grupe tamošnjih hrvatskih državljana skinuta s dnevnog reda Odbora za predstave i pritužbe s obrazloženjem da je to

miješanje u politički život druge države); ukazao na "silovanje" regionalne suradnje - one koji ne žele biti dio tog projekta u kazalištu, u kulturi općenito) etiketira se kao ksenofobe, antieuropejce.

Hrvatska neće u EU niti 2007.

Damir Kajin (IDS) uvodno je upozorio da će u Hrvatskoj najteže ići prijenos djelića suvereniteta na Strasbourg odnosno Bruxelles, pogotovo ako se polazi s pozicije da se mora dobiti sve, a ne ustupiti ništa. Izjavio je zatim kako Hrvatska nije stekla državnost samo zato što su to silno željeli njezini građani već i stoga što je tako htio svijet, koji na ovim prostorima ima svoje interese.

Zastupnik procjenjuje da Hrvatska neće u EU niti 2007, s Rumunjskom i Bugarskom. Za to nije presudno odgovorna trećesiječanjska administracija, ali je tome pridonijela - primjerice stalnim svadama unutar Koalicije te zahtjevima za ostavkom premijera (koju ju je, uz to i sam nudio). Postojala je, kako reče u nje, silna želja da se približi EU, ali nije tome znala približiti gospodarsku osnovu zemlje, a tu je i slučaj s Haagom.

Hrvatska neće u EU ni 2007. jer gube sve njene relevantne grane i administracija koči ulazak kapitala u zemlju.

Citiravši predsjednika Mesića kako se za Europu moramo i europski ponašati zastupnik je rekao kako to podrazumijeva da se ne smije zazirati od slovenskog (slučaj Sunčani Hvar) ili bilo kojeg drugog kapitala.

Izlaganje je nastavio upitima - što će biti 2004, kada će i državljani Europe moći stjecati nekretnine u Hrvatskoj; kako ćemo se pozicionirati oko privatizacije (zna se što Europa traži od Vlade); hoće li se i 2004. štiti monopolisti ili otvoriti tržište; je li hrvatsko gospodarstvo u stanju izdržati teret Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a kamoli ulaska u EU s obzirom na takvo otvaranje stranim robama (uništenje hrvatske gospodarske grane).

U nastavku izlaganja Kajin je izjavio da je Hrvatska zemlja bez relevantnih gospodarskih subjekata; ukazao na to da je hrvatski izvoz 1000 dolara po glavi stanovnika, a u Istri 3000 dolara - s turizmom 11000 dolara (u Hrvatskoj svega 2000 dolara).

Da Hrvatska nije spremna za EU ukazuje po njegovoj ocjeni to što gube sve relevantne grane (turizam, metaloprerađivači, brodogradnja, poljoprivreda) i pritom se - "zahvaljujući administraciji" - ne čini ništa da u zemlju uđe kapital.

Pitanje Europe je, kako reče, "u našim glavama", za nju su svi deklarativno, ali ne i kada se suočimo sa zahtjevima izvana. Krivac je, smatra djelomično i bivša te sadašnja vlast - koja se začahurila kroz naslijedenu administraciju. Najstabilnija su administrativna mjesta, postoji hiperprodukcija zakona, živi se u stalnim revizijama, zemlja je blokirana.

Damir Kajin je upozorio kako za ulazak u Europu nisu toliko učinile Mađarska ili Poljska, ili druge zemlje - same koliko kapital koji je pristigao u te zemlje i koji se dodatno želio osigurati preko Europske unije. Mi smo sami sebi dovoljni, dometnuo je, ustvrdivši zatim kako hrvatska nacija nije nezrela, ali su to političke stranke. O čemu svjedoči i umjetno iskonstruirano političko pitanje - tko je prvi ponudio konsenzus za ulazak u Europu, HDZ ili Vlada. A on je, podsjetio je, postignut još krajem osamdesetih godina prethodnog stoljeća.

Složivši se s Đapićevim upozorenjima kako je Hrvatska za razliku od drugih prošla rat, zastupnik Kajin je skrenuo pažnju na to da taj zastupnik nije spomenuo kako smo se "malo i sami zaigrali u Bosni" te da su sve simpatije za Hrvatsku kao žrtvu prokockane kad je srušen stari most u Mostaru.

Zastupnik IDS je nadalje: rekao da neće u Haagu jer je o tome sve rečeno nakon odluke Ustavnog suda; izjavio da nakon "Oluje" nije trebalo uništiti tisuće i tisuće zgrada odnosno da je trebalo - intenzivnije pristupiti njihovoj obnovi, ukinuti vize između Hrvatske i SFRJ, zajamčiti pitanje vlasništva, otvoriti i pitanje stanarskog prava. Jer dok se to ne regulira Hrvatska neće u Uniju. Pitanje povratka je *conditio sine qua non* svih hrvatskih približavanja Europskoj uniji - naglasio je Kajin.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: tvrdnju da će prepreka ulasku biti i neriješeno pitanje Piranskog zaljeva; upit neće li se uskoro iznova morati uvesti gornji dom: ocjenu kako proeuropska nije ona politika gdje svaka vlast sebi prilagođava izborna pravila; tvrdnju kako je konsenzus

dobar početak približavanja Europskoj uniji i da ga IDS podržava.

Predsjednik Hrvatskog sabora, Zlatko Tomčić, reagirao je na Kajinovo izlaganje. Podsjetio je da je Zastupnički dom donio Rezoluciju o Domovinskom ratu kojim je ta materijala posve jasno definirana. Ako misli, dometnuo je, da je u njoj nešto krivo neka pokrene postupak za donošenje nove rezolucije.

Ispravci navoda

Za ispravak navoda Damira Kajina prijavilo se osam zastupnika. Prvi, dr.sc. **Zdravko Tomac (SDP)** je najprije netočnim nazvao "mazohističko" optuživanje Hrvatske da je kriva što se već nije ušlo u Europu. Nije točno da je Hrvatska ispod standarda zemalja koje su ušle u EU. Po gospodarskom razvoju ona je peta od 13 zemalja koje su u ovom valu ušle u EU ili u NATO. Hrvatska ima, rekao je i stopu rasta i stabilnost i veća demokratska prava nego druge zemlje.

Mario Kovač (HSL) javio se radi ispravka Kajinove tvrdnje da je i svijet želio stvaranje samostalne hrvatske države. Da je navod netočan može se, napomenuo je, zaključiti iz embarga uvedenog na uvoz oružja u napadnutu Hrvatsku, iz činjenice da je James Baker dao zeleno svjetlo u Beogradu za intervenciju JNA, kao i iz teze, koja se još čuje u nekim krugovima, kako je prerano priznanje Hrvatske uzrok rata na ovim područjima.

Netočno je da u gospodarstvu svugdje gubimo te da zbog toga nismo spremni za Europsku uniju - rekao je mr.sc. **Marin Jurjević**, potkrijepivši tvrdnju broječanim pokazateljima o rastu društvenog proizvoda te smanjenju inflacije i deficita Proračuna te rastu zaposlenosti. Ocjenu da su neke stranke doista nezrele potvrdio je sam Kajin svojim istupom, dometnuo je zastupnik SDP-a.

Dragica Zgrebec (SDP) izjavila je da je netočno kako samo Vlada otklanjanjem administrativnih prepreka može osigurati veća ulaganja u Hrvatskoj. Ona to može i time, ali i određenim olakšicama. Da veliku ulogu u tome mora imati lokalna i regionalna samouprava svjedoči primjer iz Čakovca, u kojem je talijanska tvrtka izgradila potpuno novu tvornicu zato što je lokalna i regionalna samouprava bila spremna za prihvatanje takve investicije.

Ispravljajući Kajina, **Drago Krpina (HDZ)** je rekao da se Hrvatska nije

igrala u BiH, da je s teritorija BiH vršena agresija na Hrvatsku te da je u BiH hrvatski narod bio izložen dvostrukoj agresiji (kad je sravnjeno prvo selo čelnik BiH je rekao da to nije njihov rat).

Hrvatska je u BiH intervenirala na temelju Splitske deklaracije, a Daytonski sporazum potpisan je prije svega zahvaljujući uspjesima hrvatske vojske u BiH. Da je stvar stajala kako Kajin tvrdi "u svojoj opsjednutosti po tisućiti put" ne bi Alija Izetbegović primio odličja iz ruku predsjednika Tuđmana - rekao je.

Jadranka Kosor (HDZ) je u ispravci skrenula Kajinu pozornost na to da su se u Hrvatsku, prema podacima iz razmatranog dokumenta, vratila 96.534 hrvatska građana srpske nacionalnosti, da povratak prema svim dokumentima UN-a mora biti dobrovoljan. Za to treba, dometnula je osigurati i zapošljavanje, razminiranje. Što se tiče Deklaracije, Kajin se prečesto "zaigrao" u Hrvatskom saboru, a Deklaraciju, kao dužnosnik, mora poštovati - naglasila je.

Kajinova "zaigranost" bila je predmet i ispravke **Luke Bebića (HDZ)**. Hrvati se tada nigdje nisu igrali nego krvarili, rekao je. Oni iz BiH su, podsjetio je, među prvima branili ne samo BiH nego i Hrvatsku (od Vukovara nadalje). Prečesto se, dovodi u pitanje usvojena Deklaracija, upozorio je, dometnuvši da je sam Kajin to učinio dvadesetak puta te da je krajnje vrijeme da se Hrvatski sabor odredi u odnosu na takve istupe.

Josip Leko (SDP) javio se da bi ispravio "intonaciju" Kajinova izlaganja. Nije točno da Europa daje zadaću i kazne onome tko želi ući u Europu. Europa je smisao rada odgovornosti i pravne države, demokracije i napretka.

Prijedlog od Vlade bez izbornog legitimiteta

U ime Kluba zastupnika HSL-a, **Dražen Budiša** je najprije komentirao napomenu ministra Nevena Mimice kako Hrvatska, za razliku od drugih zemalja, priprema nacionalni program prije no što je postala kandidat. Ima tu i drugih specifičnosti - napravljen je presedan kakav se nije dogodio ni u jednoj zemlji, upozorio je - raspravlja se o ulasku u EU, a na Predsjedništvu Hrvatskog sabora odlučeno je da dvije, i to najjače

oporbene, parlamentarne stranke neće imati predstavnike u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe.

Drugi je nedostatak ove rasprave u tome što je Prijedlog nacionalnog programa došao od Vlade bez izbornog legitimiteta, a i Sabor, upozorio je zastupnik, sa svojim "preslaganjem odnosa među političkim strankama", ima drugačiju osnovu od one po kojoj je izabran.

Zastupnik HSL-a ne slaže se s ocjenom iz Prijedloga programa da je fragmentiziranje političkih stranaka mimo volje političkog tijela - zapravo jačanje višestranačja. Ako je tome tako onda se već sad možemo suglasiti da izborni cenzus bude 0,5 i da u parlamentu bude 40 političkih stranaka - rekao je, ustvrdivši zatim kako hrvatski problem nije usuglašavanje zakona s europskim zakonodavstvom već politička praksa i ponašanje koji su ispod razine demokratskih zemalja.

Na neozbiljan pristup Vlade, po njegovoj ocjeni, ukazuje to što su i prijedlog programa i stand by aranžman s MMF-om ponuđeni za izvanrednu sjednicu nekoliko dana prije Božića.

Zamjerivši zatim Vladi što konsenzus (ne samo relevantnih političkih stranaka nego i svih čimbenika koji će određivati političku budućnost Hrvatske) nije zatražen i kod priprema Prijedloga nacionalnog programa skrenuo je zastupnicima pozornost na to da je upravo propao tripartitni dogovor između Vlade, sindikata i poslodavaca, a istražuje se politički konsenzus između političkih stranaka ("s kojim političkim programom?").

Upitno je, rekao je Budiša, pod firmom usklađivanja zakonodavstva stvoriti politički program vladajuće koalicije i tražiti na tome suglasnost cijelog Sabora.

Klub zastupnika HSL-a podupire usklađivanje zakonodavstva, ali ocjenjuje da ovaj dokument nije dokument usklađivanja zakonodavstva nego da sadrži niz političkih ocjena, analiza i gospodarskih projekcija oko kojih se ne može postići nikakva suglasnost jer bi to značilo poricanje osnovne ustavne vrednote - višestranačja.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće ocjene, prijedloge i primjedbe:

moraju se imati posve jasni računi što se s EU dobiva, a što gubi; ne treba se plašiti dok je na snazi članak 141, prema kojem se RH za ulazak u neku integraciju izjašnjavaju referendumom; Hrvatska možda nije doživjela debakl na vanjskopolitičkom planu, ali nije bilo ni velikih uspjeha.

Tu su još zaključci - prihvaća se usklađivanje zakonodavstva s onim Europske unije, ali nije trebalo savzati izvanrednu sjednicu; predloženi nacionalni program dobrim je dijelom izborni program Koalicije; podupire se Vlada u podnošenju kandidature za EU u veljači, ali nema potrebe za donošenjem deklaracije (s mnogo sadržajno praznih riječi kojima se izbjegavaju politička pitanja o kojima nema suglasnosti).

Predsjednik **Zlatko Tomčić** ispravio je zastupnika. Nije bila riječ o sjednici Predsjedništva u svezi s određivanjem Delegacije u Vijeću Europe već Koordinacije klubova.

Ispravljajući prethodnika, **Mirjana Didović (SDP)** rekla je da Vlada ima puni legitimitet za svoj rad sve dok ima podršku parlamentarne većine.

Hitno potreban konsenzus svih parlamentarnih stranaka

Zašto **Klub zastupnika Demokratskog centra** podržava donošenje saborske rezolucije o kandidaturi Hrvatske za Europsku uniju, zašto samo prima na znanje predloženi program te podržava usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s *acquis communautaire*om objasnio je dr. sc. **Mate Granić**.

Najprije je rekao kako Hrvatska neće moći računati na regionalnu podršku individualnom pristupu i izlasku Hrvatske iz skupine zemalja "sive zone", obuhvaćenih procesom stabilizacije, stabilnosti i pridruživanja. U Europskoj uniji se pak nijedna država čvrsto ne zalaže za to da Hrvatska dobije status kandidata (izuzetak Austrija), ali nema niti oštrog protivljenja aspiracijama Hrvatske.

Analizirajući što je sama Hrvatska propustila učiniti, rekao je: da je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju prebrzo pregovaran i da ne sadrži evolutivnu klauzulu te da će uvijek ostati otvoreno pitanje da li ga je trebalo parafirati tjedan dana prije lokalnih izbora. Demokratski centar

ga je podržao, podsjetio je, kao važan prvi institucionalni korak u približavanju Hrvatske Europskoj uniji.

Izvanredno zasjedanje izuzetno je važno za kredibilitet Hrvatske u svijetu, posebno u zemljama-članicama Europske unije.

Klub ocjenjuje: da Hrvatska nije vodila dovoljno aktivnu politiku prema susjednim državama odnosno da je ta politika bila nekompetentna - primjer, razgraničenje na moru sa Slovenijom (Kostajnica i Prevlaka ne mogu nadoknaditi brojne promašaje pa i naftnu sa BiH); da je Vlada premalo učinila na učinkovitom lobi-ranju za individualni pristup Hrvatske te nije bila dovoljno odlučna u ispunjavanju političkih preduvjeta za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (reforma pravosuđa; pretvaranje HRT-a u javnu televiziju i nedovoljno aktivna regionalna politika, a Ustavni zakon o zaštiti manjina tek je nedavno donesen).

DC, nadalje, smatra da je hitno potreban konsenzus svih parlamentarnih političkih stranaka oko Rezolucije o kandidaturi Hrvatske za ulazak u EU, s tim da se molba za kandidaturu podnese u prvom tromjesečju 2003. Iako je malo vjerojatno da će Hrvatska odmah u Solunu dobiti kandidaturu snažna podrška hrvatskoj molbi bila bi veliko ohrabrenje.

DC smatra da bi bilo dobro da se, ozbiljnim razgovorima između vladajuće Koalicije i oporbe, uključujući sve parlamentarne stranke, postigne i međustranački dogovor oko nekih bitnih pitanja koja ne bi bila predmet predizbornih ili dnevnopolitičkih nadmetanja a izuzetno su važna za kandidaturu i ispunjavanje preduvjeta Sporazuma o stabilnosti. Svako proširivanje toga međustranačkog dogovora bilo bi neozbiljno i neodgovorno - rekao je dr. Granić.

On je zatim izjavio da je prvi dio Prijedloga programa praktički politički program Vlade u izbornoj godini. Objasnjavajući zašto DC Program samo prima na znanje, on je rekao da se ta stranka ne slaže s Vladinom politikom, dovršetkom procesa privatizacije, socijalnom politikom, s nekim elementima politike prema susjednim državama te nekim elementima politike prema susjednim državama.

DC snažno podržava aktivnosti usklađivanja zakonodavstva i ocjenjuje da je izvanredno zasjedanje izuzetno važno za kredibilitet Hrvatske u svijetu, a posebno u članicama Europske unije. Ulazak u EU treba biti stvarni strateški cilj, a ne samo želja, rekao je, ustvrdivši da najveću odgovornost za to snose Vlada i oporba.

Ne bude li Hrvatska nekoliko puta bolja u makroekonomskoj politici i regionalnoj, ispunjavanju koopenhaških kriterija te političkih preduvjeta Sporazuma o stabilnosti i pridruživanju od ostalih država obuhvaćenih tim procesom siva će joj zona Balkana biti sudbina daljnjih 10-12 godina - rekao je dr. Granić.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće ocjene i primjedbe: Hrvatska se može uspješno oduprijeti bilo kakvim balkanskim ili jugoistočnim gospodarskim ili političkim asocijacijama, ali balkansku sudbinu neće izbjeći ako ne postane kandidat za EU zajedno sa skupinom zemalja koje će u Europsku uniju biti pozvane 2007; pod aktivnom politikom DC podrazumijeva kompetentno, odlučno i aktivno rješavanje otvorenih pitanja uz multilateralnu suradnju na polju borbe protiv međunarodnog terorizma, ilegalnih migracija, povratka izbjeglica, borbe protiv trgovine drogama, prometne povezanosti i komunikacija.

Euroatlantske integracije se ne mogu izbjeći

Govoreći u ime **Kluba zastupnika LS-a** dr.sc. **Zlatko Kramarić** je napomenuo da njihova eurofilska orijentacija nije upitna, ali da ima dojam da se u raspravama nerijetko promašuje bit problema (ako se glavno pitanje ne formulira dobro, ni odgovori ne mogu biti dobri). To je jedan od razloga, kaže zastupnik, zbog kojih svi ti europski vlakovi prolaze pored nas jer, očito, nismo u stanju prihvatiti neke osnovne principe europske politike. Drugim riječima, nije toliko problem u EU i drugima u našem okruženju, već je najvažnije da se sami odredimo spram nekih temeljnih vrijednosti zapadnoeuropske civilizacije. Nesporno je, naime, da euroatlantske integracije nije moguće izbjeći, pa se postavlja logično pitanje možemo li odgovoriti na izazove koji dolaze iz zapadnoeuropskog okruženja (a oni će postajati sve zahtjevniji). Naime, naše

dvanaestogodišnje iskustvo pokazuje da kao društvo nismo baš tako fleksibilni da bismo svaki puta dali prave, brze i točne odgovore.

Primjerice, trebali bismo se zapitati kakav je naš odnos spram HRT-a i uopće spram medija. Naime, poštivanje europskih standarda u zaštiti medijskih sloboda bit će jedan od najvažnijih uvjeta za ulazak u EU. Unatoč tome, čini se da najnoviji Prijedlog zakona o HRT-u baš nije u funkciji pretvaranja državne u javnu televiziju.

Kako reče, za zastupnike LS-a nije svejedno ni kakav je odnos prema bankama ili našem obiteljskom srebru, i kakve će posljedice nastati budemo li prodavali naše energetske resurse, obalu, hotele, itd. Kao stranka inzistirali su na tome da se rasprave o odnosu spram susjeda vode na ravnopravnoj osnovi, pod uvjetom da se štite i nacionalni interesi, ali i da to ne bude protivno europskim procesima. Zalagali su se, također, za to da se što prije otvore sva pitanja o ljudskim i pravima nacionalnih manjina, o vjerskoj toleranciji, o odnosu spram civilnog društva, itd. Moramo biti svjesni toga - kaže Kramarić - da sve naše rasprave i sva naša rješenja nisu uvijek bila sjajna i na europskoj razini, a najzanimljivije je to da i neki predstavnici vladajuće koalicije nisu uvijek bili na visini zadataka. Primjerice, rasprava o Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina je neopravdano dugo trajala, s čitavim nizom krivih premisa, a i neke druge zakone mogli smo donijeti kudikamo ranije. Nema sumnje, kaže, da će nas i dalje dijeliti naš odnos prema Haagu, što nije dobro jer nam zbog toga pada kreditni rejting. Srećom, institucija Ustavnog suda je doista na pravi način osvijetlala obraz funkcioniranja pravne države i vladavine prava u Hrvatskoj (pokazala je da se moraju poštivati međunarodni ugovori). Po njegovu mišljenju, najveći problem bit će postizanje konsenzusa oko pitanja povratka i svih onih problema koji iz toga proizlaze. To se pitanje mora rješavati sukladno standardima koji se tiču ljudskih prava i prava na dom te slobodnu cirkulaciju ljudi u ovoj zemlji, zaključio je Kramarić.

Nužna što brža implementacija

U zaključnom dijelu izlaganja izjavio je da će njegovi stranački kolege glasovati za predloženi Program, jer je to priloga modernizaciji na

ovim prostorima, i zalagati se za njegovu što bržu implementaciju (a ne da ostane samo mrtvo slovo na papiru ili da, nedajBože, služi kao predizborni dokument). Budući da je riječ o pitanju od nacionalnog interesa izrazio je uvjerenje da će se o tome postići konsenzus, bez obzira na razlike koje postoje među političkim strankama. Elesovci podržavaju i prijedlog da Hrvatska u veljači 2003. godine podnese zahtjev za kandidaturu u članstvo EU, kako bismo i mi 2007. godine postali punopravna i ravnopravna članica te organizacije, jer ćemo u tom slučaju morati prihvatiti čitav niz europskih normi i vrijednosti koje su u funkciji poboljšanja životnog standarda građana. Po mišljenju zastupnika za ovaj Nacionalni program moguće je dobiti potporu svih građana ove zemlje.

Nesporno je da euroatlantske integracije nije moguće izbjeći, pa se postavlja logično pitanje možemo li odgovoriti na izazove koji dolaze iz zapadnoeuropskog okruženja.

Glasnogovornik Kluba zastupnika nacionalnih manjina **Borislav Graljuk**, naglasio je da se donošenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Hrvatski sabor još jednom izjasnio za proeuropsku orijentaciju, odnosno za europsku Hrvatsku. Napomenuo je da ta činjenica manjinske zastupnike ispunjava ponosom jer se radi o jednom od najvažnijih dokumenata Republike Hrvatske čije je donošenje jedan od uvjeta za njeno kandidiranje i prijem u EU. U nastavku je upozorio na to da je u opsežnom Prijedlogu nacionalnog programa RH za pridruživanje EU zaštita manjina u grupi prioritarnih zadataka, "kao mjerilo političke spremnosti i želje Hrvatske da postane dijelom europske obitelji". Međutim, tekst poglavlja u kojem se ta materija razrađuje trebao bi doživjeti korekcije jer je pisan prije donošenja Ustavnog zakona o pravima manjina. Po mišljenju Kluba zastupnika Hrvatsku treba predložiti kao zemlju s najvišim dostignutim manjinskim standardima, ne samo na području novonastalih država na prostoru bivše Jugoslavije, nego i zemalja cjelokupne srednje i jugoistočne Europe. Dakako, novi oblici provjere multietničnosti, sukladno odredbama tek izglasanog

Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, zahtijevat će tumačenje i primjenjivanje na svim razinama vlasti, naglašava Graljuk.

Po njegovim riječima manjinski zastupnici visoko cijene političke, zakonske i financijske napore koji se čine radi ubrzanja procesa povratka, osobito kad je riječ o povratku hrvatskih građana srpske nacionalnosti. U tom kontekstu pozdravljaju i brisanje diskriminacijskih odredbi iz administrativnih i zakonskih propisa. To će, kaže, posebno doći do izražaja i kroz osiguranje dodatnih proračunskih i drugih kreditnih sredstava, osobito za obnovu stambenog fonda i infrastrukture, povrat imovine te stambeno zbrinjavanje i zapošljavanje.

Na kraju je citirao riječi zastupnika Torbara: "Jedinstvenom voljom koja počiva na poštivanju ljudskih prava i povećanom suradnjom moramo opravdati nadu da će hrvatska očekivanja o pripajanju Europi za koju godinu postati stvarnost." Klub zastupnika nacionalnih manjina, stoga, podržava Prijedlog programa RH za pridruživanje EU, a poduprijet će i njenu kandidaturu za članstvo u toj organizaciji, bude li ugrađena u jedinstvenu saborsku rezoluciju.

Na početku svog izlaganja dr.sc. **Ivo Sanader**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, prosvjedovao je zbog izvještavanja medija da na jučerašnjoj sjednici Odbora na kojoj se odlučivalo o izboru dvaju članova saborskog Izaslanstva u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe, nije bio nazočan predstavnik HDZ-a. Priznao je da je njihov član bio spriječen, ali zato je još 12. prosinca prošle godine HDZ pismeno predložio svog kandidata - gospođu Dubravku Šuicu. Međutim, parlamentarna većina očito nije usvojila taj prijedlog, tako da u Izaslanstvu Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe nema predstavnika najjače oporbene stranke. Mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)** ga je korigirao da se radilo o koordinaciji predstavnika parlamentarnih klubova na kojoj je utvrđen prijedlog kandidata članova Izaslanstva za Odbor za izbor i imenovanja. Na tom je sastanku, kaže, bio pročitan pismeni prijedlog HDZ-a koji je kandidirao gospođu Šuicu i gospodina Vojvodu kao njenog zamjenika. Predsjedatelj, dr.sc. **Zdravko Tomac** je primijetio da će još biti prilike da se taj problem razjasni, budući da članove spomenutog Iza-

slanstva određuje Hrvatski sabor, na prijedlog Odbora za izbor i imenovanja.

Hrvatska treba ići samostalno prema EU

Sanader je u nastavku izrazio zadovoljstvo činjenicom da oko potrebe priključenja Hrvatske EU postoji veliki konsenzus u hrvatskom društvu. Boji se, međutim, da će se stupanj potpore javnosti takvoj vanjskopoličkoj orijentaciji Hrvatske smanjivati, bude li se datum tog uključivanja sve više prolongirao. Ključno je pitanje, kaže, oko kojeg se vodi rasprava između naše politike, i one jučer i one danas, i EU - na koji način Hrvatska treba ući u tu organizaciju. Dakako, mi u Hrvatskoj zastupamo individualni pristup, dok su neki u Europskoj zajednici za regionalni pristup. Mi nismo ništa manje od Međunarodne zajednice zainteresirani za to da u našem jugoistočnom susjedstvu dođe do trajnog mira i političke stabilizacije,

Hrvatska može ići samostalno prema EU i istodobno pomagati naporima Međunarodne zajednice za političku stabilizaciju u našem balkanskom susjedstvu. Ni u kom slučaju ne možemo prihvatiti da završetak procesa uspostave trajnog mira i političke stabilizacije u jugoistočnoj Europi bude preduvjet našeg ulaska u EU.

ali smatramo da ne postoji zapreka da Hrvatska istodobno bude uključena u oba procesa, naglašava zastupnik. To znači da možemo ići samostalno prema EU i istodobno pomagati naporima Međunarodne zajednice za stabilizaciju u našem balkanskom susjedstvu. Ni u kom slučaju ne možemo prihvatiti da završetak procesa uspostave trajnog mira i političke stabilizacije u jugoistočnoj Europi bude preduvjet ulaska Hrvatske u EU, napominje zastupnik. Zbog toga HDZ podupire prijedlog da se u prvom polugodištu iduće godine podnese molba za njeno punopravno članstvo u EU, kako bismo se izvukli iz tog zapadnog Balkana u koji

Hrvatska ne pripada. Nije im jasno, kaže, zbog čega se Predsjednik Republike priklanja onim snagama u Europi koje smatraju da Hrvatska još ne treba tražiti članstvo u toj organizaciji. Uz dužno poštovanje prema susjedima s kojima želimo razvijati dobrosusjedske odnose, nećemo biti taoci procesa njihovog pridruživanja i stabilizacije, kaže Sanader. Drži da bi itekako dobro došla jedna zajednička rezolucija, po mogućnosti donesena konsenzusom svih parlamentarnih stranaka, u kojoj bi trebala biti naznačena načelna politička stajališta. To bi bio jasan signal i EU, ali i hrvatskoj javnosti, da je europska orijentacija Hrvatske neupitna i da to svi želimo. Izrazivši uvjerenje da regionalni pristup ulaska u EU nije prihvatljiv nikome od relevantnih političkih čimbenika u Hrvatskoj, spomenuo je i hvalevrijednu izjavu povjerenika EU za pitanje proširenja, koji je također ustvrdio da Hrvatska nije zapadni Balkan, već dio srednjoeuropskog kruga zemalja (to je izjavio i austrijski kancelar).

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege slažu se s tim da se podnese aplikacija Hrvatske za punopravno članstvo u EU, podržavaju i prijeko potrebno usklađivanje zakonodavstva, ali ne i predloženi program rada Vlade 2003. godine. Naime, ove godine ulazimo u izbornu kampanju, a ovako značajne teme se nerijetko koriste za dnevnopolitičke potrebe pojedinih stranaka. O tome, kaže, svjedoči i činjenica da je vladajuća koalicija, da bi dobila nekakve političke poene na domaćoj sceni, forsirala da se Sporazum o pridruživanju i stabilizaciji parafira tjedan dana prije lokalnih izbora 2001. godine, iako se moglo pregovarati još nekoliko mjeseci.

Prioritetni cilj - europski standardi u Hrvatskoj

Po riječima dr.sc. **Vesne Pusić**, predstavnice Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a, na hrvatskoj političkoj sceni se postepeno stvorio konsenzus o nužnosti ulaska Hrvatske u EU i to pod pritiskom javnosti (visoki stupanj suglasja hrvatskih građana postojao je prije nego među političkim strankama). To, dakako, ne znači da postoji konsensus i oko najefikasnijeg načina i metoda približavanja i ulaska Hrvatske u tu organizaciju. Osnovni pre-

duvjet za realizaciju tog cilja jest Hrvatska kao građanska europska država visokih standarda ljudskih prava, europskih kriterija u zakono-

Ne vodi svaka politika u EU i nije svaka politička opcija jednako spremna, sposobna i kvalificirana da Hrvatskoj osigura ubrzani put približavanja toj organizaciji.

davstvu i naročito funkcioniranje demokratske pravne države i poštivanje prava na građansko dostojanstvo svakog čovjeka. Prema tome, prvi cilj su europski standardi u Hrvatskoj, odnosno europska Hrvatska, a logična posljedica toga je i njen formalni ulazak u EU. Nema sumnje, kaže, da bi bilo korisno donijeti zajedničku rezoluciju ili barem zaključak kojim bismo potvrdili opredjeljenost za taj cilj, ali nije nužno da postoji konsenzus oko opsežnog nacionalnog programa ove Vlade, odnosno vladajuće koalicije, za pridruživanje EU za konkretnu 2003. godinu. To je, naime, politički program, odnosno političko opredjeljenje i kao takvog ga treba i tretirati. Ne vodi svaka politika u EU i nije svaka politička opcija jednako spremna, sposobna i kvalificirana da Hrvatskoj osigura ubrzani put približavanja toj organizaciji, što nam je prijeko potrebno da bismo zauzeli svoje punopravno mjesto u europskoj obitelji nacija i država, napominje zastupnica. Mi želimo u EU jer je to naš nacionalni interes i jer želimo Hrvatsku europskih standarda, europske tolerancije i europskih sloboda, a ne zato što nam to netko izvana nameće. Nećemo državu u kojoj će prevladavati provincijalizam, arbitrarno zakonodavstvo i nejednakost građana po bilo kojem kriteriju. Ako je ulazak Hrvatske u EU prvorazredni politički cilj onda je strategija tog ulaska prvorazredno političko pitanje i ne može ne biti i predizborno, i izborni i postizborno, tvrdi zastupnica. Pitanje je, samo, tko ima veću vjerodostojnost, ne u proklamiranju tog cilja, nego u njegovu ostvarivanju.

Glavni problem - politički kriteriji

Sudeći po izvještajima podnesenim u EU (dostupni su i kod nas na

internetu) Hrvatska po svemu udovoljava ekonomskim kriterijima za stjecanje statusa punopravnog kandidata za člana EU. Naime, po svim relevantnim makroekonomskim pokazateljima 8 od 12 zemalja koje su sada pozvane u tu organizaciju zaostaju za nama (ispred nas su jedino Cipar, Slovenija, Češka i Mađarska). Na usklađivanju zakonodavstva s europskim standardima Ministarstvo za europske integracije napravilo je, u relativnoj tišini ogroman posao. Na planu harmonizacije zakonodavstva postigli smo puno više od Rumunjske i Bugarske za koje se računa da će 2007. ući u EU. Prema tome, naš glavni problem su, očito, politički kriteriji (upitna je i sposobnost institucija da realiziraju donesene zakone i funkcioniraju po kriterijima preuzetih međunarodnih obveza). To znači da moramo promijeniti ono što ovisi o političkoj volji. Po riječima zastupnice Kopenhagen je prošli tjedan pokazao da se na tom području može puno učiniti proaktivnim pristupom te da to, hoće li se o Hrvatskoj govoriti kao o zemlji zapadnog Balkana ili bilo koje druge regije, ili će je se promatrati individualno, uvelike ovisi o nama samima. Naš je interes, nesumnjivo, individualno vrednovanje napretka Hrvatske na putu u EU, ali i to da na svojim granicama imamo zemlje koje isto tako ne odstupaju od europskih standarda. Stoga trebamo pomagati, koliko je to u našoj moći, da ti kriteriji što prije prevladaju i u svim susjednim zemljama.

Naš je interes, nesumnjivo, individualno vrednovanje napretka Hrvatske na putu u EU, ali i to da na svojim granicama imamo zemlje koje isto tako ne odstupaju od europskih standarda.

Zastupnica je na kraju izjavila da će Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a podržati predloženi Program, te da će aktivno raditi na ubrzanom udovoljavanju europskim standardima u Hrvatskoj, kako bi naša zemlja stekla status kandidata, a potom i člana EU.

Nije točno, kaže **Drago Krpina (HDZ)** da je u Hrvatskoj postepeno stvaran konsenzus oko njenog mjesta u EU. Naime, sve demokratske političke stranke su, za razliku od Partije, još od 90. godine smatrale da

Hrvatska treba biti članica te organizacije, za razliku od Partije. Doduše, stranke profesorice Pusić tada nije ni bilo, pa je ona možda postupno, odnosno postepeno shvaćala tu politiku. Za ispravak netočnog navoda javio se i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Napomenuo je da je osobno protiv građanske države jer se pod tom formulom krije zapadni Balkan, a Hrvatska je slobodna i nezavisna država za kakvu smo se borili. Doduše, dok je na čelu države bio otac domovine dr. Franjo Tuđman bili smo u svijetu, a današnja vlast nas je sposobna odvesti samo na zapadni Balkan. To mišljenje dijeli i **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** koja je izlaganje zastupnice Pusić ocijenila nevjerodostojnim i proturječnim.

Ova rasprava - test pred hrvatskom javnošću

Po riječima zastupnika **Luke Tročnica**, glasnogovornika Kluba zastupnika HSS-a, ova rasprava trebala bi biti naš test pred hrvatskom javnošću koji će pokazati jesmo li samo deklaratorno ili stvarno za put u Europu. Valja preispitati jesmo li zreli za integraciju u istinski moderno društvo i jesmo li u stanju prevladati naše strahove i predrasude, te sve veći jaz koji se stvara među nama. Moramo

Moramo imati dovoljno samopouzdanja da vlastitim snagama osposobimo zemlju za prosperitetnu budućnost (političari u tome imaju najveću odgovornost).

imati dovoljno samopouzdanja da vlastitim snagama osposobimo zemlju za prosperitetnu budućnost (političari u tome imaju najveću odgovornost) napominje zastupnik. Jer, ako to ne učinimo, sve ove formalne odluke o integraciji i pridruživanju ostat će veliki upitnik. Svjesni da to činimo zbog sebe i našeg blagostanja moramo stvoriti pretpostavke, odnosno uvjete za civilizirano demokratsko društvo koje će se bazirati na suvremenom gospodarstvu i svemu što uz to ide. Uostalom, naša javnost, a i politička sfera, već su se opredijelile za članstvo euroatlantske integracije i za članstvo u EU (Hrvatska je već članica Vijeća Europe) pa je logično da na ovoj sjednici to pokušamo i formalizirati.

Po riječima zastupnika predloženi Nacionalni program je, zapravo, plan provedbe, koji je sadržajno već objašnjen i prihvaćen u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Riječ je o opsežnom, studioznom i respektabilnom materijalu u čijem se prvom dijelu analiziraju preuzete obveze, osmišljavaju reforme, itd. Doduše, neke bitne oblasti poput ekologije, odnosa prema iseljenoj Hrvatskoj i dr. nisu obrađene na pravi način, ali Parlament će još imati prilike sadržajno dopuniti taj dokument.

Po mišljenju zastupnika HSS-a prihvatljiv je onaj dio materijala u kojem se govori o zakonodavnoj aktivnosti Parlamenta u idućoj godini, radi usklađivanja našeg zakonodavstva s europskim (predviđeno je donošenje oko 80-ak zakonskih projekata). Slažu se i s prijedlozima da se formira posebna radna grupa koja bi osmislila tekst zajedničke rezolucije u kojem bi se iskazala naša spremnost za učlanjenje u stalno članstvo EU. To bi zasigurno bilo dobro primljeno i u našoj javnosti, ali i u europskoj zajednici. Smatraju, također, da bi trebalo razmotriti mogućnost osnivanja posebnog saborskog tijela koje bi konstantno pratilo sve te naše aktivnosti i integrirajuće procese.

U zaključnom dijelu izlaganja Tročnić je naglasio da je zastupnicima HSS-a od samog početka bilo jasno da Hrvatska nema druge alternative, to više što je i po svojoj tradiciji i kulturi već odavno dio Europe. Nema sumnje, također, da ne možemo pristati na to da budemo nekakva asocijacija u zapadnom Balkanu, ili da čekamo da zemlje u našem okruženju dostignu odgovarajući stupanj razvoja. Konstatirao je, među ostalim, da se osjeća znatan napredak u svim bitnim sferama na kojima EU inzistira. Primjerice, napravili smo veliku stvar donošenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, vidljiv je napredak i u pravosuđu, poduzeli smo mjere, u okviru gospodarskih mogućnosti, da se svi vrate na svoja ognjišta, u proceduri je Zakon o HRT-u, a čeka nas još puno posla i u drugim oblastima.

Hrvatska ne može biti otok

Često se stječe dojam da, kad se govori o EU, konsenzus postoji, ali ga nikako ne možemo naći. Jednako tako da zapadni Balkan ne postoji, ali s lakoćom dolazimo do njega, primijetio

je **Jozo Radoš**, glasnogovornik Kluba zastupnika LIBRE.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da je Hrvatska tek krajem prošlog desetljeća, nakon silnog lobiranja i na jedvite jade ušla u EU, gdje su već niz godina svoje mjesto imale zemlje koje su spominjane u raspravi (Albanija, Makedonija, Ukrajina, itd.). Nerijetko se zaboravlja da su i Albanija i Makedonija već davno prije bile

Ne treba imati iluzije ni u pogledu EU, niti u pogledu zapadnog Balkana.

članice Partnerstva za mir i krenule putem integracija i prema NATO-u i prema EU, kaže zastupnik. Drugim riječima, prije tri godine mi smo bili znatno iza tih zemalja. U međuvremenu je Hrvatska postala članica CEFTA-e, zatim srednjoeuropske i inicijative jugoistočne Europe i tu doista nigdje nema zapadnog Balkana. Paradoks je našeg političkog života da skepsu ili stanovite rezerve prema Europi nerijetko iskazuju upravo oni koji nas plaše i zapadnim Balkanom (Zar bi Hrvatska trebala biti otok?). Dakako, ne treba imati iluzije ni u pogledu EU, niti u pogledu zapadnog Balkana. Svi se kunu na Europsku uniju i NATO, ali onda u realizaciji iznose takve primjedbe iz kojih se manifestira i europski skepticizam i jednako tako negativan odnos prema NATO-u (zašto onda to ne reći jasno i glasno) pita zastupnik.

Reforme moramo provesti radi naše budućnosti

Nitko ne dovodi u pitanje provođenje reformi u pravosuđu i mirovinskom sustavu, medijske slobode, gospodarski rast, smanjivanje duga, privatizaciju, itd. jer to moramo riješiti radi naše budućnosti (sve se to spominje u ovom Programu, odnosno na našem putu prema EU). Problem je, međutim, u tome što ta pitanja nisu lako rješiva, napose zaštita prava manjina, povratak izbjeglica, procesuiranje ratnih zločina, i dr. Budući da svaka prava reforma nekoga pogađa, daleko je lakše dugoročno se zauzimati za reforme i približavanje EU, nego rješavati svakodnevne probleme. Stoga bismo stvarni konsenzus oko dugoročnih ciljeva trebali potvrditi i kratkoročnim koracima. U ime svojih stranačkih kolega Radoš je podržao predloženi Program, kao i

Vladin prijedlog da se početkom iduće godine podnese zahtjev za uključenje Hrvatske u EU, kako bi se definitivno potvrdilo da se Hrvatska odlijepila od onoga političkog prostora u kojem je bila smještena (to potvrđuju i izjave koje smo čuli od visokih predstavnika međunarodne zajednice). A što se, pak, tiče zapadnog Balkana Hrvatska bi, radi svoje afirmacije, trebala biti lider na tom području i u jugoistočnoj Europi (to bi trebao biti naš dugoročni interes).

Po mišljenju zastupnika teško je očekivati da bi se u ovom Saboru mogla donijeti kvalitetna rezolucija koja bi nas, kao naciju, na nešto obvezivala, a nije pobornik dokumenta koji bi ostao mrtvo slovo na papiru. Izrazio je bojazan da u ovom času političke stranke u Hrvatskoj nemaju snage prenijeti dio svog suvereniteta na tu rezoluciju, odnosno na taj program, ali ako se ona pojavi, u Klubu zastupnika LIBRE će je spremno pozdraviti.

Budući da svaka prava reforma nekoga pogađa, daleko je lakše dugoročno se zauzimati za reforme i približavanje EU, nego rješavati svakodnevne probleme.

Drago Krpina (HDZ) smatra da ne stoji tvrdnja prethodnika da bi samo podnošenje zahtjeva za članstvo u EU značilo da se Hrvatska odlijepila od zapadnog Balkana. To više što je prema Ustavu RH sukreator vanjske politike Predsjednik Republike koji je, prije nekoliko dana, prema pisanju tiska, uputio EU nekakvo zajedničko pismo u suradnji s albanskim, makedonskim i jugoslavenskim predsjednicima (zastupnicima nije poznat sadržaj tog pisma). Osim toga, taj isti predsjednik je nedavno izjavio kako smatra da nije vrijeme da Hrvatska uopće podnosi zahtjev za učlanjenje u EU. Država u kojoj Vlada postupa na jedan a predsjednik države na drugi način, uopće ne može biti ozbiljno shvaćena, tvrdi Krpina. Spomenuo je i to da je iz Kopenhagškog dokumenta nestalo ime Hrvatska.

Reagirajući na Radoševe riječi "mi smo tu radi sebe" **Ljubo Česić-Rojs** je napomenuo da je on u Saboru radi toga da zastupa interese onih koji su ga izabrali, a ne radi sebe. Primijetio je da je dio političara nezreo i opsjed-

nut samima sobom zbog čega se otuđuju od naroda. **Jozo Radoš** je konstatirao da su kolege, ispravljajući navode koje nije izrekao, prekršili Poslovnik. Dr. Tomac je prigovorio da su zastupnici ponovno iskoristili institut ispravka netočnog navoda za raspravu.

Omogućiti provođenje proaktivne politike

Mr.sc. **Mato Arlović** je najavio da će Klub zastupnika SDP-a poduprijeti Prijedlog nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje EU u 2003. godini. Glasovat će, kaže, i za Plan usklađivanja našeg zakonodavstva za 2003. godinu, kao dio posla koji mora obaviti zakonodavna vlast na ostvarivanju tog programa, a podržat će i zaključak da Vlada RH, najkasnije do kraja veljače 2003. godine, podnese zahtjev za članstvo u EU. Njegovi stranački kolege pridružuju se i prijedlozima za formiranje ad hoc radne grupe koju bi sačinjavali predstavnici parlamentarnih stranaka. To tijelo bi trebalo izraditi zajednički dokument (rezoluciju ili deklaraciju) kojim bi se iskazala volja Hrvatskog sabora glede projekta usklađivanja zakonodavstva s europskim, odnosno realizacije Nacionalnog programa za pridruživanje EU - 2003. godina. Naime, nema sumnje da je naš strateški nacionalni cilj da što prije postanemo punopravna članica te organizacije i NATO-a. To je važno za sve naše građane i državu u cjelini, zbog razvoja njenog gospodarskog, kulturološkog, demokratskog i socijalnog života, te stvaranja uvjeta za bolji život sviju nas i budućih naraštaja. Stoga zakonodavnoj i izvršnoj vlasti te Predsjedniku Republike treba omogućiti provođenje proaktivne politike, u pravcu stvaranja uvjeta da se Hrvatsku može ocjenjivati po individualnim dosezima i na političkom i na gospodarskom planu, a ne po regionalnom kriteriju. To, dakako, ne znači da ne trebamo surađivati sa susjedima u regiji, odnosno državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije.

Podnoseći ovakav program, kaže Arlović, Hrvatska stvara poziciju da Europska komisija o njemu raspravlja već u ožujku iduće godine, kada će neke druge države iz regije tek biti pozvane da podnesu zahtjeve za učlanjenje. To će biti prednost i u raspravi koja će uslijediti u lipnju

2003. kada će vodstvo EU od Grčke preuzeti Republika Italija. Po riječima zastupnika treba imati u vidu činjenicu da ulaskom u EU Republika Hrvatska, zapravo, stvara dodatnu poziciju da se može afirmirati i kao gospodarski i kao prometni i kao kulturnistički subjekt u okviru te organizacije, ali i šire.

Nema sumnje da je naš strateški nacionalni cilj da što prije postanemo punopravna članica EU i NATO-a.

Nitko nije protiv toga da se što prije pridružimo EU ili NATO savezu, ali moramo biti svjesni činjenice da član koji ulazi u neku asocijaciju ne postavlja svoje uvjete, napominje Arlović. Zbog toga je naš Nacionalni program za pridruživanje EU sačinjen na način da se, s jedne strane, što prije udovolji obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a s druge, dovede Hrvatsku, na političkom, gospodarskom i pravno-upravnom planu, na razinu standarda koji vrijede u EU. To bi joj omogućilo ne samo punopravno, nego i ravnopravno članstvo u toj organizaciji. Dakako, Vladi treba uputiti primjedbe i sugestije koje su se čule u raspravi, kako bi prije donošenja ažurirala taj akt i na osnovi toga podnijela zahtjev za pridruživanje EU već u veljači 2003. To je, kaže, jedno od pitanja koje ima državni i nacionalni značaj i oko kojeg bi trebalo postići konsenzus, kako bismo pokazali da nam je važno da ga što prije realiziramo, uz što manje energije i sredstava, na dobrobit svih naših građana, zaključio je Arlović.

Nakon toga je dr.sc. **Tomac** predložio da se, na inicijativu sudionika u raspravi, donese zaključak o formiranju radne skupine koja bi na osnovi ove rasprave pokušala doći do odgovarajućih zaključaka ili rezolucije. Sugerirao je da u to tijelo uđe po jedan predstavnik svakog kluba zastupnika.

Hrvatska izvan EU nema gotovo nikakve šanse

Raspadom Jugoslavije i stvaranjem Hrvatske - kaže **Zlatko Čanjug** (HND) - postaju aktualne rasprave u kojima dolaze do izražaja suprotstavljena stajališta političkih snaga oko (ne)približavanja Hrvatske Europi. Međutim, i oni koji smatraju da bi ona trebala

ostati zatvorena, kao i oni koji se zalažu za njenu što bržu integraciju s EU, nemaju jasnu koncepciju o tome što Hrvatska želi postići tim sjedinjenjem. Nепrestana dvojba da joj se nešto želi nametnuti, rađa bezrazložan strah i otvara prostor politikantima koji bi željeli Hrvatsku izvan Europe (tvrde da je to, tobože, nacionalni interes). Te snage, očito, ne razumiju ili ne prihvaćaju činjenicu da je hrvatski pohod na Europu tek jedan aspekt kojim se Hrvatska civilizacijski određuje. Po riječima zastupnika Hrvatska nema civilizacijske šanse izvan EU, ali naš ulazak u ujedinjenu Europu ovisi o uzajamnim odnosima Hrvatske i Europe, a još više o Europi samoj (ako nam je Europa prijatelj i naš civilizacijski okvir, onda takvog prijatelja treba moliti i za pomoć). Europa nije samo tržište, već duhovni okvir, civilizacijska, pravna i kulturna dimenzija, itd. napominje zastupnik. Od novih članica traži demokratske norme, pluralizam, slobodno tržište, pravnu državu i institucije demokratskog svijeta. Paradoksalno je, kaže, da se čak i u religioznim krugovima čuje da Hrvatska treba oprezno prema Europi, s obzirom na to da je pripadnost Vatikanu trajna i univerzalna vrijednost i civilizacijsko opredjeljenje Hrvatske prema zapadu. Kako reče, za predloženi Program neće glasovati kao pripadnik stranke, nego kao čovjek koji smatra da njegov narod bez Europe nema nikakve ili tek skućene šanse (krajnji je cilj u budućnosti - izbori za Europski parlament). Ne podcjenjujmo druge narode i zemlje nego radije radimo na sebi, apelira Čanjug. Naime, drugi nam samo mogu pomoći da nas Europa brže primi, ako istinski streme prema njoj. Na kraju je primijetio da nema ništa protiv toga da Hrvatska, zajedno s Jugoslavijom, što prije uđe u EU. Drži, također, da bi trebalo razmisliti i o regionalnom pristupu prema EU.

Sami se moramo pripremiti za euroatlantske integracije

Mi Hrvati se, nažalost, ponašamo kao da stalno živimo u došašću, jer neprekidno očekujemo da će nas netko u budućnosti izbaviti, konstatao je dr.sc. **Ivan Čehok** (HSL). Sada tvrdimo da nam je EU jedina povijesna šansa, ali od toga neće biti nikakve koristi ako se sami ne pripremimo za ulazak u euroatlantske

integracije. Umjesto da smo protekle tri godine iskoristili za prilagodbu, realizirali smo jako malo od predviđenih strukturalnih reformi u prosvjeti, visokom obrazovanju i znanosti, pravosuđu, itd. Ne samo da u toj svojoj komociji nismo učinili ništa (osim stalnog korištenja riječi EU kao nekog fetiša) nego, što je još gore, vjerujemo da možemo preskočiti vrijeme koje je ostalim državama trebalo u procesu prilagodbe. Primjerice, Sloveniji je od dana podnošenja zahtjeva trebalo 7 godina, a nekim drugim državama, koje su u komparativnom smislu u prednosti u odnosu na Hrvatsku, čak 12). Stoga se opravdano nameće pitanje jesmo li mi doista tako dobri da će nam za tu namjenu trebati manje vremena za prilagodbe nego drugim zemljama, i jesmo li toliko poželjni partner da će nas pripustiti u integracijsko društvo samo zbog naše povijesne pozicije. po riječima zastupnika deset godina smo se busali u prsa tko je veći Hrvat, a danas razvijamo isto tako pogrešan i nakaradan model eurometra. Naime, u raspravama se stalno nadmećemo s time tko je veći eurofil a tko euro-

Umjesto da smo protekle tri godine iskoristili za prilagodbe, realizirali smo jako malo od predviđenih strukturalnih reformi.

skeptik. Sama činjenica da smo sazvali izvanrednu sjednicu na kojoj bismo željeli raspraviti ovako važan, opsežan i složen dokument, iako je bilo dovoljno vremena da ga se razmotri u redovnom postupku, svjedoči - kaže - o našoj komociji. Trebali smo ga donijeti davno ranije, jer je to nužda našeg povijesnog preživljavanja. Budući da većina hrvatskih građana poznaje samo simbole EU, ali zasigurno ne zna što nas sve čeka u procesu prilagodbe, zastupnik podsjeća na činjenicu da i u Europi ima velikih razlika u stajalištima, te gospodarskih recesijskih problema koji će nas pogoditi, itd.

Potaknut sugestijama iz rasprave da bi Hrvatska trebala biti lider na zapadnom Balkanu napomenuo je da tu funkciju ima Slovenija (Hrvatska i gospodarski i trgovinski zaostaje za njom 10 godina) koja će iskoristiti sve gospodarske mogućnosti nastale otvaranjem tržišta zemalja na tom području. Kako reče, "naša regata zasigurno neće jedriti u Europu

Tarom i Drinom, nego Mediteranom i Dunavom. Naš put neće voditi preko Šumadije, nego preko europskog Varaždina i mediteranskog Splita.”

EU zgrada s kućnim redom

Mladen Godek (LIBRA) upozorio je zastupnika Čehoka da ne treba potcjenjivati hrvatske građane kada se govori o ulasku u EU.

Dr.sc. **Ivan Čehok** javio se za odgovor na repliku rekavši da je točno kako je rekao da građani nisu upoznati s dokumentom, ali ne znaju sadržajno što će se dogoditi. Smatra da je govorio vrlo jasno ne potcjenjujući građane.

Žrtva i sudionik posljednjeg rata koji se vodio na tlu Europe je i Hrvatska. I zbog toga moramo posebno cijeniti ideju ujedinjenja Europe u kojoj neće biti razloga ni povoda za nove sukobe i ratove.

Potpredsjednik Sabora dr.sc. **Zdravko Tomac** je kao predsjedavajući rekao da se ne želi miješati u polemiku, no Hrvatski sabor već peti put raspravlja kao posebnu temu proces priključivanja RH Europskoj uniji.

Nenad Stazić (SDP) rekao je da Europa već dugo nije samo geografski pojam već ideja, projekt i vizija zajednice država i naroda na širokom prostoru. Usporedio je EU sa zgradom koja je djelomično izgrađena ali koja se i dalje neprestano izgrađuje i dograđuje pa kada bude dovršena tada će istočni zabad te zgrade biti negdje na istočnim granicama kontinenta, vjerojatno na Uralu.

Istaknuo je da Europa ima dugu krvavu povijest neprestanih sukoba i podjela, ratova i paktova, a nakon svakog rata nastajao bi mir i mirovni sporazum koji je u sebi imao klicu novoga rata.

”Žrtve i sudionici posljednjeg rata koji se vodio na tlu Europe smo i mi sami. I zbog toga mislim da imamo poseban interes cijeniti ideju ujedinjenja Europe u kojoj neće biti razloga ni povoda za nove sukobe i ratove”.

Hrvatskoj treba takva Europa tako da hrvatski građani jednoga dana mogu živjeti kao građani Europe

potpuno jednaki u pravima i mogućnostima s ostalim građanima Europe.

Nužno poštivati zakone

Zastupnik smatra da je važno opće poštivanje zakona u EU kao jednog od točaka kućnog reda, opisavši EU kao zajedničku kuću s mnogo stanova u kojoj postoji kućni red, a Hrvatsku kao mladu demokraciju koja se još nije razvila. Ne samo deklarativno nego i u praksi.

Također su u Europi i dobro-susjedski odnosi imperativ, ali opet ne samo deklarativno nego i u praksi. Pa se ne smije događati da najobičnije kazališno gostovanje najavljeno u jednoj od susjednih zemalja izazove revolt i polemike u kulturnim krugovima Hrvatske i to za jednu od zemalja s kojom je potpisan međudržavni sporazum o kulturnoj suradnji.

Potrebno je biti vjerodostojan ideji da se što prije priključimo EU. No, pita se hoće li neki pokleknuti pred prvim izazovom i hoće li povlačiti poteze koji nisu europski.

Drago mu je što je postignut međustranački sporazum svih parlamentarnih stranaka i da će se rezolucija donijeti konsenzusom.

Za repliku se javio zastupnik **Željko Glavan (HSL)** ustvrdivši da zastupnik Stazić nije bio vjerodostojan kada je glasao da se ne poštuju osnovne demokratske tekovine Europe a to je rezultat izbora. Primjerice da stranka koja ima 10 posto zastupnika u Saboru nema zastupnika u Izaslanstvu Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe te također nema predsjedničko mjesto.

Potrebno je biti vjerodostojan ideji da se što prije priključimo EU. No, pita se hoće li neki pokleknuti pred prvim izazovom i hoće li povlačiti poteze koji nisu europski.

Ili primjerice, kada je glasao protuzakonito za odluku da umjesto bivše zastupnice Sobol zauzme mjesto zastupnik.

Zastupnik Stazić dao je odgovor na repliku rekavši da koliko zna o članstvu u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe se još nije glasovalo

dodajući da je uvijek glasovao po principu po kojemu parlamentarna većina izglasava izvršnu vlast pa tako i ministre u izvršnoj vlasti kao i gospođu Sobol kao ministricu u Vladi.

Potrošen model vladanja koalicije

Repliku na izlaganje zastupnika Stazića dao je **Drago Krpina (HDZ)** osvrnuvši se na dio govora o povratku izbjeglica te upitao zastupnika Stazića zna li on državu kao što je Hrvatska koja je bila izvrgnuta agresiji u kojoj je sudjelovao veliki dio njezine najveće nacionalne manjine, a da se poslije te agresije vratio toliki postotak izbjeglica u tu državu. Smatra da su dio glavnog problema Hrvatske između ostalog i takve mazohističke optužbe.

Dodaje da je glavni problem Hrvatske također isto ono što tvrdi predsjednik Sabora, potrošen model vladanja koalicije.

Predsjednik Tomčić je rekao zastupniku da se mora naviknuti da ne čita samo naslove u novinama već i sadržaj članaka.

Zastupnik Stazić dao je odgovor na repliku napomenuvši da postoje oni koji ispunjavaju principe i oni koji pronalaze ispriku zašto ne ispunjavaju principe. S tim drugima smatra da ćemo teško u Europu.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Jadranka Kosor (HDZ)** te rekla da smatra kako politika ne može a niti političari mogu odreći pravo odnosno braniti pravo umjetnicima na mišljenje da još nije vrijeme glumiti u sredinama iz kojih su dolazili rušiti Hrvatsku.

Predsjednik Tomčić je upoznao zastupnike sa zaključcima sastanka predsjednika Sabora i predsjednika ili zamjenika predsjednika klubova parlamentarnih stranaka.

Rekao je da su se predsjednici klubova dogovorili da se prekine rasprava o Prijedlogu nacionalnog programa RH za pridruživanje Europskoj uniji.

Zatim da bi formirana Radna grupa sastavljena od svih parlamentarnih stranaka trebala donijeti prijedlog zajedničkih zaključaka i zajedničke rezolucije pred Sabor.

Potom da se odmah počne s raspravom o Prijedlogu memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade RH i MMF-a, a da u raspravi sudjeluju samo predstavnici klubova.

Nadalje je naveo okvirno vrijeme predviđeno za glasovanje o dvije točke 27. izvanredne sjednice te najavio da odmah iza toga počinje izvanredna sjednica Sabora na kojoj se glasovalo o Prijedlogu zakona o HRT-u i Prijedlogu zakona o jednokratnom porezu na imovinu.

Neprihvatljivo brisanje diskriminacijskih odredaba u Zakonu o obnovi i Zakonu o područjima od posebne državne skrbi

Potom je nastavljena rasprava, a prva se za riječ javila **Jadranka Kosor (HDZ)**.

Osvrnula se na izlaganje zastupnika Čehoka koji je u svojoj raspravi rekao da zastupnici nisu pročitali Prijedlog nacionalnog programa RH za pridruživanje EU za 2003. za što ona smatra da nije točno jer je upravo ona ta koja se potrudila i detaljno pročitala dokument.

Predložila je i određene izmjene za Nacionalni program u dijelu gdje se govori o povratku izbjeglica i raseljenih osoba pa se kaže da su 2000. godine uklonjene zakonske, administrativne i sigurnosne prepreke povratku svih hrvatskih građana.

Predlažu se i određene izmjene za Nacionalni program u dijelu gdje se govori o povratku izbjeglica i raseljenih osoba pa se kaže da su 2000. godine uklonjene zakonske, administrativne i sigurnosne prepreke povratku svih hrvatskih građana.

Između ostalog kroz izmjene administrativnih propisa iz kojih su brisane diskriminacijske odredbe. Radi se o Zakonu o obnovi i Zakonu o područjima od posebne državne skrbi. Smatra da je to neprihvatljivo pa je zamolila da se cijeli taj odjeljak iz dokumenta izostavi.

Podsjetila je da je 2000. i kasnije kroz izmjene Zakona to ispušteno, prije svega u Zakonu o obnovi gdje su postojali prioriteta i ta je odredba izbrisana. Predviđena je samo prednost u obnovi hrvatskim braniteljima, invalidima i članovima obitelji hrvatskih branitelja prije svega poginulih,

zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja.

U Zakonu o područjima od posebne državne skrbi također su učinjene izmjene te su brisane diskriminatorske odredbe a obuhvaćena područja koja uopće nisu stradala.

Nadalje, u tekstu programa stoji da su u Sabor tijekom jesenske sjednice 2002. godine ušle dvije nove stranke i ojačale višestranački sustav u Hrvatskoj, radi se o strankama nastalim iz postojećih stranaka.

No, notorna je neistina da Hrvatski blok primjerice ima devet zastupnika.

Što se tiče razmišljanja koliko smo blizu ili daleko EU ponovila je stajalište HDZ-a koji je iskazao punu privrženost europskim integracijskim procesima koji se trebaju temeljiti na načelima kao što su poštivanje partnerstva, ravnopravnost i očuvanje nacionalnog identiteta svakoga naroda.

Naglasila je da nije zadovoljna što RH nije kandidat za proširenje EU za što smatra da je nepravedno. Zato Vlada RH, Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo europskih integracija trebaju na to nedvosmisleno reagirati.

Politički iluzionizam Vlade RH

Drago Krpina (HDZ) osvrnuo se na izjavu predsjednika Tomčića da promjena predsjednika klubova zastupnika dovodi u pitanje njegov autoritet kao predsjednika Sabora. Međutim, smatra da je to manje važno od čuvanja digniteta Sabora kao institucije.

Zastupnik smatra da je način na koji je sazvana sjednica i na koji se raspravlja pod krinkom teme o nečemu sasvim drugom pa i način na koji je odlučeno prekinuti započetu raspravu ozbiljno dovodi u pitanje dignitet i autoritet te ustavni položaj Hrvatskoga sabora.

Smatra da su u dokumentu netočno prepričavane razne političke činjenice, zadire se u međustranačke i unutarstranačke odnose i iznose se vrlo problematična politička načela u smislu da dvije nove stranke u Saboru znače novi korak u učvršćivanju i razvitku parlamentarizma u RH.

Smatra da sazivanje izvanredne sjednice nije bilo potrebno za to hoće li Sabor podržati ideju Vlade RH za podnošenje zahtjeva u članstvo u EU.

Drži da je riječ o pokušaju vladajuće koalicije čija politika na svim razinama doživljava potpuni krah i fija-

ska pa ga želi nadomjestiti stanovitim političkim iluzionizmom.

Upitao je hoće li nakon ove rasprave hrvatski građani imati više novaca za proslavu Božića i što će im se nabolje promijeniti u standardu.

U dokumentu su netočno prepričavane razne političke činjenice, zadire se u međustranačke i unutarstranačke odnose i iznose se vrlo problematična politička načela u smislu da dvije nove stranke u Saboru znače novi korak u učvršćivanju i razvitku parlamentarizma u RH.

Dodaje da je osobno kao i većina hrvatskih građana za to da se podnese zahtjev za primitak u članstvo u EU, no nažalost konstatira da nitko iz EU za sada o tome s Hrvatskom ne želi razgovarati.

Upozorava da bi takav zahtjev mogao pomoći da se odlijepimo od Zapadnog Balkana no podsjeća ujedno da su vladajući potpisujući međunarodni sporazum pristali na zapadno-balkanski kontekst.

Smatra da je temeljna razlika u vanjskoj politici predsjednika Tuđmana i vlasti HDZ-a te sadašnje vlasti u tome što Vlada HDZ-a nije pristala na zapadno balkanski kontekst. Zaključno je upozorio na eventualne posljedice sastanka EU u Solunu u Grčkoj.

Prema svemu sudeći drži da će RH kao država egzistirati izvan EU, što ne mora biti tragedija već treba tražiti način preživljavanja.

Predsjednik Tomčić rekao je da se slaže s konstatacijom zastupnika Krpina da je dignitet Sabora važniji od autoriteta predsjednika Sabora, a što se tiče razloga sazivanja sjednice i načina prekida rasprave savjetovao je da se zastupnik informira u svom Klubu zastupnika.

Dragica Zgrebec (SDP) javila se za ispravak netočnog navoda rekavši da predsjednik Sabora nije prekinuo raspravu na svoju inicijativu već zato jer je to dogovoreno na koordinaciji predsjednika klubova zastupnika.

Zastupnik Krpina dao je poslovničku primjedbu da je povrijeđen Ustav.

Dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)** javila se za ispravak navoda zastupnika Krpine da je on odlučio o tome da se prekine rasprava jer koliko

Temeljna razlika u vanjskoj politici predsjednika Tuđmana i vlasti HDZ-a te sadašnje vlasti u tome je što Vlada HDZ-a nije pristala na zapadno-balkanski kontekst.

je ona upoznata rasprava je prekinuta zaključkom predstavnika klubova zastupnika a upravo je HDZ glasovao za prekid rasprave što je najviše štetilo nezavisnim zastupnicima koji nisu mogli izreći svoje mišljenje o prijedlogu.

Zastupnik Krpina dao je poslovničku primjedbu da se u Saboru nije glasovalo o prekidu rasprave te da je povrijeđen Ustav i Poslovnik.

HDZ napustio saborsku dvoranu kada se ratificirao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju RH Europskoj uniji

Dr.sc. **Marin Jurjević** javio se za ispravak navoda i smatra da je netočno što je zastupnik Krpina sa cinizmom Prijedlog nacionalnog programa RH za pridruživanje EU 2003. nazvao "papirom", "knjižurinom" i "kilogramom papira".

Netočno je također da se s Hrvatskom ne želi razgovarati o ulasku u EU a točno da nitko s HDZ-om nije htio razgovarati o tome te da je HDZ napustio saborsku dvoranu kada se ratificirao Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Točno je da je zastupnik Krpina bio protiv toga da vod vojne policije sudjeluje u vojnoj operaciji u Afganistanu.

Drago Krpina javio se za povredu Poslovnika jer je zastupnik Jurjević prekršio članak 209. Hrvatskoga sabora ne navodeći što ispravlja u njegovom govoru te da je to dokaz kako je bio u pravu ustvrdivši da je SDP spreman na najprljaviju igru.

Predsjednik Tomčić je konstatirao da je zastupnik Jurjević vrlo korektno iskoristio svoje pravo na ispravak navoda a da je zastupnik Krpina blefirao.

Za repliku se javio zastupnik Stazić rekavši da će od 1. siječnja 2003.

građani imati veće neto plaće jer je izmijenjen porez na dohodak, plaćat će manje prvu nekretninu jer je ukinut porez na promet nekretnina od 5 posto te da to nije nikakav krah politike ove Vlade već je to krah nadanja nekih da će ova Vlada doživjeti krah.

Odgovor na repliku dao je zastupnik Krpina rekavši da koliko su građani zadovoljni ovom politikom najbolje se može pročitati u anketama objavljenim u hrvatskim medijima te da se nada zajedno s većinom hrvatskih građana da se vladajućima uskoro približava krah te kako bi rekao predsjednik HSS-a potrošene koalicije.

Predsjednik Tomčić dodao je da ima potrošenih koalicija ali i koječega drugog potrošenog.

Mladen Godek (LIBRA) javio se za ispravak netočnoga navoda, točnije tvrdnje zastupnika Krpine da on želi da uđemo u EU.

Potom se u ime Kluba zastupnika HDZ-a javio **Vladimir Šeks** osvrnuvši se na to da je HDZ odgovoran za prekid rasprave, ali je to dogovoreno na koordinaciji predsjednika klubova zastupnika.

Na to je predsjednik Tomčić rekao da ne zna tko je postavio zahtjev na Koordinaciji da se derogira ta odluka ali ona je prenesena iz Koordinacije klubova zastupnika.

Više od 70 posto građana prihvaća ulazak RH u EU

Mirjana Didović (SDP) izdvojila je neke od brojnih pozitivnih strana Nacionalnog programa. Smatra da su polazišta programa ispravna jer su konkretna i utemeljena u realnom životu i ne počivaju na demagoškim i deklarativnim izričajima.

Područje slobode medija obrađeno u Nacionalnom programu izuzetno je značajno jer se dugi niz godina nije učinio nikakav pomak u demokratizaciji medija. Hrvatska, primjerice, čak nije ispunila preuzete obveze Vijeća Europe iz 1996. godine.

Prema dosadašnjim ispitivanjima javnog mnijenja najveći dio građana RH njih više od 70 posto prihvaća

ulazak RH u EU kao svoje opredjeljenje.

Također se osvrnula na područje slobode medija obrađeno u Nacionalnom programu što je, smatra zastupnica, izuzetno značajno jer se dugi niz godina nije učinio nikakav pomak u demokratizaciji medija. Hrvatska, primjerice, čak nije ispunila preuzete obveze Vijeća Europe iz 1996. godine.

Drži da ovaj Program treba ne samo podržati već se djelatno založiti u ostvarenju njegovih ciljeva.

Obrazovanost ključ uspjeha RH u razvijenoj Europi

Hrvoje Kraljević (LIBRA) objašnjava da zemljama EU nije od presudne važnosti i RH se ne postavljaju uvjeti vezani uz reformu visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti osim u dijelu ili cilju postizanja jednostavnije i brže nostrifikacije obrazovnih kvalifikacija.

Nažalost, posljednji popis stanovništva pokazao je da je stanovništvo RH izuzetno slabo obrazovano, a bez podizanja razine znanja i obrazovanosti RH nema nikakve šanse u razvijenoj Europi.

Zadatak reforme i harmonizacije obrazovnog sistema nije postavljen RH u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju pa nije ni razrađen u predloženom dokumentu. No, RH to mora biti prioritet.

Nažalost, posljednji popis stanovništva pokazao je da je stanovništvo RH izuzetno slabo obrazovano, a bez podizanja razine znanja i obrazovanosti RH nema nikakve šanse u razvijenoj Europi.

Dodaje da je ključan element reforme pored harmonizacije studija s obveznim uvođenjem takozvanog sustava ECTS (European Credit Transfer System) formiranje agencije za osiguranje i kontrolu kvalitete i uključivanje u europsku mrežu takvih agencija.

Libra predlaže da Sabor uz prihvaćanje predloženog Nacionalnog programa RH za pridruživanje EU 2003. godine donese zaključak da se obvezuje Vlada RH da do konca siječnja

2003. predložiti Saboru dopunu nacionalnog programa RH u kojoj će se razraditi reforme sustava visokog obrazovanja i sustava znanstveno-istraživačke i razvojne istraživačke djelatnosti s ciljem potpunog uključivanja RH u EHEA u skladu s Bolognskom deklaracijom koju je RH potpisala 19. svibnja 2001. godine i ERA u skladu s osnovnim dokumentom Europske komisije od 3. listopada 2000. godine i 6 okvirnih programa od 21. veljače 2001. kojim se implementira stvaranje europskog istraživačkog prostora.

Recite narodu istinu i on će sam naći svoj put

Dr.sc. **Josip Torbar (HSS)** smatra da prilagodba izvršavanja novih obveza zahtijeva i što brže povećanje naše sposobnosti da odgovorimo očekivanjima na tržištu koje neprestano raste i tako pojačanim tempom stvara nova bogatstva umjesto da dijeli staru bijedu.

HSS je od ranijih godina svoga osnivanja objašnjavala i opravdavala svoju politiku kao: recite narodu istinu i on će sam naći svoj put.

Smatra da ćemo biti toliko uspješniji koliko povijesne nepravde bude-mo liječili praktičnim kompromisnim rješenjima koje će omogućiti sigurnost i slobodu za čime smo povijesno uvijek težili.

HSS je od ranijih godina svoga osnivanja objašnjavala i opravdavala svoju politiku kao recite narodu istinu i on će sam naći svoj put. Na ovoj povijesnoj prekretnici prva je dužnost vjere u budućnost i ponašati se europski tako da ne samo očekujemo već se i pripremamo za bolje dane.

Što prije podnijeti zahtjev za članstvo u EU

Branka Baletić (SDP) smatra da je približavanje EU rezultat i od nacionalnog interesa i kao takav je prihvaćen od strane cjelokupnog hrvatskog društva pa je stoga toliko značajan.

Smatra da je potrebno što prije podnijeti zahtjev za članstvo u EU. Navela je sve značajne reforme koje nas očekuju kao i nužnost ubrzanja procesa povratka izbjeglica.

Nabrojala je navedene prioritete pobrojane u Nacionalnom programu od gospodarskog rasta pa do obrazovanja, te naglasila da gospodarski ciljevi razrađeni u Nacionalnom programu znače napredak u očuvanju i jačanju mira na europskom kontinentu, postizanju gospodarskog razvoja i promicanja socijalne sigurnosti i blagostanja.

Nužan preduvjet za donošenje svih zakonskih akata je jačanje administrativne sposobnosti državne uprave odnosno reforma državne uprave.

Također je naglasila kao nužan preduvjet za donošenje svih zakonskih akata jačanje administrativne sposobnosti državne uprave odnosno reforma državne uprave.

Smatra da je logično da će se sve političke i gospodarske mjere poduzete u cilju približavanja EU znatno odraziti na kvalitetu života građana RH.

Uzimajući u obzir složenost svih promjena koje slijede, a ističući pritom kratkoću roka u kojem se to radi izuzetno je značajno uključiti građane u sve faze promjene i detaljno ih informirati o postupcima Vlade.

Potrebna je i trajna edukacija građana jer svaki građanin RH mora osobno na sebe preuzeti dio odgovornosti i učiniti napor u prihvaćanju normi ponašanja europskih demokracija.

Hrvoje Kraljević ispravio je netočan navod da je značajno mjesto u dokumentu dano reformi obrazovanja i znanosti jer se to u dokumentu uopće ne spominje.

EU jedina alternativa

Mirjana Ferić-Vac (SDP) se boji da je postalo jasno da su politički akteri pojedinih političkih stranaka ponovno pustili europski duh iz boce koji kao bauk počinje kružiti Saborom. Nada se da će donesena rezolucija opovrgnuti njezin strah.

Smatra da proces integracije u EU nije ni lak ni brz a ni bezbolan te se u njega trebaju uključiti svi relevantni društveni akteri. Ističe da je članstvo u EU više od korištenja političkih stranaka za vlastitu promociju u dnevno-političke svrhe ili izborne adute.

U procesu prilagodbe troškovi neće biti mali jer će biti prisutni efekti liberalizacije trgovine koji neće biti pozitivni jer je moguć rast trgovinskog deficita. Također su neophodne i reforme institucija, restrukturiranje gospodarstva, gašenje određenih sektora ili nekonkurentnih tvrtki te povećani troškovi pravnih prilagodbi.

Visoka sredstva za zaštitu okoliša, problemi agrara pri liberalizaciji tržišta sigurno će biti u žarištu negativnih posljedica u početku, ali istraživanja pokazuju da bi u desetogodišnjem razdoblju rast trgovine i prihoda od turizma, izvoza i ulaganja u RH mogao biti dvostruko veći nego u varijanti ne ulaska u EU.

Replicirala je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** rekavši da nije upitno naše stremljenje ni želja već je upitan način i put kojim nas vladajuća koalicija vodi. "Istina je da je put velik i izazovan ali taj put mora biti hrvatski put."

Odgovor na repliku dala je zastupnica **Ferić-Vac** jer smatra da se ne može izmišljati Hrvatska Europska unija a Hrvatska ima alternativu koja se nalazi u europskoj obitelji.

Promjena smjera ka europskim standardima od 3. siječnja 2000.

Josip Leko (SDP) rekao je da je RH samostalna i demokratska država tek 12 godina a značajna promjena smjera ka europskim standardima učinjena je 3. siječnja 2000. godine.

Istraživanja pokazuju da bi u desetogodišnjem razdoblju rast trgovine i prihoda od turizma, izvoza i ulaganja u RH mogao biti dvostruko veći nego u varijanti neulaska u EU.

Stoga vrlo dobrim ocjenjuje korak Vlade RH u izradi Nacionalnog programa jer tim Programom Saboru je dano na uvid te može pratiti ostvarivanje programa.

Veselila bi ga rasprava koja bi pokazivala koje je vrijeme potrebno za što manje propusta na putu ulaska u EU te koja je ocjena zakašnjenja ulaska u EU.

Izrazio je želju da u što kraćem roku zastupnici dobiju program koji će trajno označavati obvezu RH odnosno

Vlade RH bez obzira u kojem će mandatu i sastavu biti te što treba učiniti da bi članstvo u EU bilo prepoznato kao europski standard i europska mjera.

Predizborna tema

”U situaciji kada većina građana izmučena egzistencijalnim problemima konačno počinje razmišljati o nadolazećim blagdanskim opuštanjima od svakodnevnih napetosti vlast je odlučila iskoristiti priliku i u završnici zabiti politički gol u svoju korist”, primijetila je dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)**. Vlada je hitno predložila izvanrednu sjednicu Sabora na kojoj se eto u jedna dan treba osigurati konsenzus svih političkih snaga u Hrvatskoj oko svih otvorenih pitanja na našem putu ka Europskoj uniji. Svi scenariji mogućeg pristupa Hrvatske EU-u od najpovoljnijeg do najlošijeg za sada su zapravo samo nagađanja što će ”prošireni elitni krug europskih moćnika” odlučiti o našoj budućoj sudbini. Jasnije određenje EU-a oko budućnosti regije zapadnog Balkana, ili malo šire jugoistočne Europe, a to znači i Hrvatske očekuje se tek možda

Proces europskog integriranja ne bi smio biti predizborna tema u Hrvatskoj, a ovom raspravom on to postaje ove godine.

na summitu u Solunu u lipnju ove godine”. I bez obzira na naše želje, kalkulacije i privide kojima pokušavamo uljepšati našu surovu realnost, neoboriva je činjenica da je Hrvatska unatoč svekolike obljubljenosti aktualne vlasti u međunarodnoj zajednici za sada je još uvijek čvrsto ukotvljena u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, i to na zapadnom Balkanu”, nastavlja ova zastupnica. Iako je Hrvatska ispred ostalih zemalja u regiji, u pogledu pridruživanja bitno smo iza Bugarske i Rumunjske, a službena politika EU-a ogradila se od privatne izjave Günthera Verheggena o potrebi da se Hrvatska izdvoji iz skupine zemalja zapadnog Balkana jer tamo ne pripada. Trenutačno je Europska unija potpuno zaokupljena svojim proširenjem novim članicama pa je logično da nije definirala daljnju svoju strategiju prema ovom našem području. Za zastupnicu posebno je

zanimljivo pitanje zašto odjednom tako velika žurba glede zahtjeva za članstvo Hrvatske u Europskoj uniji kada stručnjaci kažu da o tome u Uniji sigurno neće raspravljati prije izbora i ocjene nove vlasti. Svi dobromjerni će bez puno razmišljanja pozdraviti svaki proeuropski iskorak Hrvatske, pa tako i ova zastupnica ali smatra da po svemu sudeći to ipak nije bio jedini razlog ove Vladine inicijative. Pozvala se na konstataciju našeg premijera da proces europskog integriranja ne bi smio biti predizborna tema u Hrvatskoj, a zastupnica misli da upravo ovom raspravom on postaje predizborna tema u Hrvatskoj ove godine. Zastupnica drži da je vladajuća garnitura odlučila ovakvim Prijedlogom Nacionalnog programa, a napose najavom podnošenja zahtjeva za pristup Europskoj uniji početkom 2003. godine iskoristiti mrkvu EU-a, ali ovaj put za sebe kako bi ojačala svoju političku poziciju u predizbornoj godini tako što će sve, a napose nepopularne političke, ekonomske i socijalne mjere i poteze opravdati kao neizbježne na putu zajedničke dogovorene integracijske politike. U ovoj fazi realno je postići tek jedan opći konsenzus oko proeuropske orijentacije Hrvatske za koju nam nije potrebna posebna rezolucija jer niti jedna parlamentarna stranka nikada nije rekla da je protiv približavanja ili učlanjenja Hrvatske u Europsku uniju. Potrebno je, međutim, već danas postići dogovor, barem na minimalnoj razini, da se o otvorenim političkim pitanjima što prije počne tražiti konsenzus između oporbe i vladajućih. Što se tiče predloženog Nacionalnog programa zastupnica smatra da je riječ o opsežno razrađenom više tehničkom dokumentu te da treba odati dostojno priznanje resornom ministarstvu. Zamjera što prethodno nisu napravljene analize troškova i koristi za pojedine segmente kako bi se znala kakva će biti kratkoročna cijena svih prilagodbi. Mišljenja je kako svakako treba podržati program usklađivanja našeg zakonodavstva za 2003. godinu, i ovlastiti Vladu da podnese zahtjev za članstvo kada ocijeni da je to najprimjerenije, a ne treba donositi općenite rezolucije da se tek toliko kaže kako su svi za pristup Europskoj uniji.

Uslijedila su dva ispravka netočnih navoda i dvije replike.

Snježana Biga-Friganović (SDP) reagirala je na konstataciju da je

izvanredna sjednica hitno zakazana zbog toga da bi vladajući prikupili nekakve pozitivne poene. SDP-ova zastupnica smatra da to nije točno. Već je deset godina u Saboru i ne sjeća se da je bilo ljetne ili zimske pauze

Ulazak u EU je najbolji put ka rješavanju egzistencijalnih problema naših građana.

koja nije imala izvanrednu sjednicu Sabora. Ovdje je riječ o jednom izuzetno kvalitetnom dokumentu koji je zapravo plan našeg pridruživanja EU-u za 2003., i logično je da se o tome raspravlja u prosincu 2002. Da je kojim slučajem o tome provedena rasprava u veljači 2003. opet bi bilo prigovora da se kasno raspravlja o Programu.

Branka Baletić (SDP) reagirala je na opasku da izvanredna sjednica Sabora na neki način remeti građane koji su pred predstojeće prosinjačke blagdane posvećeni svojim egzistencijalnim problemima. Zastupnica Baletić smatra da je baš ulazak u EU najbolji put ka rješavanju egzistencijalnih problema naših građana, samo je interesira tko je naše građane doveo na prosjački štap.

Uzvratila je zastupnica **Mintas-Hodak** konstatacijom kako je ove SDP-ove zastupnice nisu uvjerile da je postojao ozbiljan razlog zašto se ova vrlo ozbiljna tema i važan dokument nije raspravio u vrijeme redovnog zasjedanja Sabora nego u jednom danu na izvanrednoj sjednici. Ostala je pri stavu da je vlast iskoristila priliku da u svoju korist zabije politički gol time što je na neki način najavila politiku oko koja će se ove godine voditi predizborna kampanja.

Vladajuća koalicija ozbiljno misli da treba ući u EU, i ne radi se pritom ni o kakvoj izbornoj kampanji jer su takvog uvjerenja vladajuće stranke bile i prije nego li su to postale, dodao je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. A **Mirjana Ferić-Vac (SDP)** podsjetila je zastupnicu Mintas-Hodak da europski parlamentari zasjedaju sve do 20. prosinca donoseći također važne dokumente, pa Hrvatski sabor u tome nije iznimka.

U nastavku pojedinačne rasprave govorio je **Mario Kovač (HSL)**. Nakon permanentnog zasjedanja od šest tjedana prepunog rasprave o izuzetno važnim zakonskim prijedlozima, kaže, da se osjeća kao boksač koji se mora boriti 15 runda, a u svakoj rundi dolazi novi, svježiji i jaki protivnik. I

na kraju u posljednjoj rundi servira se - izuzetno jaki protivnik - Prijedlog Nacionalnog programa od nekih 300-tinjak stranica koji je dostavljen tek par dana prije rasprave iako materijal zahtijeva puno više vremena za proučavanje. Tako Vlada pokazuje koliko joj je stalo do kvalitetne rasprave u Saboru, a time i kvalitetne odluke vezane uz ovu raspravu. U predloženom programu može se, kaže, naći tek nekoliko rečenica o tome da Republika Hrvatska podupire suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu ali se zalaže da se osuđenim za ratne zločine prvenstveno sudi pred nacionalnim sudovima, dok dužnosnici EU-a u svojim izjavama kao jedan od najvažnijih uvjeta da bi Hrvatska ostala potencijalni kandidat za članstvo u Uniji navode bespogovornu suradnju s Haagom. Glede te problematike Vlada se u ovom dokumentu ne izjašnjava, ali to čini ministar Mimica npr. u intervjuu polovicom prosinca prošle godine u jednom našem dnevnom tisku navodeći kako dolazak više ili manje optužnica iz Haaga neće utjecati na provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju smatrajući da se situacija kao ona glede generala Bobetka neće više ponavljati. Sukladno takvom stavu, a napose stajalištima iz ovog Nacionalnog programa Hrvatska će, dakle, i dalje tolerirati moguću kriminalizaciju cijelog zapovjednog lanca u vrijeme Domovinskog rata, a napose stavove iz optužnica koji oslobodilačke akcije tretiraju kao etničko čišćenje počinjeno na etničkoj i vjerskoj osnovi. Zastupnik smatra kako to može biti samo osobni stav tog ministra ali ne i stav Republike Hrvatske s obzirom na dokumente koje je donio Sabor, a koji priječe iznošenje stavova gdje se a priori prihvaćaju sve kvalifikacije iz potencijalnih optužnica koje bi mogle doći u Hrvatsku.

Neshvatljiva bezbrižnost i neinformiranost

Posebnu pažnju zavrjeđuje pojam "Zapadni Balkan". U članku 81. u stavku 3. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kaže se kako će politika suradnje biti integrirana u regionalni okvir suradnje, a u članku 105, stavku 1. utvrđuje kako će stranke Sporazuma jačati suradnju na regionalnom razvoju radi pridošenja gospodarskom razvoju i smanjenju

regionalnih nejednakosti. O kojoj i kakvoj se to regiji radi, pita ovaj zastupnik, te dodaje kako istupi nekih naših najviših ili visokih državnih dužnosnika samo potvrđuju sumnju da smo kao zemlja smješteni u paket koji se zove "Zapadni Balkan" označavajući z velikim slovom. Zastupnik misli kako bi se predloženim Nacionalnim programom trebao jasno izraziti stav glede bilo kakvog smještanja RH u kontekst sa zemljama tzv. Zapadnog Balkana i bilo kakvog institucionalnog povezivanja s onima koji su nam nanijeli toliko zla. No, Hrvatska se prema tim susjedima državama ponaša krajnje benevolentno, što po mišljenju zastupnika potvrđujemo i najnovijim brodomom naše vanjske politike - Protokol o Prevlaci koji negira Ugovor između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije iz 1996. godine o normalizaciji odnosa i međusobnom priznanju u okviru međunarodnih granica. Na kraju zastupnik je rekao kako je osobno za apliciranje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji, ali nikako ne može podržati predloženi program.

Jasno treba reći da Hrvatska neće prihvatiti ulazak u Europu preko treće Jugoslavije.

U Hrvatskoj je još uvijek prisutna neshvatljiva bezbrižnost i neinformiranost glede Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i općenito glede tijeka proširenja Europske unije, naglasio je dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Za svakog je Hrvata san o stvaranju samostalne i neovisne hrvatske države bio i jeste neodvojiv od sna o priključenju RH Europskoj uniji i NATO-u, odnosno uključivanju Hrvatske u europsku zajednicu naroda. Ponavlja kako je neshvatljiva ležernost kojom ne samo Vlada nego i javnost pristupa tom iznimno opsežnom poslu. Podvlači kako je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju jedini mogući okvir za priključenje Hrvatske EU-u. Riječ je o međunarodnom dokumentu na kojeg je Hrvatska pristala, i za Hrvatsku predstavlja međunarodnu pravnu činjenicu. Stoga program o kojem se sada vodi rasprava ne može biti program o pridruživanju Hrvatske EU-u nego je to ispunjenje spomenutog Sporazuma. Zaključujući istup podsjetio je na činjenicu da je u protekle tri godine HSP-e Hrvatskom

saboru uputio brojne zakone i amandmane želeći se tako na aktivan način uključiti u prilagođivanje hrvatskog zakonodavstva zakonodavstvu EU-a. To bi trebala, kaže, biti zadaća svih. Ako zaista postoji želja da se pristupi EU-u, tada bi vladajuća većina trebala uzeti u obzir zakonske prijedloge HSP-a koji idu u tom smislu, imajući pritom u vidu dobre nakane te stranke, i činjenicu da to radi u nacionalnom interesu.

Joško Kontić (HSL) zamjerio je premijeru što prvi čovjek hrvatske vlasti nije nazočan ovoj raspravi, a sve to samo pokazuje koliko mu je stalo do mišljenja Hrvatskoga sabora i konsenzusa za kojeg se zauzima u javnosti. Uz to, ova se rasprava događa u vremenu u kojem po istraživanju Svjetske banke u Hrvatskoj u bijedi živi 435 tisuća ljudi ili gotovo svaki deseti Lijepa naše, i kada se po istraživanjima jedne Zagrebačke agencije čak 80 posto građana Hrvatske subjektivno osjeća siromašnima. Ovo je i vrijeme u kojem se hrvatska javnost nalazi u stanju kolektivne hipnoze u kojoj je dovoljno spomenuti riječi Europska unija i europske integracije pa da se odmah dobije biano povjerenje javnosti. Drži kako "ova rasprava dobrim dijelom pokazuje poslovičnu spretnost glavnog projektanta saborskog predbožićnog hepeninga koji građanima neće osigurati ništa dobro, hepeninga koji organizira čovjek koji svojim građanima nije uspio osigurati božićnicu, a brojnim siromašnim ljudima poklon ispod božićnog drvca, pa im poklanja jedan balon sa slovima EU". Možda je to balon od sapunice, ali ne zato što Hrvatske ne bi trebala ući u EU-u i što će jednog dana ući, nego zato što je ulazak u EU nešto što će biti realno tek nakon niza godina, a prije toga morat ćemo rješavati teške probleme s kojima se suočavamo. Ulaskom u EU ti problemi neće nestati preko noći to više što je Europska unija već od 1. siječnja 2001. u načelu oslobodila od carine uvoz cijelo područje koje u Bruxellesu zovu "Zapadnim Balkanom". Pa ipak u protekle dvije godine nije bilo pozitivnih pomaka u hrvatskoj vanjskoj trgovini, pače sve manji dio našeg golemog uvoza uspijeva se pokriti izvozom i u ovom trenutku što se tiče bilance gori smo čak i od Jugoslavije. O tome se do sada nije govorilo možda iz straha da će onaj tko o tome bude govorio biti proglašen euroskeptikom ili kontraeuropjcem i

na neki će se način izdvojiti iz jedne vrste općeg konsenzusa koji vlada u Saboru glede ovog pitanja. Zastupnik tvrdi da pozdravlja sve korake koji u stvarnosti znače približavanje Hrvatske EU-u i podvlači da će biti sretan kada Hrvatska bude primljena u EU. Za Hrvatsku nije ključni moment kada će Hrvatska konačno postati formalno članica EU-a nego kada će Europa ući u Hrvatsku, odnosno kada će se Hrvatskoj početi događati Europa. Zastupnik drži kako se, uz časne iznimke, a to je pokazala i ova rasprava, vrlo malo govori o ključnom pitanju koji će determinirati brzinu ulaska Hrvatske Europskoj uniji, a to je suradnja s Haaškim sudom, nastavlja zastupnik. Činjenica je da Europska unija od nas traži bezrezervnu suradnju s Haaškim tribunalom i zastupnik ne vidi razlog zašto se o tome ne bi konkretno raspravljalo u Hrvatskom saboru ne samo zbog naše javnosti nego i zbog Europske unije s kojom se ne može razgovarati s figom u džepu. U tom kontekstu moraju se pogledati određeni paradoksi koji se događaju u hrvatskom društvu. Istraživanje javnog mijenja pokazuje da je više od 60 posto ljudi u Hrvatskoj za suradnju s Haagom, a više od 80 posto za ulazak EU, ali u slučaju konfrontacije interesa (slučaj Bobetko) ankete pokazuju da građani puno više cijene neke nacionalne vrijednosti i vrijednosti Domovinskog rata od onoga o čemu se govori u ovoj raspravi. Hrvatskoj se prijetilo gospodarskim sankcijama, a kada je iz EU-a i iz svijeta došla poruka da do toga neće doći počelo se prijetiti usporenim pristupom Hrvatske prema EU-u. Nakon svih medijskih i političkih pritisaka ankete su pokazale da 70 posto građana ove zemlje nije spremno na izručenje hrvatskih osloboditelja čak ni pod cijenu sankcija tj. usporavanja procesa našeg pristupa EU-u. To je stvar koju valja uvažiti, a zastupnik Kontić misli kako se sve može riješiti referendumom na koji će izaći hrvatski narod i građani. I dok traje usuglašavanje glede zajedničke deklaracije odnosno rezolucije kojima bi zastupnici iskazali svoju naklonost EU-u zastupnik se pita što će biti ako do zajedničke deklaracije ili rezolucije dođe? Deklaraciju o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu koju je donio aktualni saziv Sabora krši predsjednik Vlade RH, jednako kao i Deklaracija o stanju međudržavnih odnosa RH i Republike

Slovenije, dok s Deklaracijom o Domovinskom ratu pojedini zastupnici otiru noge, kaže zastupnik Kontić i dodaje: "ako su oni Europejci meni neće biti krivo da me netko proglasi drugačijim".

Snježana Biga-Friganović (SDP) smatra da je netočan navod da je "premijer ponudio na raspravu balon od sapunice". Ovdje se raspravlja o Prijedlogu Nacionalnog programa RH za pridruživanje EU-u za 2003. godinu, a zapravo dokumentu koji je vrlo savjesno napravljen na više od 300 stranica i u kojem se nalaze sasvim konkretne mjere za izvršnu i zakonodavnu vlast. A zastupniku Kontiću nitko nije kriv što nije raspravljao o konkretnom programu i mjerama u njemu.

Ne radi se ni o kakvom happeningu

Zastupnik **Kontić (HSL)** smatra da je SDP-ova zastupnica prekršila članak 209. Poslovnika jer je ispravljala vrijednosni sud, a ne ispravak navoda, pa drži da je u tom kontekstu trebao reagirati predsjedatelj sjednice. Uz to, smatra da je zastupnica prekršila članak 214. Poslovnika pa je predsjedatelj sjednice može "nagraditi" opomenom, ali misli da to nije nužno.

Za Hrvatsku nije ključni moment kada ćemo formalno postati članicom Europske unije nego kada će Europa ući u Hrvatsku.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** smatra da je zastupnik Kontić netočno rekao kako je "priredni happening". Ovdje je, kaže, zakazana izvanredna sjednica Hrvatskoga sabora u kojoj je, među ostalim, i točka vezana uz Prijedlog Nacionalnog programa RH za pridruživanje EU u 2003. godini. A tvrdnja "kako danas ovdje nema glavnog Europejca" podrazumijeva posprdan i ciničan odnos prema kategoriji Europejca", no Jurjević misli da je to već problem zastupnika Kontića.

U ponovnom istupu zastupnik **Kontić** je ustvrdio kako su i ovom prilikom prekršene odredbe članaka 209. i 214. Poslovnika Hrvatskoga sabora. Glede cinizma kaže kako je zastupnik Jurjević u pravu te dodao "kako zaista moram biti ciničan prema nekome tko postaje Europejac preko noći".

Postala je politička moda da sve stranke, pa onda i govornici, nedvosmisleno izjavljuju kako se zalažu za ulazak Hrvatske u EU-u, ali je druga stvar koliko su oni pritom iskreni, ustvrdio je **Mladen Godek (LIBRA)**. Srećom osim riječi postoji još bezbroj elemenata koji će poslužiti javnosti da ocijeni iskrenost "želja za ulazak u Europu". Uz stalne prijetnje ili plašenja fantomom Zapadnog Balkana, koje se i ovom prilikom javljaju, i koja neodoljivo podsjećaju na tvrdnje kako je cijeli svijet protiv nas, Hrvatska je ipak uspjela ostvariti samostalnost i nezavisnu državu. Nitko nikada, međutim, ne kaže kako nam je uspjelo prisiliti sve zemlje svijeta da nas doslovce priznaju, nastavlja zastupnik Godek i dodaje: "Nije valjda da su se Talijani npr. na to odlučili uplašeni da ćemo umarširati u Rim ili barem do Udina". Naša nastojanja da uđemo u EU neki predstavljaju zapravo kao želju da se uđe u Zapadni Balkan što je, po mišljenju ovog zastupnika, komično, i politikantstvo bez ikakvog osnova, te je u pitanju politička zavist. Donošenjem predloženog programa koristan je posao jer Hrvatska tako pokazuje da ozbiljno misli, "a kroz predloženi Nacionalni program RH za pridruživanje EU provejava ono što kroz cijelu godinu dana valja napraviti, a napose što u tom razdoblju trebaju napraviti Sabor i njegovi zastupnici glede usklađivanja zakonodavstva RH s *acquis-em*, (Glava VI.). Zastupnik Godek u potpunosti se slaže sa Glavom VI, iako je svjestan da je pred svima težak zadatak i da se radi o poslu koji će biti sve prije nego atraktivan. O Programu se, međutim, vrlo malo govori, i od oporbe bi se moglo očekivati kada je već protiv da o tome nešto konkretno i kaže. Konkretnih primjedbi i prijedloga, međutim, nema, a zna se i zbog čega, tvrdi Godek. Zastupnik misli kako bi predloženi Nacionalni program trebalo redigirati i gramatički ispraviti ali i - sadržajno te u rokovima, a napose u Program valja unijeti ono što se u međuvremenu dogodilo (postignut dogovor oko Prevlake, i donesen Zakon o nacionalnim manjinama).

Neki se zastupnici žale na to što je zakazana izvanredna sjednica i izražavaju svoj strah da će sjednica još potrajati dan-dva. Za razliku od njih zastupnik Godek kaže kako bi o ovoj temi volio razgovarati 10 dana jer je tako lijepo govoriti o tome kako će

Hrvatska ući u EU, a kako bi tek lijepo bilo stvarno tamo i ući. Drži da je to vrhunac užitka svakog tko dobro misli svom narodu i tko je odgovoran političar. Osobno je sasvim opredijeljen za ulazak u EU, za potpunu demokraciju i reformu pravosuđa, a napose za suradnju s Haagom i za kažnjavanje ratnih zločina. Tvrđi još kako mu je u životu uskraćivano ono što želi, a sada ga navodno sile da to uradi i još kažu - uradi to i bit ćeš nagrađen, a tvoja će Hrvatska ući u EU, zaključio je zastupnik Godek.

Uslijedili su ispravci netočnih navoda i replike.

Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** nije čuo, kaže da je netko tijekom ove rasprave osporio podršku provođenju poglavlja VI. Prijedloga nacionalnog programa RH za pridruživanje Europskoj uniji - 2003. godina.

Ivan Jarnjak (HDZ) opet drži da nije točna Godekova tvrdnja kako je oporba protiv predloženog programa. Oporba je protiv dijela ovoga programa i nastoji kroz konstruktivnu raspravu pripomoći da se on popravi, poručio je ovaj zastupnik. Jednako tako misli da Godek može samo u svoje ime reći kako je užitak raspravljati o ovoj temi. Za ostale to nije užitak, tvrdi Jarnjak, pogotovo ne na ovakav način.

I zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** smatra da je netočna Godekova konstatacija da je oporba protiv predloženog programa. Oporba je samo ukazivala na neke neprihvatljive političke ocjene i procjene te netočne podatke, tvrdi ova zastupnica. A što se tiče zahtjeva za pridruživanjem Hrvatske EU-u zastupnica kaže slijedeće: "Mi smo prvi zatražili suglasje o tom zahtjevu, a kao prilog toj konstruktivnoj raspravi priredili jednu rezoluciju koja je temelj zajedničke rezolucije svih oporbenih stranaka gdje se traži pristupanje europskim integracijama na individualnoj osnovi te izražava nezadovoljstvo što RH već dosad nije kandidat za taj proces", zaključila je zastupnica Kosor.

Mario Kovač (HSL) reagirao je na Godekovu tvrdnju da su neki u svojim izlaganjima neargumentirano plašili Zapadnim Balkanom. S tim u vezi ovaj zastupnik podsjeća i na nedavni govor ministra Mimice (početkom prosinca 2002.) gdje točno 18 puta kaže, spominje termin "Zapadni Balkan". Konstatacijom o komičnosti nekih stavova iznesenih tijekom ove rasprave zastupnik Godek je povrijedio

članak 214. Poslovnika, tj. odredbu koja predviđa izricanje opomene ukoliko se omalovažava ili vrijeđa predsjedatelj ili zastupnici, zaključio je HSLS-ovac Kovač.

Zastupnik Godek je objasnio hrvatskoj javnosti što sve "provejava" iz predloženog programa, primijetio je **Drago Krpina (HDZ)**. Predsjednik Republike Hrvatske zajedno je s predsjednikom Albanije, Makedonije, Srbije i BiH uputio jedan tekst EU-u, ali se ne zna što iz tog pisma "provejava", pa bi kaže bio vrlo zahvalan ako bi zastupnik Godek iskoristio svoje dobre veze s Predsjednikom RH i informirao što iz tog teksta "provejava".

Reagirajući **Mladen Godek (LIBRA)** prisjetio se Krpininog izlaska iz sabornice, ali i njegovih stranačkih kolega kako ne bi glasovali o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Time je zastupnik Krpina, kaže, dokazao svoju europsku orijentaciju.

Oblikovanje jedinstva u različitosti

Za raspravu o Prijedlogu nacionalnog programa RH za pridruživanje EU-u - 2003. trebao je priložiti i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, ocijenio je **Ante Beljo (HDZ)**. Nije sporno da sve stranke u Saboru žele da Hrvatska uđe u EU, ali načini i putovi pridruživanja nisu isti. I danas u Europi ima onih koji žele Hrvatsku kao samostalnu državu, ali i onih koji nas ponovno žele preko treće Jugoslavije iz koje je isključena Slovenija, a uključena Albanija, što je daleko gora varijanta nego prijašnje varijante (prva i druga Jugoslavija). To može završiti s daleko težim posljedicama po nas - smatra zastupnik Beljo jer drži da Hrvatska demografski i gospodarskim razvitkom to ne bi mogla izdržati. Smatra kako jasno treba reći da Hrvatska neće prihvatiti ulazak u Europu preko treće Jugoslavije bez obzira da li ćemo pred vratima Europe čekati idućih pet, pedeset ili stotinu godina. Svi pritisci i zla koja su Hrvatskoj dolazila u prošlosti, a ne samo danas plod su domaće izdaje i onih koji su bili spremni služiti svačijim interesima, osim hrvatskim.

Europska unija nastala je iz nove svijesti u Europi o toleranciji i potrebi zajedničkog života radi razvoja svih europskih gospodarskih i socijalnih mogućnosti, podvukao je mr.sc. **Ivo**

Škrabalo (LIBRA). Jednom riječju Europska unija nastala je iz nove svijesti u Europi, svijesti koja je prevladala međusobne, a stoljećima prisutne krvave sukobe između država na ovom kontinentu, i odbacila je svaki oblik autoritarnog totalitarizma i netolerantne prakse i teorije nacionalne ili rasne superiornosti. Takva ujedinjena Europa je cilj mnogih država koje su bile na lošoj periferiji europske povijesti, kao što je bila Hrvatska prije nego što je postala samostalna država. Cilj je Hrvatske da se priključi ujedinjenoj Europi odmah na početku kako bismo i sami mogli utjecati na oblikovanje njezinog jedinstva u različitosti. Nakon loših i krvavih iskustava Europa je donijela novu ljestvicu vrijednosti. Misli kako bi u Hrvatskoj trebalo sve više promicati osnovni europski stav kako bismo postali dio nove političke civilizacije.

Zastupnik misli da je došao pravi čas da Hrvatska poduzme nove korake na svom priključenju EU-u, a predloženi nacionalni program za pridruživanje EU-u - 2003. dio je dugoročnog takvog našeg puta. Zastupnik smatra da treba podržati predloženi program jer bez jasnog programa kako ćemo ostvariti uvjete za učlanjenje u EU zahtjev za učlanjenje ne bi imao nikakvog smisla.

Cilj je Hrvatske da se priključi ujedinjenoj Europi odmah na početku njezinog proširenja kako bismo sami mogli utjecati na oblikovanje njezinog jedinstva u različitosti.

Osvrćući se na predloženi program kaže kako se najopsežniji posao odnosi na poglavlje VI. koje se odnosi na usklađivanje našeg zakonodavstva s *acquis communautaire*-om sukladno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Zastupnik ima povjerenje u Ministarstvo europskih integracija, ali je skeptičan kada je riječ o državnoj upravi. S vrha naše vlasti može se čuti kako je državna uprava nedovoljno stručna, spora i neučinkovita. Iako se u programu CARDS predviđa nekoliko programa doškolanja kadrova, te povećanje komunikacije i kooperacije među tijelima državne uprave zastupnik se još uvijek boji da će iz državne uprave u postojećim uvjetima otići sposobni mladi kadrovi

u privatni business koji vrebata talente i otima ih većim plaćama. Na kraju zastupnik Škrabalo je ponovio da podržava predloženi program, a za njegovo ispunjenje Sabor bi se trebao pripremiti, ako treba i posebnim radnim tijelom koje će biti u stalnom kontaktu s onima koji pripremaju zakone.

S izuzetkom poglavlja VI. i VII. predloženi nacionalni program podsjeca mr.sc. **Željka Glavana (HSL)** na jedan opće informativan vodič Hrvatske. Nakon izbora u siječnju 2000. godine pobijedila je koalicija lijevog centra sastavljena od šest parlamentarnih stranaka, ali je u lipnju slijedeće godine napušta IDS, a u srpnju lani HSL. Ratifikacija Sporazuma o nuklearici Krško podijelila je vladajuću koaliciju, ali i članstvo HSL-a. Nakon svih tih događanja, kaže zastupnik, treba imati političke hrabrosti pa i drskosti ovaj dokument predložiti pod nazivom Prijedlog nacionalnog programa RH za pridruživanje EU-u. Vlada je oduševljena što su tijekom jesenske sjednice 2002. u Sabor ušle dvije nove parlamentarne stranke i ojačale višestranački sustav u Hrvatskoj. Time, nastavlja zastupnik Glavan, Vlada priznaje da nema izborni legitimitet.

Začuđujuće i zastrašujuće mu zvuče riječi zastupnice Ferić-Vac da gospodin Verheggen dobro zna što koja stranka misli o ulasku u EU. Da li bismo se mi sada trebali plašiti spomenutog gospodina ako se usudimo imati neke primjedbe na način realizacije pristupa EU-u", pita zastupnik Glavan. U predloženom programu kaže se također da će Vlada ustrajati na dosljednoj primjeni međunarodnog prava, a jedan od najpriznatijih međunarodnih pravnih dokumenata je međunarodna konvencija o pravu mora koju je Hrvatska kao pravni sljednik naslijedila od bivše Jugoslavije. Gdje je primjena tog međunarodnog prava u Prevlaci i Piranskom zaljevu, pita se Glavan, i kaže kako ne može glasovati za predloženi nacionalni program RH za pridruživanje EU-u u kojem eksplicitno ne piše "Hrvatima nikada više zapadni Balkan ni pod koju cijenu ili, ne daj, Bože, Jugoslavija".

U nastavku zastupnik se osvrnuo na neke manjkavosti predloženog programa. Međunarodne institucije dobrim se dijelom osvrću na slobodu medija, a u ovom se dokumentu o medijima piše tek na jednoj stranici. O denacionalizaciji nema niti jedne

riječi, iako debelo zaostajemo za onim što od nas u tom smislu zahtijeva EU. Nigdje se u programu ne kaže kako denacionalizacija teče i u koje se vrijeme (barem djelomično) ona može realizirati. "Ako ne budemo svoji i ne poštujemo svoj dignitet nećemo snishodljivom politikom prema susjedima niti prema bilo kome drugome izboriti svoje mjesto u EU-u", zaključio je zastupnik Glavan.

Reagirala je **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Pojašnjavajući svoje izlaganje na koje se osvrnuo zastupnik Glavan, ova je SDP-ova zastupnica rekla da je tada samo komentirala riječi gospodina Sanadera koji je rekao da se poruke gospodina Verheggena ne čuju i da ih stranke ne participiraju.

Danas se živi univerzalno

EU želi Hrvatsku politički i gospodarski jaku, a napose kao sigurnu državu, primijetila je zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Kao takva Hrvatska će imati put prema Europskoj uniji, ali taj put moramo sami izgrađivati. Zadatak vladajućih bio je voditi Hrvatsku vlastitim (individualnim) putem u EU, a i sam je premijer u istupu pred zastupnicima povodom rasprave o ovom dokumentu riječ individualno spomenuo puno puta. "Što onda nije radio i kročio putove Hrvatske prema EU-u onako kako to zahtijeva hrvatski narod, a ne onako kako mu to zapovjedi nalogodavci Europe i svijeta", pita ova zastupnica. Raspravi o ovoj temi u Saboru prethodile su izjave europskih i svjetskih političara koje je vladajuća koalicija prešućivala i prihvaćala poput termina Zapadni Balkan i države i regija Zapadnog Balkana. Oni, pak, koji su progovarali protiv takvog Balkana prozvani su kao antieuropejci, ognjištari, provincijalci, ne inteligencija. "U ime civiliziranih ognjištara" iz voza u kojeg ste stavili hrvatsku državu (Orijent Express), tražim zajedničkim snagama povratak u EU vlakom od Zagreba prema Beču. Vi koji ne štite hrvatsku povijest i ne promičete istinu hrvatskoga naroda, nećete me uvjeriti s ovakvim papirom niti će te me ocrniti da sam protiv Europe", podvukla je zastupnica. Drži da predloženi nacionalni program RH za pridruživanje EU-u ne zaslužuje veliko poštovanje. Zemlje EU-a i po nekoliko su puta raspisivale referendum glede svog priključenja, upozorava zastupnica, te podsjeća da

"svojim brodom može upravljati samo hrvatski narod".

Za mr.sc. **Marina Jurjevića (SDP)** ova rasprava nije nikakav happening niti je dernek, a on sam ne govori u ime civiliziranih ili nekih drugih ognjištaraca. "Za mene to su samo svi građani Hrvatske, a raspravlja se o temi koja je jako bitna za budućnost Hrvatske", nastavio je Jurjević. Misli da su Vlada i resorna ministarstva napravila izuzetno veliki i dobar posao te da će nakon ove rasprave i zaključaka koji će se donijeti pasti u vodu sve teze kako je hrvatska vanjska politika doživjela debakl. Drži da je istina upravo suprotna, čak, štoviše da je vanjska politika područje na kojem je Hrvatska najviše postigla. Danas se živi univerzalno, kaže Jurjević i odmah dodaje: "Nemojmo kaskati za jednim srednjoškolcem koji je na INTERNETU i govori engleski, a živi univerzalno, mundijalno i planetarno dok mi ovdje još diplamo gusle, pjevamo budnice i davorije te upiremo pogled unazad. Stoga nemojmo biti ni ovi ni oni ognjištari, budimo Europejci jer to jesmo", kategoričan je zastupnik Jurjević. Misli kako ne bismo trebali biti ksenofobični i toliko introvertni, a napose robinzonski raspoloženi. Dodaje zatim kako se više ne živi radi malih sebičnih parcijalnih interesa nego se živi univerzalno. Uostalom i anketa pokazuje da 80 posto građana u Hrvatskoj misli da treba ući u EU. Kaže kako nas nitko neće moliti da se pridružimo većini u EU-u, a onima koji ne misle tako poručuje da slobodno ostanu u svojim "malim psihološkim kućicama" te da ih tamo neće nitko smetati. Na kraju kaže: "ili ćemo biti dio svijeta ili to nećemo".

Nakon njegova istupa reagirao je zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. Njemu govor prethodnika slični na prijašnji govor kada se govorilo da ćemo morati izgraditi socijalizam ili ćemo otići svi u provaliju. Takvi nam govori nisu potrebni, podvlači zastupnik Beljo te ponavlja kako smo svi mi za ulazak Hrvatske u EU, ali pod uvjetom da Hrvatska tamo uđe samostalno, a nikada više u paketu kao dio Jugoslavije i Zapadnog Balkana.

Za **Božidara Kalmetu (HDZ)** predloženi program nije realan. Iako je istina da je Sabor donio veliki broj zakonskih akata vezanih za normativno prilagođivanje EU-u moramo se zapitati što se od toga u praksi provodi i osjećaju li se građani Hrvatske bolje? U predloženom programu

kaže se kako Vlada realno ocjenjuje svoje sposobnosti i sposobnosti hrvatskog društva u cjelini da provede sve ono što uključuje prilagodba kriterijima EU. Zastupnik u takvo što nije baš siguran jer dovoljno je samo pogledati osvrt u ovom dokumentu na javni dug Hrvatske. S tim u vezi daje se procjena da se sve aktivnosti dinamiziraju kako bi Hrvatska do kraja 2006. bila spremna na punopravno članstvo u EU-u. Istodobno se navodi da će država najveći dužnik biti najopterećenija otplatama u 2004., 2005. i 2006. godini kada na naplatu dolazi više od 800 milijuna USD glavnice, a kamatu nitko ne spominje. Također se navodi da će po osnovi izravnih ulaganja u strukturi ukupnog inozemnog duga Hrvatskoj najteže biti 2005. i 2006. godine, a da se ne govori o eventualnom novom zaduživanju po programskim prioritetima o kojima je raspravljala Vlada u kolovozu lani, kaže Kalmeta. Zastupnik nije siguran u realnost ovoga programa jer Vlada ne jamči da će svaki pozajmljeni dolar ne samo biti vraćen nego da će se eventualno ostvariti i dobit. A poznato je da se dobrom vjerovniku svugdje skida kapa, a velikom dužniku okreću leđa i tjera ga se na jeftinu rasprodaju nacionalnog bogatstva kako bi se pozajmljeno moglo vratiti. Vodi li o tome itko brigu, zanima zastupnika Kalmetu. Pitanje je i koliki nam optimizam može dati naša vanjsko-trgovinska razmjena. S tim u vezi podsjeća na 2001. kada je platna bilanca Hrvatske zabilježila deficit od 642 milijuna USD, a samo u prvom kvartalu 2002. 770 milijuna USD. Iz priloženog tabelarnog pregleda trenda robne razmjene RH za 2001. i 2002. godinu vidljivo je da je uvoz dvostruko veći od izvoza, što je pogubno za gospodarstvo jedne zemlje. U predloženoj programu govori se i o poljoprivrednoj politici, a zastupnik smatra da s obzirom na postojeće klimatske uvjete tu imamo strahovitu prednost u odnosu na neke ostale zemlje članice EU-a. Pružanje državnih potpora poljoprivredi samo je jedna od pomoći ovoj djelatnosti. Međutim, ekonomske mjere uz državnu potporu ne mogu dati očekivane rezultate uz postojeće usitnjene posjede i neorganizirani otkup proizvoda. S tim u vezi iznio je neke usporedne pokazatelje. Dok je prosječna veličina farme u Engleskoj 1980. iznosila 69 ha, u Italiji je bila 7 ha, Austriji 10 ha, a kod nas 2-3 ha.

To bi trebao biti ključni temelj za razmišljanje za ulazak u EU, te valja vidjeti kakvu taktiku i strategiju razviti kako bi na tom tržištu bili konkurentni i prepoznatljivi. Predlagatelju programa zamjera što nije obradio područje obrazovanja. Govori se samo o obrazovanju potrošača, ali ne i stvaralaca dobara i usluga, primjećuje zastupnik Kalmeta. Poznato je, međutim, da u uvjetima globalizacije mogu opstati samo oni koji su najsposobniji, a to znači da se na globalnom tržištu možemo natjecati samo s proizvodima i uslugama u koje je ugrađena najveća količina suvremenog znanja. Samo se na znanju može graditi toliko potrebna konkurentnost, a samo znanje i rad znače izlazak iz gospodarske krize i siromaštva, zaključio je ovaj zastupnik.

Time je lista prijavljenih za raspravu zaključena. Ministar mr.sc. Neven Mimica smatrao je da ne treba dati završnu riječ. Vlada je, kaže, imala i ima jasne stavove o ubrzanom procesu približavanja Hrvatske Europskoj uniji i oni su u Nacionalnom programu, a završnu će riječ dati Hrvatski sabor usvajanjem zaključaka.

GLASOVANJE

Temeljem prijedloga klubova zastupnika parlamentarnih stranaka zastupnici su glasovali za prihvaćanje Rezolucije o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Prihvatili su je većinom glasova, sa 111 glasova "za" i 1 "suzdržan".

Potom su prihvaćeni prijedlozi klubova zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a, LS-a, LIBRA-e, IDS-a i nacionalnih manjina:

- 1. Prihvaća se plan usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske za 2003. godinu kao dio iz nadležnosti zakonodavne vlasti u provođenju Nacionalnog plana Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2003. godina;**
- 2. Podržava se Vlada Republike Hrvatske da podnese zahtjev za članstvo u Europskoj uniji do kraja veljače 2003. godine;**
- 3. Hrvatski sabor će osnovati posebno radno tijelo koje će po svom sastavu i nadležnosti doprinostiti efikasnom i kvalitetnom radu radi ostvarivanja što bržeg integriranja Republike Hrvatske u Europsku uniju;**

4. Podržava se Prijedlog nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2003. godine;

5. Sve primjedbe, prijedlozi i sugestije izneseni u raspravi o Prijedlogu nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2003. godina na sjednici Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela uputit će se predlagatelju da ih razmotri i po potrebi korigira, ažurira i obavi redakciju teksta Prijedloga nacionalnog programa prije njegovog usvajanja. Vlada Republike Hrvatske o tome će izvijestiti Hrvatski sabor na prvoj redovnoj sjednici.

Potom se glasovalo o zaključcima predloženim od Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, HSP-a, HKDU-a i nezavisne zastupnice Ljerke Mintas-Hodak. Zaključci su odbijeni, jer je 7 zastupnika glasovalo "za", 72 je bilo "protiv" i 32 "suzdržana".

Zaključak predložen od Kluba zastupnika LIBRA-e nije prihvaćen, sa 42 glasa "za", 5 "protiv" i 66 "suzdržanih".

Potom je uslijedilo glasovanje o zaključku Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Snježana Biga-Friganović, predsjednica tog radnog tijela izjavila je da su zaključci Odbora nastali prije nego što su klubovi zastupnika predložili svoje zaključke. Budući da su članovi Odbora iz reda zastupnika ujedno i članovi tih klubova, ona smatra da su sada ti zaključci Odbora bespredmetni.

Ipak se pristupilo glasovanju o zaključku Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo pod rednim brojem 2. Zastupnici Hrvatskog sabora predloženi zaključak nisu prihvatili, sa 2 glasa "za", 5 "protiv" i 104 "suzdržana" glasa.

REZOLUCIJA

Nakon rasprave o Prijedlogu nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2003. godina, Hrvatski sabor je - na zajednički prijedlog svih klubova većinom glasova, sa 111 glasova "za" i 1 "suzdržanim" - donio Rezoluciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, koju objavljujemo u cijelosti:

Temeljeći svoje djelovanje, kao voljom građana Republike Hrvatske izabrano tijelo, na zaštiti i provedbi

Ustava Republike Hrvatske na kojem se zasniva Republika Hrvatska, a polazeći u potpunosti od članka 141. Ustava Republike Hrvatske te utvrđujući da je vanjskopolitički strateški prioritet Republike Hrvatske punopravno članstvo u Europskoj uniji koja se dokazala kao jezgra i prostor stabilnog mira, slobode, demokratskih vrijednosti i visokog životnog standarda,

Poštujući opće prihvaćena načela i konvencije za zaštitu prava čovjeka i prava manjina,

Ulažući napore kako bi se dovršila pretvorba gospodarstva u otvorenu tržišnu ekonomiju radi ubrzanja procesa gospodarskog razvoja na dobrobit svih građana Republike Hrvatske,

Razvijajući dobrosusjedne odnose i rješavajući otvorena pitanja sa svim svojim susjedima, surađujući u regiji i odlučno djelujući u cilju jačanja mira i stabilnosti u cijeloj Europi,

Dijeleći načela, vrijednosti i ciljeve na kojima se temelji Europska unija,

Polazeći od članka 49. Ugovora o Europskoj uniji (Ugovor iz Amsterdamu) koji se odnosi na postupak i

uvjete prijema države koja je podnijela zahtjev za članstvo u Europsku uniju.

HRVATSKI SABOR

Utvrđuje da je ulazak Republike Hrvatske u punopravno članstvo u Europskoj uniji strateški nacionalni cilj kojem će u daljnjem djelovanju Hrvatski sabor davati punu i stalnu potporu.

Potvrđuje svoju opredijeljenost da se uključivanje Republike Hrvatske u Europsku uniju treba temeljiti na individualnom pristupu i postignućima.

Ističe da je Republika Hrvatska po svom nasljeđu, kulturi i geopolitičkom položaju dio srednjoeuropskog, mediteranskog kruga i želi aktivno i svestrano pridonijeti naporima međunarodne zajednice i Europske unije na postizanju i uspostavljanju političke stabilizacije i trajnog mira u jugoistočnoj Europi.

Odlučuje da će sustavno i na temelju dogovornog djelovanja stranaka predstavljenih u Hrvatskom saboru u potpunosti uskladiti zakonodavni pravni sustav Republike

Hrvatske sa standardima i pravnim stečevinama Europske unije.

Potiče Vladu Republike Hrvatske da do kraja veljače 2003. godine podnese zahtjev za punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europsku uniju, a o procesu pregovora izvješćuje Hrvatski sabor.

Odlučuje da će raditi po posebnom postupku kako bi se uz dužnu pozornost, stručnost i učinkovitost osiguralo dostizanje konačnog cilja uključivanja Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Iskazuje svoju punu privrženost europskim integracijskim procesima na integracijskim načelima Europske unije osobito iskazanim u načelima poštivanja različitosti, partnerstva, ravnopravnosti i očuvanja nacionalnog identiteta svakog naroda.

Očekuje da Europski parlament, institucije i članice Europske unije uvažavaju konsenzus i odlučnost svih političkih snaga u Republici Hrvatskoj glede pristupanja Europskoj uniji iskazan i u ovoj Rezoluciji.

J.R.; M.Ko; M.Mi; J.Š.; S.F.

PRIJEDLOG MEMORANDUMA O EKONOMSKOJ I FINANCIJSKOJ POLITICI IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I MEĐUNARODNOG MONETARNOG FONDA

Aranžman radi ojačavanja vjerodostojnosti i međunarodnog povjerenja

Sukladno zaključcima radnih tijela zastupnici su većinom glasova podržali Prijedlog memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda. Hrvatski sabor preporučio je Vladi da sklopi novi Stand-by aranžman s MMF-om.

O PRIJEDLOGU

Ulazeći u završnu godinu svog sadašnjeg mandata, Vlada Republike Hrvatske nastoji zaštititi javne financije i cjelokupno gospodarstvo od neugodnih pritisaka u prediz-

bornom razdoblju. Teži se istovremeno daljnjem smanjenju fiskalnog deficita i udjela državnih rashoda u BDP-u, te stabilizaciji udjela javnog duga u BDP-u nakon njegovog višegodišnjeg kontinuiranog rasta. Daljnja fiskalna konsolidacija potrebna je i nakon razdoblja sadašnjeg programa kako bi se postigla fiskalna održivost.

Unatoč nepovoljnom međunarodnom okruženju vjerojatno je ubrzanje stope gospodarskog rasta na 4% u 2002. godini. Privatna potrošnja, dobra turistička sezona i snažan rast investicija, uglavnom kao posljedica projekta izgradnje autocesta, pridonose ovim povoljnim rezultatima.

Došlo je do daljnjeg smanjenja inflacije zahvaljujući većoj konkurenciji u sektoru trgovine na malo, općenito stabilnom tečaju i izostanku pritisaka na povećanje plaća.

Govoreći o ciljevima za 2003. godinu u Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici na prvom se mjestu ukazuje na težnju za povećanjem broja zaposlenih i poboljšanjem životnog standarda stanovništva. Ove bi se mjere trebale realizirati daljnjim ubrzanjem gospodarskog rasta. Izostanu li veliki cjenovni šokovi iz inozemstva (cijena nafte), a tečaj ostane uglavnom stabilan, prosječna inflacija mjerena cijenama na malo trebala bi ostati na

razini nižoj od 3,5%. Što se tiče fiskalne politike glavni cilj se odnosi na stabilizaciju udjela duga proračuna opće države u BDP-u, nakon njegovog višegodišnjeg kontinuiranog rasta. Iako su izravne subvencije željeznicama i brodogradilištu povećane, viši udjel svih subvencija u BDP-u značajno je kompenziran nižim transferima za mirovine i zdravstvo. U skladu s razvojnim opredjeljenjem Vlada je povećala kapitalne rashode (pogotovo za izgradnju autocesta), a povećana su i izdvajanja za reforme u sektorima obrazovanja i sudstva, te za istraživanje i transfer za restrukturiranje državnih poljoprivrednih poduzeća. Pri kraju teksta Memoranduma govori se i o strukturnim reformama u monetarnoj i tečajnoj politici, te o reformi fiskalnog sektora i tržišta proizvodnje i rada.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo na zajedničkoj su sjednici raspravili predloženi zakonski tekst. Odbori su u raspravi utvrdili da ne postoje ustavnopravni razlozi zbog kojih Hrvatski sabor ne bi podržao Prijedlog memoranduma, a također su preporučili Vladi da sklopi Stand by aranžman s MMF-om. Nakon rasprave Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav je jednoglasno, a Odbor za zakonodavstvo većinom glasova, predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se podržava Prijedlog memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda. Ujedno se preporučuje Vladi Republike Hrvatske da sklopi Stand by aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom materijalu kao matično radno tijelo. U uvodnom dijelu izlaganja, predstavnik Vlade istaknuo je da je Republika Hrvatska u protekle tri godine uspostavila dobre odnose sa MMF-om, Svjetskom bankom i drugim vodećim svjetskim institucijama. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska je prihvaćena u europske tržišne i druge asocijacije. U navedenom periodu ostvaren je i gospodarski rast uz smanjenje proračunskog deficita.

Početkom 2000. godine država je podmirila stare dugove, osigurala povrat sredstava s osnova osigurane štednje, te riješila problem nelikvidnosti, bar u dijelu u kojem je ona bila generator dugova. Pored navedenog, učinjen je i kvalitetan zaokret u monetarnoj politici, stabiliziran je financijski i bankarski sustav, te donesen novi Zakon o platnom prometu. Ujedno je promijenjen i režim poreza na dodanu vrijednost, smanjen porez na dobit sa 35% na 20%, a uvedene su i porezne olakšice za stanovništvo i to u dva dijela: povećanjem neoporezivog dijela dohotka i uvođenjem dodatnih olakšica za zdravstvenu zaštitu, rješavanjem stambenih problema i problema podstanarstva.

Zatim, prošireni su fiskalni kapaciteti jedinica lokalne i područne samouprave, uz rješavanje stambenih problema stanovništva davanjem subvencija za poticajnu stambenu štednju. U tijeku je privatizacija javnih poduzeća, a izrađeno je i nekoliko programa za razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Poraslo je i financiranje socijalne skrbi, te proširena određena socijalna prava, posebno u dijelu korisnika dječjeg doplatka. Izrađen je Zakon o povratu duga umirovljenicima, a mirovine se sada redovito isplaćuju jer se financiraju kroz državni proračun. Reformiran je sustav poljoprivrednih poticaja, a nastavljena je i reforma znanstvenog i tehnološkog sustava.

Da bi se nastavili pozitivni gospodarski rezultati iz proteklog razdoblja, Vlada je odlučila sklopiti novi Stand by aranžman s MMF-om kojim bi osigurala strukturnu potporu za očuvanje makroekonomske stabilnosti i poticanje viših stopa gospodarskog rasta. Predstavnik Hrvatske narodne banke istaknuo je pored ostalog u svom uvodnom izlaganju, da novi aranžman s MMF-om ima preventivni karakter, što znači da se sklupa gotovo isključivo zbog boljeg kredibiliteta zemlje na međunarodnom financijskom tržištu.

Nakon uvodnih izlaganja predstavnika Vlade i HNB u raspravi na Odboru iznijeta su između ostalih i sljedeća stajališta:

Iznijeta je primjedba da predloženi materijal, koji je upućen u saborsku proceduru, nije potpun jer ne sadrži Dodatke (tabelarne prikaze), koji su vrlo bitni i bez kojih se ne može provesti kvalitetna rasprava o navedenom Prijedlogu Memoranduma. U

raspravi je iznijeto i mišljenje da podatak o smanjenju poreza na dobit sa 35% na 20% nije točan iz osnovnog razloga što je osnovica za obračun poreza na dobit nekoliko puta veća nego što je bila prije ukidanja zaštitne kamate. Iznijeto je mišljenje da niti jedna dobro uređena zemlja u svijetu nema sporazum s MMF-om, već taj sporazum potpisuju samo one zemlje koje se nalaze u nevolji. Hrvatska se ne bi smjela zaduživati, ne zbog Sporazuma s MMF-om, već zbog svojih interesa, pa nema potrebe za zaključivanjem nikakvog sporazuma, a MMF ne treba biti izvanredni upravitelj koji će utvrđivati ponašanje naše zemlje.

S druge strane, ocijenjeno je da novi Stand by aranžman treba podržati, iz razloga što osigurava Hrvatskoj i njenom gospodarstvu da i u narednim godinama bude vjerodostojan partner međunarodnim financijskim institucijama. Svi dobri rezultati koji su postignuti u Republici Hrvatskoj u posljednje tri godine, temelje se na činjenici da je međunarodna javnost 3. siječnja 2000. godine prihvatila Hrvatsku kao demokratsku i uređenu zemlju, koja se može uključiti u sve europske i svjetske integracije. Zahvaljujući takvom otvaranju Hrvatske postignuti su značajni rezultati: riješen je problem nelikvidnosti, bankarski sustav je potpuno saniran, kamate su još uvijek više nego u većini europskih zemalja, ali dva puta su niže nego što su bile prije 3. siječnja 2000. godine. Dokinut je i shopping u susjedne zemlje, što svakako predstavlja rezultat gospodarskog rasta, temeljem jačanja domaće potražnje u protekle tri godine. Međutim, mora se uzeti u obzir da je došlo do globalnog usporavanja gospodarskog rasta, te do recesije u mnogim zemljama i da Hrvatska u takvom okruženju nije mogla privući ozbiljnije investitore, što se odrazilo i na otvaranje novih radnih mjesta.

Na kraju izvješća Odbora za financije i državni proračun navodi se da je predloženi angažman s MMF-om fleksibilniji u svim segmentima u odnosu na prethodni. Međutim, ocijenjeno je da je u predmetnom materijalu malo pažnje posvećeno području koje regulira strukturne reforme. Obvezu strukturnih promjena trebalo je više razraditi jer to je najbitnije područje predloženog memoranduma. Pojedini konkretni pokazatelji i postavljeni ciljevi u Prijedlogu memoranduma objektivno

su ostvarivi uz zacrtanu politiku koja će se provoditi slijedeće godine. Politika rasta domaće potražnje, koja prevladava u svim tranzicijskim zemljama u posljednjih godinu dana, prevladavat će slijedeće godine i u Hrvatskoj.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se: podržava Prijedlog memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda. Hrvatski sabor ujedno preporučuje Vladi Republike Hrvatske da sklopi novi Stand by aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano radno tijelo, a poglavito onaj dio koji se odnosi na odredbe o radu. U raspravi je skrenuta pozornost na nužnost poduzimanja određenih prethodnih mjera, kao pretpostavke za realizaciju aranžmana s MMF-om. Tako je posebno raspravljano o najavljenim značajnim promjenama u radnom zakonodavstvu, kojima se provodi prilagodavanje uvjetima tržišta rada u EU. U raspravi je potaknuto pitanje mogućnosti odgode primjene izmijenjenog Zakona o radu, odnosno nekih njegovih odredbi (smanjivanje otpremnina), odnosno usklađivanje rokova za izmjenu radnog zakonodavstva kako je to navedeno u prijedlogu nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje EU i ovog dokumenta.

Nakon rasprave, članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Hrvatskom saboru usvajanje zaključka kojim se podržava Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda.

RASPRAVA

U ime predlagatelja dodatne je podatke iznio ministar financija dr. sc. **Mato Crkvenac**. Osvrnuo se na priloge koji se spominju u Memorandumu a koji se nisu umnožavali prilikom tiskanja materijala. Radi se o analitičko-tehničkim prilozima s brojnim bilancama i drugim elementima, koji su dostupni zainteresiranima, a koje ni MMF ne objavljuje, budući da sadrže elemente koji se mogu zloupotrijebiti na tržištu kapitala.

Pozitivni makroekonomski pokazatelji

Iz samog Memoranduma ministar je izdvojio činjenicu da je Vlada utvrdila ekonomsku politiku, proračun, porezne i druge zakone, kao i dohodovnu politiku koja uz sve ostale elemente tvori gospodarsku i financijsku politiku za 2003. godinu.

Sukladno navedenim činjenicama, ovim Stand by aranžmanom se ne utvrđuje ekonomska politika za navedeno razdoblje, upozorio je predstavnik predlagatelja. Sam državni proračun je polučio da će se u narednoj (2003.) godini slijediti daljnje smanjenje deficita državnog proračuna, što je od značaja za

Hrvatska se postupno pretvara u zonu ulaganja i interesa za suradnju, a istovremeno jačaju i pozicije u odnosu na EU.

sređivanje ukupnih državnih financija. Najavio je i nastavak makroekonomske stabilnosti, uz visoku likvidnost i solventnost države prema inozemstvu i domaćem gospodarstvu. Ove bi pokazatelje trebao pratiti i daljnji pad kamatnih stopa, a u izvozu roba, ne smije se zanemariti i turizam kao njegov komplementarni dio. Procijenio je da će se stopa inflacije u Hrvatskoj kretati oko 3%, a najavio je i daljnji rast deviznih rezervi, te smanjivanje zaduživanja.

Svi ovi pozitivni trendovi ukazuju da nismo prisiljeni na Stand by aranžman sa MMF-om, ali ga Vlada prihvaća ocjenjujući da je to u njenom interesu. Napomenuo je ujedno da se od ovog aranžmana može i odustati. U sažetom nastavku izlaganja, ministar je nabrojao pozitivne segmente ovoga aranžmana, ocjenjujući da se njime ojačava vjerodostojnost, te međunarodno političko i drugo povjerenje. Svi ovi podaci potvrđuju ocjenu da se Hrvatska pretvara u zonu ulaganja i interesa za suradnju, a istovremeno se pojačavaju i pozicije Hrvatske u odnosu na EU.

Na kraju izlaganja, ministar je objasnio razloge zbog kojih hrvatska vlada provodi sklapanje aranžmana s MMF-om. Ne želimo da zadnja godina mandata bude po bilo čemu predizborna, niti želimo kratkoročnim potezima podilaziti javnosti. Vlada je odlučna u provođenju dosadašnje

gospodarske politike, kako bi se osigurali pozitivni ekonomski trendovi koji su evidentni i po domaćim i po inozemnim ocjenama poduzetnika, investitora i financijera, zaključio je ministar Crkvenac.

Oprezno s daljnjim zaduživanjima zemlje

Za ispravak netočnog navoda prvi se javio zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. On se osvrnuo na fragmente govora u kojima se povlače određene paralele s gospodarstvom i situacijom u Argentini. Smatra da nisu iznijete stvarne činjenice o Stand by aranžmanu, ocjenjujući ujedno da se ne objašnjava ni stupanj zaduženosti naše zemlje. Citirao je zatim podatke o visini zaduženosti Republike Hrvatske, upozoravajući na rast zaduživanja od 2000. godine kada je obavljena smjena vlasti.

Ispravak navoda zatražila je i zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** smatrajući da je netočno navedena ocjena da se ovim Stand by aranžmanom približavamo EU. Ocijenila je da iznijeta tvrdnja nije točna, jer samo one zemlje koje nisu u stanju urediti svoje gospodarske odnose, pribjegavaju ovakvim potezima.

Za ispravak se odlučio i zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** smatrajući da je netočan podatak da je prethodna Vlada podigla plaće za 14% u prosincu, posljednjem u trajanju svoga mandata. Citirao je točne podatke i kronologiju vezanu uz povećanje plaća u navedenom periodu 1999. godine.

U svom prijavku za ispravak netočnog navoda, zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**, smatra da nisu točne ministrove konstatacije da će se Vlada suzdržati od specifičnog načina vođenja financija u predizbornoj godini. Naveo je zatim i dokaz za kojega ocjenjuje da potkrepljuje navedenu zamjerku. Tako je istaknuo da je na poziciji Državnog zavoda za materinstvo i obitelj, na stavci o kojemu odlučuje ravnateljica Zavoda, ove godine bilo 600 tisuća kuna, a slijedeće godine, taj će se iznos popeti na 6,5 milijuna kuna. Smatra da je riječ o svoti koja je namijenjena isključivo predizbornim aktivnostima. Slična je i stavka od 11 milijuna neraspoređenih kuna u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva, ocijenio je zastupnik. Ova se sredstva vode kao sredstva za potrebne reforme, a

zapravo će biti upotrijebljena za predizborne svrhe.

MMF štiti prvenstveno vlastite interese

Rasprava je nastavljena izlaganjima predstavnika klubova parlamentarnih stranaka. U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, govorio je zastupnik **Krunoslav Gašparić**. Naveo je prioritete funkcioniranja MMF-a, upozoravajući ujedno, da su pojedine zemlje, poput Poljske otkazale predloženi Stand by aranžman kao neprihvatljiv. Neke druge zemlje, poput Makedonije, slijedile su upute MMF-a, što je pak rezultiralo padom standarda i zastojem gospodarstva u ovoj zemlji. Primjer Argentine na eklatantan način pokazuje kako MMF-ovi savjeti i eksperimenti mogu destabilizirati državu, istaknuo je zastupnik.

Nejasno su uređena pitanja oko subvencija brodogradilištima i željeznici, a postoje i dvojbe Vlade oko sudbine dosadašnjeg dodatka mirovinama.

U nastavku izlaganja citirao je upozorenja bivšeg glavnog ekonomiste Svjetske banke, gospodina Stiglicca, koji je kritički govorio o recepturi MMF-a za gospodarstvo. Analizirao je zatim i razloge zbog kojih se Vlada odlučila za sklapanje novog aranžmana, podsjećajući da je resorni ministar nedavno povukao ukupni iznos dugovanja fondu po kreditima i ne namjerava izvršiti povlačenje sredstava na temelju zatraženog aranžmana. Dobra strana ovog aranžmana jest nakana održavanja kreditnog rejtinga, no time je više nego jasno izraženo i nepovjerenje poslovnog svijeta, ocijenio je zastupnik Gašparić.

Analizirao je zatim i pojedine segmente iz teksta Memoranduma, osvrćući se posebno na najavljenу stopu rasta domaće proizvodnje. Kada bi željena stopa od 4,2% bila i održiva, ne bi mogla samostalno pridonijeti smanjenju nezaposlenosti. Nadalje, u fiskalnoj se politici procjenjuje gubitak od 0,5% bruto društvenog proizvoda i povećanje prihoda od 0,6%, a pri tome se zanemaruju podaci da lokalna uprava gubi značajan prihod,

te ujedno ima obvezu prema središnjoj državi. Nelogičnim je ocijenio i pitanje subvencija brodogradilištima i željeznici, a nejasne su i namjere Vlade prema umirovljenicima oko sudbine dosadašnjeg dodatka mirovinama. Kritičkim je tonovima prokomentirao i davanje jamstava koja će se ubuduće izdavati po novim kriterijima, slučajeve nepotizma u privatizaciji i pretvorbi, upozoravajući ujedno na trend porasta državnog duga. Govorio je i o aktualnom nadmetanju oko kupnje poduzeća "Sunčani Hvar", ističući da bez obzira na potencijale najljepše obale, domaća turistička poduzeća grcaju u dugovima, dok istovremeno vrijedna zemljišta u Dalmaciji i Slavoniji postaju mogućim predmetom kupnje stranaca. Zaključno, rezimirao je predstavnik Kluba zastupnika HB-a, čudimo se što se u predizbornoj godini ne nude bolji programi, već se provodi konzerviranje postojećeg stanja. Pa kad je već ministar financija ocijenio da novi aranžman s MMF-om i nije potreban, ni mi zastupnici iz HB-a, nemamo razloga glasovati za ovaj sporazum. Hrvatska se više ne smije zaduživati, jer je inozemni dug postao ozbiljan monetarni problem, zaključio je zastupnik Gašparić.

Zašto se ne provodi reforma državne uprave?

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je zastupnik **Jadranko Mijalić**. Napomenuo je da nedvojbeno podržava ulazak u Europu, ali je istovremeno upozorio da Vlada odabire težak i neefikasan put oko ulaska u europske asocijacije. Smatra da se izvršna vlast ne može pohvaliti značajnijim rezultatima oko poticanja investicija i smanjenja broja nezaposlenih. Nesposobnost Vlade zastupnik je prepoznao i u slabostima Ministarstva financija koje nije ažuriralo podatke u svezi s dobivanjem pravovremene i ispravne slike o stanju deficita i ostalih podataka opće države. MMF je čak spreman platiti ljude i dovesti svoje savjetnike, budući da nadležno resorno ministarstvo nije u stanju dostaviti potrebne podatke. Premda se stalno govori o strukturnim reformama, ne provodi se važna reforma državne uprave, što predstavlja jednu od glavnih kočnica i prepreka za ulazak stranog kapitala. Ona je istovremeno glomazna i skupa, te prepuna nestručnjaka koji su

ujedno i podmitljivi, upozorio je zastupnik, podsjećajući na najčešće prigovore stranih investitora.

Predstavnik Kluba zastupnika HSLS-a, zatim je kritički govorio i o podacima vezanim uz dinamiku rasta bruto domaće proizvoda. Vrlo spori rast domaće proizvoda rezultira slabim interesom Europe, koja nas još ne želi u sustavu Unije. Loša je i njegova struktura, jer se porast

Strana ulaganja izostaju i zbog slabosti u pravosuđu, nesređenih gruntovnih i katastarskih knjiga, te zbog korumpirane administracije.

bazira na osobnoj potrošnji koja se razmahala u zadnjih nekoliko godina. Potrošnja se ujedno temelji i na zaduživanju kod inozemnih banaka, a osobito rastu izdaci za kupnju novih automobila, dok se drugi dio porasta oslanja na radove u izgradnji cestovne infrastrukture. Upozorio je da je u ovom slučaju riječ o investicijama koje su limitirane i zapošljavaju ograničene kapacitete i broj radne snage.

U programu se navodi, nastavio je zastupnik Mijalić, i aktivnost HNB na sprječavanju daljnjeg pada kamatnih stopa, kako bi se spriječila ekspanzija ovakve potrošnje. Zapitao je u ime hrvatskih građana, hoće li biti spriječen i pad kamatnih stopa po kreditima na minus po tekućim računima. Upozorio je da je ova kamata trenutno u visini od 14 i 15%, što je vjerojatno najveći iznos u civiliziranom svijetu. U uvjetima velike nezaposlenosti, bankroti desetaka tisuća ljudi koji su ionako preza-duženi, mogu dovesti hrvatsku ekonomiju u vrlo tešku situaciju.

Upozorio je ujedno, da nema izravnih stranih ulaganja u novu proizvodnju, a kao razloge ovakvih negativnih rezultata ponovno je spomenuo slabosti u pravosuđu, nesređene gruntovne i katastarske knjige, te podmitljivu administraciju. Na kraju izlaganja ukazao je i na rastući vanjski dug Republike Hrvatske, dodajući da se on u posljednje tri godine, povećao za daljnjih 27 milijardi kuna. Kritički se osvrnuo i na nedavne izmjene oko poreza na dohodak, dodajući da ne postoje utvrđeni fiskalni kapaciteti države, a krši se i načelo pravednosti prilikom oporezivanja. Na kraju izlaganja upozorio je na manjkavosti priva-

tizacije koje se uočavaju oko Poštanske banke, upozoravajući ujedno na loše posljedice i utjecaje politike na gospodarstvo. Citirao je i dijelove proglašenja Nezavisnih hrvatskih sindikata oko najavljenog Zakona o radu, te ocijenio da HSLS neće podržati ovaj program.

Ima razloga za zadovoljstvo

U ime Kluba zastupnika **Tonči Žuvela (SDP)** istaknuo je da Hrvatski sabor prvi put vodi raspravu o jednom aranžmanu s MMF-om prije nego li je taj aranžman sklopljen što treba shvatiti kao želju da zastupnici a i šira javnost steknu uvid u značaj i složenost pregovora i posljedica koje sa sobom nosi ovakav aranžman. Sama činjenica da je Hrvatska imala već sklopljene sporazume i da danas traži sklapanje novog sugerira nam da se nalazi u poteškoćama za čije je rješavanje na neki način potrebna i podrška MMF-a. No moramo reći da Hrvatska ima brojnih problema, da oni nisu od siječnja 2000. već puno ranije, potencirani ratnim zbivanjima na ovim prostorima, tranzicijskim procesima, a danas treba imati snage i priznati kako mnoga pitanja nisu riješena, kako su postojali i postoje prijevori kako te probleme riješiti i kako ima razloga za zabrinutost (nezaposlenost, nedostatan izvoz itd.).

Ima i više razloga za zadovoljstvo - rast bruto društvenog proizvoda već treću godinu, članstvo Hrvatske u WTO-u, EFTA-i, potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU (temeljem toga i velik broj sporazuma o slobodnoj trgovini itd.), kontinuirani rast industrijske proizvodnje, značajan rast investicija, proračunski deficit se smanjuje iz godine u godinu, itd.

No mi u SDP-u bez obzira na sve to ne želimo bit malodušni, želimo vjerovati kako je rješenje u strpljivom i ustrajnom radu na reformama, na prilagodavanju našeg gospodarstva i pravnog sustava međunarodnim stan-

dardima, poštivanju pravnog poretka itd. Imamo i više razloga za zadovoljstvo, rekao je zastupnik posebno ističući rast bruto društvenog proizvoda već treću godinu, članstvo Hrvatske u WTO-u, EFTA-i, potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU (temeljem toga i velik broj sporazuma o slobodnoj trgovini itd.), kontinuirani rast industrijske proizvodnje, značajan rast investicija (neki ozbiljniji analitičari čak ove podatke nazivaju fantastičnim), proračunski deficit se smanjuje iz godine u godinu. itd., otvorene perspektive velikim projektom izgradnje autoceste prema Dalmaciji i konačno se pojavljuje optimizam, rekao je, među ostalim, ne zaobilazeći ni stabilizaciju financijskog sustava i određene promjene u poreznom zakonodavstvu.

U svjetlu toga zastupnik je u nastavku istaknuo stav Kluba zastupnika SDP-a o predloženom Memorandumu rekavši da se radi o aranžmanu koji prvenstveno ima preventivni karakter jer se ne planira njegovo korištenje. Sadržaj Pisma namjere i Memoranduma usuglašeni su s misijom MMF-a i u skladu su s već prije definiranim politikom Vlade i njenim ciljevima. Zastupnik je ponovio što konkretno Hrvatska Vlada predlaže MMF-u u ovom Memorandumu (rast realnog bruto društvenog proizvoda u 2003. godini, za daljnjih 4,2 posto, zadržavanje niske inflacije na razini nižoj od 3,5 posto itd.) te istaknuo, da se nakon, što je ovaj Klub zastupnika proučio taj predloženi materijal, može zaključiti da je ovaj aranžman doista fleksibilan (za razliku od dosadašnjeg praćenje provedbe Programa jedan je od bitnih dijelova aranžmana).

Sigurno je da će i ovaj Sporazum pridonijeti daljnjoj makroekonomskoj stabilnosti, nastavku rasta bruto društvenog proizvoda ali prije svega će biti u funkciji zadržavanja ili povećanja kreditnog rejtinga Hrvatske i ne sadrži ništa drugo od onoga što smo sami htjeli provesti. Zar netko može biti protiv smanjenja duga ili smanjenja deficita proračuna, platne bilance, pitao je, među ostalim zastupnik. Mi u SDP-u želimo ukazati na činjenicu da je 2003. godina predizborna i da nam ovaj Sporazum u takvim uvjetima postaje svojevrsni osigurač da ne dođe do nekontroliranog ponašanja pogotovo kada je riječ o Proračunu i njegovom deficitu.

Vjerujemo da je Hrvatska sposobna provesti programe koji su od

posebnoga interesa a da će pomoć koju MMF pruža kroz prihvaćanje ovog Sporazuma biti dragocjena u tim nastojanjima i držimo da je Vlada u osnovi dobro pregovarala s MMF-om i dogovorila izbalansirani Sporazum, koji podržavamo, rekao je.

Aranžman ima i dobrih i loših strana

Damir Kajin (IDS) u ime Kluba zastupnika na početku je rekao da je ovo četvrti stand-by aranžman s MMF-om (bivša vlast zaključila dva a toliko će i trećesiječanjska). I ovaj četvrti aranžman nosi dobre i manje dobre stvari a ono što je dobro treba pozdraviti. MMF nas je natjerao da na jednom mjestu, u Proračunu, iskazujemo gotovo sve rashode središnje države i da se parafiskalni fondovi iskazuju kroz proračun. Zatim, natjerao je državu da svoj deficit svede na pet posto društvenog proizvoda odnosno da se kontrolira zaduženost a i dobro je ograničio izdavanje jamstava koja prijete eksplozijom. Država u ovom času jamči za više od 21 milijardu kuna a godišnje joj dopiše na naplatu 650 do 700 milijuna kuna, rekao je među ostalim zastupnik opširnije govoreći o tim pitanjima.

No ima i stvari koje će osjetiti naši građani, nastavio je zastupnik dodajući da će to prvo biti manje plaće u javnom sektoru, imat ćemo još bržu privatizaciju, nastavit će se otpuštanje u vojsci, imat ćemo niže transfere za mirovine i zdravstveno, neće biti isplata božićnica, doplatka za djecu u javnom sektoru odnosno hoće "ako bude smanjena neto zaposlenost". Zatim, ovaj aranžman govori nešto i o izbornim obećanjima (onoliko koliko je gospodarstvu bolje toliko je građanima teže) i ono što je bilo jasno pri usvajanju proračuna sada je potvrđeno da neće biti ništa od jednog od temeljnih predizbornih obećanja o smanjenju PDV-a. Sada je definitivno jasno da se PDV neće smanjiti (šteta jer je bilo prostora za to) a Proračun za 2003. je veći za pet milijardi kuna u odnosu na prošlu godinu. Možda bi bilo pametnije da smo taj dio od pet milijardi namijenili rasterećenju zaduženosti za iduće godine jer činjenica je da ćemo se od 2003. godine suočiti s dugom najvjerojatnije od gotovo 15 milijardi američkih dolara (u ovom času Hrvatska duguje više od 13 milijardi američkih

dolara. Ne može jedna generacija zadužiti zemlju, na primjer, gradnjom cesta za toliko i toliko milijardi američkih dolara da nova vlast mora vraćati dugove jer sve se može dovesti u pitanje i plaće pa i mirovine, no i subvencije ali ne i otplata stranih dugova.

Loša stvar koja nas gura u naručje jedne nemilosrdne neoliberalne politike je smanjenje socijalnih odnosno radničkih prava, rekao je, među ostalim zastupnik iznijevši i svoj stav u vezi s privatizacijom u Hrvatskoj. Protivi se privatizaciji INE i HEP-a i ne vidi razloga da se privatizacija u Hrvatskoj vodi pod permanentnim utjecajem dviju najjačih vladajućih stranaka gdje se prijeti odlaskom iz koalicije a onda i ostavkom premijera ako nije po njihovom. Tako se ne radi jer se time pozicija zemlje srožava, upozorio je primjećujući i da se ne namjerava ništa privatizirati kroz ESO programe odnosno tzv. radničkog dioničarstva (privatizacija u Uljaniku će uspjeti ako Vlada tamošnjim zaposlenima i bivšim zaposlenicima ustupi svoje dionice za jednu kunu ili američki dolar). Ima dojam da privatizacija preostalog obiteljskog srebra u ovoj zemlji svakog zanima, iritira, ali da više nikoga ne zanima revizija pretvorbe i privatizacije.

Na pitanje da li je za aranžman s MMF-om ili ne zastupnik bi odgovorio potvrdno, kaže, ali naglašava da ima stvari o kojima se ne pregovora jer se u nekim pitanjima ide ispod dobrog ukusa jer, kaže, što MMF ima brinuti za otpremnine ili otkazne rokove i kolektivni otkaz ili što Hrvatska hoće ili neće privatizirati. Sve u svemu i ovaj aranžman ima dobrih i loših strana ali općenito, bez njega se ne može i u ovom trenutku on najviše odgovara opoziciji jer ako ništa drugo kontrolira javnu potrošnju države.

MMF-u je bitno da se servisira dug

Ivan Šuker (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a postavljajući odmah na početku pitanje u ime Kluba čemu ovaj aranžman s MMF-om i čemu toliko uplitanje MMF-a u najsitnije detalje ako u svemu teče med i mlijeko. Jer, slušajući uvodno ministra Hrvatska nema nikakvih problema, nije prezadužena zemlja, makroekonomski pokazatelji su izvrsni. A ima li stvarno Vlada gospodarski program s kojim može ispuniti sve stvari iz aranžman, pita.

Razlog za ovaj aranžman s MMF-om može se iščitati iz dobivenih materijala, da je to zbog ograničenja deficita i vanjskog zaduženja no zastupnik bi rekao, veli, da se MMF jednostavno želi osigurati da će Hrvatska moći vraćati u narednom razdoblju ono za što se zadužila. Nije ih briga kakve će biti plaće, kako će funkcionirati uprava u Hrvatskoj, bitno je da se može sevisirati dug i kamate RH pa nam čak u ovom trenutku sugeriraju da baš nije dobro da se više zadužujemo vani i da bi se mogli malo zaduživati i u Hrvatskoj. Smatra da u obrazloženju uz ovaj aranžman ima nekoliko "bisera" na koje se treba osvrnuti (primjerice cilj Vladinog fiskalnog programa za 2003. godinu) te u vezi s tim podsjetio na uvjete u kojima su jedinice lokalne samouprave donosile svoje proračune (nisu znale kakav će biti Zakon o porezu na dohodak, kakve će biti izmjene Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave itd.) te pitao da li su gospoda iz hrvatske Vlade upozorila gospodu iz MMF-a u kakvoj će se poziciji 2003. godine biti hrvatski vatrogasci i oni koji trebaju čuvati hrvatsku obalu i da je hrvatsko vatrogastvo u velikim problemima i da se na njemu ne može štedjeti.

No možda je najintrigantnija definitivna potvrda da Vlada neće izvršiti ni svoje predizborno obećanje o smanjenju PDV-a jer ovdje izričito piše da neće smanjiti 22-postotnu stopu niti dopustiti širenje primjene nulte stope ili izuzeća od plaćanja tog poreza a nisu ostvarene ni najave o smanjenju Proračuna jer on je povećan za 19 milijardi kuna u odnosu na onaj iz 1999. godine. A Vlada se i obvezala da neće biti promjena u poreznom sustavu pa što je sa Zakonom o poticanju ulaganja koji je na prvom čitanju bio u Saboru prije tri, četiri mjeseca i koji hrvatski gospodarstvenici itekako očekuju a u vezi s čim treba mijenjati i Zakon o porezu na dobit pa hoćemo li za to morati tražiti dozvolu od MMF-a. No tragično je (da nije istinito bilo bi smiješno) da u dokumentu koji sklapamo s jednom svjetskom institucijom kažemo da nećemo isplatiti božićnice i dar djeci za Božić (to je vjerojatno lapsus). No najtragičnije je možda u ovim "biserima" što se u Proračunu za 2003. nije naznačilo, ako Vlada ima o tome svoj program, da će u Ministarstvu obrane do kraja ožujka otpustiti 5.000 zaposlenih a do kraja godine 12.000, a trebalo je

naznačiti jer će se s te osnove vjerojatno smanjiti troškovi Ministarstva obrane a s druge povećati nekakvi troškovi otpremnine. Tu je i pitanje, kaže zastupnik, da li o sigurnosti naše zemlje i o stanju Ministarstva obrane brigu treba voditi MMF ili to treba biti politika Vlade i Sabora smatrajući da to treba prvenstveno biti ovo potonje. Zastupnik se osvrnuo i na makroekonomske pokazatelje rekavši da se hrvatska država u zadnje tri godine zadužila 24 milijardi kuna a ako se tome dodaju Hrvatske ceste onda je to 26 milijardi kuna a sa zaduženjem banaka i gospodarstva prekoračila je magičnu granicu od 13 milijardi dolara duga. Najtragičnije je i najgore što u sljedeće četiri godine Hrvatska mora vratiti 35 milijardi kuna duga a tu je i, među ostalim, nezaposlenost koja i dalje raste, stagnacija izvoza.

MMF ne bi nam trebao uvjetovati kako će izgledati naš Zakon o radu, upozorio je osvrnuvši se i na pitanje banaka. Ministarstvo financija bi trebalo konačno predložiti hrvatskoj Vladi da li je ovoj državi potrebna državna banka (za nekakve sanacije u Poštansku banku uložili smo 200 milijuna kuna) i želi li imati državnu banku i paket u bankarskoj aktivni u svom vlasništvu ili ćemo sve hrvatske novce prepustiti stranim bankama. Naime, strane banke su u kupnju dionica hrvatskih banaka uložile oko dvije do 2,5 milijarde dolara a štednja građana je u ovom trenutku 7,9 milijardi dolara a krajnje je vrijeme da počnemo razmišljati o denominaciji obveznica i njihovom plasiranju na način da ih mogu kupiti hrvatski građani.

Interesantno je da MMF ne brinu minusi naših izvanproračunskih fondova i da tu ne stavlja nikakvo ograničenje, a tu smo si već sami zadali ograničenje, i to je, po mišljenju ovog Kluba zastupnika, najveći problem državnih financija, rekao je, među ostalim. Naznačio je također da MMF uopće ne obraća pažnju na prihodovnu stranu našeg državnog proračuna (da se sa svojim iskustvom nije pobrinuo da pomogne u kvalitetnijem rješavanju trošarina, koncesija odnosno prihodovne strane) i da ništa nije limitirao osim smanjenja stope PDV-a što je i razumljivo jer je to najizdašniji dio Proračuna. Interesantno je da je u detalje "ušao" u rashodovnu stranu čak do toga da nam određuje kakve će nam biti plaće.

Osvrnuo se i na pitanje državne uprave koja, kako je rekao, u ovom

trenutku nije u dobrom stanju (zakoni su nam loši čime je otvoren prostor za mito i korupciju) a i strahovito je loše tehnički i stručno opremljena. Uz to, smanjenjem plaća u državnu upravu nećemo dobiti ni jednog kvalitetnog stručnjaka a ne može se očekivati da će se s nekvalitetnim ljudima i loše plaćenim, što diktira MMF, uprava biti kvalitetna.

No smatra da o ovom cijelom dokumentu najbolje govori rečenica "da je cilj održavanja makroekonomske stabilnosti i jačanja temelja za visoki gospodarski rast u razdoblju prije parlamentarnih izbora" (nije mu jasno kakve veze ima stand by aranžman s predizbornom godinom). Iz svih navedenih razloga Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati ovaj Prijedlog.

Goranko Fižulić (LIBRA) javio se zbog ispravka netočnih navoda predgovornika. Netočno je da MMF ograničava pristup financijskim tržištima a nije ni istina da nezaposlenost raste, već punih osam mjeseci ona se permanentno smanjuje. Što se tiče spomenutih stranih banaka sve banke u Hrvatskoj su hrvatske bez obzira na porijeklo kapitala i njih vode hrvatski građani ili oni koji imaju radne dozvole a došlo je i do potpunog oporavka hrvatskog bankarskog tržišta i rekordne štednje.

Vlada se opredijelila za ulaganja

Zatim je riječ zatražio potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** smatrajući da raspravu treba usmjeriti jer da Memorandum Vlade govori o politici Vlade (gdje će se trošiti novci) i to su kontrolne točke ostvarenja naše ekonomske politike i nije predmet Sporazuma. MMF-u je svejedno hoćemo li naš Proračun trošiti u ceste ili u plaće, ili socijalu (ova je Vlada rekla ne povećanju plaća, bit će ceste, bit će ulaganje). Netočni su i podaci i obmanjuje se javnost kad se kaže da je Proračun povećan za 19 milijardi kuna - to je drugačije prikazivanje Proračuna jer do 2000. fondovi nisu bili u Proračunu, a hoćemo li i zaboraviti da ni ceste nisu bile dio Proračuna, objasnio je potpredsjednik Vlade pitajući zašto se govore netočni podaci. Još jednom je naglasio da Proračun nije rastao za 19 milijardi no da je na ovakav način prikazivanja stvari teško komunicirati. Isto tako nigdje u Programu i Memorandumu Vlade nije rečeno da neće biti isplaćene božićnice, naglasio je.

Ivan Šuker javio se za ispravak i rekao da ovdje nitko ne laže i da on nije izmislio podatke već da se oni nalaze u biltenu Ministarstva financija. Uz to Hrvatske ceste su izvan ovog minusa od pet posto bruto društvenog proizvoda (ovo o čemu govorim ceste nisu unutra). Ne može

Vlada u svojem Memorandumu jasno veli - želimo ulagati, želimo investicijsku potrošnju, to će činiti rast društvenog proizvoda, nova radna mjesta, to će značiti konsolidaciju hrvatskoga gospodarstva i zato prihvaćamo čak pet posto deficita, ali ne za potrošnju već za razvoj.

se reći ni da MMF nema ništa s isplata božićnica jer je "sadržaj Nacrta dokumenta usuglašen s Misijom MMF-a sukladno ciljevima i namjerama Vlade RH". **Dario Vukić (HDZ)** rekao je, među ostalim, da cijeli ovaj dokument treba promatrati kao uvođenje fiskalnih, proračunskih pravila - prvo se radi o deficitu a drugo o ograničavanju javne potrošnje. Dr. **Jure Radić (HDZ)** upozorio je pak da izdvajanje za ceste nije u koliziji u dilemi i dvojbi s činjenicom da li će biti za plaće ili ceste jer se ukupno za kapitalne izdatke pa tako i za ceste u proračunima iz 2001., 2002. izdvaja manje nego 1998. i 1999. godine no dvojbe će biti 2005., 2006. godine itd. kad na naplatu dođu krediti.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** je zatim objasnio da u pet posto deficita ulazi i kreditno zaduženje za izgradnju cesta i da je evidentno da je Vlada mogla birati veću potrošnju u Proračunu ali i manje ulaganja. Vlada u svojem Memorandumu jasno veli - želimo ulagati, želimo investicijsku potrošnju, to će činiti rast društvenog proizvoda, nova radna mjesta, to će značiti konsolidaciju hrvatskoga gospodarstva i zato prihvaćamo čak pet posto deficita, ali ne za potrošnju već za razvoj, rekao je, među ostalim. Riječ je zatim dobio i ministar financija mr.sc. **Mato Crkvenac** želeći jasno reći da krediti za ceste, za cestu Zagreb-Split neće teretiti plaće građana Hrvatske u narednom razdoblju. Ta cesta ima zaokruženu financijsku konstrukciju i krediti se ne vraćaju

na teret države niti na teret ićijih plaća a državna potrošnja uzima sve manja maha iz društvenog bruto proizvoda, rekao je, među ostalim.

Nakon toga je **Vladimir Šeks** u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražio stanku radi usklađivanja stajališta u vezi s Prijedlogom Rezolucije o odnosima prema EU i prijedlogu zaključaka.

Klub zastupnika HDZ-a usuglasio je svoja stajališta vezano za prijedlog zaključaka i Rezoluciju o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji, rekao je nakon stanke u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**.

Ispravak navoda potom je imao **Dario Vukić (HDZ)**. Smatra da kada se govori o 5 posto deficita i o državnoj potrošnji da bi bilo jako dobro kada bi tih pet posto bili kapitalni rashodi plus ono što je pokriveno tekućim rashodima. Drugo na što je ukazao je predviđenih 495 milijuna kuna od naplate cestarina u ovoj godini te na kamate od kredita uzetih za izgradnju tih cesta koje će iznositi 417 milijuna kuna. To govori o tome kako se planiraju investicije i koliko je vladajućima stalo do takvih stvari kada se bliže izbori, zaključio je zastupnik.

Ispravak netočnog navoda imao je i dr.sc. **Jure Radić (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu da će ceste otplaćivati same sebe, rekavši da je to moguće ukoliko se zaustavi bujanje administracije u Hrvatskim autocestama.

Ovaj aranžman se već provodi

U ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** je naglasila kako je Hrvatski sabor donio zaključak temeljem kojeg je Vlada dužna prije potpisivanja novog aranžmana s MMF-om predstaviti zastupnicima koji će o njemu provesti raspravu. Smatra da je ponašanje oko ovog stand by aranžmana Vlade prilično formalno, budući da su već poduzete sve mjere koje se provode. Dodala je kako je smisao zaključaka Sabora da se na temelju rasprave definira i usvoji takav oblik suradnje s MMF-om koji će omogućiti provođenje samostalno ekonomske i razvojne politike dinamički prilagođene i usklađene s dva osnovna cilja, a to su porast zapošljavanja i životnog standarda. Drži da je ostvarivanje ovih ciljeva moguće provesti jedino većom gospodarskom aktivnošću kroz povećanje izvoza i povećanje investicija. Pojasnila je kako je glavni

sadržaj ovog prijedloga Memoranduma održavanje udjela javnog duga u bruto domaćem proizvodu na dosegnutih 57,5 posto što traži održavanje dogovorenog proračunskog deficita na 5 posto u bruto domaćem proizvodu i ograničavanje izdavanja državnih jamstava. Obra-

Taj stand by aranžman predstavlja prihvatanje rigorozne restriktivne ekonomske politike koja ne pruža izgleda da se u slijedećim godinama riješe ključni problemi.

zložila je dalje kako će postizanje tih pet posto biti izvršeno ograničavanjem rashoda za plaće, ukidanjem isplate božićnice i darova za djecu, smanjenjem broja zaposlenih od 12 tisuća u Ministarstvu obrane, kompenzacijom povećanih izravnih subvencija za željeznice i brodogradilišta te nižim transferima za mirovine i zdravstveno osiguranje. Drži potom da se ograničavanje izdavanja jamstava namjerava postići prijenosom ovlasti za nova jamstva za kredite isključivo na Ministarstvo financija. Ukazala je i na to da će se plan financiranja Proračuna u 2003. godini oslanjati na zaduživanje u zemlji. Vlada, dodala je, pristupajući novom stand by aranžmanu bez namjere povlačenja sredstava od oko 106 milijuna specijalnih prava vučenja otklonila je od sebe odgovornost za neželjene socijalne posljedice koje se mogu očekivati. Istaknula je i dogovor s MMF-om u dijelu koji se odnosi na radno zakonodavstvo koje se neće moći mijenjati bez obzira na protivljenje sindikata. Vlada je praktički prebacila odgovornost za socijalne nemire na puko izvršenje obveza iz memoranduma, konstatarala je zastupnica. Zaključila je da se Vlada odlučila za strukturni aranžman predostrožnosti namjerno si vezujući ruke s vrlo malo prostora za manevriranje u praksi u predstojećem predizbornom razdoblju. Kao negativne posljedice prošlog aranžmana s MMF-om navela je preisku dinamiku rasta proizvodnje, povećanje nezaposlenosti, smanjenje javnih rashoda na teret najugroženijih, restrukturiranje gospodarstva putem stečajeva i likvidacija, povećana je vanjska zaduženost, a izostala su i direktna investicijska ulaganja u razvoj gospodarstva. Zbog svega navedenog,

rekla je, Klub zastupnika DC-a glasovat će protiv ovog Memoranduma jer taj stand by aranžman predstavlja prihvatanje rigorozne restriktivne ekonomske politike koja ne pruža izgleda da se u slijedećim godinama riješe ključni problemi, zaključila je gđa Škare-Ožbolt.

Prvo treba jačati hrvatsku suverenost

Žalim što ovakvi aranžmani ne dolaze na sjednice Sabora kada u vrlo veseloj atmosferi samo formalno odradujemo ovaj posao, rekao je u ime Kluba zastupnika LS-a **Zlatko Kramarić (LS)**. Smatra da se mora razmišljati o makroekonomskom stabilnom stanju koje se ne osjeća dovoljno na mikrorazini te se stoga, kaže, LS zalaže za jačanje srednjeg sloja, malog poduzetništva i seljaštva, koji bi trebali biti činitelji nekog budućeg i bržeg razvoja Republike Hrvatske. Dodao je kako čovjek ostaje zbunjen autoritarnošću monetarne vlasti koja brani evidentno pogrešnu monetarnu politiku. Drži dalje da je tečaj kune precijenjen i da je najveći razlog zašto godinama izostaju green field investicije. Napomenuo je da je kod nas sve jeftinije uvoziti nego proizvoditi, dodavši kako Klub zastupnika LS-a neprihvatljivim drži i intervencije na financijskom tržištu glede zaustavljanja pada kamatnih stopa. Mišljenja je da bi to trebalo riješiti samo tržište, dok bi usporavanje daljnjeg zaduživanja građana trebalo regulirati uvođenjem posebnih poreza na potrošnju ili uvođenjem poreza na kasko osiguranje vozila, a nikako povećanjem obveznih pričuva banaka. Neracionalnim drži i povećanje deviznih pričuva. Mišljenja je dalje da se autoritet MMF-a zloupotrebljava da bi se vlastita politika pokazala kao politika MMF-a dodavši kako je potpuno neprihvatljiva koncepcija grube prisile prema poslovnim bankama. Kaže, mi bismo mogli više uložiti u vlastiti razvoj, jer imamo dovoljno vlastitog kapitala te su nebuloza da nam trebaju veliki iznosi stranih investicija. Istaknuo je potom da tvrdnja kako nema prostora za sniženje izdvajanja za obvezne pričuve, što dokazuje samo nemoć da se vodi jedna racionalna politika monetarne regulacije. Naglasio je da bi Sabor trebao svakako otvoriti raspravu o monetarnoj i tečajnoj politici u državi, dodavši da ni politika

privatizacije ne zadovoljava njegovu stranku. Rekao je i da Republika Hrvatska treba sama upravljati svojom imovinom, što Fond za privatizaciju čini nepotrebnom institucijom. Što se tiče mogućeg izlaska iz gospodarske depresije, mišljenja je da bi trebalo promijeniti redoslijed ekonomskih ciljeva. Na prvom mjestu je, kaže, rast bruto društvenog proizvoda, zatim rast zaposlenosti te izvoza. Jedini način priključenju Europskoj uniji je jačanje suverenosti, a tek potom stabilnosti tečaja i cijena, zaključio je zastupnik.

Odnos s MMF-om se može urediti i u nekoj blažoj formi

Prvi put u dvanaest godina Sabor raspravljao o odnosu s MMF-om, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić (HSP)**. Pojasnio je da stand by aranžman nije jedini mogući oblik suradnje s MMF-om. To su, kaže, konzultacije, neformalno praćenje, pojačani nadzor, aranžman predostrožnosti, stand by aranžman te prošireni aranžman. Što je aranžman strožiji to povlači veću podložnost zemlje eksperimentima MMF-ovih ekonomista i sve manju vezu sa stvarnim stanjem i učincima predloženih mjera. Smatra dalje kako MMF i Svjetska banka svakoj zemlji nameću posve isti koncept neovisno o uzrocima gospodarske krize. Mišljenja je da je Memorandum plod ne samo Vladinog programa nego očekivanja MMF-a od Hrvatske da napravi upravo ovakav memorandum. Napomenuo je da Memorandum ima niz negativnih točaka. Upitao je li Memorandum samo plod doista Vladinog htijenja ili je plod pritisaka MMF-a i očekivanja da se Vlada ponaša baš na ovakav način. Koliko je Vlada uopće samostalna u kreiranju svoje razvojne politike, nadovezao se. Drži da će ovaj stand by aranžman uputiti poruku svijetu da je naša zemlja nesamostalna za kreiranje svoje razvojne politike, da nema razvojni program i da je dalje u krizi. Zamjerio je i to što se u predloženom materijalu govori na tipično MMF-ovski način o tome da treba donijeti novi Zakon o stečaju, Zakon o tržišnom natjecanju i Zakon o radu. Zaključio je da je ovaj Memorandum samo dobra podloga za raspravu jer Hrvatska svoj odnos s MMF-om može urediti i u nekoj blažoj formi.

Aranžman je potreban zbog članstva u EU

Klub zastupnika LIBRE će naravno podržati ovaj aranžman s MMF-om zbog svih razloga koje su mnogi navodili kao razlog da ga se ne prihvati, rekao je u ime Kluba zastupnika LIBRE **Goranko Fižulić (LIBRA)**. Pojasnio je da stand by aranžman nije potreban Hrvatskoj zbog makroekonomske politike ili makroekonomskih pokazatelja, nego zbog političkih neprilika u susjedstvu i mogućih političkih neprilika u njoj samoj. To je, kaže, jasna poruka Europske unije i MMF-a da do odgovora vezanog uz zahtjev za punopravno članstvo u EU trebamo imati ovakav aranžman. Istaknuo je da su monetarna i ekonomska politika u Hrvatskoj iste već punih devet godina te da je ta politika u krajnjoj liniji polučila itekakve rezultate i od njih ne treba bježati. Objasnio je kako MMF nije ništa drugo, nego financijski revizor. Naravno, dodao je da bi za Hrvatsku bilo bolje da ima neki blaži aranžman od stand by aranžmana, ali to očito u narednoj godini nije bilo moguće. Drži kako je aranžman s Monetarnim fondom potvrda da su hrvatska Vlada i Hrvatska narodna banka učinile sve što treba da vode gospodarstvo i monetarnu politiku na pravi način. To je, kaže, istovremeno znak da u narednim godinama moramo ustrajati na svemu što je u protekle tri godine bilo dobro.

Ovaj aranžman s Monetarnim fondom potvrda je da su hrvatska Vlada i Hrvatska narodna banka učinile sve što treba da vode gospodarstvo i monetarnu politiku na pravi način.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ante Beljo (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu gospodina Fižulića da hrvatska Vlada ne može stvarati poduzetnike. Beljo drži da kada bi hrvatska Vlada utrošila toliko energije da se daju pozitivne inicijative i subvencije hrvatskim poduzetnicima umjesto promoviranja stečaja i rasprodaje hrvatske imovine, sigurno bi imali više poduzetnika. Dodao je da druge države na zapadu upravo to rade.

Dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** također se javio za ispravak netočnog navoda. Rekao je da što se tiče pitanja nezaposlenosti u Hrvatskoj, u rujnu 2002. godine je u odnosu na rujnu 2001. godine ona bila manja za oko tisuću nezaposlenih, odnosno 0,2%, što su jedini raspoloživi podaci iz biltena Hrvatske narodne banke. Naglasio je da je do tog smanjenja došlo jer je tisuću nezaposlenih brisano iz evidencije Zavoda za zapošljavanje.

Drži netočnim povezivati podatke o rastu potrošnje s poboljšanim stanjem u ekonomiji. "Ono što je točno jest da su se krediti obitelji povećali sa 2 milijarde kuna 1993. godine na 40 milijardi kuna danas".

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Roić (HSS)**. Rekao je da u njegovoj stranci apsolutno prevladava mišljenje da Hrvatskoj nikako ne može biti na štetu ukoliko potpiše ovaj dokument. Drže nespornim da Hrvatska ovim dokumentom može dobiti međunarodno povjerenje. Roić je istaknuo da se ovim dokumentom pojačava vjerodostojnost na tržištu kapitala, omogućuje da se jeftinije refinanciraju obveze, pronalaze jeftiniji izvori sredstava, jeftiniji krediti. "Ako je to pogrešno, onda bi zaista trebalo donijeti drugačiju odluku, a mi u HSS-u smo mišljenja da to nije pogrešno".

Smatra da je poboljšanje odnosa s financijskim institucijama, što je također jedna od intencija potpisivanja ovakvih sporazuma, potrebno za hrvatsko gospodarstvo.

Daljnji korak ka EU

Luka Roić ističe da podržati ovaj dokument znači podržati smjer koji podržava Europa i da je to daljnji korak ka Europskoj uniji. Iz svih tih razloga njegova stranka podržava ovakav memorandum. "Memorandum je potreban zbog kreditnog rejtinga koji će sigurno biti bolji ukoliko prihvatimo aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom".

Zastupnik je mišljenja da ovaj dokument služi na neki način za pomažanje, vođenje određenih zemalja koje se nalaze u gospodarskim problemima. Naglašava da treba biti svjestan da u našem gospodarstvu, kao i u financijskoj, fiskalnoj politici ima još prostora za poboljšavanje, te se u tom kontekstu treba pokušati uskladiti sa svime što stoji u memorandumu.

"Bilo bi bolje i lakše da se moglo prihvatiti neki laganiji aranžman, ali i ovaj je zapravo preventivni".

Luka Roić podsjetio je da se Vlada pri izradi proračuna za 2003. godinu obvezala da neće povećati vanjsku i unutarnju zaduženost, da će smanjivati plaće u državnom i javnom sektoru, da će smanjivati subvencije u onoj mjeri u kojoj je to moguće, da će smanjiti rashode i posudbe. To su zahtjevi koji su dobili podršku zastupnika, te ukoliko ih se prihvati i memorandumom "nismo na krivom putu".

Memorandum je potreban zbog kreditnog rejtinga koji će sigurno biti bolji ukoliko prihvatimo aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom.

Osvrnuo se na izjave nekih zastupnika oporbe kako MMF inzistira na novom aranžmanu iz razloga što sumnja u mogućnost Vlade RH da sama provede određene gospodarske mjere. "Točno je da je javni dug RH sa 46 milijardi od 3. siječnja porastao na 70 milijardi kuna i potreban je u tom smjeru određen oprez i svakako smanjivati takvo zaduženje".

Istovremeno, nezaposlenost se nije obuzdala u onom opsegu u kojem se to željelo, a izvoz i dalje ni približno ne prati uvoz, raste deficit robne razmjene, komentira Roić.

Na kraju je zaključio da će Klub zastupnika HSS-a podržati ovaj dokument u nadi da će naše gospodarstvo do godine biti snažnije i bolje.

Potom je otpočela pojedinačna rasprava u trajanju od 10 minuta.

Potpis guvernera HNB-a

Dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)** na početku izlaganja ocijenio je dobrim što prvi put pred zastupnike dolazi Prijedlog sporazuma između Vlade RH i MMF-a, "dakle nešto što će tek biti potpisano". Drži da bi tu praksu trebalo pozdraviti i nastaviti ako sličnih sporazuma bude u budućnosti.

Upitao je zašto se na ovom sporazumu nalazi potpis guvernera Hrvatske narodne banke, uz potpis potpredsjednika Vlade za gospodarstvo i ministra financija. "Mi smo Zakonom HNB učinili neovisnom o bilo kojem čimbeniku politike i ekonomske politike u RH, ali ne zato da

bi HNB bila neovisna od svijeta, a ovisna o MMF-u, već zato da bi stvarno bila neovisna”.

Hrvatska nije napravila zaokret i nije izašla iz modela gospodarskog razvoja kakav je prakticirala u razdoblju od 1995. do 2000. godine, a to je ekonomski razvoj zasnovan ne na izvozu, već prije svega na unutrašnjoj potrošnji.

Dr. Njavro drži kako ovaj Sporazum pokazuje nešto što sve treba zabrinuti, a to je da Hrvatska nije napravila zaokret i da nije izašla iz modela gospodarskog razvoja kakav je prakticirala u razdoblju od 1995. do 2000. godine, a to je ekonomski razvoj zasnovan ne na izvozu, već prije svega na unutrašnjoj potrošnji”. Naglasio je da je takav model razvoja, zasnovan na velikim investicijama u obnovu i u ceste doveo do problema 1998. godine, do vrlo velikog deficita u platnoj bilanci i ”doveo je do toga da smo 1999. godine morali prestati sa njim, dakle, smanjiti ga i imali smo negativnu stopu rasta”.

Konstatirao je da sadašnja Vlada nažalost nije uspjela model razvoja na unutrašnjoj potražnji zamijeniti izvozom, odnosno nije uspjela bolji međunarodni položaj Hrvatske iskoristiti i dobiti industrijske investicije u Hrvatsku, posebice one koje bi bile izvezno usmjerene.

Visoki porast zaduženosti

Komentirao je brzi i visoki porast zaduženosti. ”Hrvatska je sa zaduženosti od oko 2,5 milijarde dolara 1993. godine došla do točke da je u rujnu ove godine bilo 13,8 milijardi dolara, a od trenutka kada je ova hrvatska Vlada preuzela odgovornost zemlja se zadužila za 3 do 3 i pol milijarde dolara”. Dr. Njavro kritički je rekao da je pitanje koliko dugo ćemo se moći zaduživati da bi održavali unutrašnju potrošnju, a postavio je i pitanje u što je otišlo 3 milijarde dolara inozemnog duga.

”Postavlja se i pitanje u što je otišlo gotovo 40 milijardi kuna kredita koje su naše obitelji, dakle mi sami, uzeli od banaka u Hrvatskoj?” Rekao je da se ne može očekivati u ovoj godini da će se država moći zadužiti za dodatnih milijardu ili dvije za investicije i da će

se obitelji moći zadužiti opet za novih 5 ili 10 milijardi kuna, pa da bi na temelju toga održali rast ekonomije.

Hrvatska nužno treba zaokret ka izvozu, mora dobiti izvoznu industriju, inače se model razvoja kojeg prakticiramo neće moći nastaviti, naglašava dr. Njavro.

Mišljenja je da je veliko pitanje hoće li turizam moći pokriti sve rupe i deficite koje pravi manjak robnog izvoza.

”Turizam je izuzetno osjetljiv i Hrvatska se ne može osloniti samo na turizam, mi trebamo industriju. Nema niti jedne razvijene zemlje u svijetu koja je samo turistička zemlja”. Dodao je da je turizam dobar ako se u njemu mogu prodavati domaće robe, proizvodi, pamet i slično.

Zaključio je da se Hrvatska još uvijek nalazi u jednom modelu razvoja koji nije održiv, te da hrvatska Vlada nije uspjela još uvijek napraviti zaokret.

On je u načelu za suradnju s MMF-om. ”Mislim da nam Stand-by aranžman ne treba, točno je da ovakav Sporazum jamči stanovitu urednost ekonomske politike u predizbornoj godini, ali on je i u interesu sadašnje hrvatske Vlade, jer će joj pružiti puno komfornije refinanciranje obveza, što u krajnjoj liniji odgovara svima nama u Hrvatskoj. Stand-by aranžman nam nije potreban, ali određeni oblik suradnje, tehnička pomoć ili slično, ne može nam škoditi”.

GoRanko Fižulić (LIBRA) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je dr. Njavro krivo ustvrdio da će u Hrvatskoj prihod od turizma ove godine biti manji nego prošle godine. ”Da je uzeo današnji ”Vjesnik” mogao je točno pročitati podatak da je u ovoj godini prihod od turizma u prvih 6 mjeseci bio veći za 28,9%”.

Dario Vukić (HDZ) tvrdi da ovaj dokument odudara od nekih dokumenata koje su zastupnici dobili kao prilog pri raspravi o proračunu za prošlu godinu ”i to nije različit po bilo čemu, nego u rastu bruto društvenog proizvoda”.

Naime, u ovom dokumentu se kaže da će očekivani rast bruto društvenog proizvoda slijedeće godine biti 4,2%, a pred par tjedana u materijalima od iste Vlade vezano uz raspravu za proračun pisalo je da će rast BDP-a biti 5%, ustvrdio je Vukić.

Drži da Hrvatskoj treba osmišljena i racionalna fiskalna konsolidacija, no da nam ne treba MMF da bi to učinili. Također smatra da se samo rezanjem

javne potrošnje ne može potaknuti gospodarski rast. ”Snižavanje troškova javne potrošnje je u redu, ali ako ne ide nauštrb rezanja investicija”.

Uskladiti podatke državne statistike

Vukić se slaže s mišljenjem MMF-a da se u Hrvatskoj trebaju uskladiti podaci državne statistike, odnosno da podaci Ministarstva financija, Narodne banke i Zavoda za statistiku konačno postanu istovjetni, jer su odstupanja kako zastupnik kaže ”dramatična” i ukazuju na nebrigu o javnim financijama.

”Kada gledamo koji su ukupni prihodi našeg proračuna u odnosu na BDP, oni su negdje prošle godine bili na nivou 43,1%, Slovenije 43,2%, Europske unije oko 45,6%, dakle, naši rashodi u odnosu na BDP ne odskakuju značajnije od rashoda razvijenije Slovenije ili EU, međutim, pitanje je struktura te javne potrošnje”.

Mišljenja je da je naš problem raspored opće potrošnje, osobne potrošnje i bruto društvenih investicija. Naime, osobna potrošnja je na nivou 66%, opća potrošnja 33%, a bruto društvene investicije su na nivou 14%. U Češkoj je opća potrošnja na nivou od 20%, dakle 13% manja od Hrvatske, osobna potrošnja je 60%, a bruto domaće investicije su 25%. U Sloveniji je osobna potrošnja 58%, opća potrošnja 21%, a bruto domaće investicije su 22%.

Naši rashodi u odnosu na BDP ne odskakuju značajnije od rashoda razvijenije Slovenije ili EU, međutim, pitanje je struktura te javne potrošnje.

”Dakle, kada govorimo o javnoj potrošnji postoji njezina veličina i odnos prema veličini društvenog proizvoda za koji vidimo da ne odskakuje značajnije od Slovenije i EU, ali u strukturi značajno odskakuje”.

Vukić je podsjetio da je u dokumentu predviđen rast bruto društvenog proizvoda od 4,2% za slijedeću godinu, što podrazumijeva privatizaciju. ”MMF smatra da moramo do 2004. godine završiti privatizaciju, a u 2005. godini nisu predviđeni nikakvi prihodi od privatizacije. Vrlo je zanimljiv izračun koliko bi Hrvatska trebala dobiti u proračunu tih sredstava, po scenariju postepeno trebala

bi dobiti 8,3 milijarde, a po onom drugom scenariju 11,8 milijardi”.

Postavlja pitanje kako se došlo do tako velikih razlika u procjenama koliko hrvatska Vlada treba dobiti, "naime, mijenja se scenarij na dvije stranice dokumenta, ali se ne mijenja vrijednost tih poduzeća”.

Vukić je naglasio da ne može podržati da MMF nameće ovoj Vladi što i kako će privatizirati, odnosno što i kako će raditi.

Dorica Nikolić (HSL) napomenula je da od 10 država koje su sada primljene u EU, niti jedna nije imala aranžman sa MMF-om. "Dakle, jasno je da zemlje koje nisu sposobne urediti svoje odnose u financijskim i drugim sektorima same, da one pribjegavaju Stand-by aranžmanima”.

Naglašava da je problem što je ovaj dokument prepun konstatacija koje nemaju pokriće. Kao primjer je navela

reformu javnih poduzeća i privatizaciju. "Ovdje se planira da se privatizira sve i svatko. Dakle, ono što se nije uspjelo u 2,5 godine iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju, sada će se uspjati u kratkom roku”. Ističe da se i izvan portfelja privatizira "sve i sva", a drži interesantnom informaciju da će Vlada privatizirati Hrvatsku poštansku banku, iako se konstatira da je banka dobro kapitalizirana i da je profitabilna. Unatoč tome, Vlada ne vjeruje da bi trebala posjedovati poslovnu banku, pa u dokumentu stoji da Vlada već zna kome bi prodala 25% udjela. To zastupnica drži "neviđenim, da u jednom dokumentu Hrvatskog sabora piše da Vlada ne vjeruje, a onda točno zna kome će prodati i kako će prodati”.

Dorica Nikolić zaključuje da ovaj Stand-by aranžman Hrvatskoj ne

treba, "jedino ukoliko ima nesposobnu Vladu koja ne zna urediti sama svoje odnose, pa joj onda treba policajac da bi joj stajao za vratom”.

Ovime je zaključena rasprava.

Predsjednik **Tomčić** dao je na glasovanje zaključke koje su predložila radna tijela.

1. Podržava se Prijedlog memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodnog monetarnog fonda.

2. Hrvatski sabor preporučuje Vladi Republike Hrvatske da sklopi novi Stand-by aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 77 glasova "za", 34 glasa "protiv" i 1 "suzdržanim" glasom prihvatili ove zaključke.

V.Ž; Đ.K; M.S; S.Š.

28 - IZVANREDNA - SJEDNICA HRVATSKOG SABORA

NAKNADNO GLASOVANJE

Na dnevnom redu 28. izvanredne sjednice bile su tri točke - glasovanje o:

1. Prijedlogu zakona o Hrvatskoj radio-televiziji (predlagatelj Vlade RH)
2. Prijedlogu zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, predlagateljica zastupnice Vesne Škare-Ožbolt
3. Prijedlogu zakona o jednokratnom porezu na imovinu.

Predsjednik **Tomčić** na početku sjednice pitao je ima li primjedbi na uvrštenje pojedinih točaka u dnevni red 28. izvanredne sjednice. Kako nije bilo primjedbi, konstatirao je da je dnevni red sjednice utvrđen, te se prešlo na njegovu realizaciju.

Predsjednik **Tomčić** utvrdio je da je rasprava o Prijedlogu zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, predlagateljica Vlade RH, kao i rasprava o Prijedlogu zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, predlagateljice, zastupnice Vesne

Škare-Ožbolt, zaključena. O tome smo pisali u IHS-u, broj 352, od 15. siječnja 2003. na strani 3 pod naslovom: "HRT javna ustanova s tri organizacijske jedinice". Sukladno prijedlozima radnih tijela dao je na glasovanje slijedeći zaključak:

1. Prihvaća se Prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji koji je predložila Vlada RH.
2. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela o Prijedlogu zakona kojeg je predložila Vlada RH, te o Prijedlogu zakona koji je predložila zastupnica Vesna Škare-Ožbolt u dijelu koji se konceptijski uklapa u organizaciju HRT-a kao javne ustanove dostavljaju se Vladi RH da ih uzme u obzir pri izradi konačnog prijedloga zakona.
3. Ne prihvaća se Prijedlog zakona o Hrvatskoj radioteleviziji koji je predložila zastupnica Vesna Škare-Ožbolt.

Zastupnici su većinom glasova, sa 77 glasova "za", 4 glasa "protiv" i 5 "suzdržanih" glasova prihvatili ove zaključke.

Predsjednik **Tomčić** najavio je posljednju točku dnevnog reda: Prijedlog zakona o jednokratnom porezu na imovinu. Konstatirao je da je rasprava zaključena (o tome u ovom broju na strani 26 po naslovom: "Dvojbe oko ustavnosti pojedinih rješenja.”.

Tada je sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSS-a dao na glasovanje slijedeći zaključak: O Prijedlogu zakona o jednokratnom porezu na imovinu provedena je opća rasprava. **Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 48 glasova "za", 2 glasa "protiv" i 35 "suzdržanih" prihvatili ovaj zaključak.**

Potom je predsjednik **Tomčić** zaključio 28 - izvanrednu - sjednicu Hrvatskog sabora.

S. Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CARINE

Nedopuštena trgovina i izbjegavanje carinskog nadzora

U svezi sa zastupničkim pitanjem **Želimira Janjića (HSL)** a u svezi s izbjegavanjem carinskog nadzora i nedozvoljene trgovine odgovorilo je **Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave**.

Za kazneno djelo nedozvoljene trgovine (članak 297. Kaznenog zakona) ukupno je bilo prijavljeno 353 osobe u 2001. godini, dok ih je za prvih šest mjeseci 2002. bilo ukupno 147. U 2001. godini po prijedlogu za poduzimanje istražnih radnji ili prikupljanja obavijesti bilo ukupno 22 predmeta, dok ih je za prvih šest mjeseci 2002. ukupno 6. U 2001. godini ukupno je bilo podneseno 11 istražnih zahtjeva za navedeno kazneno djelo, dok u prvih šest mjeseci 2002. godine nije podnesen niti jedan zahtjev. Za isto kazneno djelo u 2001. ukupno je optuženo 337 osoba, dok ih je u prvih šest mjeseci optuženo ukupno 145.

Za kazneno djelo izbjegavanja carinskog nadzora (članak 298. Kaznenog zakona) ukupno su bile prijavljene 652 osobe u 2001. godini, dok ih je za prvih šest mjeseci 2002. bilo ukupno 293. U 2001. godini po prijedlogu za poduzimanje istražnih radnji ili prikupljanja obavijesti bilo je ukupno 85 predmeta, dok ih je za prvih šest mjeseci 2002. ukupno 49. U 2001. godini ukupno je bilo podneseno 87 istražnih zahtjeva za navedeno kazneno djelo, dok je u prvih 6 mjeseci 2002. podneseno ukupno 13 zahtjeva. Za isto kazneno djelo u 2001. ukupno je optuženo 425 osoba, dok ih je u prvih 6 mjeseci optuženo ukupno 256.

Traženi podaci odnose se na sve županije i Grad Zagreb, za 2001. i prvu polovicu 2002. godine, a prikupljeni su od državnih odvjetništava te su prikazani ukupno za sva državna odvjetništva u RH.

GRAĐEVINARSTVO

Najpovoljniji uvjeti koncesionira za nastavak "Istarskog ipsilona"

Na zastupničko pitanje **Lucije Debeljuh (SDP)** o nastavku gradnje "Istarskog ipsilona" odgovorilo je **Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo**.

U svojem odgovoru najprije je upozorio kako je teško komentirati nečije izjave prenesene putem tiska, no isto tako ukazao je na činjenicu kako je koncesionar "BINA-Istra" postao oprezniji; u pregovorima s Ministarstvom za javne radove, obnovu i graditeljstvo, o načinu financiranja nastavka izgradnje "Istarskog ipsilona", postavio je uvjete koji su manje povoljni od prethodnih: kamate za osiguranje obveznica povećane su za jedan postotni bod; povećanje pričuvnih fondova; inzistiranje na klauzuli prema kojoj bi promjena rejtinga RH bila povezana uz promjenu određenih uvjeta osiguranja. Valja napomenuti da se koncesionar, "BINA-Istra" obvezao da će izdavanjem obveznica zatvoriti financijsku konstrukciju za 1B fazu "Istarskog ipsilona" do 2. studenoga 2002. Međutim, usprkos naporima svih zainteresiranih strana, zbog složenosti postupka izdavanja obveznica, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo je, na zahtjev koncesionara, produžilo rok za izdavanje obveznica do 15. veljače 2003. godine, što bi trebalo biti krajnji rok kada konstrukcija financija za izgradnju 1B faze "Istarskog ipsilona" mora biti završena. Takvo produženje roka, uz prije navedene činjenice, koje mogu navesti na zaključak da su uvjeti financiranja nastavka radova u određenoj mjeri pogoršani, mišljenja smo da neće dovesti u pitanje planirani početak izgradnje dionice Medaki-Nova Vas, u proljeće 2003., dionice Buje-Umag do kraja 2003., a dionice Vodnjan-Pula do kraja 2004., ili najkasnije u proljeće 2005. godine.

PLATNI PROMET

Pravila za štedno-kreditne zadruge u završnoj fazi

Na pitanje **Želimira Janjića (HSL)** o obavljanju platnog prometa štedno-kreditnih zadruga **Vlada RH** je odgovorila:

"Člankom 10. stavak 3. Zakona o štedno-kreditnim zadrugama propisano je da štedno-kreditne zadruge mogu obavljati platni promet u zemlji za zadrugare prema uvjetima i propisima koje donosi Hrvatska narodna banka i na temelju odobrenja za obavljanje poslova platnog prometa koje izdaje HNB. Zakonom nije propisan rok u kojem je HNB dužna donijeti navedene propise.

Vezano na tu obvezu HNB je tijekom kolovoza izradila Prijedlog odluke o uvjetima i načinu obavljanja poslova platnog prometa u štedno-kreditnim zadrugama (dalje: Odluka). Odlukom se uređuju poslovi platnog prometa koje obavlja štedno-kreditna zadruga, način obračuna platnih transakcija po računima koje vodi štedno-kreditna zadruga, način podnošenja i sadržaj zahtjeva za obavljanje poslova platnog prometa, te način izdavanja odobrenja za obavljanje poslova platnog prometa od HNB-a.

Prije donošenja Odluke HNB je smatrala potrebnim provesti prethodnu raspravu njenog sadržaja. U tom smislu HNB je u rujnu održala sastanak s predstavnicima Hrvatske obrtničke komore, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge banaka, te je obrazložila prijedlog Odluke. Prijedlog odluke dostavljen je predstavnicima navedenih institucija u cilju pribavljanja njihovih mišljenja, primjedbi i sugestija. U cilju suradnje i informiranja svih štedno-kreditnih zadruga HNB je prisustvovala i Kolegiju upravitelja štedno-kreditnih zadruga, gdje je također obrazložena Prijedlog odluke. Nakon provedene

rasprave HNB je dostavila konačan prijedlog Odluke i Ministarstvu financija, kao krovnoj instituciji nadležnoj za uređenje i nadzor poslova štedno-kreditnih zadruga. Nakon dobivenog mišljenja i usuglašenja s Ministarstvom financija, HNB će donijeti Odluku.

Želimo napomenuti da je Zakon o štedno-kreditnim zadrugama objavljen 17. srpnja 2002. godine, te da u tom smislu nije točna iznesena tvrdnja u zastupničkom pitanju gospodina Želimira Janjića da je prošlo pola godine a da HNB nije donijela odgovarajuće propise. Također, nadamo se da se iz ovog odgovora može zaključiti da HNB ulaže velike napore da u što kraćem roku donese propise na temelju Zakona o štedno-kreditnim zadrugama, te da ni u kojem smislu ne ignorira svoju obvezu prema najvišem zakonodavnom tijelu. Vezano na to, te imajući u vidu postojeće zakonske okvire i postojeću tehnologiju obavljanja platnog prometa, želimo istaknuti da uređenje pitanja sudjelovanja štedno-kreditnih zadruga u platnom prometu nije posve jednostavno. Pri tome treba naglasiti da svaka odluka kojom se uređuje obračun platnog prometa i uvođenje novih sudionika u obračun neminovno traži i određeno vrijeme za provedbu tehničko-tehnoloških priprema u sustavu. Slijedom svega navedenoga očekujemo da će HNB donijeti sve potrebne propise kojima će se urediti obavljanje poslova platnog prometa u štedno-kreditnim zadrugama, a tijekom studenoga 2002. godine - stoji u opširnom odgovoru Vlade RH.

POLJOPRIVREDA

Poticaji i naknade

Na zastupničko pitanje **Marka Baričevića (HSL)** o **isplaćenim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu u prvih devet mjeseci 2002. godine** odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva**.

"Najvažnija proračunska stavka u okviru razdjela Ministarstva poljoprivrede i šumarstva za 2002. godinu, odnosi se na poziciju novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi i ribarstvu.

Sukladno Državnom proračunu RH za 2002. godinu osigurana sredstva u proračunu Ministarstva za poziciju

subvencija iznose 1.568.179.240,00 kuna ili 83 posto od ukupnog proračuna Ministarstva. Povlačenje sredstava i njihova doznaka od Ministarstva financija, vršila se po utvrđenoj dinamici i visini sredstava koja je usuglašena s rokovima i visinom stečenih prava po dostavljenim zahtjevima za isplatu od krajnjih korisnika sredstava.

U okviru razdjela Ministarstva, za proračunsku poziciju - intervencija Ravnateljstva za tržišnu i strukturnu potporu doznačeno je 30.000.000,00 kuna i u cijelosti su utrošena za provedbu Programa zbrinjavanja radnika sukladno Odluci Vlade RH.

Isplaćene subvencije u poljoprivredi: a) za biljnu proizvodnju: od ukupno utrošenih sredstava za razdoblje siječanj-rujan tekuće godine, najveći dio se odnosi na prava za ratarsku proizvodnju po osnovi proizvodne površine i to za provedbu Proljetne sjetve 2001. godine - drugi dio, Proljetne sjetve 2002. godine - prvi dio, te Jesenske sjetve 2001. godine - drugi dio u ukupnom iznosu od 586.837.501,49 kune ili 47,01 posto ukupnih isplata. Ove aktivnosti provedene su sukladno Operativnim programima i dodijeljenim sjetvenim površinama; b) za stočarsku proizvodnju: Nadalje, u prvih mjeseci 2002. godine za poticanu stočarsku proizvodnju isplaćena su sredstva u iznosu od 394.432.030,69 kuna ili 31,60 posto ukupnih isplata; c) ribarska proizvodnja: isplaćeni poticaji za ribarstvo iznose 44.892.097,35 kune ili 3,60 posto ukupnih isplata. U strukturi isplata, plaćanja za proizvodnju sardina konzervi sudjeluju sa 1,64% za uzgoj slatkovodne ribe sa 0,09%, a uzgoj morske ribe sa 0,75%.

d) isplaćene naknade u poljoprivredi: U okviru ukupnih isplata osim novčanih poticaja izvršena su plaćanja za novčane naknade, koje obuhvaćaju naknadu za različitu sjemensku proizvodnju u ukupnom iznosu od 26.651.480,87 kuna ili 2,13% ukupnih isplata subvencija. Ostale naknade isplaćene su u iznosu od 3.550.210,33 kuna.

e) ostale isplate: Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva tijekom tekuće godine provelo je Odluku Vlade i temeljem toga isplatilo sredstva za zbrinjavanje radnika u iznosu od 64.264.160,47 kuna i naknadu troškova po osnovi izvoza pšenice roda 2001. godine u iznosu od 65.603.638,32 kune.

PRAVA BRANITELJA

Red prvenstva stambenog zbrinjavanja prema stupnju invaliditeta

Na zastupničko pitanje **Marijane Petir (HSS)** u vezi s **odobrenjem stambenog kredita hrvatskom branitelju Petru Starčeviću** odgovorila je **Vlada RH**.

"Petar Starčević, hrvatski ratni vojni invalid iz Domovinskog rata iz Volodera, Grad Popovača, pripada među osobe koje imaju pravo na stambeno zbrinjavanje sukladno odredbama članaka 65 - 72. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te će stambeno zbrinjavanje imenovanog biti provedeno dodjelom stambenog kredita na način i u postupku koji propisuje Uredba o dodjeli stambenih kredita članovima obitelji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata.

Na temelju utvrđenog prava, Petar Starčević je uvršten na Jedinstvenu listu reda prvenstva, na kojoj se nalazi pod rednim brojem 7810. od 13926 podnositelja zahtjeva. Člankom 5. citirane Uredbe utvrđen je redoslijed stambenog zbrinjavanja na način da je svaki zahtjev razvrstan u jednu od 5 utvrđenih skupina koje su određene ovisno o stupnju oštećenja organizma.

S obzirom na to da je stupanj oštećenja organizma kod gospodina Starčevića utvrđen u visini od 30%, njegov je zahtjev razvrstan u skupinu zahtjeva koji će, prema stavku 4. članku 5. Uredbe, biti riješen do kraja 2004. godine, a sukladno raspoloživim sredstvima državnog proračuna.

PROGNANICI I IZBJEGLICE

Osiguran nužan smještaj do mogućnosti povratka

Zastupnica **Karmela Caparin (HDZ)** postavila je slijedeće zastupničko pitanje: "**Osamdeset i sedam Hrvata, među njima tridesetoro djece istjerano je i protjerano iz Drvara i smješteno u bijednim bungalovima u Golubiću pokraj Knina, gdje puše najjača bura u tom kraju. Istovremeno, Hrvati iz BiH, smješteni u Kninu, su u vrlo**

teškoj situaciji. Pedeset obitelji dobilo je nalog da se, u roku od 15 dana, zbog povratka Srba, iseli iz kuća u kojima su do sada prebivali, a da se nigdje ne navodi da imaju adekvatan alternativni smještaj. Što je učinila Vlada da se riješi status prognanih Hrvata, tih hrvatskih državljana, i hoće li ostati u RH s pravom na zdravstvenu zaštitu dostojan život ili će biti prisiljeni otići u treće zemlje?"

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada RH** dala je slijedeći odgovor:

"Prema podacima Uprave za prognanike, povratnike i izbjeglice, Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, u čijoj su nadležnosti, između ostalog i poslovi koji se tiču smještaja prognanika u izbjegličkom naselju Golubić pored Knina, od ožujka ove godine, privremeno su smještene 24 obitelji Hrvata iz BiH, nakon što su morale napustiti objekte u Drvaru u kojima su bili smještene.

Vlada RH je, radi što brže pomoći, tim obiteljima osigurala nužan privremeni smještaj na području RH do povratka u njihove domove u BiH ili trajnog stambenog smještaja u neka druga mjesta u BiH. Radi ostvarenja takvog rješenja, nadležnim tijelima vlasti u BiH predložene su odgovarajuće mjere i postupci. Ipak, u slučaju da takvo rješenje ne bi bilo moguće postići, za stambeno zbrinjavanje spomenute grupe izbjeglica, promijenio bi se program stambenog zbrinjavanja u RH, ali svakako uz poštovanje odgovarajućih uvjeta, sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi. U članku 8b. navedenog Zakona, naveden je slijedeći red prvenstva za stambeno zbrinjavanje: 1. privremeni korisnici tuđe imovine koju je vlasnik zatražio u posjed i na korištenje; 2. ostali privremeni korisnici tuđe imovine i 3. drugi podnositelji zahtjeva za stambeno zbrinjavanje. Tome valja nadodati da je Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo donijelo Pravilnik o redu prvenstva stambenog zbrinjavanja na području posebne državne skrbi koji će se primjenjivati i na osobe smještene u prognaničkim naseljima i drugim objektima organiziranog smještaja. Prema članku 3. tog Pravilnika utvrđen je red prvenstva prema mjerilima koja uključuju imovinski status obitelji, broj članova obitelji, vrijeme provedeno u organiziranom smještaju i vrijeme podnošenja zahtjeva za stambeno zbrinjavanje. Dakle, i za osobe

koje se nalaze u Golubiću vrijede ista pravila, što znači da će se i na njih primjenjivati pravila o redu prvenstva. Naime, u Kninu je smješteno i 833 obitelji (uglavnom Hrvata iz BiH), za koje je prijeko potrebno naći stambeni smještaj, jer su to osobe koje moraju napustiti tuđu imovinu koju privremeno koriste i koje se u RH nalaze već dulje vrijeme.

Izbjeglice smještene u Golubiću nedavno su se obratile Vladi RH i zatražile trajno stambeno zbrinjavanje. No, zbog navedenih uvjeta, trenutno osiguranje trajnog stambenog smještaja nije moguće, ali svakako nije i neće biti isključeno.

Što se tiče slučaja iseljenja 50 obitelji Hrvata iz BiH iz objekata na području Knina, važno je ukazati da su te obitelji dužne, bez odgode, napustiti zauzetu privatnu imovinu jer ju protupravno koriste. Temeljem odredbi Zakona o područjima posebne državne skrbi, te obitelji ne mogu imati povlašteni položaj u odnosu na druge obitelji u Kninu koje, također, moraju iseliti iz privremeno zauzetih objekata, što nikako ne znači da će te obitelji ostati nezbrinute, na ulici. Dakle, i tih 50 obitelji, pravo na stambeno zbrinjavanje mogu ostvariti prema odredbama Zakona o područjima posebne državne skrbi i Pravilnika, što znači da će se i na njih primijeniti isti, odnosno potpuno jednaki zakonski uvjeti.

Iz zastupničkog pitanja o mogućnosti zdravstvene zaštite za 87 Hrvata protjeranih iz Drvara trenutno smještenih u Golubiću pored Knina nije jasno kakav status u RH imaju ti Hrvati, imaju li u RH utvrđeno prebivalište ili imaju status izbjeglica/prognanika, što je važno pri utvrđivanju opsega zdravstvene zaštite, odnosno prava na zdravstveno osiguranje. Nadležni uredi za prognanike i izbjeglice u praksi su priznavali status izbjeglice i stranim i hrvatskim državljanima (uglavnom se radilo o osobama koje su izbjegle iz BiH).

Hrvatskim državljanima kojima je u RH priznat status izbjeglice osigurava se pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu i ostale oblike zdravstvene zaštite u slučaju hitnosti, osim prava na ortopedsku i druga pomagala i stomatološko-protetsku pomoć. Također, osobe kojima je priznat status prognanika, imaju pravo na besplatnu zdravstvenu pomoć, i to u punom opsegu, sukladno Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica.

Nadalje, hrvatskim državljanima koji su izgubili status izbjeglice, zato što su u RH stekli prebivalište, utvrđuje se status osigurane osobe u Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, jednako kao i svim drugim građanima RH, na temelju prijave na zdravstveno osiguranje, sukladno odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju. Kategorije osoba i uvjeti stjecanja prava osigurane osobe Zavoda određeni su u člancima od 5. do 13. Zakona. Prema tome, osobe koje nisu uredile status, odnosno svoja prava osigurane osobe u Zavodu, a u RH imaju prebivalište, trebale bi se obratiti područnom uredu Zavoda (prema mjestu njihovog prebivališta), gdje bi im službenici zaposleni u uredu morali utvrditi njihova prava i obveze, u vezi s njihovom zdravstvenom zaštitom, sukladno odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

U slučaju navedenom u zastupničkom pitanju može se pretpostaviti da se radi o osobama slabog imovnog stanja, vjerojatno bez prihoda, zato bi u slučaju nepostojanja neke druge zakonske osnove, njihov status trebalo utvrditi sukladno članku 10. Zakona o zdravstvenom osiguranju. U tom slučaju trebalo bi obavijestiti nadležne službe Ministarstva rada i socijalne skrbi i nadležni županijski ured za rad, zdravstvo i socijalnu politiku, kako bi za te osobe bile podnesene prijave za zdravstveno osiguranje.

UNUTARNJI POSLOVI

Država nadoknađuje štetu nastalu zbog nepravilnog rada njezinih tijela

Zastupnik Hrvatskog sabora **Milan Kovač (HDZ)** postavio je pitanje: "Hoće li itko odgovarati za nepravdu učinenu hrvatskom branitelju **Mili**

Štikavcu i njegovoj obitelji o kojoj piše "Večernji list" od 20. rujna 2002. godine?"

Povodom postavljenog zastupničkog pitanja **Ministarstvo unutarnjih poslova** dalo je odgovor u kojem stoji:

"Glede odgovornosti ovog Ministarstva za nanesenju štetu građanima, ukazujemo na odredbu članka 13. Zakona o sustavu državne uprave koja propisuje da štetu koja građaninu, pravnoj osobi ili drugoj stranci nastane nezakonitim ili nepravilnim radom tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne samouprave i uprave, odnosno pravnih osoba koje imaju javne ovlasti u prenijetim im poslovima državne uprave, naknađuje RH.

S tim u svezi napominjemo da građanima koji smatra da mu je tijelo državne uprave svojim nezakonitim ili nepravilnim radom nanijelo štetu, ima na raspolaganju odgovarajuća pravna sredstva (odštetni zahtjev, tužba radi naknade štete), a u tom slučaju utvrđivanje eventualne odgovornosti provodi se u posebnom postupku.

Nakon provedenog postupka u svezi sa stjecanjem hrvatskog državljanstva gospodina Mile Štikovca i njegove malodobne djece Ive, Martine, Kristine i Ilije, ističemo da su se ispunile zakonske pretpostavke za primitak u hrvatsko državljanstvo temeljem članka 9. Zakona o hrvatskom državljanstvu te je odgovarajuće rješenje otpremljeno 11. rujna 2002. godine Policijskoj postaji Đurđevac, radi dostave stranci g. Mili Štikovcu. S obzirom na to da još ne postoje saznanja o uručenju odnosno o preuzimanju rješenja, pravne posljedice navedenog rješenja nisu nastupile.

Uvidom u spis predmeta zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo gospodina Mile Štikovca, utvrđeno je da imenovani prolazi kroz evidencije osoba kažnjanih u kaznenom ili prekršajnom postupku.

Naime, Mile Štikovac je prvi put podnio zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva 15.11. 1992. godine, a odbijen je zbog nepoštivanja pravnog poretka RH. Ponovno je podnio zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva 2001. godine, međutim, u vrijeme podnošenja zahtjeva, a uvidom u evidenciju kažnjanih u kaznenom ili prekršajnom postupku utvrđeno je da je stranka bila pravomoćno osuđivana za razna kaznena djela u posljednjih 10 godina.

Prema članku 9. Kaznenog zakona RH, počinitelj kaznenog djela koji je pravomoćno osuđen ili je prema njemu primijenjena mjera upozorenja ili je oslobođen kazne, ima pravo, nakon proteka određenog vremena i pod uvjetima koji su određeni zakonom, smatrati se osobom koja nije počinila kazneno djelo, a njezina prava i slobode ne mogu se razlikovati od prava i sloboda osoba koje nisu počinile kazneno djelo.

Budući da stranka nije u vremenu prije donošenja rješenja o rehabilitaciji počinila novo kazneno djelo, izrečene osude brisane su iz kaznene evidencije te su se stekli uvjeti za primitak u hrvatsko državljanstvo gospodina Mile Štikovca i njegove malodobne djece za koju je podnijet zahtjev.

"Kamatarenje", iznude i protupravne naplate kaznena djela

Zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** postavio je pitanje koje glasi: **"Već dugo u javnosti je poznat problem tzv. kamatarenja. Mnogi građani u zalag za zajam daju nekretnine. Lihvarske kamate ne mogu vratiti, i najčešće ostaju bez imovine, a nerijetko postaju i socijalni slučajevi. Koliko je osoba u proteklih 5 godina procesuirano, a protiv koliko se provode istražne radnje?"**

U svezi s postavljenim zastupničkim pitanjem **Ministarstvo unutarnjih poslova** dalo je slijedeći odgovor:

"Pojavni oblici tzv. kamatarenja jesu kaznena djela sankcionirana Kaznenim zakonom i to: Lihvarski ugovor - članak 233, Iznuda - čl. 234. i Protupravna naplata duga - čl. 330 Kaznenog zakona.

U nastavku odgovora dati su brojevi pokazatelji o navedenim kaznenim djelima, kao i o broju osoba prijavljenih za ta djela i to za 1998, 1999, 2000. i 2001. godinu te prvih 9 mjeseci 2002. godine razvrstanih po

županijama odnosno područjima policijskih uprava.

U 2000. godini je najviše lihvarskih ugovora bilo u Koprivničko-križevačkoj županiji (65), dok je iznuda i protupravnih naplata duga najviše bilo u Zagrebačkoj županiji (83; 56).

ZAPOŠLJAVANJE

Četvrtina mladih sa završenim fakultetom zapošljava se uz poticajne mjere

Na zastupničko pitanje **Krunoslava Gašparića (HB)** u vezi s realizacijom **Programa zapošljavanja - "S faksa na posao"**, te općenito u vezi sa **zapošljavanjem osoba sa završenim fakultetom** - odgovorila je **Vlada RH**.

Program "S faksa na posao" sastoji se od 5 programa koji se odnose na zapošljavanje mladih osoba visoke stručne spreme do 27 godina starosti koji su u prosječnom roku za pojedini fakultet završili svoje školovanje, i to: a1) Sufinanciranje zapošljavanja u državnoj upravi i javnim poduzećima - "Dvojčeki"; a2) Sufinanciranje zapošljavanja mladih osoba na razvojno-istraživačkim projektima; a3) Sufinanciranje zapošljavanja na područjima posebne državne skrbi i područjima gdje su potrebe za deficitarnim zanimanjima; a4) Sufinanciranje zapošljavanja na tržištu rada (privatni sektor); a5) Kreditiranje samozapošljavanja.

U provedbi Programa "S faksa na posao" za 2002. godinu, planirano je zapošljavanje 7.050 osoba, uz osiguranje sredstava u iznosu od 95.309.940 kuna. Planirani obuhvat tog programa nije se temeljio samo na broju evidentirano nezaposlenih osoba visoke stručne spreme, već i na broju osoba koje će diplomirati u tekućoj godini prema podacima iz prethodne godine. Radi planiranog broja osoba, taj se Program stalno smatra neuspjelim, premda se više od četvrtine onih koji se zapošljavaju iz te skupine, zapošljava putem mjera, što se može smatrati uspješnim.

Broj pravnih osoba iz mjere a1, "Dvojčeki" smanjio se, jer javna poduzeća u državnom vlasništvu prolaze proces pretvorbe u trgovačka društva i postaju potencijalni korisnici Programa A4. Osim toga, tijela državne uprave nisu planirala izdatke za

pokrivanje razlike između visine subvencije i ukupnog troška zapošljavanja osobe. Zanimljivo zanimanje iskazano je i za samostalno zapošljavanje u okviru mjere A5.

U razdoblju od 1. ožujka do 31. listopada 2002. godine, iz evidencije nezaposlenih osoba zaposleno je 3.536 mladih osoba visoke stručne sprema do 27 godina starosti, s provedbom Programa A, "S faksa na posao", u istom razdoblju, zaposleno je 978 osoba ili 27,6%.

Vlada RH napominje da se mlade nezaposlene osobe iz evidencije nezaposlenih, koje mogu biti korisnici Programa A, "S faksa na posao", ujedno i najlakše zapošljavaju zbog svojih karakteristika (visoka stručna sprema, fleksibilnost, posjedovanje informatičkih znanja, znanja stranih jezika i sl.).

ZDRAVSTVO

Nesporazum zbog nepotpunih podataka

Na zastupničko pitanje **Snežane Bige-Friganović (SDP) o podacima vezanim za porodne dopuste zaposlenih majki prekinutih nakon navršenih 6 mjeseci života djeteta odgovorio je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.**

Kako je u predmetnom dopisu dat detaljan opis problematike i nesporazuma do kojeg je došlo zbog prikazivanja podataka od nenadležnih službi Zavoda nije postojala potreba za dodatnim tumačenjem po istom pitanju od Ministarstva zdravstva.

Podaci o zaposlenim majkama koje su prekinule porodni dopust nakon isteka 6 mjeseci života djeteta, a s kojima je u javnosti istupila Udruga RODA, nesporazumom su, nažalost, pogrešno interpretirani podaci neslužbeno (putem e-maila) dobiveni iz Službe za informatiku Zavoda.

Naime, u trenutku obrade podataka dio podataka (za 1999, 2000. i 2001.) bilo je moguće točno definirati kao završene porodne dopuste s navršenih 6 mjeseci života djeteta, te je navedeni podatak i Udruga RODA korektno navela:

- od 33.255 majki koje su rodile tijekom 1999. godine njih 633 (1,9%) vratilo se na posao nakon navršenih 6 mjeseci života djeteta;

- od 33.277 majki koje su rodile tijekom 2000. godine njih 838 (2,5%) vratilo se na posao nakon navršenih 6 mjeseci života djeteta;

- od 31.316 majki koje su rodile tijekom 2001. godine njih 1.286 (4,1%) vratilo se na posao nakon navršenih 6 mjeseci života djeteta.

Međutim, za 2002. godinu podaci nisu korektno interpretirani s obzirom na to da za 2002. godinu još nije moguće iskazati koliko je majki prestalo koristiti porodni dopust nakon navršenih 6 mjeseci života djeteta. Stoga je broj koji je dostavljen Udruzi (9.448) broj zaposlenih majki koje su u trenutku obrade bile na porodnom dopustu u trajanju od 6 mjeseci.

Jedini podatak koji je moguće točno prikazati za 2002. godinu je podatak da je od 4.939 zaposlenih majki koje su rodile u razdoblju 1. siječnja do 28. veljače 2002. godine a kojima se u kolovozu 2002. godine navršilo 6 mjeseci života djeteta njih 280 (5,6%) prekinulo koristiti isti, no, hoće li ovakav trend biti nastavljen za čitavu 2002. godinu, odnosno hoće li se možebitno povećati ili smanjiti, bit će moguće utvrditi tek nakon isteka 2002. godine, te će tada biti moguće izvršiti komparaciju s ranijim godinama.

Međutim, i gore navedeni podatak ukazuje na povećanu stopu završavanja porodnog dopusta nakon djetetovih navršenih 6 mjeseci života, ali svakako ne u razmjerima kako to prikazuje, odnosno tumači Udruga RODA.

Osiguravatelj priznaje recept liječnika u svom sustavu

Zastupničko pitanje dr. **Nikole Ivaniša (PGS)** odnosilo se na **problem priznavanja nalaza i preporuka za liječenje koje izdaju liječnici specijalisti u privatnim specijalističkim ordinacijama.**

Ministarstvo zdravstva dalo je odgovor. Naime, iz postavljenog pitanja kao osnovna presumpcija nave-

deno je da se "u praksu izdavanja recepata uvodi pojam tzv. "klausularni lijekovi" za čije izdavanje u ordinaciji opće medicine nije dovoljan specijalistički nalaz izdan od specijaliste privatnika, već se pacijente upućuje da preporuku za određeni lijek ovjere u zdravstvenoj ustanovi kod specijaliste u državnoj službi" iz čega se dalje izvlače zaključci o kršenju osnovnih ljudskih prava, rušenju digniteta struke i dr.

U predmetnom slučaju se zapravo radi o dva odvojena sistema osiguranja. Osobe osigurane preko Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, a radi se o većini osiguranika u RH, moraju recepte za lijekove dobivene od liječnika koji nema ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje ovjeriti kod liječnika koji ima takav ugovor, iz razloga da im troškove propisanih lijekova podmiri njihov osiguravatelj. Prema tome, tim osiguranicima nije ograničen izbor liječnika, oni se mogu liječiti i kod liječnika koji nemaju ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, ali da bi osiguravatelj podmirio trošak za lijekove svoj recept moraju ovjeriti kod liječnika koji ima takav ugovor, za što u praksi prema našim saznanjima ne postoje slučajevi da bi liječnik koji ima ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje odbio prihvatiti nalaz liječnika specijalista koji nije sklopio takav ugovor.

Reforma sustava i pilot-projekt u Koprivnici

Zastupnik **Vinko Špičko (HSL)** iznio je nekoliko pitanja u vezi s **reformom zdravstva te realizacijom pilot-projekta Koprivnica, koji je dio Projekta zdravstvenog sustava financiranog zajmom Svjetske banke.**

Ministarstvo zdravstva dalo je slijedeći odgovor:

"Kao najbolji objektivni pokazatelj i ocjena stanja poslužit će izvještaj misije Svjetske banke sastavljena od 8 stručnjaka iz Washingtona, koja je boravila u Hrvatskoj od 8. do 17. srpnja 2002. godine, te provela dio posjete i u Koprivničko-križevačkoj županiji radi što točnije ocjene stanja.

Misija je između ostalog ustanovila slijedeće činjenice:

- Ukupna vrijednost do sada potpisanih ugovora dostigla je sumu od 12,5 milijuna USD što zajedno s povučenim sredstvima čini gotovo polovinu zajma od 29 milijuna USD.

Misija je konstatirala da su dobrim vođenjem projekta i pravilnim korištenjem međunarodnih natječaja ostvarene značajne uštede na sredstva planirana za trošenje na projektu. Članovi misije Svjetske banke su vezano uz trošenje sredstava zaključili:

- U slučaju ovog Projekta misija preporučuje da se od ukupno 5,1 milijun USD ušteda projekta, iznos od 1,6 milijuna USD stavi na raspolaganje za dovršenje započetih aktivnosti (uključujući i troškove rekonstrukcije bolnice u Koprivnici i uređenje 3 prostora za grupnu praksu u Koprivničko-križevačkoj županiji). Uštedena sredstva zajma u iznosu do 1,5 milijuna USD, a koja čine 5% ukupnog iznosa zajma raspoloživa su za nove aktivnosti u okvirima postojećih ciljeva projekta zdravstvenog sustava.

Što se tiče odvijanja samog pilot-projekta predstavnici Svjetske banke

su na slijedeći način ocijenili njegove rezultate: Koprivnica-Križevci pilot - od prošle misije Svjetske banke (studeni 2001.) Ministarstvo zdravstva je pojačalo rad radnih grupa za reformu

zdravstva na nacionalnom nivou, zbog revizije i ocjene predloženih reformi, širenja uključivanja svih nadležnih institucija te postizanja opće suglasnosti na svim područjima. Misija je zadovoljna da je niz ocjena i preporuka iz pilot-projekta uzeto u obzir sa strane radnih grupa i prihvaćeno za provedbu na nacionalnoj razini. Ovo pridonosi boljem objedinjavanju aktivnosti poduzetih u Koprivničko-

križevačkoj županiji s nacionalnom reformom zdravstva:

Valja, također, naglasiti da su preporuke stručnjaka koji su boravili u Koprivničko-križevačkoj županiji potpuno suglasne zaključcima Ministarstva zdravstva RH da prema nacionalnim standardima u ovoj županiji treba zaposliti 123 nova zdravstvena djelatnika. Natječaji su upravo u tijeku. Time se demantiraju i glasine o otpuštanjima, smanjenjima i redukcijama. Za upotpunjenje ove slike i ocjene kvalitete rada na projektu svakako bi valjalo da gospodin zastupnik obavi razgovore i s vodstvom projekta, koordinatorom projekta u Koprivničko-križevačkoj županiji, poglavarstvom Koprivničko-križevačke županije, županom Koprivničko-križevačkim, vodstvom bolnice "Dr. Tomislav Bardek", gradonačelnicima gradova, te liječnicima.

M.M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora